॥अथहायनरत्नपूर्वार्द्धप्रारम्भः ॥श्री॥

हा॰
र॰
१

।श्रीगणेशायनमः।। श्रीगुरुचरणकमलेभ्योनमः ओंगणाधिपंरामगुरोः पदाब्जंदामोदराख्यमपितज्जंनत्वा।।प्राचीन
पद्यैर्बलभद्रनामा करोतिसद्धायनरत्नसंज्ञं १ भागीरथीतीरविराजमाने श्रीकान्यकुब्जेनगरेनिरम्ये अभूद्द्विजराजमह
र्षिवंशः श्रीलालनामागणकाग्रधामा २ तस्मात्प्रजाताः पञ्चबभूवुरेषां श्रीदेविदासः प्रथमस्त्वभूव व्यक्तेचयश्श्रीपति
पद्धतौचटीकाव्यधाच्छिष्यगणस्यतुष्ट्यै ३ तस्माल्लघुःखेटविचारदक्षः प्रख्यातकीर्तिर्विजितारिपक्षः श्रीक्षेमकर्णो
ततःकनिष्ठोनारायणोव्याकरणेपटिष्ठः ४ न्यायेयस्सुरराजपूजितनिभोवेदान्तिनामग्रणीर्मीमांसादिसमस्तशास्त्र
कमलप्रोद्बोधनेभास्करः श्रीमद्भूपतिवृन्दपूजितपदोभूदेवमूर्धामणिः श्रीमन्मिश्रचतुर्भुजस्समभवत्तस्माल्लघुर्द्वै
मवित् ५ तस्माल्लघुस्सकलशास्त्रकलापविज्ञोदामोदरस्समभवत्कृतिनाम्वरिष्ठः योभास्करोक्तिपितामहकर्मतुल्यां
वृत्तिंव्यधान्निरुपमांकृतिनांहिताय ६ दामोदरस्यतनयोजातौबलभद्रबलिरामौबलभद्रेणचकिञ्चित्प्रकाश्यतेता
जिकद्रु·रोष्ठयया ७ निबन्धारचिताःपूर्वैःसंहिताताजिकादिषु नहायनफलेनस्मान्निबन्धंकर्तुमुद्यतः ८ हि
त्वाजस्वनरत्नतार्याविन्चिरोमकसम्मतम् सारंसमरसिंहस्यक्रियतेवार्षिकंफलम् ननुकिमभिधेयकमिदंशास्त्र
स्यप्रयोजनञ्चकिम् उक्तञ्च सातार्थंतातसम्बन्धंश्रोतुंश्रोताप्रवर्तते ग्रन्थादौतेनवक्तव्यःसम्बन्धस्सप्रयोजनइति अत्र
चसर्वस्यैवहिशास्त्रस्यकर्मणोवापिकस्यचित् यावत्प्रयोजनंनोक्तंतावत्तत्केनगृह्यते इत्युच्यते यवनाचार्येणापार

राम
१

स्याभाषयाप्रणीतज्योतिश्शास्त्रैकदेशरूपंवार्षिकादि नानाविधफलादेशफलकंशास्त्रंताजिकशब्दवाच्यम् तद
नन्तरसंभूतैः समरसिंहादिभिरधीतव्याकरणैर्ब्राह्मणैस्तदेवशास्त्रंसंस्कृतशब्दोपनिवद्धंतदपिताजिकशब्दवाच्यमे
व अतएवैतेस्ताएवइक्कवालादयोयावंत्यःसंज्ञाउपनिवद्धाः अत्रग्रहराशिस्वरूपषोडशयोगसहमसागवर्षफलभा
वविचारदशाविभागगमनागमनाद्यनेकप्रश्नरूपास्ताजिकपदार्थाः प्रतिपाद्यत्वेनविषयभूताः एषांपदार्थानांताजि
कग्रंथस्यचप्रतिपाद्यप्रतिपादकभावःसंबंधः प्रयोजनञ्च भूतभविष्यवर्तमानशुभाशुभफलकथनम् उक्तंचनारदेन प्र
योजनंतुजगतःशुभाशुभनिरूपणमिति अत्रशास्त्रेतुवर्षफलप्रश्नादिजिज्ञासुरधिकारीसचब्राह्मणएव उक्तंचवशिष्ठेन
अध्येतव्यंब्राह्मणैरेवतस्माज्ज्योतिःशास्त्रंपुण्यमेतद्रहस्यम् एतद्बुध्वासम्यगाप्नोतियस्मादर्थंधर्मंमोक्षमाग्र्यंयशश्च
तिनतुयवनाचार्यप्रणीतेइक्कवालादिपारसीशब्दात्मकस्यताजिकशास्त्रस्याध्यापनमेवनावदनभिहितमध्ययनंतुदूराद
पास्तमेव उक्तंचस्मृतौ नवदेद्यावनींभाषांप्राणैःकण्ठगतैरपीति तन्मूलभूतत्वात्समरसिंहादिशास्त्रस्याप्यध्ययनम
नुचितंमूलाशुद्ध्यासर्वमशुद्धमितिन्यायात् अत्रोच्यतेयवनाचार्यस्याष्टादशसंहिताकर्तृषुपरिगणितत्वात्तद्वचःप्रमा
णमेवउक्तंचकश्यपेनसूर्यःपितामहोव्यासोवशिष्ठोत्रिःपराशरःकश्यपोनारदोगर्गोमरीचिर्मनुरङ्गिरालोमशःपौलिश
श्चैवच्यवनोयवनोगुरुःशौनकोष्टादशश्चैतेज्योतिःशास्त्रप्रवर्तकाइतितथाचयवनाचार्यप्रणीतंसंस्कृतोपनिवद्धंजात

कशास्त्रं यवनजातकाख्यं दृश्यते तथैव ब्रह्मगणस्य काशात्यारभ्य यवशेनताजिककर्तृत्वमप्यस्य ख्याते उक्तंच रोमके
नब्रह्मणागदितमानोभीनुनायवनाय यत् यवनेनच यत्प्रोक्तं ताजिकं तत्प्रकाशितमिति अन्येपि ताजिकाचार्या उक्ताः।
टोडरानन्दे खलखुतो रोमकश्च हिल्लाजो धिषणाह्वयः दुर्मुखाचार्य इत्येते ताजिकस्य प्रवर्तका इति अथच ज्योतिः।
शास्त्रं फलमुराणाकेरादेश्यदङ्युच्यते तिसिद्धान्तस्मरणात् तथाच कृते पैतामहं शास्त्रं त्रेतायां स्याद्रायणम् गार्गीय
न्द्वापरे प्रोक्तं सत्यं ताजिकं कलाविति जीर्णताजिकोक्तेः अथच म्लेच्छाहि यवनास्तेषु सम्यक् शास्त्रमिदं स्थितम् ऋ
षिवत्तेपि पूज्यन्ते किंपुनर्दैवविद्द्विज इति गर्गोक्तेश्च यवनज्योतिर्ग्रन्थानामध्ययने द्विजानां न दोषः अथ पङ्क्ति
दूषकमलादेरीश्वरपू-- जादेत्यागस्यात् यथाभुजङ्गफणावर्तिमणिग्रहणमनादरस्यात् उक्तंच गणेशदैवज्ञैः नदृष्टं हि
नुरुष्कसंभवमिदं तार्तीयिकं वर्तते शास्त्रं यद्यपि सद्द्विजैरपि तथाप्यध्येतुमर्हं भवेत् यस्माद्यत्सदसत्फलं निगदितं सम्यं
हि किं म्यङ्कुजे शङ्कापङ्कभवात्तथा फणिफण्योऽत्यन्तमणीरूषणामिति हिल्लाजेनतु ब्रह्मविष्णुरुद्रमुखनिर्गतशापेनय
वनतां प्राप्तेन श्रीसूर्येण च यवनशास्त्रप्रणयनात् द्विजानामपि सूर्यसिद्धान्तवत् दध्ययनं युक्तमित्युक्तम् केशववि
ष्णुमुखनिर्गतशापान्म्लेच्छाधिगतनिगममरीचेः रोमकेन च पुरिलब्धमशेषं तत् द्विजातिभिरनोध्यपनीयमिति पुररो
मकपत्तने यद्राचत दैवप्रमेयं केनचित्सुबुद्धिना समरसिंहादिना अधीतं तदीयं ज्योतिःशास्त्रेण दृढतरं संस्कारान्व्यक्त

संज्ञापरिभाषेणासंस्कृतशब्दैरुपनिबद्धत्वेऽप्यनेनदानकोऽपिदोषइतिज्ञेयम् नवदेद्यावनीभाषामेनदूचनंतुया
वनीयकाव्यालंकारादिविषयकमितिसिद्धांतः ननुसूर्यसिद्धांतादिग्रंथास्तुश्रौतस्मार्तकर्मविषयकाःकथमस्य
ताजिकशास्त्रस्यश्रौतस्मार्तकर्मविषयकत्वंउच्यते अष्टवर्षंब्राह्मणमुपनीययेत् षष्ठेऽन्नाद्यकामइतितथा
अष्टवर्षाभवेद्गौरीनववर्षाचरोहिणी गौरींदद्यान्नाकलोकंसावित्रंरोहिणींददेदित्यादिभिर्वाक्यैरुप नयनविवा
हकालास्त्वनेकेभिहितास्तेषांज्ञानंकस्मिंस्ताजिकशास्त्रादेवजायते अन्यच्च उक्तकालेपिगुरुशुद्धिं विनायथोप
नयनविवाहावुत्सर्गतोनभवतस्तथाजन्मकालात्तत्तद्वर्षेष्वरिष्टसंभवेपिनभवतोदुष्टफलस्यतुल्यत्वादिति ननुस
दसत्फलावबोधार्थमस्यताजिकशास्त्रस्यप्रवृत्तिस्ताजिकशास्त्रोक्तवर्षप्रवेशोजन्मकालाधीनस्तदंगीकारेचजा
तकशास्त्रादेवनृणांसदसत्फलबोधोभविष्यतिकिमनेनताजिकशास्त्रेणअत्रोच्यते जातकशास्त्रात्सदसज्ज्ञानंबहुप्र
यासमाध्यंबहुकालसाध्यंनास्ति तथाहिजन्मकालीनस्पष्टग्रहानंगीकृत्यदृष्टिषड्बलेष्टकष्टबलानिसर्वग्रहाणामा
युर्वर्षाणिचानीयततोदशांतर्दशाचनिर्णीयजातकशास्त्रोदितंसदसत्फलंवाच्यम् तत्रापिदृष्टकष्टबलाद्ययगणका
नथनेसच्छेदराशीनस्यदशाप्रवेशेजन्मकालकलियातवत्सरस्येत्यादिगणितस्यचज्ञानेसिद्धांतविदामेवनयाहृशा
नांतादृशानाम् अन्यच्च एवमत्यायासेनानीतास्वपिदशासुफलविवेकःकर्तुमशक्यःकथमायुःकृतंयेनहियत्तदेवे

त्यादिवशाद्धोक्ते पंचहायुर्वर्षाणां दशवापञ्चदशवाविंशतिर्वित्यादीनां वहूनां वर्षाणां सत्वाननद्ध हस्तं स्थिशुभाशुभद
शाफलंनावत्कालमध्येनैकरूपंसम्भवति अन्तर्दशायामपिवर्षाणां पञ्चकं —— षट्कम् वा एकैकस्य समायाति तत्रा
पिनैकरूपमन्तर्दशाफलम्विदशासूपदशासुचकस्यचिदल्पवर्षत्वं कस्यचिद्बहुवर्षत्वं समायाति तत्रापिनैकरू
पफलज्ञावक्तुंशक्यते तस्माद्बह्वायासेनापिजातकफलस्थूलकालफलत्वमस्ति ताजिकेतुवर्षमध्ये सर्वेषांग्रहा
णांदशाःसमायाति अन्तर्दशानस्यदिनाद्यासमायाति तत्रमासप्रवेशदिनप्रवेशफलमत्यन्तसूक्ष्मतरं समायात्यतस्तद्दसन्फ
लज्ञानन्ताजिकशास्त्रादेवनिनानकान्तमुक्तञ्चसमरसिंहेन प्रयोनजातकफ —— लेचिर —— प्रयोग्यमति
निपुंसां तेनात्रहायनफलम्प्रकाश्यते ताजिकप्रोक्तमिति ननुप्राचीनकर्मरूपस्यदैवस्यावश्यम्भावित्वात्कथमुप
वर्षफलविचारस्य॥यदाहशौनकः येनतुयज्ञाप्रयत्नस्यविधानंसुरेशस्यचिवोपि यस्यास्यात्निपतितस्योपिनशक्योऽन्य।
कर्तुमितितथादैवस्यबलवत्वेपुरुषाकारोनिरर्थकइति अत्राहुःकिंयदिदैवमेवफलन्तदाकृष्याद्युपायेपुरुषाका
रूपाप्रवृत्तिर्नस्यात् अपयच्छ्रुतिस्मृत्यावेदितविधिनिषेधाश्चनिरर्थकास्युःतदाहकेशवार्कः फलेयदिप्राक्तनमेवतत
कृष्याद्युपायेषुपरःप्रयत्नःश्रुतिस्मृतिश्चापिनृणान्निषेधविध्यात्मकेकर्मणिकिन्निषेसेति अपिच जन्मान्तरार्जि
तं वमपिपुरुषाकारम्विनानघटनइतिपुरुषार्थस्यैवमुख्यत्वम् तथाचवसनराजःपूर्वजन्मजनितम्पुराविदःकर्म

दैवमितिसम्प्रचक्षते उद्यमेन तदुपार्जितं तत्रास्तं छिन्नम्फलति नैव केवलमिति अथ पुरुषार्थस्यैव मुख्यत्वाङ्गीकारे अव
श्यभाविभावानां प्रतीकारो भवेद्यदि तदा दुःखैर्न बाध्येरन्नलरामयुधिष्ठिराः नाभुक्तं क्षीयते कर्म कल्पकोटिशतैरपि
अवश्यमेव भोक्तव्यं कृतं कर्म शुभाशुभमित्यादि वाक्यानां का गतिरिति चेदत्रोच्यते तत्र कर्मणां वैचित्र्यं कानिचिद्दृढमू
लानि कानिचिच्छिथिलमूलानि यत्र जन्मयत्रशकुनवर्षप्रश्नादिभिर्दशाफलरूपेण प्रतिबंधकेन संतानविद्याद्यभा
वो निर्णीतस्तत्र ग्रहशान्त्यादिरूपेण प्रयत्नेनापि संतानादिप्रतिबंधकीभूतदृढमूलत्वान्निवारयितुं न शक्यते यत्र तु ग्रहचा
रवशेन गोचरादिना संतानादिप्रतिबंधो निर्णीतस्तच्छिथिलभूतत्वेन स्वस्त्ययनादिनोत्पाद्यम् उक्तं च स्मृतौ हन्यते
दुर्बलं दैवं पौरुषेण विपश्चितेति एवं शुभसूचकदशापाककाले क्रियमाणा यात्रा विनायासेन फलसाधिका अशु
भदशायां हानिरित्यतोऽवश्यं ज्योतिश्शास्त्रगणनोपयोगः पूर्वोक्तशौनकादिवाक्यानि दृढमूलकर्मविषयकानि दैवपु
रुषकारयोः साचिव्यमुक्तम् याज्ञवल्क्येन यथा ह्येकेन चक्रेण रथस्य न गतिर्भवेत् एवं पुरुषकारेण विना दैवं न
सिद्ध्यतीति संक्षेपाज्ज्योतिश्शास्त्राध्यापने फलमाह माण्डव्यः एवंविधस्य श्रुतिनेत्रशास्त्रस्वरूपं भर्तुः खलु दर्शनं
वै निहन्त्यशेषं कलुषं जनानां षडब्जजन्मसुखास्पदं स्यात् १ सूर्यसिद्धान्तेपि दिव्यं चक्षुर्ग्रहर्क्षाणां दर्शितं ज्ञान
मुत्तमम् विज्ञायार्कादिलोकेषु स्थानम्प्राप्नोति शाश्वतमिति ज्ञानविशेषेण ज्योतिर्विदः पूजनार्हत्वं जीवैरभ्यधायि

र॰
४

इत्यादिनकृतपापं हंतिसिद्धांतवेत्ता त्रिदिनजनितदोषं तंत्रविद्वृहएव करणभगणवेत्ताहंत्यहोरात्रदोषं जनयतिघनमघ

मज्ञानसत्रसूचोतिनसत्रसूचीलक्षणंवराहसंहितायां अविदित्वैव यः शास्त्रं दैवज्ञत्वंप्रपद्यते सपंक्तिदूषकः पापोज्ञे

योनक्षत्रसूचकः तिथ्युत्पत्तिंन ज्ञानंतिग्रहाणांनैवसाधनम् परवाक्येनवर्तन्तेतेवैनक्षत्रसूचकाः श्राद्धे गणकानाम

पांक्तेयत्वन्धर्मशास्त्रेनक्षत्रसूचिकाभिप्रायेणज्ञेयम् उक्तश्चवशिष्ठेन त्रिस्कन्धपारङ्गमएव पूज्यः श्राद्धे सदाभूसुर

सन्देमध्ये नक्षत्रसूचीखलुपापरूपोहेयस्सदासर्वसुधर्मकृत्ये इतिनन्वस्मिन्ग्रन्थेग्रन्थबाहुल्यमेवदूषणमितिचेन्नय

तोग्रंथसंक्षेपेऽन्यग्रन्थापेक्षाविचारसंशयश्चभवति ग्रन्थविस्तारेसंशयापेक्षयोरभावोभवतितस्माद्ग्रन्थविस्तारोन

दोषायेतिज्ञेयम् उक्तञ्च याववेनसंक्षेपेसंशयापेक्षेस्त्रोतुस्यानामसंशयःवरीयान्विस्तरस्तस्मादपेक्षासंशयाप

१ त्वलमतिप्रसङ्गेन प्रकृतमनुसरामः अथराशिस्वरूपमुक्तञ्चवामननाजिके फलराशिग्रहाधीनं सर्वेषा

लिनायतः अतोमेषादिराशीनांस्वरूपमाद्विरूप्यते मेषोवृषोथमिथुनं कर्कसिंहोथकन्यकातुलाततोवृश्चि

कश्चधनुर्मकरएवच कुम्भोमीनइतिप्रोक्ताबुधैर्द्वादशराशयः मेषोथमिथुनंसिंहस्तुलाधनुरथोघटः विज्ञेया

विबुधैरेतेक्रूराःषडपिराशयः२ वृषकर्कौतथाकन्यावृश्चिकोमकरस्तथा मीनएते षडपिचविज्ञेयास्सौम्यराशयः

मेषकर्कौवृषतुलामकरश्चचरराशयः वृषसिंहौवृश्चिकोथकुम्भश्चस्थिरराशयः मिथुनंकन्यकाधन्वीमीनश्चद्विस्व

भावसंज्ञाराशयक्रूराःस्त्रीसंज्ञासौम्यराशयः॥२

म
४

भावकः मेषोथवृषभस्सिंहोपरार्द्धश्च धनुस्तथा मकरश्च बुधैर्ज्ञेया राशयो मी चतुष्पदाः कर्कटो वृश्चिकश्चोभौ वहुपादौ प्रो
क्तौ जिनौ कुम्भमीनावुभौ राशी विज्ञेयौ पादवर्जितौ मिथुनश्च तुला कन्या पूर्वार्द्धौ धनुषस्तथा राशयो द्विपदा
ज्ञा यवनाचार्यसूरिभिः मेषश्च सिंह धनुषौ विज्ञेया वह्निराशयः वृषकन्याथमकरस्सुरैने भूमिराशयः मिथुनश्च
तुलाकुंभोराशयः पवनात्मकाः कर्कवृश्चिकमीनाश्च विज्ञेया जलराशयः अर्द्ध शब्दामृगः कुंभः कन्या एते चराशयः
तुलालिकर्कमीनाश्च विज्ञेयाः शब्दवर्जिताः मेषो वृषोथ मिथुनः सिंहः शब्दान्वितो धनुः कर्कालिमीनावहुपत्या जि
त्मास्तु घटकाः स्मृताः मध्यासिंहैणकन्याजतुलाचापास्तथाल्पकाः सूक्ष्माः सिंह धनुर्मेषाः शीतोष्णापित्तधातवः वृ
षकन्यामृगारूक्षा उष्णशीताश्च वातुलाः युग्मकुंभतुलाउष्णाः स्निग्धांगास्तुल्यधातवः कर्कमीनालयः स्निग्धाः शी
ताश्च श्लेष्मधातवः नृपविट्शूद्रभूदेवास्तथा पूर्वादिकोदिशः मेषात्रिः परिवर्तेन विज्ञेया विबुधैः सदा पृष्ठोदयाः
कर्कमृगधनुर्मेषवृषा श्च मीशेषाः शीर्षोदयाज्ञेयाउभयश्चरूपः स्मृतः शीर्षोदया दिनवलाः शेषा रात्रिवलाः
राशेः स्वनरभागोयः सतुवर्गोत्तमाह्वयइति अथ राशिवर्णानाह समरसिंहः अरुणसितहरितपाटलधूसरविपांडुर
विचित्राः सितिहेमद्युतिपिंगाः कर्बुरवभ्रुह्यजादिवर्णाः स्युरिति अथ राशिषु विषमोदयत्वसमोदयत्वमुक्तं समर
सिंहेनैव विषमोदया मृगाद्याः षट् ह्रस्वत्वेन कालमानस्य कर्कोद्याः षट् दीर्घत्वात्समोदयाः [illegible] समाने

यद्यपिस्वस्वासभेदेशे कालस्यह्रस्वदीर्घत्वंनसंभवति तथापिवह्वसभेदेशेनत्संभवत्येवनत्तथा यं त्रापभा
यद्यपिस्वस्यासभेदेशेकालस्यह्रस्वदीर्घत्वंनसंभवति मे० २८३ कुं २८३मी १५८मे १५८वृ २०३ मि २८३ कर्कादीनामुदयपला
द्वादशांगुलाः तत्रमकरादीनामुदयपलानिम० २८३ कुं २८३मी १५८मे १५८वृ २०३ मि २८३ कर्कादीनामुदयपलानिवह्वधिकानीतितेष ए
चक ३६३ सिं ३९५ के ३९८ तु ३९८ वृ ३५५ध ३६३ अत्रमकरादितः कर्कादीनामुदयपलानिवह्वधिकानीतितेष ए
बांप्रयोजनमाह समरसिंहः एवहस्तासमो—दयानांराशीनांमध्यगोविधुर्यदि यदियातितदाचद्विवेषेस्याद्यम
याह्वानितिति मेषादिराशीनांसंज्ञातत्समुक्तंवराहेण क्रियताबुरिजितुमकुलीरलेयपाथोयजूककौर्पाख्याः तौक्षिक
आकोकेरोहृद्रोगश्चान्यभंचेत्थं केन्द्रादिसंज्ञाउक्तास्तेनैवकंटककेन्द्रचतुष्टयसंज्ञालग्नास्तदादशमचतुर्थानांसं
तापरतः पणफरमापोक्लिमसंज्ञितंचततस्ततः ग्रहाणांमूलत्रिकोणोच्चहानिजैनेवोक्तानि सिंहोवृषः प्रथमषष्ठह
योगतौलिकुंभास्त्रिकोणभवनानिभवंतिसूर्यादितिइतिराशिस्वरूपम् अथराशिस्वरूपप्रयोजनम् तत्रद्विपदच
तुष्पदादिनरादिसंज्ञाभाशिस्वरूपप्रयोजनंवक्ष्यमाणभावफलज्ञेयम् पुंस्त्रीराशिप्रयोजनम् पुंखेटाः पुंराशौव
वलिनः स्त्रीग्रहाः स्त्रीराशौवलिनइतिस्थानवलेज्ञेयम् पितृोष्णशीतादिप्रयोजनम् रोगकर्तायत्रराशौतिष्ठादिष
शुभावेरोगस्थितिज्ञानार्थम् राशिदिगप्रयोजनम् यात्रायांदिग्ज्ञानार्थम् चरराश्यादिप्रयोजनंचौरद्रव्येभोजनम् रा
कवारमित्यादिभोजनविचारेज्ञेयम् राशीनांस्वत्वादिचारित्वप्रयोजनंत्वास्वेटकेजलास्वेटमाहुः सर्वोप्येवं ५

हीं जलाख्यै विन्यत्र ज्ञेयम् वह्न्यादि राशि प्रश्ने अनेमष्ठमभावो शिखिराशौ वह्निभयमित्यादिस्थले ज्ञेयं ब्राह्मणादि ।
जाति क्रूर सौम्यत्वादिप्रयोजनम् लग्नानुमानवसतोवयः प्रमाणञ्च ज्ञातयोत्तेया इत्यादि समरसिंहोक्तं ज्ञेयम् यथा,
ममास्मिन् वर्षे केन लाभो भविष्यति इति विचारे लाभभाव लग्नस्तस्म वर्णोनतत्क्रूरसौम्यादिप्रकृतिसहितेन ततस्तस्म सन्ना
नेन ततस्तस्म वस्तुजन्तुकेन ततस्तस्म वर्णादि कृतवस्तुलाभो वाच्यः इति राशीस्वरूपप्रयोजनम् अथ ग्रहस्वरूपं उक्तं च यथा
रवेन रविविधुक्षितिजो बुधवाक्पती भृगुशनी च तमश्शिखिनो ग्रहाः न च सदा भ्रमणाद्गगणेन्नृणाम् ददति धातुसम
स्फलमुक्तवदिति वामनोपि रव्यादयो ग्रहास्तत्प्रसद्दसत्फलदायकाः मुन्याफलविशेषस्य ज्ञानार्थं राहुरष्टम इति ग्र
हस्वरूपमुक्तं त्रैलोक्यप्रकाशे भार्गवेन्दू जलचरौ ज्ञजीवो ग्रामचारिणौ राहुक्षितिजमन्दार्को न्तुवनेऽरण्यचारिणः
प्रभातमित्तुजगुरू मध्याह्ने रविभूमिजौ ॥ अपराह्णे भार्गवेन्दू सन्ध्यामन्दभुजङ्गमौ पित्तप्रभाकरस्याजो श्लै ।
ष्मा भार्गवशीतगू ज्ञगुरू समधातू च पवनौ राहुमंदगौ कुजार्कौ करट्कौ जीवो मधुरस्तु वरो बुधः सारास्तु चंद्रभृ
गुजो तीक्ष्णौ सूर्यार्के नंदनौ ॥ स्थूलश्चन्द्रः सितः स्वेदश्चतुरस्त्रौ कुजो अक्षरगू वर्तुलौ सौम्यधिषणौ दीर्घौ शनिभुजं
गमौ खण्डोर्द्धं चन्द्राकारः विप्रौ शुक्रगुरू क्षत्रौ कुजार्कौ शूद्रं इन्दुजः रदुर्वैश्यः स्मृतो म्लेच्छौ सैंहिकयशनैश्चरौ
रक्तवर्णः कुजः प्रोक्तोधिषणः कनकद्युतिः शुकपिच्छसमः सौम्यो गौरकांतिस्तु शुक्रः मंदार्को स्यपुष्पेण समद्यु

तिरश्चोस्मृगुः कविरत्यन्तधवलः फणीकृष्णः शनिस्तथा अवनीशो दिनमणिस्तपस्वी रोहिणीप्रियः स्वर्णकारः सितेः पु
त्रो ब्राह्मणो रोहिणीभवः वणिग्गुरुः कविर्वैश्यो वृषलस्सूर्यनन्दनः सैंहिकेयो निषादश्च सर्वकार्येषु सम्मतः युवा कुज
शिशुस्सौम्यश्शशिशुक्रौ च मध्यमौ मार्तण्डमन्दवेज्यफणिनः स्थविरा ग्रहाः जीवमंगलमार्तण्डानुशनि पुरुषान् बु
धः सोमसोमजमन्दाहिभृगुपुत्राः हि योषितः शुक्रे चंद्रे भवेद्रौप्यं बुधे स्वर्णमुदाहृतम् गुरो रत्नयुतं हेम सूर्ये मौक्तिक
मुच्यते भौमे त्रपुः शनौ लोहं राहावस्थीनि कीर्तयेत् ग्रहाणां क्रूरसौम्यत्वमुक्तं वामनेन जीवेंदुसौम्यशुक्राः सुः सौ
म्याः क्रूरग्रहाः परे क्षीणेंदुः क्रूरयुक्तो राहुः क्रूरः प्रकीर्तिताः त्वग्मांसरोमास्थिमज्जास्नावो भास्करप्रभुः कुजोरक्ता
स्थिशुक्रस्य भार्गवो मेदसः शशी रविः शुक्रो धरासूनुः स्वर्भानुः सूर्यनन्दनः चन्द्रो बुधः सुरगुरुः प्रागादिदिग धीश्वराः सूर्येंदुजीवाः
सत्त्वाख्यास्तु शुक्रौ च रजो गुरौ स्वर्भानुभौमसूर्यजास्तमोगुणमयाः स्मृताः विनष्टादि ग्रहलक्षणमाह च एडेश्वरः क्रूरदृष्टो युक्तो
वापि क्रूराक्रान्तो विरश्मिकः स विनष्टो भवेत्खेटो विस्तारोऽत्र निरूप्यते राहुणाक्रान्तदेहो नो दिवाकरनिशाकरौ जितः क्रू
रेण यः खेटस्समराशिस्थितो पि वा पापाक्रान्तस्तु निर्दिष्टस्समांशे क्रूरसंयुतः अन्तरालविहीनो यो दृष्टः पापश्च निपूर्ण
यास्तेयः पापसंदृष्टो रश्मिहीनोऽर्कमध्यगः अथ ग्रहस्वरूपप्रयोजनम् तत्र ब्राह्मणादिजातिज्ञाने तस्करादि
जातिनेहङ्गनादिवयोज्ञानग्रामादिनिवासज्ञाने स्वादिप्रकृतिज्ञाने चातुरस्रादि आकृतिज्ञानम् पुमान्स्त्रीनेत्रादि प्रश्न ८ ॥

जेनै ममकार्यमस्मिन्वर्षे किं नभविष्यतीति प्रश्ने वर्षलग्नेशसमजात्यादिकेन वर्षेशसमजात्यादिकेन वा मनुष्यलघाकाय
ज्ञेयम् कटुकादिरसज्ञानम् तुर्यस्थखेटवशतो भोज्याद्रेरसमादिशेदित्याद्युक्तेः स्वर्णादिद्रव्यो निर्वर्षे सबलग्रहस्य
द्रव्यलाभो निर्बलग्रहस्पष्टद्रव्यहानिरित्याद्यर्थं प्रभातादिकालेके भोजनविचारकालज्ञानार्थम् ग्रहवर्णप्रयोजनम
वर्षेसबलग्रहवर्णेवस्तुलाभो निर्बलग्रहवर्णेवस्तुहानिरेतज्ज्ञानार्थम् एवमन्यदपि ज्ञेयम् इति ग्रहस्वरूपम् अ
र्थवर्षप्रवेशवेलानयनम् तत्साधनमुक्तं ग्रन्थेन शाको वर्तमानो जनुः शाकहीनो गताब्दा भवेयुस्तत्र धनिष्ठया भुवा
१वाराद्यं १५ तिलाद्यमतुल्यै २१ तिलापावके ३१ स्याडिनास्ते विधेयाः जन्मवारघटिकापलयुक्ताः षष्ट्युपषष्ट्यपरिगो
दिवसाद्यं सप्तमशेषकमिदं दिनपूर्वोस्वारागताभवति हायनवेला चैत्रवसुगमोपायउक्तोऽत्रैव ग्रन्थकर्तुडाभिरस्मद्गु
दन्यैश्च भ्रातृभिः श्रीमन्नीलकण्ठदेवज्ञैः गताः समाः पादयुताः प्रकृतिघ्नसमाः रामान् स्ववेदाप्त ४० घटीयुक्ताज्ञमवारा।
दिसंयुताः अब्दप्रवेशो वारादिसम्मतश्चैत्रनिर्दिशेत् प्रकारान्तरमुक्तं ग्रहलाघवे १२: शाको जन्मशाकेन हीनस्त्रिघ्नासपा
दोऽहलितश्च सार्द्धं पुंकसंख्याजन्मगवारपूर्वैः स्फुटाभवस्त्वब्दनिवेशवेलाइति एववर्षप्रवेशकालज्ञानार्थं कर्तुमिरनेक
प्रकाराभिहितास्ते प्रयोजनाभावान्नैवात्र ब्रह्मणापि च न लिख्यन्ते अथात्रत्रिजन्मनो घटिकादिवर्धापनविशेष उक्तस्तालिका
लकारे निशिजन्मभवेद्यदा तदा गतवारादिकमत्रसंयुतं दिनमानयुतं सपादपली पलपूर्वैरिह वासरो गत इति पद्य।

रात्रिजन्मनिवर्षे संयोज्य घटीषु रात्रिगतघटिका योज्यास्तत्र वर्षलग्नस्य स्पष्टीकरणं सषड्भसूर्यात्कर्तव्यं यतो गतघटिका
सूर्यास्ताद्याता इति अथवा वर्षे संयोज्य घट्याद्यमिष्टकालं प्रकल्प्य स जन्मलग्नं रविं प्रकल्प्य यल्लग्नं तद्वर्षप्रवेशलग्न
भवति एवं सकलगणकसार्वभौमश्रीमद्रामदैवज्ञप्रविदे माहिशरनेके विशेषाः कर्तुं शक्यास्ते परं तु विस्तरभयान्नतु॥
योगः अत्रेदं ध्येयं यदि चैत्रादेरनंतरमपि मीनार्के जन्म तदा पूर्ववर्षशक एव जन्मशकः प्रकल्प्यः एवं जन्मार्केसमा॥
भानुश्चैत्रादेरूर्द्ध्वं मेषादेः प्राग्भवति तदा प्रागब्दशक एवाभीष्टशकः प्रकल्प्यः मेषादेरूर्द्ध्वं तत्रिमशक एव ज्ञेयः अन्यथा
धिमाससंभवे कदाचिदेव चान्द्रवर्षमध्ये द्विवारं जन्मार्कसमभानोः संभवेन वर्षद्वयान्यवारादिवैलक्षण्यमपेक्षितमा॥
पिगतसमासाम्यान्न स्यात् एवमधिमाससहितवर्षादग्रिम वर्षे कदाचिच्चान्द्रवर्षमुल्लंघ्यापि जन्मार्कसमभानोर्जाते
सत्येकवर्षवारादिसमं वारादेरंतरं च स्यात् तस्मात्सौरवर्षादौ शकप्रवृत्तिर्ध्येयेति अत्र जन्मार्कतुल्यो रविर्यस्मिन्मासे
भवति तस्मिन्नेव मासे वर्षप्रवेशो ज्ञेयः उक्तं च तिथ्यादिपत्रे जननार्कतुल्यो रविर्भवेद्यत्र स एव मास इति तत्र जन्मार्के
समो रविर्यदि जन्ममासे नायाति परे पूर्वे वा मासे आयाति तदा जन्ममास एकरहित एकयुक्तो वा कर्तव्य इति अथ वर्ष
ध्रुवकोपपत्तिः अत्र वर्षादिः साध्यस्तच्च सौरमेव उक्तं च सिद्धान्तशिरोमणौ वर्षायनर्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादित्र
शैरवैश्चक्रभोगोऽर्कवर्षं प्रदिष्टमिति तेनैवात्र द्वादशविभगणभोगेन सौरवर्षो भवति तस्य सप्तपृगणितस्य चलत्वात्सौरव

षोदिःकदाभविष्यतीतिजिज्ञासायामत्रयत्सोपलब्ध्याजन्मकालीनसूर्यतुल्यस्तु योयस्मिन्दिनेनत्रभगणभोगस्य
ज्ञातत्वाद्वर्षादिर्ज्ञातस्तस्यज्ञानेउपायः यदिकल्पसौरवर्षैःकल्पसावनदिनानिलभ्यन्तेतदैकेनकिमितिप्राप्ताए
कस्मिन्वर्षेएतेसावनाहाः ३६५।१५।३१।३० वारस्यैक्यपेक्षितत्वादुपरिसप्ततष्टाःजाताः ०।१।१५।३१।३०। अत्रानुपात
यद्येकस्मिन्वर्षेएतेसावनाहाः तदाभुक्तायुर्वर्षैः किमिति अत्रगतवर्षाणिअनेनध्रुवकेन ०।१।१५।३१।३०। चतुर्षु
स्थानेषुगुणयानिरूपेणभाज्यानिफलंजन्मसमयारब्धसावनदिनानीति अस्मिन्जन्मवारादियोगस्तुवर्षप्रवे
शीयदिवसघटीपलज्ञानार्थंकृतः अत्रपलघटीभ्यः षष्ट्याऽङ्कहोर्ध्वंयोजनेनफलघटीनांषष्ट्याधिकत्वाभावात्
कृतत्वाद्वाराःसप्तवातस्सप्ततष्टमित्युक्तम् एवंकृतेनास्मिन्सावयवेदिनेवर्षादिःस्फुटोभवतीत्युपपन्नम् अथैकवर्ष
प्रवेशादग्रिमाब्दादिप्रवेशज्ञानम् भू१ बाणविधु१५ भूराम३१ खाग्नि३० वारादिकेनयुक्तवर्षमासदिनावेशोग्रिम-
स्यातिथिरीशयुगिति ननुसौरवर्षात्सावनचान्द्रनाक्षत्रबार्हस्पत्यवर्षाणांसम्भवेकथंसौरमानेनैववर्षप्रवेशोभि
हितः तत्रोच्यते चान्द्रसावनवर्षयोस्तुसूर्यस्यचंद्रस्यवासाम्याभावात्त्यागः बार्हस्पत्यमानेनजन्मकालिकराश्या
दिमध्यमगुरुणाभोग्यबार्हस्पत्यवर्षेयद्यपिगुरोरंशसाम्यंभवति तथापिराशिसाम्याभावात्त्यागः नाक्षत्रवर्षान्ते
यद्यपिचंद्रसाम्यम्भवति तथापिग्रहाग्रेसरस्यग्रहाणांनेतुर्दातुश्चरवेः सौरवर्षेराश्यंशकलाविकलासाम्याद्-

८ थवर्षायनर्त्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादिति सिद्धांतोक्तेर्यावान् जन्मनि भानुरित्यादिनीलकंठताजिकोक्तेश्च सौरमानेनैवाब्दप्र
वेशकरणमुक्तम् अथ च मासे द्वादशभिर्वर्षमिति सूर्यसिद्धांतोक्तेर्वर्षे भास्करत्वेन समावत्सरं मासफलमादिशेत्।
सुधीरिति नीलकंठताजिकोक्तेश्च सौरमानेनैव मासप्रवेशोपि विधेयः ननु मासास्तथा च तिथ्यस्तु हिमांशुमानादिति सि
द्धांतोक्तेर्मासप्रवेशे चांद्रमासस्यैव मुख्यत्वमिति चेन्न यथा सौरमासप्रवेशे सूर्योंशसाम्यं स्यात् अपरकंनन तथा चांद्रमासप्रवे
शे किंचिदस्ति अथवा अधिमाससंभवे त्रयोदशमासानां सत्त्वात्पूर्वोक्तसूर्यसिद्धांतवचो लोकप्रसिद्धं च व्याहन्येत।
तस्मात्सौरमानेनैव मासदिनप्रवेशादिकं विधेयमिति सिद्धांतः अथ वर्षप्रवेशसमये स्वस्वाधीतसिद्धांतकरणादिरी
त्या साधितोर्को जन्मकालीनार्केणावश्यं समो भवति इदमेव वर्षप्रवेशसमयप्रमाणम् उक्तं च समरसिंहेन या
वान् जन्मनि भानुस्तावान् वर्षे स्फुटस्तथैवमपि श्रीमन्नीलकंठज्योतिर्विद्भिरप्युक्तम् तत्कालार्कोजन्मकालरविणा
साधनस्समः इति एवं निष्पन्नस्याब्दप्रवेशकालस्य स्पष्टीकरणमुक्तं हरिभट्टेन ताजिकसारे सूर्यो वर्षसमुद्भवो
न हि भवेज्जन्मार्कतुल्यो यदा तत्कृत्वा विहृतं तयोस्तु विवरं लब्धं च हीनान्विते वर्षावेशघटीपलेषु सततं वर्षा
र्कहीनाधिको जन्मार्कात् द्युमणौ द्विवर्षसमयस्त्वेवमेवं स्फुटः इति पार्थपुरनिवासिगणेशदैवज्ञेनाप्युक्तं ताजिकभू राम
षणे जन्मकालनलिनीविलासिनो नैव याति तुलनां कुतश्चेत् वर्षकालनलिनीपतिस्तयोरन्तरांशनिहतं द्युनाडिकम् ८

कार्य्यमब्दषध्रुवेनस्मात्सौरस्यस्तः प्रजायतइति अथचवर्षार्कजन्मार्कसाम्याभावात्कालस्यस्फुटीकरणमुक्तम् तत्रस्वा
धीतकरणान्स्वदेशपूर्वापरयाम्योत्तरादिकर्मसंस्कृतोजन्मकालीनस्पष्टार्कस्तत्करणजातदेशान्तरादिसंस्कृतोवार्षि
कस्पष्टार्कोजन्मार्कसमोवश्यम्भवति तदासाम्यन्तुस्वपुण्याप्यमानम् अथचधूलीकर्मणाप्यज्ञानमात्मनोदूरीकर्त्तुं
लायुष्मान् एतद्गणितपूर्वकं सकलभूपालमूर्द्धमणिनोराजितचरणकमलानाम्भूमण्डलाखण्डलानां श्रीसा
हिसुजामहाप्रभूणाम्मासेप्रवेशानयनेलिख्यते अतष्कालस्यस्पष्टीकरणमयुक्तम् अथयद्येवमुच्यते पूर्वोक्ता
नुपातसाधितत्वात् कल्पमध्यमभगणोत्थसायनध्रुवोपिग्रहवन्मध्यमस्तत्साधितवर्षकालस्यापिमध्यमत्वं।
मध्यमस्पष्टीकरणमुक्तमेवेति तदपिनयतः सौरवर्षान्तेसमुपचयापचयसाम्येनमध्यमध्यमस्पष्टसाम्यान्तयो
स्तुल्यत्वात्सौरवर्षान्तः पातिसन्निहसावनध्रुवस्सस्पष्टएवतत्साधितोव्दादिःपुनरोस्पष्टएवस्पष्टस्यपुनस्स्प
ष्टीकरणन्नयुज्यते अतएवयाचान्जन्मनिभानुरितिपद्येनताजिककर्तृषु ऋषिस्थानाभिषिक्तेनसमरसिंहेनव
र्षकालस्पष्टीकृतिविनैवस्पष्टार्कसाम्यमुक्तन्तुमध्यमार्कसाम्यम् अतएवहरिभद्रगणेशदैवज्ञकृतेकालस्पष्टी
करणमयुक्तम् इदस्पुनरिहावधेयम् प्रतिवर्षमेकाकलायनांशगतिरितिजन्मतोभूयसिकालेयातेऽयनांशवशात्तो
दयान्तरंचरान्तरपोर्वेलक्षणपात्तस्सस्कृतस्तत्करणतत्तद्देशान्तरादिसंस्कृतोपिवर्षार्कोजन्मार्कसमानभवतिनदर्थेनतुपा

हा

नेनांतरंसाध्यं तद्यथा यद्दिसूर्यस्पष्टगतिकलाभिः षष्टिघटिकास्तदार्कांतरकलाभिः किमितिलब्धनाड्याद्येन वर्षावेश
कालः संस्कार्य इति तस्मात्तत्करणाज्जलदेशांतरभुजांतरसंस्कृतोभीष्टायनांशवशादुत्पन्नोदयांतरेण तद्देशजपलभो
ग्यतात्कालिकचरेणच संस्कृतो वर्षार्कोजन्मार्कसमोयद्दिनस्यात्तदैव कालस्यस्पष्टत्वमन्यथानेतिसिद्धांतः श्रीमन्नी
लकंठदैवज्ञस्तुस्वल्पांतरत्वाल्लोकमतो न कोपिदोषः अथवर्षप्रवेशतिथ्यानयनमुक्तं पद्धतिभूषणे समासमाज
शितिकराढ्यनिघ्नः समष्टि १६ भागोनसमन्वितोसौ स्वजन्मतिथ्याचखराम ३० तष्टस्तिथिर्भवेद्धि १ नयुताकराति
दिति नक्षत्रयोगानयनमुक्तं ताजिकसारे अब्दोमंदुभिः १० संगुणितागताब्दाः स्वस्पृष्ट्यवेदाब्धि २४० लवैर्विहीनाः ज
न्मर्क्षयोगैस्सहिताः पृथक्स्यात् नक्षत्रयोगोभवतोभतष्टो २७ लग्नानयनमुक्तं पद्धतौ समासमाजस्त्रिगुणस्समानो
दघ्नो १० ऽशयुक्तोजनिलग्नयुक्तः सूर्यो १२ द्धृतः शेषसमंविलग्नं सामान्यतो मानतमेरगादीति अत्र तिथिनक्षत्र
योगावर्षप्रवेशदिवसस्यप्रायोनैकट्येनायांति उक्तंच सुधानिधौ निश्चयोत्रसदाज्ञेयो वारात्सर्वेष्वहायने तिथी
भयोगतोल्पमनुमानं भयोगयोरिति लग्नमपिकालनैकट्ये समायातीति तत्त्वयम् तत्रसंक्रांतिज्ञानार्थं दैवज्ञमुकुटा
लंकाराणां सकलगणकसार्वभौमानामस्मद्गुरुचरणानां श्रीरामज्योतिर्विदां मुखादानिशाकेद्धुन्दस्वेषुमही १५२- राम
विहीनेत्रिस्थसपादेद्दलितेचसार्द्धस्वे०नागवेदैः ४८ हृतिभिः २० क्रमेणायुक्तेद्विनष्टेक्विपसंक्रमस्या १ ६

न्यथैकस्मिन्मेषसंक्रान्तौ ज्ञानायांतदग्रिमसङ्क्रान्तिज्ञानार्थं सूत्रं मदस्रौ २ शैलशरा ५७ रसा ६ गुणयमा स्त्रीणि ३द्व
यं २ षट् ६ विषद्गामा ३० द्वौ २ खगुणाः ३० कृता ४ रसशराः ५६ षट् ६ नागवेदा ४८ क्रमात् भूमिः १ सप्तदश १७ द्व
यं २ रसगुणा ३६ वेदा ४ स्त्रयं ३ मार्गणा ५ स्त्रसा ५३ वासरनाडिकास्त्वजदिनाद्ये योजितास्तुर्दषान्त् अथ संक्रान्तिनिथि
ज्ञानोपायं शाकेनावाश्विति १५२९ ध्यूनेरुद्रै ११ तमे ३ गुणोष्टुभिः ५३ निघ्नोरुद्रान्विते खाग्नि ३० तष्टो मेषाद्दजास्तिथिः १
द्वि २ वेदा ४ धगा ६ स्वष्ट दि १० रुद्रा ११ स्तुर्तास्यास्त्यसंक्रमे द्वि २ द्वि २ द्वि २ द्वि २ भूमि १ वी युक्ता वृद्ध्या क्रमात्पराइति अथ वर्ष
प्रवेशे संक्षिप्तपञ्चाङ्गफलमुक्तं त्रैलोक्यप्रकाशे नन्दाभद्राजयापूर्णाः शुभ
दास्तिथयो मताः द्वादश्यामाश्च रिक्ता चन शुभा वर्षवेशने १ सोमो बुधो गुरुः
शुक्रो वारश्चत्वार उत्तमाः भौमार्कशनिवाराश्च वर्षे हानिभयप्रदाः २ अ
श्विनी मृगशीर्षञ्च हस्तः पुष्यः पुनर्वसुः स्वातिश्च रेवती चैव वर्षवेशे शुभा
वहाः ३ कृत्तिका रोहिणी चार्द्रा ज्येष्ठा मूलाख्यतारकाः श्रवणश्चानुराधा च
मध्यम्पूर्वोत्तरत्रयम् भरणी च मघा चित्रा विशाखा शततारकाः धनिष्ठाश्लेषिका प्रोक्ता वर्षवेशे तिनिन्दिता विरुद्धयोगे
विष्कंभाच्च वर्षवेशो न शोभन इति अत्र विशेष उक्तो दीपिकायां जन्मर्क्षयुक्ता यदि जन्ममासे पक्षं ध्रुवं जन्मतिथिर्भवेच्चा।

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	राशि
०० ०	०२ ५७	०६ २२	०३ ०२	०६ ३०	०२ ३१	०४ ५६	०६ ४८	०१ २७	०२ २६	०४ ०३	०५ ५३	वार घटी
० ०	२	४	६	०	१०	११	११	११	११	११	११	ति

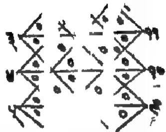
हा. र. १०

भवन्तिनहासंप्रविनिम्नैरंत्य सौभाग्यसुखानितस्य कृतान्तकुजयोर्वीरे यस्य जन्मदिनम्भवेत् अनृसयोगासम्प्रा
विघ्न—त्तस्यपदे पदे नक्षत्रसमनुसंकृतानन्दशान्तिः लग्नशुभाशुभफलमुक्तं हायनसुन्दरे शुभग्रहयुते सौम्ये वर्ष
स्वामी दृग्युते रोगोद्वेगापवल्लाशस्तु नराशादिसम्पदः देशभूम्यर्थलाभस्त्याद्वालाभोक्तानृपप्रियः सौख्यञ्च विपु
लाबुद्धिर्वर्षलग्नेशुभेशुभम् क्रूरवर्षे क्रूरयुक्तेक्रूरस्वामिदृग्युते रोगोद्वेगो भयन्दुःखज्वरो हानिर्दरिद्रताराज्य
भङ्गं नथैवा संस्वबन्धुकलहं कुले स्थानभ्रंशमवाप्नोति वर्षलग्ने शुभेशुभमिति अथ वर्षप्रवेशशुभाशुभफलज्ञाना
र्थं सम्यक् चक्रमुक्तं विष्णुयामले तिर्यगूर्ध्वगतारेखाष्टनवसम्भवसंलिखेत् कृत्तिकादीनि ऋक्षाणि पूर्वाद्यैः सप्तमा
र्गतः मध्यान्त्यसागराख्यानास्तीरे सागरपार्श्वयोः चत्वारः पर्वताः कोणाः पूर्वादिविदिशिक्रमात् त्रिविभसागरेद्यमेके
कनीरकाष्टके कोणेहिमन्दिभमध्यादशविंशतितारकाः यत्रस्याज्जन्मनक्षत्रं ततो वर्षफलं लभेत् मासास्तुव
र्णान्यासाश्च दिनानि हि भवन्तिवै दुःखसमुद्रे सुखमेवतीरे शैले प्रियं संलभते मनुष्यः जन्मर्क्षे गे चेद्भवती हवर्षे तत्रापि
दुःखं किल विष्णुतन्त्रे इति अथ वर्षप्रवेशशुभाशुभफलज्ञानार्थं त्रिपताकचक्रमुक्तम्युक्तावल्याम् श्लोकत्रयं तिर्यगधोर्द्ध
संस्थमन्योन्यपिद्धायुगमेककोणात् स्तूतंतु चैतत्त्रिपताकचक्रम्प्राग्अग्रेरेखाग्र—गावर्षलग्नात् १ न्यसेद्वचक्रं कि
लतत्र सैकायाताब्दसंख्या स्त्रिभिर्भजेत्भागेः शेषोमितेजन्मगचन्द्रराशौस्तुस्थेच राशौ विलिखेच्छशाङ्कम् २ पश्चेचतुर्भी १०

जितशेषत्तुल्यस्थानेस्वराशौरवचरास्तुलेस्याः स्वभानुर्विद्धे हिमगौगुरुकष्टनापोर्के विद्धेरुगिनात्मजेनत्र महीजाविद्धे तु गुरौ रपीडाशुभेश्च विद्धे जयेसौस्थलाभ :सुभागु मश्चोमगवीर्यतोत्र फलञ्च वर्षस्ववदन्तु धीमान ४ इति चक्रेमेषराशिरु पलक्षणा म मेषस्यानेवर्षलग्नंतत्रेयम अथात्रप्रसंगाद्वर्षशुभाशुभफलतानार्थस्वज न्मलग्नान्मेषसंक्रमणलग्नफलेप्रश्नवैस्वबोक्तंलिख्यते जन्मोदयाद्वास्वदजमप्र वेशलग्नंहियद्भावगतंशुभान्वितम् तद्भाववृद्धिंप्रकरोतितस्मिन्नवर्षेनृणाम्पा पयुतन्नदन्यथा जन्मोदयेदेहसुखंन्धनेर्थलाभस्तृतीयेचचतुर्दवृद्धिः तुर्येसु हृत्सौख्यमथात्मजाप्तिः पुत्रेऽथषष्ठेरिपराजयस्स्यात १स्त्रीसौख्यप्राप्तिर्भवतिमदनेष्ट तुरन्ध्रेभीश्चरन्ध्रधर्मोथाप्तिस्तपसिदशमेवित्तसौख्यास्यदाप्तिः लाभेलाभस्सुखधनचयोदुःखदारिद्र्यमन्तेपुंसामे षप्रविशतिरवौजन्मलग्नाद्विलग्नेइति २एतत्फलंसौम्ययुतेज्ञेयम्पापयुतेसर्वंविपरीतम् मिश्रयुतेमिश्रंज्ञेयमिति मेषप्रवेशलग्नस्यजन्मलग्नेतिनामयवनावदन्तिवर्षेलग्नादपिजन्मलग्नविचारोयमुक्तोयत्राधिकारे जन्मलग्नाद् वर्षलग्नाज्जन्मलग्नेयदाभवेत् अष्टमेद्वादशेवापिसवर्षोनशुभावहः १अन्योपिविशेषस्तत्रैव अष्टमेद्वादशेवा

पर्वत पु·पु	नीर आ	सागर श्ले	नीर भर	पर्वत कृ·रो
नीर म	समुद्रचक्र			नीर उत्तर
सागर स·भ·उ	मू			सागर ध·श·पू
नीर हस्त				नीर रव
पर्वत वि·स्वा	नीर विश	सागर अनु ज्ये मू	नीर पूर्वा	पर्वत उ·अभि

हा॰ रे॰ ११

अथ जन्मकाले येन सिद्धान्तेन करणेन वा मकरन्दराम
भ गं ॐ गद्धग्रन्न दाहानिस्तत्र पुरस्पनसंशयइति
विनोदादिसारणीग्रन्थेन वा ग्रहाः षट्कर्मसंस्कृता साधितास्तेनैव वर्षप्रवेशेपि उदयान्तरा
दि षट्कर्मसंस्कृतास्पष्टाग्रहास्सगतिकास्साधनीयाः उक्तञ्च पद्धतौ अब्दप्रवेशे खचरास्स
चाराः करणान्निजात् साधनीयाविलग्नञ्च स्पष्टकार्यन्निजोदयैः १ नेग्रहास्पष्टा एव उक्त
ञ्च भास्कराचार्यैः यात्राविवाहोत्सवजातकादौ खेटैः स्फुटैरेव फलस्फुटत्वमिति अत्रादि
शब्देन वर्षप्रवेशादौ तेयम् ताजिकसारेपि विनाग्रहेस्पष्टतरैर्नकिंचित्फलं प्रवक्तुन्निन
समस्यादिति अथ ब्रह्मसौरार्यादिपक्षाणां सत्वात्कस्मिन् पक्षे ग्रहाः साध्या इत्युक्तन्त्वा
ररपद्ध या सा नाष्वेटा येन दृग्गणितैक्यं ताम् तेनपक्षेण तत्कार्यो स्फुटास्तत्समयोद्भवा इति न नु ग्रहान
यनमा स्त्रादेवक युज्यते ननु मनुष्यान्तस्याऽयथार्थत्वादिति चेन्सत्यं ग्रहानयनमुनिकृतशास्त्रादेव कर्त्तुमु
चितम् परन्तु तत्रापि ।लवशेनान्तरम्पतति १ उक्तञ्च सूर्यसिद्धान्ते शास्त्रमाद्यन्तदेवेदं यत्पूर्वं प्राह भास्करः यु
गानाम्परिवर्त्तेन कालभेदोत्र केवलमिति वशिष्ठसिद्धान्तेपि इत्यमाण्डव्यसंक्षेपादुक्तं शास्त्रम्मयोदितम् विस्तरो राम ११
रविचन्द्राद्यैर्भविष्यति युगे युगे विस्रंसनस्त्विस्त्रस्तिः शिथिलत्वमिति यावत् सिद्धान्तसुन्दरेपि मुनिप्रणीते म ।

नुजैः क्वचिद्दृश्यते नान्तरम् तदा तद्वैव संसाध्यं न कार्यं सर्वमन्यथेति तदन्तरं बीजसंस्कृतं ब्रह्मगुप्तमकरंदमिश्रादि
भिः स्वस्वतात्कालिकं लक्षयित्वा मुनिशास्त्रजनितेषु ग्रहेषु संस्कृतेन युक्तमेव तथा च ब्रह्मसिद्धान्ते संसाध्य स्पष्ट
तरं बीजं नलिकादियंत्रेभ्यः तत्संस्कृतग्रहेभ्यः कर्तव्यो निर्णयादेशाविन्यस्ते अथ पञ्चाङ्गयंत्रादेवतात्कालिकी
करणेन स्पष्टग्रहानयनमुक्तं श्रीमल्लीलकमूलदेवज्ञैः गतैष्याद्दिवसाद्यनगतिनिघ्नो खषट् ६० हृताल्लब्धमंशादि
कं सोध्यं योज्यं स्पष्टो भवेद्ग्रह इति अथ पञ्चाङ्गोपनसत्रादेवचंद्रस्पष्टीकरणमुक्तं तैरेव गतर्क्षनाड्यः खरसेषु
॥ ६० शुद्धाः सूर्योदयादिष्टघटीषु युक्ताः भयातसंज्ञा भवतीह चैवं निजर्क्षनाड्यः सहितो भभोगः खषट्घ्नभ
यातेभभोगाहृतं तत्खतर्कै ६० घ्नधिष्ण्यसंयुक्तहृतिर्घ्नम् नवाप्तं शशी भागपूर्वस्तु भुक्तिः खखाभ्राष्ट ८००
० भभोगेन भक्ता इति अत्रेदं ध्येयम् पंचांगीयग्रहाः किंदेशीयाः उत्पन्नश्च मनुष्यः किंदेशीयः न हि सर्वदेशी
यमनुष्याणामेकदेशनिष्पन्नपञ्चाङ्गेन स्पष्टा ग्रहाः कर्तुं युज्यन्ते देशभेदेन देशान्तरभुजान्तरोदयान्तरचरप
लादिसंस्कारसद्भावात् सूर्यादिसर्वग्रहाणामन्यथा दर्शनात् तस्मात् स्पष्टग्रहसहितैस्तद्देशीयपञ्चाङ्गैः कृत्वा
तद्देशीयमनुष्याणां स्पष्टा ग्रहाः कर्तुमिष्यन्ते न त्वन्यत्रेति निर्णेयम् अथ लग्नादिद्वादशभावसाधनम् उक्तं च जा
तकसुधानिधौ जन्माद्यष्टादिशुभाशुभेषु भावा विधेया सुधिया यतोऽत्र तन्न दृशैर्व दिशन्ति नित्यं शुभाशुभं भाव

भवेनभोग्यादृत्तिताजिकतिलकेपि भावसाधनमथाभिधीयतेहायनोत्थफलनिर्णयहेतोः प्रश्नयानजनिवर्षवेश
नेभावसाधनमथादिकारणमिति भावानांनामान्युक्तानिताजिकमुक्तावल्यां तनुर्धनंभ्रातृसुहृत्सुतारिस्त्रीरंध्र
धर्माः क्रमशोविलग्नात् व्यापारलाभव्ययसंज्ञकाश्चसंहारगन्यासुरिमेर्कतुल्यादिति अत्रलग्नादिभावा
१२ अन्वर्थसंज्ञाज्ञेयायथादेहविचारोलग्नात् द्रव्यविचारोद्वितीयादेवंसर्वत्र एतत्सविशेषभावविचारेवक्ष्या
मः तत्रभावानयनोपायमुक्तं त्रिचरखंडदिनार्द्धानयने स्पष्टसायनेर्केतनुलादियाते शंकु १२ प्रभास्तसुदलेन्द्र
भाता त्रिधास्थमादियाजदिग्विघ्नीलब्धाविहृत्सुथ्यरखंडकानि स्पष्टसायनोष्णगुभुजर्क्षसंख्यचराद्र
वभाग्यघातात् खाग्न्याप्तिसुक्तसुचरंपलादिषष्ट्याविभक्तंघटिकादिकंस्यात् चरेणसयुतोनाभ्यकर्तव्याति
डिकाः मेषजूकादिषड्ढ्के सायनेसोद्दिवार्द्धेनार्द्धत्रिंशतःसुद्धशेषरात्रिदलंभवेत् अथनतादीनामान न
मुक्तंसकलसिद्धांतमंडलीसरोविहरणराजहंसगणितविद्याचातुरीनांत्रिकपंचाननताहिगवीप्रवीणैः पद्धति ता
मणौतत्रादौनतोन्नतानयनंदिनार्द्धसुगरात्रिगतावशेषनाड्योनतंपश्चिमपूर्वकंस्यात् द्युपातेर्हीनंसुर राम
तंप्राक्द्युखंडहीनेद्युगतंपरंतत् अथानयनांशानयने भूनेत्रवेदाः ४२१ नशकारशांशहीनः स्वषड्घ्निविहृ १२
यनांशाः त्रिघ्नोर्कराशिःस्वदलेनयुक्तस्सावन्मितामिर्विकलाभिराढ्याः अथस्पष्टलग्नानयनंतत्रस्वस्थल ॥

ग्रानयनोपयुक्तं स्वोदयसाधनं त्र्यस्तत्तुल्ये लंकोदयानागतुरंगदस्त्रागोंकाश्विनोरामरदाविनाड्यः क्रमोत्क्रमस्था २७८।
२९९।३२३।३२३।२९९।२७८ खरखराङ्केस्स्वैः क्रमात् क्रमस्थैश्च विहीनयुक्ताः मेषादिषण्णामुदयास्स्वदेशे तुलादि
तोमीन्न विलोमसंस्थाः १ अथ लग्नसाधनम् तत्कालार्कस्सायनस्तस्य भोग्ये भोगैर्निघ्नः स्वोदयः स्वाग्निभक्तः भोग्य
न्नत्यादिघ्नाडीपलेभ्यः शेषात्तस्मात्स्वोदयांश्चावशेषम् त्रिंशन्निघ्नमशुद्धाप्तभागाद्यम्मेषपूर्वैः अशुद्धात्मा
गृहैर्युक्तलग्नस्याह्यपनाशकम् १ भोग्यात्स्यकालात्खत्रिघ्नात्स्वोदयाप्तलवादियुक् रविरेव भवेल्लग्नं सषड्भा
कोन्निशात्तनुः अत्र जन्मदेशीयमेषादिलग्नमानैर्लग्नस्पष्टीकरणं कर्तव्यं न त्वन्यदेशोदयैरिति अथ पूनर्णला
लग्नानयने विशेषः सूर्योदयाद्यातघटीषु भोग्यैर्दिवावशेषैरसभार्कभुक्तैः निशागते व्यङ्गयुतार्कभोग्यैर्निशाव
शेषैरविभुक्तभोगैः गतागते राश्युदयैः स्वभोग्यात्लग्नानयनं सममेव स्यादिति अथ दशमलग्नानयनम् यु
क्तायनांशार्कगतैष्यभागाः लंकोदयघ्नाः खगुणोद्धृतास्तत् साद्युक्तभोग्यन्नयनस्य जह्यात्पलीकृतात् प्रागप
रान्नतात्तत् क्रमाङ्गैष्यानुदयांश्च शेषमशुद्धहृत्खाग्निगुणं लवाद्यम् विशुद्धपूर्वापरभैर्विहीनयुक्तं ख्वभं स्याद्
शनांशहीनम् लग्नं सषड्भं स्मरनामधानं तुर्यं धनं स्याद्दशमात्सषड्भात् अथ पूर्वनतेपि धनलग्नानयनार्थे
मदीयम्पत्तम् प्राङ्नतस्योन्नतं कृत्वा रविं कृत्वा सषड्भकम् लंकोदयैर्धनात्स्येन कर्मणा सान्त्वं भस्कु।

टम् अथ नतेविनैव लग्नाद्देवदशमलग्नसाधनमुक्तं विवाहवृन्दावने स्वाल्लग्नादर्कवद्वाश्विखण्डंभूयोव्यस्तैस्तद्व
द्दोभिर्विलग्नमत्र कर्द्धे ६ नैतेचनतम् कालमेवंजायेयातो मस्तमध्याह्नलग्नेइति अयमर्थः प्रथमंस्वाभीष्टकाले
स्वदेशीयोदयैर्लग्नंकार्यंतत्तस्तदेवलग्नंदशमलग्नार्थंस्पष्टार्कंकल्पयित्वाअयनांशाढ्यभानोरितिचरदलमा
नेयम् ततश्चरपलयुतहीनानाडिकाः पंचदशध्रुवदलमथनिशार्द्धे याम्यगोलेविलोममितिरात्रिदलमानेय
ततोरात्रिदलमेवसूर्यकालम्प्रकल्प्य प्रागानीतलग्नमर्कंकल्पयित्वा व्यस्तैर्लंकोदयैरुक्तप्रकारेणानीतंलग्नंच
तुर्थलग्नंभवति अथतेप्रागलग्नचतुर्थेषड्राशयुतेक्रमेण सप्तमदशमलग्नेभवेतां अथलग्नचतुर्थयोः सिद्धे
स्संधिसर्वभावानयनेमत्कृतपद्यानि लग्नचतुर्थान्तरशोध्यशेषंषड्भि ६ र्विभाजितम् राश्यादियोजयेल्ल
ग्नेसंधिस्याल्लग्नवित्तयोः सन्धिः षडंशसंयुक्तोधनभावोभवेत्स्फुटः धनभावः षडंशाढ्यस्सन्धिर्द्वितृतीययोः
षडंशसंयुतस्सन्धिस्तृतीयोभावउच्यते षडंशाढ्यस्तृतीयः स्यात्सन्धिर्भ्रातृचतुर्थयोः तृतीयसन्धिरेकाढ्यस्तु
र्यसंधिर्भवेदिह द्याढ्यस्तृतीयभावोपिपुत्रभावोभवेत्स्फुटः आढ्योद्वितीयसंधिःस्यात्संधिः पंचमभावजःधन
भावोवैरयुतोरिपुभावः प्रजायते लग्नसंधिः पञ्चयुतः सन्धिःस्याद्रिपुभावजः लग्नाद्याःसंधिसहिताभावाः
षड्राशिसंयुताः सप्तमाद्याभवंतीह भावाः सर्वेससंधयइति अथकेवललग्नज्ञानादेवसकलभावराशिसाध

नार्थसुगमोयायोमत्कृत खेटलग्नाद्यस्यमाणविधिनाचरमानयेत् लग्नेमेषादिषड्स्थेतेनोनास्तिथिनाडिकाः
॥१ तुलादिषड्के सहिताप्रकल्प्यास्ते शकाः पुनः तेरंशोस्सहितंलग्नंलग्नसन्धिः प्रजायते तैर्युतोलग्नसंधि।
स्त्वधनभावोभवेदिह तैर्युक्तोधनभावस्त्वधनसन्धिः प्रजायते तैर्युक्तोधनसन्धिस्त्वभ्रातृभावोभवेत्स्फुटमतैस्तंच
तोभ्रातृभावस्सन्धिस्स्यात्सहजाभिधः तृतीयसन्धिस्तैर्युक्तस्तुर्यभावःप्रजायते पूर्ववत्तत्र संसाध्याश्शेषाः
भावास्ससन्धयः इतिभावविचारफलमुक्तं श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः खेटेसन्धिद्वयान्तस्थेफलंतद्भावजंभवेत्
हीनेधिकेहिसन्धिभ्यांभावेपूर्वापरेफलम् अन्यत्रापि आरम्भसन्धेर्द्युचरोपहीनः फलन्ददात्यादिमभावजातम्
विरामसन्धेरधिकस्तदानीमागामिभावोत्थफलप्रदस्स्यादिति अनेनेदमवगन्तव्यम् यदाकदाचिदेकराशिभोगद
येसमायाति अथवाएकराशिंपरित्यज्यावापाति तदाभावकुण्डल्यान्तादृशएव राशयस्स्थाप्याः सन्धिराश्यादिषु
स्थोग्रहः पूर्वापरभावसन्धिस्थरेखायामेवस्थाप्यः अथचभावकुण्डलीकेवलंभावफलार्थमेवअन्यत्सर्वोपि
ताजिकविचारोग्रहकुण्डल्यैवविधेयइतिप्राचः अथभावविशोपकानयनमुक्तंमुक्तावल्याम् ग्रहसन्ध्यन्तरं
भावसन्ध्यन्तरविभाजितम् लब्धंभावफलंज्ञेयंतत्त्रिभागोविशोपकाः १ अत्रान्तरकरणे विशेष उक्तः पद्धतौ आ
द्यसन्धिर्ग्रहाग्राच्चाद्यो भावोनकेग्रहे भावस्यसन्धिनश्शोध्योग्रहोभावस्त्वधिके भावनस्तुफलंस।

वैजन्मवर्षव्रतादिषु विंशोपकानुमानेनगमनस्यास्यवासुषु अथकीदृशोभावोग्रहसंयोगेनशुभाशुभंवाफ
लंप्रयच्छतीत्युक्तंताजिकतिलके निजपतिगुरुविन्मुरारिपूज्यैर्यदिसहितश्चविलोकितःसभावः अतिशयफ
लदोनशेषखेटैरथसहितस्त्वविलोकितोविशेषैः अत्रवक्ष्यमाणभावबलेसबलभावस्यफलदातृत्वंनिर्बल
स्यनैवेतिज्ञेयं अथास्माद्ग्रहाद्यंग्रहः कस्मिंस्थानेस्तीतिज्ञानार्थंपवनमतेनइतरेतरसंख्याउक्ताचिंतामणौ ॥
अर्कादिभ्यश्चहपूर्वान्सलग्नान्संत्यज्यशेषाधोलवाः पञ्चभूम्नः चेन्न्यूनास्तत्कोधिताश्चुद्धिमान्स्यात्तस्मि
न्राशावन्यथाभेपरस्मिन्निति इतिदैवज्ञवर्यपण्डितदामोदरात्मजबलभद्रविरचितेहायनरत्नेग्रहाणा
मिस्वरूपवर्षप्रवेशाद्यानयनाधिकारःप्रथमः १ अथग्रहाणांदृगाद्यायोनिरूप्यते तत्रदृष्टिप्रयोजनमुक्तंताजि
कालंकारे नभश्चराणांनप्रोक्तंयावद्दृष्टिलक्षणं तावन्नशक्यतेवक्तुंफलंवर्षेशुभाशुभमिति योगसुधानिधा
वपि शास्त्रकारैःस्वखिलेर्थजातेपुरोगतेभास्यतिदृष्टिहीनः तथापदिष्टेषुफलेविनेसाणवदामिदृष्ट्या
नयनंतेनाहमिति नवग्रहाणांचतुर्धोदृष्टिःएकाप्रत्यक्षस्नेहासमस्तलोकसमस्नेहदा द्वितीयागुप्तस्ने
हान्यप्रत्यक्षस्नेहकारिकाअकथितमेवैष्टकार्यसंसिद्धिदा तृतीयागुप्तवैराप्रकाशितशत्रुभावकारिका
चतुर्थीप्रत्यक्षवैरा आसांलक्षणंदृष्टिपरिमाणंचाहसमरसिंहःनवपञ्चमयोः६५दृष्टिःपादोना४५सव

दृष्टिनः सबला मेलायकदृष्टिरियं प्रत्यसस्नेहदृष्टिश्च तृतीयैकादशयोश्च ११ दृष्टौ योवीक्षते तृतीयदृशा तद्दृष्टि
स्य शाना ४० न्यस्तु षड्भाग १ दृष्टिश्च अनयोर्गुप्तस्नेहा दृष्टिः सर्वत्रकार्य्यसिद्धिकरी अत्यैकादशस्थानदृष्टुः द
शम चतुर्थे १०।४ दृष्टिः पाद १५ दृग्गिह गुप्तदुर्जेनाख्या तु या चोभयसप्तमके सकला ६० प्रत्यक्षदुर्जेना दृष्टिः सक
र्ष्टौ स्थितयोरुभयोर्दृष्टिर्मता सकला ६० दृष्टिश्च सा उभयसप्तस्थानस्तु निति स्रोरिदृशः सुनाख्यास्तु रिति विशद
दृष्टिफलमाह वामनः पञ्चमे नवमे दृष्टिः सर्वसौख्यफलप्रदा प्रकटीकुरुते तेषां मित्राणि स्वजनास्तथा तृती
यैकादशे दृष्टिः सदा स्नेहप्रवर्द्धिनी सुतसन्तोषदा भव्या हायुर्वृद्धिधनप्रदा चतुर्थे दशमे दृष्टिर्गुप्तदुर्जेनभेदिका
मित्रघातकरी दुष्टा शोकसन्तापवर्द्धिनी उभयोः सप्तमा दृष्टिः प्रकटारिप्रभेदिनी विवादस्त्रिपदे युद्धसंकटं चकरो
तिहि एकसैवलिनी दृष्टिः प्रधान्यात्कार्य्यसाधिनी स्वस्थाने फलदा ज्ञेया मित्रपक्षान्तैश्च तृतीयैकादशपाद
।१५ दलं व्योमचतुर्थयोः ३० त्रिकोणे त्र्यंघ्रि ४५ सूर्यस्य पूर्णे पश्यन्ति खेचरा इतिश्च वामनेन तृतीये त्र्यंशो ना
।४० एकादशे षड्भा १० गमिता चतुर्थे दशमे पादमिता १५ दृष्टिरुक्ता तत्र मूलभूतस्य समरसिंहस्य विरुद्धाद्धानेक
ताजिकग्रन्थादौ मूलं मृग्यमिति ताजिकसारे पिपादन्विरुद्धे स्वदले खचतुर्थे पादत्रयं स्यान्नवपञ्चमेपि पश्यन्ति पू
र्णसिं मसप्तके च ग्रहान्यचान्यत्र विलोकयन्तीति अथैकसैसमरसिंहेनाशुभादृष्टिरुक्ता वामनेन शुभादृष्टिरुक्ता अ

ज्यो॰ र॰ टी॰ १५

नयोर्वीक्ष्ययोर्मैत्र्यां योग्रहावेकस्थानगतौ उच्चस्वगृहगतौ च स्युमाणा मैत्री चक्रेण प्रकारान्तरेण वा मित्रगृहगौ १५
वासमानाम् तदा तयोर्दृष्टिश्शुभफलदात्री यदा तु समशत्रुनीचसेवादिगोस्यात्तदा नयोर्दृष्टिरशुभेति अथ यवननाथादृ
ता दृष्टिः स्वकारिणास्मारेकसे सशुभे स्यान्मुक्तावलीनरवी दक्व चतुर्थं तु त्रिसः प्रोक्ताभयप्रदास्तृतीयेकादशे दृष्टिस्तदा प्रोक्ता
महोनमा नवपञ्चयोर्दृष्टिर्वली प्रोक्ता महाशुभेति अथ दृष्टद्रष्टयो राशिभेदेसत्यपि द्वादशाशमध्ये नयोरवस्थाने दृष्टि
योर्यथोक्तफलदाश्यः स्युः द्वादशांशमतिक्रमेतु साधारणफलदाश्यः स्युरित्युक्तेसमरसिंहेनसर्वोष्वेनाहि दृशो १२ द्वादश
भागान्तरे भवेयुश्चेत् तत्रविशेषा ज्ञेया दृष्ट्यानुसारात्फलं त्वेवेमिति वामनोपि दृष्टिस्थानेषु सर्वेषु द्वादशांशान्तरस्थितः सौ
म्यग्रहाद्ग्रहो मन्दः शुभासा दृष्टिरुच्यत इति अत्र ग्रहाणां दीप्तांशमध्ये दृष्टिफलं पूर्णमित्युक्तं ताजिकरत्नमालायां दी
प्तभागस्थिताः संतो दृष्टिस्थानेषु चेत्स्थिताः तदा दृष्टिफलं पूर्णं प्रोक्तं पंचांनिरवेचराइति संज्ञांतत्रेपुरः पृष्ठस्वदीप्ता
शोविशिष्टद्रक्फलं ग्रहः स्यादतिक्रमेनेषामध्यमं द्वक्फलं विदुरिति विशेषो मुक्तावल्यां शीघ्रखेचरपुरः स्थिरगामी
नस्यदृक्निगदिताविफलासा अन्यथाभवतिभाविफलाप्ते वर्तमानफलदा सम्यगन्येति अन्योपिविशेषस्ताजिकसारे क्रू
रग्रहाश्चेन्नवलदृष्टिसंस्थापापेनराः सौम्यदृशिस्थिताश्च यच्छंतितेदृष्टिफलंयथोक्तं फलंनरईच विलोमसंस्थाइति राम
यदातु क्रूराः सौम्यदृष्टिविषयेसौम्याः क्रूरदृष्टिविषयेनरादेफलदानास्युः क्रूरसौम्ययोर्योगेभोवरणत्रयफलं ज्ञेयं परादह १५

वामनः दुष्टदृष्टिस्थिताः क्रूराः सौम्याः सौम्यदृग्गाश्रिताः दृष्टपुष्टं शुभं फलं पूर्णं नृणां यच्छन्ति खेचराः व्यत्ययस्थाः फलस्यार्द्धंय
च्छन्ति ग्रहदृष्टिजं पादेन सौम्यपापेक्ष्यफलं ते यं विचक्षणैरिति विशेषान्तरमाह समरसिंहः चक्रस्य वामदक्षे दक्षिणादृष्टिर्वि
लोयसीते येति अत्र चक्रस्य वामदक्षिणलक्षणमुक्तं हि लाजेन धूना स्वराशिषड्‌वात्या रव्यचोन्तरं लग्नान् वासाभ्यन्त
रयोरपि सेहोना वामदक्षिणत्वमानुवामनोपि चकाद्येनार्दले दृष्टिर्ग्रहाणां वामदक्षिणा लेखानाभ्यास्वले ग्रोढा
वामदृष्टेस्तु दक्षिणेति अयमर्थः लग्नस्य ग्रहस्य भोग्यभागाद्दारभ्य सप्तमभुक्तभागपर्यन्तं यावद्दृष्टिः सा दक्षिणा एवं
सप्तमाद्बलग्नं यावद्वामदृष्टिः सा दक्षिणादृष्ट्यपेक्षया सबला ज्ञेयेति उदाहरणमाह समरसिंह भूकेन्द्रोपरि
दृष्टिर्मध्या स्वबलेति सर्वचेति ॥ ॥ अस्यार्थः दृश्यग्रहस्य सकाशाद्धकेन्द्रोपरि या दृष्टिः सा सबला एवं सर्वत्र।
ज्ञेयम् यथा सप्तमस्थग्रहस्य लग्नाद्दशमे चतुर्थे च पादमिता दृष्टिरस्ति परन्तु चतुर्थे दृष्टिर्वामदृष्टित्वाद्दशम
दक्षिणादृष्ट्यपेक्षयाऽधिका शालादियोगेष्वन्ययोगेष्वपि वा सबला ज्ञेयेति अथ स्थानविशेषोक्तदृष्टिविशेषफ
लनिर्णयार्थं स्पष्टदृष्टिकलानयनमुक्तं सेत्सांतेनोऽथ पास्यपश्यन् निजदृश्यखेटाद्दिशेषभुवलिप्तिकास्फुः
पूर्णरसवेदाश्विन्ययोः सवेदाखं पष्टिरभ्रं शरवेदसंख्यानिव्याः स्वचन्द्राविपदृश्यत्न कोशोषांश यानैव्यविशेषघा
तात् लब्धं रवर्गमेरपि कोनके घ्नस्वएनभुवेनाः स्फुटदृष्टिलिप्ता इति अथात्र सुगमोपायो मत्कृतः दृष्यावि हीन द

हा
र:
१६

श्यस्य शेषतो दृष्टिरुच्यते एकशेषे विना राशिमंशाद्दृष्टिरुच्यते द्विभे पञ्चदशोपेतं भागाद्यं त्रिशेषके भागाद्यं
त्रिंशता ३० युक्तं चतुर्थे स्वाद्यं संयुतम् भोग्यांशा पञ्चमे द्विघ्ना भोग्यांशाद्दृष्टिरुच्यते षष्ठे द्विघ्ना भोग्यभागाः सप्तमे
स्वाद्यं संयुताः भुक्तभागा भवेद्दृष्टिः कलाद्याता जिकोदिता अष्टमाभ्यधिकस्योद्यराश्याद्यम वराशितः शेषमे
शीक्ष्णं ताभ्यां हन्ते दृष्टिस्तु जायते नवमे दशमे ष्येवं शिवभे भुक्तभागका द्विनिघ्नास्तु न्यभे द्विघ्ना भोग्यांशाद्दृष्टिरु
च्यते अथास्मिन्दृष्टिगणिते स्थानदृष्टिं विनापि ग्रहाणां दृष्टिरायाति तद्यथा दृश्यो भौमः ५।१५ द्रष्टा चन्द्रः ०
।१५ अत्रोभयोर्यद्यपि षष्ठाष्टमस्थानदृष्टिर्नास्ति तथापि पूर्वोक्तरीत्या तेनागता दृष्टिकला: २० तत्र वक्ष्यमाणे
न्यथशालादियोगे वर्षेश विचारे च अथ चयो भावस्वामि सौम्याभ्यां दृष्टोयुक्तोपमे धनरन्यादि भावविचारे च स्था
नदृष्टेः प्रामाण्यं कुलिनागत दृष्टेर्वा इति संशयनिवारणार्थं पथो भयोरेक्य भवति तथा दृष्टिगणित प्रुक्तमुक्ताव
स्याम् दृष्टृदृश्ययदशाद्भनुल्य १०।२ भागाद्यधोनेत्र २ हृतलिप्ति १५ भ्यः अङ्क ३।१९ स्वराम ३० भ्यर्भा: श्वि
भेतु ८।४ त्रिघ्नद्वि २ हृत्या प्रमिषुश्रुतिभ्यः ४५ स्वतर्क ६० राशिप्रमिते द्वि २ निघ्ना विषयद्रसेभ्यो ॥ ६० ॥ भवतोदृ
दृष्टिः श्रुतीन्दु ४।१ निघ्नत्रिलवोहि द्विगभे २।१० त्वाद्यो ४० स्वके १० भ्यः स्मरसिंहशस्त्रादिति अत्रत्नीयेकार शानु
दृष्टिस्थाने ष्वेव दृष्टिगणितमुक्तं नान्यस्थानेषु तत्रापि राशपाराकुभदृष्टेः प्रारंभः राश्यं तेन च सयः एवं स्थानदृष्टि रम
१६

गणितागतदृष्टयोरैक्यात्तु ज्योतिर्विदोकमेवदृष्टिरशिरोगतंयुक्तिसहितमालोच्यामः अथदृक्खेचरलयनमुक्तं ताजिका लंकारे खेटाधिष्ठितभाद्यावधि धियानकाद्दिलोदयानसंयोज्याप्रमितः फलंखशशि १०, भिःसौंशा द्दिक्खेचरः युक्तोभैर्नवभिस्तथैव खचरमेषात्स्वदेशोदयानेकीकृत्यप्रनस्तथैवखचरः साध्योशपूर्वो

ग्रह	४	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११
[illegible]	६०	०	५	१५	४५	०	६०	०	४५	१५	०	०
अंतरा	६०	४०	४५	३०	४५	६०	६०	४५	३०	५	१०	६०
ति	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध	ऋ	ध

१	भोशाईम
२	भुक्तमशाद्दम ॥
३	अंशाद्युताम
४	भौम्याद्यात्मश्रंतोः
५	भुक्तोश्यादिगुण
६	भास्याद्यादिगुण
७	मध्यादौ [illegible] [illegible]
८	रश्म्याद्यरागुण्ह
९	स्वहदबल॰॰॰
१०	आक्रमबल॰॰॰
११	भुक्तोश्यादिगुण
१२	भौम्याद्यादिगुण

रश्मिवर्जितदृष्टि	१०	२	३	९	५	८	०	६	२
ग्रहभाग	१	१	१	१	२	२	२	२	४ ९
ग्रहकाः									
भाजकाः	२	२	१	१	२	२	१	१	२ १
पावाकलाः	१५	१५	३०	३०	४५	४५	६०	६०	५०

बुधैः पः स्याद्योगदलंतयोः स्वभतिस्वष्टोयदृष्टिग्रहः सुस्तष्टाग्रमितालवापदृष्टिदा दृष्टिः स्फुटा सोन्यनेतेयं दृग्जनितं शुभाशुभफलंपूर्णंततो धीमता केषांचिन्मततमीदृशंदृष्टिमयाखेचारिणांभाषितं, यादवः एवंतयो

हा॰ र॰ १७

रभगकाश्चदीप्तांशतुल्या यदि योगकार्ये। योगोन्यमिष्टंपदिवाद्यानि ष्टंग्रहोत्रदने किलवस्य माणमिति अथ
दृष्टिगणिते विशेषान्तरोभिप्रोक्तः दृश्यस्य दृष्टा रहितस्य भागागजेंदून १८ श्चेदधिकास्वरामा ३० तू शोध्यापुन
स्तरविनौ १२ विशोध्याः स्वदीप्तभागास्थवाविशोध्यानचेद्विसुद्ध्यंतितदानदृक्स्यात्सयोक्तदृक्तेन कलाविनि
घ्राः दिवाकरै १२ दीप्तलवैः क्रमेणभक्ताः स्फुटा दृष्टिकला भवंतीति ग्रहे दृष्टिप्रयोजनमाहवामनः फलं दृष्टि
प्रमाणेनस्वयं यच्छंति खेचराः तत्फलं बलमानेन तात्कालेऽशुभाशुभमिति अथ दृष्टिप्रधानत्वान्मैत्रीचक्रस्याह
वैदृश्यो भिहितास्तत्रावसरप्राप्तं मैत्रीचक्रमुच्यते तत्रमैत्रीचक्रं चतुर्विधं एकं दृष्टिवशेन मित्रसमशत्रुरूपं द्वि
तीयं दृष्टिवशेनाधिमित्रसमशत्रु अधिशत्रुरूपं तृतीयं दृष्टिवशेन मित्रशत्रुरूपम् चतुर्थं दृष्टिं विनैव नियतमित्र
त्रुरूपम् तत्रप्रथमं त्रिधा मैत्र्यादिसहितं मैत्रीचक्रमुक्तं रोमकताजिके मित्रं तृतीयपंचमनवमैकादश ३।५
।९।११ गतोपि यो यस्य धनरिपुमृतिरिष्फेषु च २।६।८।१२ समो ग्रहस्स्यादिति तृतीयम् शत्रुस्तथैकतुर्य्यंजा
स्थानेतथादशमे १।४।७।१० ताजिकहिल्लाजमतेनेनादृक्स्थितमस्याभिरिति द्वितीयं विशेषवलोपप्रत्यक्षस्य
त्वधामैत्रीचक्रमुक्तम्मुक्तावल्याम् यः प्रत्यसः समत्वदृष्टि ३।५ फलदोहेयोऽधिमित्राभिधोगुप्तस्नेहदृशा ३।
त्यपश्यतिचयोयमित्रमस्यस्मृतं नैवालोकयतीह २।६।८ यस्सतुसमो योगुप्तवैरोजेन्यदृक् ४।१० हस्याशत्रु

राम॰ १७

रथाधिशत्रुरपियः प्रत्यसहौजन्यहक् ७।१२ इति तृतीयम्मित्रशत्रुरूपमैत्रीचक्रमुक्तन्नैव दृग्गानिषु सक्तो स्तवेद्ये
नेत्सको नच शुभाशुभम् यद्वा मित्ररिपू स्ते यो स्वदृष्ट्यानानुमानतः इति चतुर्थं नियतमित्रशत्रुरूपन्द्विविधमैत्रीच
क्रमुक्तन्ताजिकसारे मित्राण्यारशशाङ्कः शक्रसचिवाभौमार्कदेवार्चिता जीवार्कस्मरदाधिपाः श्रनि सितौ चन्द्रा
र्कभूनन्दनाः सौम्यादित्यभवौ शशाङ्कजसितौ मन्दज्ञशुक्रा इमे सूर्यादिस्फुरिपवस्तु ताजिकमते तेषाबुधैः प्रोदि
ता इति एषां सर्वेषां चक्राणां यथा सम्प्रदायं व्यवस्थाद्रष्टव्येति मैत्रीचक्रप्रयोजनं वक्ष्यमाणपञ्चवर्गीविले
ल्लेयं मन्दग्रे सर्वं स्पष्टीभविष्यति अथ पञ्चवर्गीबलननस्य योजनेचाह पारवस्तु रिः बलविंशोपकज्ञानमपञ्च
वर्गीबलम्विना न भवेद्यथ वर्षस्यामिपञ्चवर्गीप्रसाधनमिति ताजिकालंकारे पि
वीर्यज्ञानं वर्षनाथप्रसिद्धः कुत्तुशक्यानेव यस्मात् समासुताज्ञ्वीर्यस्पष्टतः खेच
राणां तस्मादस्यपञ्चवर्गी विधानमिति पञ्चवर्गानाह समरसिंहः स्वगृहं स्वोच्च
हद्देष्काणराशिकमथमुसल्लहं चेति पञ्चग्रहाधिकारा विनाधिकारं ग्रहोनवलीति
नरर्थं गृहेशानाहवामनः भौमशुक्रज्ञचन्द्रार्कबुधशुक्राऽरमन्त्रिणः शौरिःशनिस्त्र
याजीवो मेषादीनामधीश्वरा इति अथ ग्रहाणामुच्चनीचराशीन्तन्मरमोच्चानाह यास्वनः मे

मित्रामित्रस्पष्टीनाम

ग्रह	सू	चं	मं	बु	बृ	शु	श
मि०	चं मं बृ	सू मं बृ	सू चं बृ	सू शु	चं सू म	बु श	बु शु
शत्रु	शु श	बु शु श	बु शु श	सू चं मं र	बु शु श	सू चं मं	सू चं मं

वृषोथमकरोमृगाहकुलीरोमीनस्तुलादिनपपूर्वीखगोच्चकानि अंश१० दि३ पिंड२८ तिथि १५ वायुभ २७

श२० तुल्यास्तुगालवाः स्वनगागास्तुभवंतिनीचाइतिराशिषुहदेशाः सत्तातंत्रे मेषेगतकोशश २०

बुभागाजीवास्फुजिद्धारशनैश्चराणांवृषेष्टपसागशगनलाशाः शुक्रज्ञजीवार्किकुजेशह पृ

: युग्मेषडगेषुनगागभागाः सोम्यास्फुजिज्जीवकुजार्किहद्दाः कर्केद्रितको गनगाधिभा

गाः कुजास्फुजिद्ज्यशनैश्वराणां सिंहे गभूताद्रि सागभागाः देवेज्यशुक्राकिबुधारहद्दाः स्त्रि

योनगाशाब्धिनगासभागाः सौम्योशनोजीवकुजार्किनाथ्याः तुलेरसाष्टाद्रिनगद्विभागाः कोण वास्क द्दारा

हद्दाः कीटनगाब्धमष्टशरांगभागा भौमास्फुजिद्ज्यशनैश्वराणाम चापेरवीषुश्रुधिपचवेदजीवास्फु

मृगेनगाश्चष्टयुगश्रुतीनां सौम्येज्यशुक्रार्किकुजेशहद्दा कुंभेनगांगाद्रिशरष्टुभागाः ज्ञशुक्रजीवार मीने

द्वानलनरपसाः सितज्यसौम्यारशनैश्चराणामथत्रैराशिकेशायक्तास्ताजिकालेकरि मेषेभौम शु ध बुश

: सूर्येषेयुग्मराशौदेवेज्यस्माजसूर्याः सितबुधशशिनः कर्कटेसंप्रदिष्टाः सिंहेमंदेज्यभौमारविसितशशिजाः सूर्युकन्या

लापोच्चन्द्रार्कीज्यासथालौकुजरविकवयोज्ञेन्दुमन्दाश्चचापेमकरेगुरुभौमपध्यिनीशाशसितविच्चन्द्रमसोघटेनिरुक्ताः श एम

निभूमिजास्तुमीनेकथितासद्दगाकेईकाणनाया रविशिराशिकेश्वराश्चघवेनोक्तास्तज्ञानन्त्रे आद्याः कुजाद्यारवि १८

तोपिमध्यमास्सितातृतीयाः क्रियतो द्रेष्काणपा इति अतिलाघवेन त्रैराशिकेष्वरा उक्ता हरिभट्टदैवज्ञैः द्विसूर्यस्य पञ्चयुग्मराशिस्सप्तनेष्टे द्रेष्काणपाः ॥ अत्र वर्तमानो राशिस्तेयः वर्तमानराशिः प्रथमद्रेष्काणो द्वियुतो द्वितीयद्रेष्काणो सूर्ययुतस्तृतीयद्रेष्काणपञ्चपुकूकनेव्यसप्तनेष्टे सूर्यान्द्रेष्काणस्वामी भवतीत्यर्थः मुशल्लहा उक्तास्ताजिकरत्नमालायाम् मुशल्लहास्तु क्रियनक्रजूककुलीरपूर्वाक्रियपूर्वकाणामिति एतन्स्पष्ट ।

माहयारवस्तरिः अजधनुर्हरयो जमुखान्मृतास्त्वलिकुलीर भषाश्च कुलीरतः घटमुखा घटयुग्ममघटामना मृगाद्दषेणाद्दशोमकरोपरइति ताजिकभूषणताजिकालंकारादौ मुशल्लहेशा अन्यथैवोक्ताः रवीज्यमंदास्सितचन्द्रभौमाः शनिज्ञजीवाः कविभौमचन्द्राः मुशल्लहेशा अजतो मृगेन्द्राद्धनुर्द्धराद्दहि निशि द्वयोर्वेति नेतद्रम्यम् यतस्समेर सिंहेनैव षष्ठेशनिर्णयार्थे त्रैराशिकेष्वरा उक्तानतु मुसल्लहेशाः मेषादिचतु

मे	वृ	मि	क	सि	क	तु	वृ	ध	म	कु	मी
मं६	शु८	बु७	मं७	सू६	बु७	शु६	मं७	सू१२	बु७	बु७	श१२
शु६	बु६	शु६	शु६	शु६	शु११	बु८	शु४	शु५	सू७	अ६	सू४
बु७	सू८	सू५	बु६	श७	बु४	सू७	बु८	बु५	शु८	सू७	बु२
म५	श५	म७	सू७	बु६	म७	बु७	सू५	म५	श४	म५	म६
श५	म३	श६	श४	म६	श२	म२	श६	श४	म४	श५	श२

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	रा
मं	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	अ१
सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	अ२
शु	श	सू	च	मं	बु	बृ	शु	श	सू	च	मं	अ३

हा. र. १९

स्वैराशिकेश्वरारविसितार्किभृगवोहिगुरुशशिबुधभौमानिशिशनिकुजगुरुर्विन्दवःसततमिति एतेदिनरात्रिवि।
भागोक्तास्वैराशिकेश्वराववैशाःप्रमेवमुक्तंसंज्ञातेत्रवर्षेशार्थंदिननिशोर्विभागोक्तास्त्रिराशिपाइति नसमादत्र
पूर्वोक्तानवांशेशाएवमुसल्लहेशाः उक्तंचसुधानिधौमुसल्लहनवांशश्च कथितेताजिकेमतेइति ताजिकति
लकेपिमुशल्लहेशाश्चनवांशनाथाः प्रोक्ताःसदास्विन्दकेरामकाद्यैरिति ताजिकमुक्तास्यामेपि मुशल्लहेश
मांशपान्ये जगुर्नेनेविदकशास्त्रविताइति अथपञ्चवर्गीफलमुक्तंयादवेन स्वकीयगेहादिभवांशुभा
स्यान्यापारिजातादिविपरीतभावामित्रादिजामध्यफलेषुवर्गी५विशेषवीर्यानयनंत्रवेहम् अथपूर्वंग्रह
लज्ञानार्थंस्थानान्युक्तानि इदानींकस्मिन्स्थानेकियद्बलमित्युक्तं ग्रहस्तामवणेत्रिंशत् ३० स्वभेविंशतिरुच्चेग
स्यातिथि:१५स्वहद्देद्रेष्काणे१०नवांशकेपञ्च५भवन्त्यशीतिरेवंयुगांशाश्वविंशोपकास्युरिति अथमि
मित्रसमशत्रुरूपेमैत्रीचक्रेवलविभागउक्तः संज्ञातंत्रे स्वस्वाधिकारोक्तवलेसुहृद्देपादोनमर्द्धंसमभेरिभेंऽघ्रिः
वंसमानीयवलंतदैक्येवेदोद्धृतेहीनवलःशरोनइति उच्चवलानयनमुक्तंवामवेन नीचोनितोग्रहःषड्भाधिकोम
एवलं१२शोधितःशेषस्यांशानर९भक्ताबलमुच्चस्यजायतइति अथात्रमामकपद्यम् नीचनरहन्तयंकार्यंषड्भा राम
स्तंयथाभवेत् नरांशाकर९लवःस्वोच्चवलस्याताजिकेस्फुटमिति नीचेग्रहःशोध्यौनीचवाग्रहशोध्यशोधिते १९

सनियथाषड्गादलंभवतितथाकार्येनसांशानवभक्ताउच्चबलेस्यादिति अथाधिमित्रमित्रसमशत्र्वधिशत्रुरू
पेमैत्रीचक्रेबलविभागउक्तस्ताजिकतिलके उक्ताःकलाःस्वसंगतेग्रहेद्रेप्रत्येकवर्गेत्वधिमित्रगेहे स्वाघ्रेशहो
नाहितगेहसंस्थेस्वार्द्धोनिताःस्वांघ्रिलवत्रयोनाः समर्क्षगेशत्रुगृहोपयातेनिजाष्टमांशप्रमितंबलंस्यात् अ
थिहिषड्गोपगतेस्वकीयेनृपांशलिप्ताइतिवर्गवीर्ये यथागतंत्र्यगबलंतुतेनसमन्वितंवर्गबलंबलेस्यादिति मित्रश
त्रुरूपेमैत्रीचक्रेबलमुक्तंपद्धतौ ॥ निजमित्रारिभेत्रिंशत्ति ३०ध्य १५सार्द्धोद्वयो ७।३० बलम् हद्देनतद्दलंत्र्यंशे
द्रेष्काणेशरसंख्यकइतिचांशेनवांशे एतत्स्पष्टमुक्तंताजिकसारे त्रिंशांशानिजभेस्वमित्रभवनेपञ्चांशकाः १५शत्रु
भेसार्द्धाःसप्तलवाः ७।३० स्वस्वामिलवकेभागास्तुपञ्चेन्द्रवः १५ त्रिंशांशेनिजमित्रभेनगलवाःसार्द्धाः ७।३० कृताः
शत्रुभेपादोनाः ३।४५ स्वगुणांशकेद्दललवाः १० बाणांशकामित्रभेद्रेष्काणेस
दलायमा २।३० स्वरिगतेनवांशकेस्वेशराः ५ नवांशेनिजमित्रगेपमलवाःसा
र्द्धो २।३० स्वरौतद्दल १।१५ मिति तदेवचतुर्थभागप्रमाणिकाबलोन्मितिः दशाधि
केबलाबलोशरात्मकेत्यवीर्यकइति अत्रवामनेनलग्नस्यापिपंचवर्गीकार्यायुक्ते
मस्वोच्चंनवांशकंहद्दागृहद्रेष्काणएवचसलग्नखेचराणांतुप्रोक्तायंपंचवर्गिके

००	स्व	मि	स	श
गृ०	३।०	२२।३०	१५।०	७।३०
हद्दा	१५।०	११।१५	७।३	३।४५
द्रे०	१०।०	७।३०	५।०	२।३०
न०	५।०	३।४५	२।३०	१।१५

हो॰
र॰
२०

त्ति अथ षष्ठे शरद्शाधीशबलादिनिर्णयार्थं विंशोपकाविभागेननष्टबलादिलक्षणमुक्तं न्नानिकसारे वाणास्यै नैष्टबलो
ग्रहो दृश १० मितैर्मध्यो विंशोपैस्ततः श्रेष्ठो घस्र १५ मितैस्सुखार्थजनकः प्रोक्तः खदस्रै २० र्भवेदिति ननु विंशतिवि
शोपकात्मकम्बलङ्कस्यापि ग्रहस्य नायाति तथा हि मेषस्थसूर्यस्य उच्चबलादि यद्यपि समायाति तथापि स्वगृहत्वा
न्मित्रसमशत्रुगृहादिभिः कृतबलतारतम्येनावश्यं न्यूननासार्द्ध इत्य विंशोपकमिताभवन्त्येवं एवं सतिसार्द्धा स्तनद
शविंशोपकानलेसिंहस्थ सूर्यस्य स्वगृहबलं यद्यपि समायाति तथाप्युच्चराशेरभावादुच्चबलस्य न्यूनतायां षोडश

पञ्चधामैत्रीचक्रबलचक्रम्					
स्व	अधि	मि	स	श	०
३० ०	२२ ३०	१५ ०	७ ३०	० १५	स्व
१५ ०	१२ १५	७ ३०	३ ४५	० ५६	ह
१० ०	७ ३०	५ ०	२ ३०	० ३७	द्रे
५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५	० १८	न

विंशोपकाबलं स्यान्न तु विंशतिविंशोपकात्मकम् अथ यत्तु धनुस्थकन्यायां पञ्चदशांशे स्वगृहबले
स्योच्चबलञ्च पूर्णं यद्यपि समायाति तथापि हद्दाद्रेष्काणनवांशबलानि पूर्णानि न
सम्भवन्ति यतः आदिमाः षडंशाकन्यायां बुधहद्दास्त्रिंशन्मि विभागो बुधद्रेष्काणः
अंतिमं नवमांशत्रयं विंशतिकलाधिकं बुधनवांशः परिकन्यान्तिमनवांशो गृह्यते तदा
स्वगृहे द्रेष्काणस्वनवांशबलानि सम्पूर्णान्यायान्ति परन्त्वेकं सन्धिवस्तोः परं प्रच्य
वनरूतिन्यायादुच्चबले किञ्चिदूनं हद्दादिबलमपि मित्रादिगेहसत्वान्न्यूनमतः पर
मं बले यथाकथञ्चित् दशाद्शविंशोपकाः संकं स्यान्न विंशतिविंशोप कात्मकम्बलम्

मित्रशत्रुस्वमैत्री				
१८	द्रे	ह	न	०
३०	१५	१०	५	
४५	७ ३०	५ ०	२ ३०	स्व
७ ३०	३ ४५	२ ३०	१ १५	शत्रुः

राम
२०

मन्येषान्तु ग्रहोच्चयोर्भेदाद्विंशतिविंशोपकन्यूनमेव बलं स्यात् अत्र केचित्पंचवर्गी द्वादशवर्गीहर्षस्थानबलानामेकं त्रिभ
क्तं यदि विंशतिविंशोपकमितं स्यात्तदा पूर्णबलो ग्रहो ज्ञेयः उक्तं च यादवेन श्री सूर्यवर्गी शरवर्गिकास्तु स्थानोत्थवीर्यैक्य
मथ्या त्रिभक्तं चेद्विंशतिः पूर्णबलो ग्रहः स्याद्बलानुमानेन च मध्यमादि नित्यलमतिप्रसंगेन अथ दशाफलज्ञानार्थं पं
च विंशोपकन्यूनबलो नष्टबलः पंचविंशोपकात्मकबलः स्वल्पबलः पंचाधिकबलो मध्यबलः दशाधिकबलः
पूर्णबलः वर्षेशफलज्ञानार्थं तु षड्विंशोपकात्मकबलो हीनबलः षड्विंशोपकाधिकबलो मध्यबलः द्वादशविंशोप
कात्मकबलः पूर्णबलः एतत्स्पष्टमुक्तं हिल्लाजेन पंचविंशोपकान्न्यूनबलो नष्टबलो ग्रहः पंचविंशोपकबलो
हीनवीर्यः प्रकीर्तितः पंचाधिकबलो मध्यबलः संपूर्णवीर्यकः दशाधिकबलो वर्षेशफलं तत्पै(?) विभागतः इति सामा
न्यपंचवर्गीबलसाधनं अथ रवितश्चुत्तरिव दकारिसंमनं स्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टादृग्बलं निरूप्यते उक्तं च समर
सिंहेन सामान्यबलमिहोक्तं विशेषमवलोक्य फलमूह्यमिति तत्रादौ स्थानबले सविशेषपंचवर्गी चक्रस्तत्र तु
त्कृत्स्थयोगे समरसिंहेन सबली स्वगृहत्रैराशिकहद्दोच्चसुशाहहेसुवरिस इति एतत्स्पष्टं गणितपूर्वकमुक्तं ताजि
कमुक्तावल्यां स्वाधीशदृष्टा स्वेन केन्द्रादिने त्रैरूप्या हीनि तु गृहे केन्द्रे १२ हृतानि तु गेहे वेशान्यन्मित्र स्वत्र दृष्टे हद्दे राभा हीन
दृष्टान्यतः स्युः त्रैराश्युच्चे हीनदोर्लवकानि त्रैराश्यर्द्धस्यामुशल्लाह संज्ञे यद्वा स्वेष्टारातिषु द्वादशांशो गेहादंशाल्यल्प

ति अथ षड्वर्गेशाधीशबलादिनिर्णयार्थं विंशोपकाविभागेन नष्टबलादिलक्षणमुक्तं ताजिकसारे वाण्यस्ते नेष्टबलो
ग्रहो दश १० मितैर्मध्यो विंशोपैस्ततः श्रेष्ठोऽस्त्र १५ मितैः सुखार्थजनकः प्रोक्तः स्वदस्ते २० मेवेदिति ननु विंशतिविं
शोपकात्मकबलङ्कथं स्यात्पिग्रहस्य नायाति तथा हि मेषस्थसूर्यस्य उच्चबलादि यद्यपि समायाति तथापि स्वगृहस्था
न्मित्रसमशत्रुगृहादिभेदकृतबलानां तन्मे नावश्यन्यूनतासाई ह्यय विंशोपकमिता भवेत्सर्वं एवं सति साही स्वगृहद
शविंशोपकात्त्वं सिंहस्थ सूर्यस्य स्वगृहबलं यद्यपि समायाति तथाप्युच्चराशेरभावादुच्चबलस्य न्यूनतायां षोडश
विंशोपकाबलं स्यान्नतु विंशतिविंशोपकात्मकम् अथ बुधस्य कन्यायां पञ्चदशांशे स्वगृहबलं।
स्वोच्चबलन्तु पूर्णं यद्यपि समायाति तथापि हद्द्रेष्काणनवांशबलानि पूर्णानि न
सम्भवन्ति यतः आदिमाः पञ्चांशाः कन्यायां बुधहद्दाः अन्तिमस्त्रिभागो बुधद्रेष्काणः
अन्तिममंशत्रयं त्रिंशतिकलाधिकं बुधनवांशः परं कन्यान्तिमनवांशो गृह्यते तद
स्वगृहे द्रेष्काणस्वनवांशबलानि सम्पूर्णान्यायान्ति परन्त्वेकं सन्धिवस्तोः परं प्रच्च
वनाद्रुतिन्यायादुच्चबले किञ्चिन्न हद्दादिबलमपि मित्रादिगेहसत्वान्न्यूनमतः पर
मं बले यथा कथञ्चिदष्टादशविंशोपकात्मकं स्यान्न विंशतिविंशोपकात्मकं बलम्

पञ्चधा मैत्री वश बल चक्रम्					
स्व	मि	मि	स	श	०
३० ०	२२ ३१	१५ ०	७ ३०	० १५	गृ
१५ ०	११ १५	७ ३०	३ ४५	१ ५६	हे
१० ०	७ २	५ ०	२ ३०	० ३७	द्रे
५ ०	३ ४५	२ ३०	१ १५	० १८	न

मित्र शत्रु स्व मैत्री				
१८	द्रे	हे	न	०
३०	१५	१०	५	[illegible]
१५	७ ३०	५ ०	२ ३०	[illegible]
७ ३०	३ ४५	२ ३०	१ १४	[illegible]

हो. र. २०

मन्येषान्तुग्रहोच्चयोर्भेदाद्विंशतिविंशोपकन्यूनमेववलंस्यात् अत्रकेचित्पंचवर्गीद्वादशवर्गीहर्षस्थानवलानामेकत्रिभ
क्तंयदि विंशतिविंशोपकमितस्यात्तदापूर्णवलोग्रहोज्ञेयः उक्तंचयादवेन श्रीसूर्यवर्गीशरवर्गिकासु स्थानोत्थवीर्यैक्य
मथाग्निभक्तं चेद्विंशतिः पूर्णवलोग्रहः स्यादलानुमानेनचमध्यमादिरित्यलमतिप्रसंगेन अथदशाफलज्ञानार्थंपं
चविंशोपकन्यूनवलोनष्टवलः पंचविंशोपकात्मकवलः स्वल्पवलः पंचाधिकवलोमध्यवलः दशाधिकवलः
पूर्णवलः वर्षेशफलज्ञानार्थंतु षड्विंशोपकात्मकवलोहीनवलः षड्विंशोपकाधिकवलोमध्यवलः द्वादशविंशोप
कात्मकवलः पूर्णवलः एतत्स्पष्टमुक्तंहिल्लाजेन पंचविंशोपकान्न्यूनवलोनष्टवलोग्रहः पंचविंशोपकवलो
हीनवीर्यः प्रकीर्तितः पंचाधिकवलोमध्यवलः संपूर्णवीर्यकः दशोधिकवलोब्देशफलज्ञेयेविभागतः इतिसामा
न्यपंचवर्गीवलसाधनं अथखत्तखुतखिदकादिसंमतंस्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टाहक्वलंनिरूप्यते उक्तंचसमर
सिंहेन सामान्यवलमिहोक्तंविशेषमवलोक्यफलमूह्यमिति तत्रादौस्थानवलेसविशेषपंचवर्गीचक्रस्त्वनमु
क्तंकुत्थयोगेसमरसिंहेन सवलीस्वगृहत्रैराशिकहद्दोच्चमुशल्लहेषुवरिष्ठइति एतत्स्पष्टंगणितपूर्वकमुक्तंताजि
कमुक्तावल्यांस्वाधीष्टदेवेनर्केवेदाग्निनेत्रेरूपाद्यानिस्वगृहेकों १२ हृतानितुगेवेदाग्न्यश्विनस्तत्तदर्द्धंहद्देद्रेष्काणभाद्योत्त
दर्द्धान्यतः स्युः त्रैराश्युत्थेहीनहार्दिकानित्रैराश्यर्द्धंस्यात्तुमुशल्लाहसंज्ञे यद्वास्वेष्टाराशिषुद्वादशांशेगेहार्द्धंतात्थ्यम

योऽथ्यागिनरसाः रामाख्य आनेत्र चन्द्रार्द्धकानि चन्द्रार्द्धांशाद्रूपपूर्वाः क्रमेण खेटेषूच्चे सप्तमात् स्वादिगेहाच्छेषेभार्द्धेऽन्य
त्र कल्प्योऽनुपातः अभीष्टादिगृहादिभ्यो बलं यदिह साधितम् तत्र हद्दास्थानमि घ्नल्लत्रषष्टिभक्तं स्फुटम्भवेदिति अ
२१ त्र तर्के वेदाद्यकानि हाद्दशोऽद्धृतानि रूपकलादिकम्बलम्भवति अथात्र स्वगृहे पूर्णम्बलन्तुरष्कस्वगृहनगाभाग
इत्युक्तेः स्वगृहात्सप्तमे राशौ ग्रहो निर्बलः अन्तरे त्रैराशिकमुच्चबलवज्ज्ञेयं तत्रार्के
चंद्रयोरेकमेव स्वगृहमतो न संदिग्ध भौमादीनान्तु स्वगृहद्वयसद्भावात् तत्सप्तमस्यापि
हे विध्यात् कथमत्र बलानयनोपायः उच्यते भौमादिषु चारवशान्निकट स्थितमेव स्व
गृहं नतु दूरस्थितमिति सम्प्रदाय युक्तिरिति अथ गृहे स्वगृहसप्तमाद्दिशोध्यशेष षड्धि
कञ्चेद्द्वादशशुद्धं नो चेद्यथास्थितमेव स्थाप्यं तत स्तस्याशाः षड्भक्ताष्कलादि बलं
स्यादिति अत्रोपपत्तिः स्वगृहप्रारम्भे पूर्णं त्रिंशत्कलात्मकम्बलं तत्सप्तमारम्भे शून्य
न्यमन्तरेऽनुपातः यदि राशिषट्कांशैः १८० पूर्णम्बलं ३० लभ्यते तदेष्टेन किमिति ॥
अत्र गुणाहरयोस्त्रिंशतापवर्तने कृते गुणस्थाने रूपम्भाजकस्थाने षडिति सुपपन्नमेव राम: २१
धिमित्रगृहस्यगृहे पूर्णम्बलम् २०, अधिमित्रगृहात्सप्तमे शून्यन्तत्राधिमित्रगृहस्थग्रहे अधिमित्रसप्तमगृहाद्विषा

पंचधा मैत्र्यां बलविभागः रूपात्मकानि गृहादीनां तानि क्रमात्					
स्वीयवर्गे	८	४	३	२	१
ऽधिमित्रवर्गे	५	३	२	१	॥
मित्रवर्गे	३	२	१	॥	।
समस्ववर्गे	२	१	॥	।	=
शत्रुवर्गे					
ऽधिशत्रुवर्गे	॥	।	=	–	ऽ॥
०११०० ०	गृह	उच्च	हद्दा	द्रेष	नव

शेषेषड्धिकन्द्वादशशुद्धनोचेयथास्थितमेवस्थाप्येतस्यांशानवभक्ताः कलादिस्वाधिमित्रग्रहबलंस्यात् अत्रो
पपत्तिरनुपातेन यदिराशिषट्कांशैः १८० पूर्णं २० बलंतदेष्टेनकिमिति अत्रगुणहरयोर्विंशतिभिरपवर्तेकृ
तेगुणस्थानेरूपंभाजकेनवइत्युपपन्नमेवंग्रहबलेनस्वस्वपरमबलेनस्वस्वसप्तमग्रहेनपूर्ववदनुपातयुक्त्या
सोपपत्तिकंबलंस्यात् स्वोच्चबलंत्वनुपातेनप्रागानीतमेव अधिमित्रादुच्चेउक्तवदनुपातेनबलसाध्यउच्चरा
श्यभावेस्वोच्चबलमेवकर्तव्यं अथहद्दाद्रेष्काणनवांशानांसप्तमेनैवेल्यत्तिवचनाभावादंशैरेवानुपातस्तद्यथात्र
हस्यवर्तमानहद्दारंभेबलारंभः हद्दामध्येपरमंबलं १५ हद्दासमाप्तौबलंशून्यंतत्रग्रहहद्दाभुक्तभोग्ययोरल्पहद्दां
शाः पंचदशगुणावर्तमानहद्दांशभक्ताः स्वहद्दाबलंस्यात् अत्रोपपत्तिरनुपातेनयदिवर्तमानहद्दांशैः पंच
दशकलालभ्यं तेनदाग्रहहद्दाभुक्तभोग्ययोरल्यांशैः किमितिउपपन्नं अथस्वद्रेष्काणप्रारंभेफलोपचयः पंचमां
शसमाप्तौपूर्णंबलं २० दशांशसमाप्तौशून्यंबलंतेनतत्रग्रहविद्यमानद्रेष्काणभुक्तभोग्ययोरल्पमंशादिद्विगुणंकला
दिस्वद्रेष्काणबलंस्यात् अत्रोपपत्तिः यदिपंचभिरंशैर्दशकलामितंबलंतदेष्टेनकिमत्रपंचभिरपवर्तेकृतेहरस्थानेरूपंगु
णस्थानेद्वयमित्युपपन्नं अथमुशल्लहारंभेबलारंभः मध्येपूर्णंबलं ५ अंतेशून्यंतत्रग्रहविद्यमानमुशल्लहभु
क्तभोग्ययोरल्पमंशादित्रिगुणितंस्वमुशल्लहबलंस्यात् अत्रोपपत्तिः यदिमुशल्लहार्द्धेनचत्वारिंशत्कला ।

षिके नैकांशमितेन पंचकलामितेन वलेन तदेष्टेन किमिति अत्र भाजकात्त्रिगुणो गुणकः अतोंशादिस्त्रिगुणी कृत्य मिस्तु
पपन्नमेवमनुपातेनाधिमिश्रादिद्रेष्काणवले पूर्वोक्तपरमवलेन ग्रहस्य हद्दाद्रेष्काणमुशल्लहवलं साध्य
मेवं स्वादिनवांशे स्वादिहद्दायाम् तत्तदंशेरनुपातात्फलं त्वेयम् तत्र हद्दायाम्परमम्वलङ्कलाः १५ मुशल्ल
हे परमङ्कलाः ५ अथ एवं सर्ववले काङ्क्ष होपरिअन्येषाङ्क्षहाणाम्याद्दष्टयस्समागतास्तैरैक्येन तगुणितं ष
ष्टिभक्तं स्फुटं स्यादेवं सविशेषपञ्चवर्गीचक्रे निरूपणानन्तरमन्यत्स्थानवलमुक्तं तत्रैव समरसिंहेन यो लग्ने
केन्द्रेवान्तिकेवा यवीस्यनेलग्नंपुरुषाणगनाद्यावतृतीयभवनेस्त्रियोपिनवमानम् पुंखेटाः पुंराशौ स्त्रीराशौ
स्त्रीग्रहा वलिनः स्थिरराशौ वा भवन्ति नैव लिन इति एतत्स्य सङ्ग्णितपूर्वकमुक्तम्मुक्तावल्याम् लग्नकेन्द्रतद्दप१
स्थिरग्रहे रूप१ कार्द्ध १/२ चरगोमितं १/४ वलं स्त्रीषु रूपमवने ४ नेवमानः पुंसु भावे फलतो परागेषु स्थिरराशौ सर्व
षां सुस्त्रीराशौ पुमङ्गनाख्यानामिति अत्र लग्ने ग्रहः पूर्णवीर्यः केन्द्रे ऽर्द्धवीर्यः पणफरापोक्लिमयोश्चरणवी
र्यस्तत्र पूर्णम्वलं षष्टिकलात्मकम् अर्द्धं त्रिंशत्कलाचरणः पञ्चदशकलाः अथ लग्नसमे ग्रहे पूर्णम्वल
न्द्वादशसन्धिविराम्विकलानो लग्नभावप्रारम्भस्तत्सन्धिरामं यावत्स्फलोपचयः प्रथमभावविरामे विकलानः
प्रथमसन्धिविरामं यावद्भावफलापचयः अन्तरस्थे ग्रहे ऽनुपातः स चानुपातः पूर्वेद्भहसन्ध्यन्तरेकार्यमित्यादि

नाभावफलानयनार्थं कृतमेव अतो लग्नस्थग्रहस्य भावफलमेव बलं केंद्रस्थग्रहस्य भावफलार्द्धमेव बलं पणफरा
पोक्लिमस्थग्रहस्य भावफलचतुर्थांशो बलमिति अथ स्त्रीग्रहाणां चतुर्थादिषड्भावेषु बलवत्तोक्तेः पूर्वेषु
त्वाच्चतुर्थादिषड्भावस्थानां स्त्रीग्रहाणां भावफलमेव तत्रात्यंबलम् एवं पुरुषग्रहाणामपि दशमादिषड्भावेषु
स्थितानां भावफलमेव बलमिति अथ स्थिरराशिस्थग्रहबलं तत्र राश्यारंभे बलोपचयः पंचदशांशैः पूर्ण
बलं राश्यंते शून्यं बलमतो ग्रहस्य राशिपूर्वार्द्धे स्थितस्य भुक्तांशाः राश्युत्तरार्द्धे स्थितस्य ग्रहस्य भोग्यांशाश्चतुर्गुण
बलं अत्रोपपत्तिः यदि पंचदशांशैः पूर्णबलं ६० लभ्यते तदा स्थिरराशिस्थितभुक्तभोग्यांशैः किमत्रोभयोः
पंचदशभिरपवर्तं कृते अंशाश्चतुर्गुणाः कार्या इत्युपपन्नम् एवं विषमसमराशिगानां पुंस्त्रीग्रहाणां राशिस्थ
स्थग्रहबलं वहलतेयम् इति स्थानबलं अथ दिग्बलमुक्तं तत्रैव नवमसहजषष्ठगायपुत्रान्त्यभस्था द्युमणि
नइहखेटा दिग्बलाढ्या भवेयुरिति अत्र सूर्यादीनां नवमादिस्थाने पूर्वोक्तयुक्त्या भावफलतुल्यमेव बलं ज्ञेयं ॥
अयमेव प्रथमहर्षबलं समरसिंहेनोक्तं इति दिग्बलम् अथ कालबलम् तत्र समरसिंहः गुरुमंदौ यदि पश्चि
मरात्रौ शुक्रेंदुभूसुताः सायम् उदयंति तदा बलिनो नरग्रहाश्चाह्नि नक्रमपरेच अत्राकोन्तप्तमलग्नोदयः।
कालः सायंशब्दवाच्यस्तत्र चंद्रभौमौ पूर्ण ६० बली अत्राको स्तु कः सप्तमः कदापि न संभवत्यतोऽत्र सप्तम-

हो॰ शब्दः परमांतरवाची ज्ञेयः अतः सूर्यशुक्रयोः परमांतरांशोः पंचाशत्संख्यैर्वलेसाध्ये उक्तं च मुक्तावल्यां रवेः सप्तमे
र॰ चंद्रभौमौ बलाढ्यौ खपंचाश ५० तुल्यांतरे देयमंचीति सूर्यतुल्ये सर्वेपि निर्बलाः अथ बलानयने सूर्यस्य चंद्रभौ
२३ मयोरंतरषड्गुनेस्याप्यंतरंशास्त्रिभक्ताबलंभवेत् अत्रोपपत्तिरुक्तवत् सूर्यशुक्रयोरंतरं पंचाशदंशमध्ये स्था
प्यं तदनंतरमेव तदंशाः षड्गुणाः पंचभक्ताः शुक्रबलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि पंचाशदंशैः षष्टिकला लभ्यंते तेन
हेष्टेन किमित्युभयोरंशाभिरपवर्तेन कृते गुणकः षड्भाजकः पंचेत्युपपन्नं अथ जीवशन्योरहोरात्रानंतरं बलारंभस्तूनी
यप्रहरान्ते बलं पूर्णं चतुर्थप्रहरान्ते बलं शून्यं अथ सूर्योद्यात्रिमानमानी ययद्यहोरात्रानंतरमिष्टकालस्तदान
स्मिन्नहोरात्रः शोध्यः यदि तृतीयप्रहरोनरमिष्टकालस्तदा त्रिमानमध्ये शोध्यः शेषं षष्टिगुणं प्रहरमानेन भक्तं लब्ध
रूपानि बलम् अथ दिवसादिग्रहबलेमतन्त्वलग्नमध्ये रविस्त्रिशोध्य यच्छेषं न्यूनं तदानद्यः स्यादिकं विंशद्गु
न्बलम् अधिकं षट्च्युतं विधेयं शेषं राश्यादि विंशद्गुणं पुंग्रहाणां बलं भवति पुंग्रहाणां रव्यूनं लग्नं षड्पि
केतुनबलमेवं रव्यूनलग्ने षड्गुने सति स्त्रीग्रहेषु न बलम् षड्भ्योधिके षड्गुनेनवाधिकहीनं रसान्यत्क्रमवशेषं विंशति
गुणास्त्रीग्रहवीर्यं भवति यतो दिननिशोः पुंस्त्री प्राबल्यमुक्तं सन्ध्योऽनुविरामः एतन्स्पष्टमुक्तं मुक्तावल्याम् अर्को राम
नलग्ने च यते त्रिराशिं यावत् परत्रापचयेन रूपम् पुंस्त्वन्यरवेष्टिषु च यज्ञा नेषड्भान्परत्रापचयेन वेद्यं अयमर्थ २३

त्र्यंकोनलग्नेत्रिराशियावच्चपतोचहितोरूपमवलम् त्रिराशिनोग्रे अपचयेनरूपंपुंखेटेषुवलम् अन्यखेटेषुस्त्री
ग्रहेषुसप्तमात्मवान्तयावद्रूपमवलम् अपरत्रदशमात् द्वादशान्तेअपचयेनरूपवलंत्तयमित्यर्थः इति कालव
लम् अथनिसर्गवलम् तत्रनिसर्गवलमुक्तनाजिकप्रदीपे रूपस्यसप्तमांशो ८।३४ वलमभवेत्तत्रूपेपुत्रस्यात
त्त्याद्विगुणाभौमवुधगुरुसितेन्दुर्क्कजेनिसर्गस्यात् इतिनिसर्गवलम् अथचेष्टावलम् समरसिंहः मन्दगतिर
शीघ्रगतिश्चावक्रः क्रूरइग्रहितः क्रूरायुक्तोवलवान् सुभयुतदृष्टः कृताभ्युदयः सूर्यस्यचैकभागोरिति ए
तत्स्यष्टमुक्तताजिकमुक्तावल्याम् द्विगुणणारूयोनवीर्यमथार्कोशुगानाञ्चाशुभसमलिप्तस्यवलंक्रूर सहि
तस्यरूपस्यात् मार्गोदयाद्भागस्थितस्यवाऽशीघ्रगस्यमध्यगतेरिति अत्रसूर्योपञ्चशिनुवोशतस्मिन्वेवन
वांशेस्थितस्यग्रहस्यभागाद्द्विगुणषष्टिभक्तमवशेषंवलंभवति अथशुभग्रहेणसमानलिप्तस्यषष्टिकला
वलन्नूनाधिकत्वेतुद्वयोरन्तरं त्रिंशद्दशान्नूनेविधेयंतरंशा द्विगुणंवलम् अत्रशुभसमलिप्तोयदाक्रूरग्रहस
हितोभवतितदानवलमित्यपिज्ञेयं अथग्रहस्यमार्गोदिनमारभ्यवक्रपर्यंतंतयोदयदिवसमारभ्यास्तपर्यंतयादि
नसंख्यातदर्द्धं विशापतावत्संख्येद्विषष्टिकलात्मकंवलंवक्रदिनेअस्तदिनेचवलंशून्यम् अन्तरेऽनुपातःया
दिमध्यदिनेः पूर्णंशुभवलंलभ्यतेनदामार्गोदिनाद्गतेगम्येवोदिवसैस्तथाग्रहोदयदिनाद्गतेगम्येवोदिवसैः कि

ग्रहाः	मं	बु	श
अस्तदुरय	४	९	१।१ ३०
अस्ताहकं	१०	४।१ ३०	२
वक्रान्मार्गम्	२	४	४
मार्गीदक्त:	१०	४।१ ३०	१५

मितिरथोदयास्तवक्रमार्गदिनानां ज्ञानं सुगमोपायेन मङ्गरू
चरतो सिद्धान्तचिन्तामणावुक्तम् पूर्वोस्ततः पश्चिमउद्गमोस्मा
द्वक्रस्ततोस्तः पर उद्गमः प्राक्मार्गी पुरोस्तो खलु दन्त ३२ दन्तै
३२ वेदै ४ नृपै १६ वेद ४ रदै ३२ र्बुधः स्यात् भृगोस्ताद्द्विमा
सष्टमासेस्त्र्यधिदिनैः क्रमात् नवभिस्त्र्यधिदिवसेमोसेर
ष्टमितैः स्यात् भौमास्ताद्दृदयस्तस्माद्वक्रानन्दनु मार्गता ततो

१०	पूर्वोस्ताधि मोदयः	पश्चिमोदयाद्वक्रम	वक्रात्पश्चिमोस्तम्	पश्चिमास्तमागु दयः	प्रागुदयान्मार्गः	मार्गात्पूर्वोस्त म्
बु	दि ३२	दि ३२	दि ४	दि १६	दि ४	दि ३२
शु	दि ७५	दि० २४०	दि० २३	दि० ९	दि २३	दि० २४०

स्तः एवं क्रमतो वेद ४ काष्ठाहि २ पंक्ति १० भिः मासैर्भुवोस्ताधिवेदयुगैस्ताधियुगैर्गुरोः शनेस्ताधिभुवा रामैर्वेदे
स्ताईश्च वह्निभिः इत्युदयास्तादिदिनज्ञानम् अथ ग्रहगतिबलम् तत्रास्य शीघ्रगस्य कोर्थः मन्दगतेर्म
ध्यमगतिन्यूनस्पष्टगतेर्ग्रहस्य सबलत्वं न्यायमध्यमगतेर्मध्यमगतितुल्यस्पष्टगतेर्ग्रहस्य च सबलत्वं मध्यमगति
नाधिकस्पष्टगतेर्ग्रहस्य बलाभावो ज्ञेयः अत्र भौमस्य गतितुल्याः कलाद्विगुणा बलम्भवति बुधस्य गतिकलाः ष
ड्गुणा एकोनाशीति ७९ हृता बलं भवति गुरोर्द्वादशगुणाश्शुक्रस्य स्वत्र्यंशरहिताश्शनेस्त्रिगुणाः इति मथिनाथो
गुरुसम्प्रदायाज्ज्ञेयः इति चेष्टाबलम् अथ दृग्बलम् तत्रैव लग्नं पश्यति यावता तत्सवीर्यं स्यात् शुभदृ ॥

दृष्टस्य च पापग्रहतुर्यदृशोनितत्स्पष्टराशिनमत्र च यस्य ग्रहस्य यावती लग्नस्योपरि दृष्टिस्तावदेवं तस्य दृग्बलं अथ
शुभदृष्टस्य ग्रहस्य यावती शुभदृष्टिः पादोनावलस्यान्यैरतु क्रूरतुर्यदृष्टिरहितो ग्रहोपस्थितः तत्सम्भवेन वलमिति
वीक्ष्यते लग्नस्य वलो इति स्मरसिंहः इति दृग्बलम् अथ लग्नादिद्वादशभावस्य हमानां वलानयनमुक्तम्युक्तावस्याम
तत्त्वादिकांतामिह सच्चनान्नुपस्युर्वलस्त्वेव वलमत्रादिष्टम स्वनाथजीवज्ञदृशासमेतं नृभेषु रूपान्वितमाद्यमेषु च
तुष्पदाख्ये च पिनाद्ये युक्तं न कीटभे किं च नयोजनीयमशुभाशुभव्योमगदृग्वियोगयुग्माशयुक्तोनमिति स्फुटस्याद्गिति
विशेषशास्त्रवासनः स्वस्वस्वामि वलन्वेन तत्रेयोराशिर्वलाधिकः जीवज्ञयुक्तो दृष्टो वा स्वस्वस्वामियुतो स्थितः एवं द्वयाः
कर्किमकरधनुर्मेषवृषाश्चमी योधाः शीर्षोदयातेथामीनस्त्वभपनस्मृतः शीर्षोदयादिनवलाः स्युः पारात्रिवलो
स्मृताः नृराशयो बलं मध्याह्नेमस्था चतुष्पदाः वृश्चिकस्य प्रमस्थाने चतुर्थे जलराशयः संध्यायां वृश्चिको राशि
रिंवसे नरराशयः रात्रौ वलाढ्या शेषा स्युरित्येवराशिवलस्मृतम् इति राशिवलं प्रोक्तं पुराणाचार्यसम्मतम् ५ अथा
पृथग्ग्रहाणां वलफलमुक्तं पद्मनाभेन अत्र एकैकप्रतिसार्द्ध विशोपकं वलं ज्ञेयं संपूर्णं वलं षड्विंशोपकात्मकं
मध्यमं वलं त्रिविंशोपकात्मकं न्यूनमध्यमवलं ज्ञेयं तद्यथा शून्ये हानिस्तथा क्लेशो द्विशोको महद्भय वैमनस्यं सम
तयोर्द्वयोर्गौरूपे प्रोक्तमिदं फलं सार्द्ध रूपे तनोः पीडा द्वाभ्यां दुःखसुखं समं सार्द्ध द्वाभ्यां सुखं वाग्निस्त्रिभिर्भोगः सुखं

हा॰ धने सार्द्धं व्यये सर्वे सिद्धिस्तनुर्भि: सर्वतो यशइति नष्टबलानां सूर्यादीनां फलमुक्तं तेज: सिंहेन त्वगृहस्थिरूकपरिभ्र
र॰ वारिरवोविनष्टे अर्थस्य योगाति: जीवति जलेघुते तत्ता तहानिरणं तस्य यपुण्यपते ज्येष्ठ फलभोगसुखतानुरा
२५ भी: शनौ चेति श्रणुवृत्तिस्त्वावृत्तिरपपुण्यता पुण्यराहित्य अनुरागभी: स्वशेवकाद्वय अथ प्रसंगादिष्ट कष्टविचा
रो लिख्यते तत्र प्रोजनमुक्तं रत्नावल्यां ताजिकोक्तफलादेश: प्रकर्तुं शक्यते यत: इष्टकष्टफलज्ञानान्निर्णय
सोरथोच्यते सोच्च १ मित्रोच्चगा २ मार्गी ३ सुहृत्तु ४ सौम्या ५ वलोकित: उदित: ६ सौम्यवारीन ७ नित्रिकोणाप।
३।४।९।११ गोथ वा वर्गोत्तमे ९ मित्रवर्गी १० स्वगोह ११ सूर्यभागगा: १२ सूसरि: फो १३ सुथशिल: सौम्य: १४ सौम्यान्त
गो १५ युत: १६ एवं बलयुत: खेटो ज्ञेय: षोडशधा बुधै: नीचे १ शत्रूच्चगो २ वक्रो ३ रिपुपा ४ पापलोकित: ५ अस्त
गो ६ याम्यभागस्थो ७ लग्नाद्रिष्फारिसुस्थित: ८ वर्गोत्तमविहीनो य: ९ शत्रुवर्गी १० गृहे पिच ११ सूर्यभागोभि
त: १२ क्रूरैरिष्फो १३ मुथशिलो पिच १४ पापयुतो १५ मध्यगतो १६ ज्ञेय: खेटो वलोभितइति अत्र शुभस्था
नगे गेहे शुभफलरूपमिति स्यात्ध्य, अशुभस्थान गेगृहे त्वशुभफलरूपमितम् स्यात्पुनश्शुभोऽशुभफलयो।
रन्तरे कृते सति यच्छुभमशुभम्वावशिष्ठन्तदेव तत्रस्य इष्टकष्टम्वा फलन्तशोफलादिषु ज्ञेयम् एतस्य इष्टमुक्त
ाभ्येन सर्वत्रकस्यम्प्रयोगेव रूपम्फलशुभाख्यम्फलनिर्णयाय इहापि रूपं परिकल्प्य साध्यम्फलम्त्वक राम
२५

कष्टाभिधमत्र तैः पृथक् स्थितैर्वास्यपदस्य तत्फलेन देवाभिधमत्र वेद्यम् दशाधि १० केन्द्रेष्टफले च पूर्णम्
कष्टाभिधमत्र तैः पृथक् स्थितैर्वास्यपदस्य तत्फलेन देवाभिधमत्र वेद्यम् दशाधि १० केन्द्रेष्टफले च पूर्णम्
लन्दशो १० नैकथितं त्वमध्यमं कष्टाधिके पूर्णशुभाङ्क. १० हीनेष्टुभे चकष्टे दशांशो वरिष्ठे कष्टात्तथा कष्टमतेरनि
रुक्तं फलं दशापाकवत्ते: पुराणोऽति अथ पञ्चवर्गो भ्यर्हष्टकष्टमुक्तान्तान्निकमुक्तावल्याम् दलन्दलाद्दृत्वेन
रुद्धं कष्टत्वस्वकीयमित्रारिगृहे स्वभेस्यात् तथैव दृक्वेन्ने लव लवलद्दत्ततत्र खण्डकतत्त्व लवे के भागः तदर्द्धक
नार्द्धं लमेव विशेतिथ्यंश कोदृक्त्वरलत्वयोः नवांशकोर्द्धत्वरलत्वनीचे शून्यङ्कवे दीपान्तर्वांशको चेति स्त
दूनयद्दा स्वेष्टारातिगृहादशांशारत्यासुक्तवलविभागाशङ्कूष्टफलसाम्यम् इतीष्टकष्टविचारः अत्र केचन सामान्य
नैव अपृथावलङ्कत्यपान्ति उक्तत्वहिंसाजेसमगाति १ कहितोपः २ सोम्यदृष्टोयः ३ युक्तः ४ सशुभसुयाविलीस्यात्सो
भ्यभावे दृर्के भागे ७ विचरति शुभमध्ये ८ चातिवीर्यैः प्रदिष्टः कथितवलविरोधीहीनवीर्यैः खगेन्द्रः उभयवलसमा
सत्वाप्यभावेन योवी विचरति यदिखेटो मध्यवीर्योमु
नीन्द्रैरिति अत्र समगातिविरोधः शीघ्रगतिउदितविरो
धोस्तगः स्वस्वर्क्षापितेपं अत्र प्रत्येकं सार्द्धं विंशोपकं द
यमितं वलंज्ञेयम् अथात्र विशेषफलजिज्ञासुना पूर्वो

गृहे			द्रेष्काणे			नवांश			त्रिंशांश			उच्च			नीचः		
स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श
१/२	१/४	१/८	१/६	१/१२	१/२४	१/१२	१/२४	१/४८	१/१५	१/३०	१/६०	१/२०	१/४०	१/८०	०	१/४०	१/२०

तंषड्विधमपि लग्निचार्य्यन्तरभावे सामान्यपञ्चवर्गीवलं विचार्य्यं तद्भावेष्वकृपावलग्निचार्य्यमिति सिद्धा
न्तः अथद्वादशवर्गीचक्रम्तत्रवामनः गृहहोराद्रेष्काणाः पादांशः पंचांशषष्ठांशौ सप्तांशनवदशांशारुद्रांशाद्वाद
शांशाश्च भौमशुक्रज्ञ चन्द्रार्कबुधशुक्रारमंदिराः शौरिश्चानिस्तथाजीवोमेषादीनामधीश्वराः लग्नाद्ईजायते होरा
सर्वलग्नेषुसर्वदा ओजराशिभवार्केन्द्वोः समेचंद्रार्कजामता मेषादिसर्वराशीनांत्रिभागेषुयथाक्रमे आद्यपं
चनवेशानां द्रेष्काणाभणिताबुधैः एकद्वित्रिचतुर्थेषुलग्नपादेषुचक्रमात् स्वस्वराश्यादिकेद्रेशाः पादांशना
यकामता ४कुजार्कीज्यबुधाशुक्रः पंचमांशेषु नायकाः ओजराशिषुयुग्मेषुम्नहाव्यत्ययतः स्मृताः मेषाद्यावि
षमेराशौसमराशौतुलादिकाः विज्ञेयाविबुधैस्वराशि षष्ठांशनायकाः ६ओजराशौस्वराश्याद्यास्समेसप्तराशितः सप्तां
शनायकास्सर्वेविज्ञेयाविबुधैस्स्फुटाः ७मेषाद्याश्चराशीनांच्चायाद्यास्स्थिरराशिषु द्विस्वभावेषुसिंहाद्याः ते
पाश्चाघांशनायकाः ८मेषमृगतुलाकर्कमुख्यास्तुनवमांशकाः मेषकेशरिधन्वादिराशिचक्रेव्यवस्थिताः ९अजकुम्भ
धनुस्त्रीलिसिंहयुग्मक्रमेणतु दशांशनायकालग्नेग्रहानेवम्विदुर्बुधाः १०मेषमीनघटानक्रचापालितुलकन्य
काः सिंहकर्कटमोसादिका रुद्रांशनायकाः ११स्वस्वराश्यादिकात्तयाद्वादशांशकनायकाः १२एवंलग्नेत्रविज्ञे
यावुधैर्द्वादशवर्गिका स्यूर्य्यांशका बुखेटानाम्वीस्याद्वादशवर्गिका शुभास्वमित्रसौम्याश्चविन्यानीचारिपापजा

लहुपमोस्यतद्विशोध्यम्परस्य [illegible] ऽयंपनात्फलंवेद्यंगतहे द्वादशवर्गोजस्य वर्गोऽशुभाधिकेक्रूरःशुभस्सौम्योनिशोभ
नः निःशाधिकेशुभःक्रूरःक्रूरोति [illegible] ज्ञातव्रजेत् स्वगृहाद्युच्चगृहादन्नेनत्वादिभावजम्फलम् निजवीर्यानुमानेन
स्थितंराशौशभावजम् एकैकराशिमध्यस्थवित्तेप्राशिमण्डलम् तन्वादिभावरूपेणस्वगृहादिक्रमेणच तेचद्वा
दशवर्गस्यस्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः स्थूलेसूक्ष्मफलंदेयंग्रहाणांसर्वभावजमिति अथैकैकराशिमध्यस्थमिस्थतेन
तन्वादिसर्वभावानांद्वादशवर्गिकाविधेया तस्माद्भावानांस्थूलसूक्ष्मफलविचारःकार्यइत्यर्थः एतत्साह्युक्तंसंज्ञा
तन्त्रे भावेषुसर्वेष्वपिवर्गचक्रमिलोक्यतत्तत्फलमूहनीयमिति द्वादशवर्गीचक्रेविशोपकानयनमुक्तं। योग
सुधानिधौशतंकलाः १०० स्वभवनादिकेचमैत्रेतदर्द्धम्व ५० रिपौतदर्द्धं २५ तदेकमष्टाङ्ग ६० हद्दर्कवर्गयोस्वि
शोपकावीर्ययुतोभवन्तीति अत्रकेचनद्वादशवर्गीचक्रन्नकुर्वन्तिपरन्तिचवामनेनग्रहणावाप्रोक्ता द्वादशवर्गि
का पुराचार्यैरनुक्तत्वात् कृत्रिमासाप्रकीर्त्यतेपि एतन्नरमणीयंयतोतिप्राचीनाचार्याणामपिन्येन भौमःसितोतद
त्यादिश्लोकदशकेनद्वादशवर्गीचक्रमभिहितम् अतएवसंज्ञातन्त्रेश्रीमन्नीलकण्ठदेवज्ञैद्वादशवर्गीचक्रमुक्तमि
ति इतिद्वादशवर्गीचक्रम् अथग्रहाणांहर्षबलंतच्चचत्वारिहर्षस्थानान्युक्तानितेजसिंहेन निधि९ द्यु
नाश३षडे६का१शिवा११सजप५व्यय१२ इनाद्ययमरवलुहर्षदंस्वगृहमुच्चमथोदितयस्मृतानिखिलखेटग

तेषुतृतीयकं अथदिनेनृखगास्ततु योषितोभवति त्रित्रिषुहर्षपदंतथा उत्पततस्त्रिनपंतनयंक्रमाद्युवति १२।
हो. तेषुतृतीयकं अथदिनेनृखगास्ततु योषितोभवति त्रित्रिषुहर्षेपदंतथा चतुर्थेक अत्रसमरसिंहेन द्वितीयकंनिजगृहंसर्वेषांहर्षपदंभ
र. ३।७।८।९ नृणुसंज्ञांच ४।५।६।१०।११।१२ चतुर्थेक स्वोच्चमितिज्ञेयं अत्रविशेपकाउक्ताः पद्धतिभूषणे हर्षो
२० बतीत्यनेनश्लोकार्द्धेन स्वगृहमेवहर्षस्थानमुक्तंनतुस्वोच्चमितिज्ञेयं स्वेटः स्यात्पूर्णहर्षितइति अत्रसमरसिंहटीकायांतुक
ताहर्षपदेपंचविंशोपकामता: हर्षस्थानचतुष्कस्थः स्वेटः स्यात्पूर्णहर्षितइति अत्रसमरसिंहटीकायांतुक
ज्योतिर्विद्भिरेकैकहर्षस्थानेरूपमितंवलमुक्तम् तत्रापिनवमादिस्थानेषुलग्नोत्त्रिभेषुवपूर्वोक्तपुन्स्त्रीग्रहा
णांभावफलमेवयत्स्वगृहोच्चबलंतु गण्यतेपरमाचतुप्रोक्तगेहविदोजनाः गण्यतेपूर्णफलदंस्वगृहंचतथा
विदुरिति श्रीलीलाजिकवचनात् स्वगृहस्योच्चस्यगृहस्याधादिकंद्विगुणंस्वगृहस्योच्चबलंभवति दिनरा
त्रिबलंतुपूर्वोक्तग्रहदिनबलमेवपुनर्ग्रहाणांविशेषबलेप्रथमहर्षबलादिनरात्रिबलंचयोजितमेवानोहर्षा
स्थानद्वयबलेविशेषबलेषुयोज्यमितिनेत्वम् सर्वेषांबलानामैक्यंस्फुटबलंभवति स्फुटबलेनेवर्षेशफलेद
शाफलादिकंचज्ञेयमितिविमलंप्रथमहर्षबलेऽधिकहर्षस्थानानिकेषांविद्वद्ग्रहाणांमुक्तानिप्रथमंवैष्णवेक
मेवंधुधनंवैदांसुर्यस्योदयरवेः भूनभौमसधर्मसंप्राचेः प्राकुसहर्षदमिति यादवनतुपञ्चहर्षस्थाना राम
न्युक्तानि ॥ नन्दांपितकेन्दुलि... नाख्यास्तृप्यांदिकानोस्वगृहंनिजोच्चम् पुंस्त्रीखगानानातनुतस्त्रयपञ्च २०

निशादिनेस्त्रीनरसंज्ञितानाम् ... नि पुंसां वनिता गृहाणि स्त्रीव्योमगानां च यथास्वहानि इर्षीस्पदे स्वधि
४ विशेषकाश्च पृथक्पृथक्च त्वेन्दुं संवदन्ति इति श्रीदैवज्ञवर्य्यगोडितदामोदरात्मजबलभद्रविरचिते हाय
नरत्ने दृष्टिसाङ्गबलेष्टकष्टाद्यानयनाधिकारो द्वितीयः २ अथ षोडशयोगाध्यायो व्याख्यायते यत्रेक्कवालादि षो
डशयोगानान्नामान्युक्तानि ताजिकभूषणे इक्कवालेन्दुवारस्यौ २ विन्थशालस्ततः परम् ३ ईशराफ ४ स्वना
क्त ५ स्वयमया ६ मणाऊ ७ ततः कम्बूलङ्गै रि ८ कम्बूल ९ खल्लासरं १० रद्दके ११ ततो दुः फालिकुत्थं च १२
दुत्थरवीर १३ तम्बिरो १४ कुत्थं च १५ दुरुफश्च १६ ते योगाः षोडश कीर्तिताः ताजिकाचार्यवर्य्यैश्च फलविज्ञान
हेतवे अथेत्थशालादियोगोपयुक्ताः सूर्य्यादीनां दीप्तांशा उक्ताः तेजसिंहेन ईत्यतेर्के इह पञ्चदशांशेदीप्तकेऽ
श्चरविभि १२ विधुरारः श्चष्टभि ८ र्भृगुसृगाङ्कतनूजौ सप्त ७ भिर्गुरुशनी नवभि ९ श्चेति ताजिकसारे पिरविश्श
राङ्कौ १५ स्तपनेः १२ शशांकोलवैर्महीजो च सु भिश्च भागैः सभार्गवौ सप्तलवैर्नभौगो ९ देवेज्यमन्दौ प्रमिताङ्करोति
स्वत्र पञ्चदशाभिरंशैः रविः प्रयुतिं त्वस्य मोणेत्थशालादियोगाङ्करोति त्यर्थः एवं सर्वत्र प्रश्नवैसवे राहोरपिद्वा
दशांशदीप्तभागा उक्ताः अथेक्कवालेन्दुवारौ तत्रेक्कवालेन्दुवारयोर्लक्षणमुक्तं संज्ञातन्त्रे चेत्क राटके १।४।७।
१०, पणफरे च २।५।८।११ ।। खगाः समस्तास्स्यादिक्कवाल इति राज्यसुखाप्तिहेतुः आपोक्लिमे ३।६।९।१२

हा॰ र॰ २८

यदिखगःसकेलेंदुवारोनस्याच्छुभः क्वचनताजिकशास्त्रगीतइति अत्रवर्षप्रवेशेइक्कवालयोगोस्तनोराज्य
सुखयोर्लब्धिः कुलानुमानेनवाच्या वर्षारिष्टप्यरिष्टभंगोवाच्यः क्वचनवर्षप्रवेशमासप्रवेशादौ यदाकेंद्रापो
क्लिमस्थाग्रहाः पणफरापोक्लिमस्थावासुस्तदाकोपियोगोनसंभवेत् सर्वेग्रहाहित्रिष्वपिकेंद्रादिषुस्थि
तायोगकर्त्तारोस्तेयादिजीर्णटीकाकृत् यादवेनतोयोगोअन्यथैवकथितोकेंद्रस्थिन हितयराशिगयोः स्व
धाम्नोदृष्टिसत्त्वानिगदितोत्रसइक्कवालः आपोक्लिमोपगतकेंद्रगयोर्यदिस्याद्योगस्तदामुनिवरैरयमिंदुवा
रइति द्वयोरेवग्रहयोः केंद्रपणफरसंस्थयोर्द्वयोस्तस्यामिक्कवालयोगः द्वयोस्तस्याकेंद्रापोक्लिमस्थयोर्द्वयोरेव
ग्रहयोरिंदुवारयोगो इतियादवमतं अत्रदीप्तांशेदृष्टियोगाः संभवंत्यतोयादवोक्त एवपक्षः साधीयानितिचत्त्वयंतो
ममयायोगेसर्वत्ताजिककर्तृभिर्दृष्टभावउदाहृतोस्ति इतीक्कवालेंदुवारौ अथेत्थशालः तच्चवर्त्तमानपरिपूर्णभवि
ष्यन्मुथुशिलभेदेनत्रिधेत्थशालयोगः तत्रवर्त्तमानमुथशिलयोगलक्षणमुक्तंताजिकालंकारे द्वयोस्तस्याप्रोक्तदीप्ता
त्यभागेमेत्तानखेटाच्छीघ्रखेटेपृष्ठस्थः अंशैस्तुल्यः किंचिदूनस्तदेत्थशालोयोगोमुथशीलः सएवेति अत्र
त्थशालादियोगेषुग्रहाणांशीघ्रमंदगतत्वस्पष्टगत्याज्ञेयं अत्रकेचिच्छीघ्रमंदग्रहयोरेकराशिस्थयोरेवमुथ
शिलयोगः ननवपंचमादिभिन्न[illegible]यतः समरसिंहेनमध्यमाधमकमूललक्षणेमेषस्थेजेशनिनाकर्कस्थेभृगु

एम ८

रुकनालयोगः

दुदुवारयोगः ॥

वास्त्रियाङ्क विनाम्कर्क स्थेन गरुणा सह मीनस्थे तेन न मुथशिलं त्वेतिपद्ये नेकराशौ मु
थशिलयोगोभिहितो न भिन्नराशाविति चेन्न यतस्तेन तत्रैव नीचगयोर्ग्रहयोरित्य
शालः कार्यनाशकः प्रोक्तस्तद्यथा यदि नीचा नीचेन च मुथशिलकारी यथा रिपुर्हि
घना तद्वत्कं बूलस्त्वन्द्रोपि विनाशको मुष्यिन्निति अत्र मुथशिलकारिणोर्ग्रह
योरेकं नीचेन सम्भवति नयापालस्नेशकार्येश चन्द्राणानुसुतरां न सम्भवतीति
उक्तं त्वतेजस्सिंहेन उक्तोशकानरद्दशुन्यमपीत्यशालः क
स्मादेकगृहगयोरेव मुथशिलयोग इति व्याप्तिर्गतैव उक्तस्त्वतेजस्सिंहेन शालये
मूलकत्व पृथग्राशिगयोर्द्वयोः स्यादिति अन्ये पुनराहुः राशिचक्रे शीघ्रग्रहस्याग्रे यदा मन्दग्रहो भवति तदेत्यशालयो
गोनेनरथा एतद्विचारितं रमणीयम् यतस्समरसिंहेन उक्तमोत्तमकम्बूलोदाहरणे रविभौमाभ्यां यथा मेषे द्रसने
तचन्द्रापरे यदि मिथस्वगृहोत्वसंस्थौ मेषे यथा कुजरवी तद्वतीवशस्तमित्यनेन च तेजस्सिंहेनापि मेषस्थयोर
र्कभौमयोः कर्कस्थेन चन्द्रेण सहेत्यशालयोग उक्तः तत्र मेषस्थयोरर्कभौमयोर्मन्दगयोश्शीघ्रगश्चन्द्रोग्रे भवति न
तु पृष्ठे न स्मात् शीघ्रमन्दग्रहयोर्मध्ये अग्रस्थत्वम् पृष्ठस्थत्वं राशिचक्रे यथासम्भवं ज्ञेयम् एवं देवमणाकृयोगे यदि
कस्तो रविशीघ्रस्याग्रे स्थितोथवा पृष्ठे पश्चत्वतुर्थसप्तमदशमाः स्थैकराशिस्य इत्यनेन पद्येन समरसिंहेन शीघ्रमन्दयोर

गत्पृष्ठस्थत्वं यथासम्भवमेव प्रदर्शितं सर्वयोगेष्वपि मुथशिलविचारोग्रहणामेकराशिगानां भिन्नराशिगानामपि
वत्येवेति संक्षेपमभिहितं च अत्र स्वदीप्तांशैर्द्वादशांशैर्वा मुथशिलयोगाद्यो विचारणीया इत्युक्तं ताजिकतिलके
दीप्तभागैर्विभागैर्वा योगा विचार्या मुथशीलमुख्या इति अथ परिपूर्णमुथशिललक्षणमुक्तं योगसुधानिधौ
कलिकाकलिकादलहीनकस्त्वरगोल्पजवाद्यथवा समः मुथशिलः सकलः सफलं नदा फलति नद्यवनो मुनिराह
नगो भविष्यन्मुथशिलयोगलक्षणमुक्तं वामनेन राश्यंतगः शीघ्रगतिः स्थिरस्य भागान्विवस्तुः पर राशिगस्य यदा भवे
त्तं प्रवदंति योगमेष्यं भविष्यत्फलदं सदैव समरसिंहमते वर्तमानमुथशिलयोगोयं भविष्यन्मुथशिलयोगोयं भवि
ष्यन्मुथशिललक्षणमुक्तं तेनैव यद्युक्तभागतो सोहीनांशेमेंदपृष्ठतो भवति तन्मुथशिलभविष्यद्गणनीयं कार्यसं
सिद्धै अत्रेत्थशालयोगे पृष्ठस्थे शीघ्रे वक्रिणि सतीत्थशालफलाभावः अग्रस्थे मंदे वक्रिणि सतीत्थशालफलवि
शेष इति संप्रदाययुक्तिः वर्तमानमुथशिलोदाहरणमाह यास्वः वृश्चिके भवति भूसुतस्तनो भागषोडश १६ रनोहरोह
यं वा समांशकमितो नदा त्विका राज्यलब्धिरपरे स्विलालये अथ पूर्णमुथशिलोदाहरणं जीर्णताजिके स्त्रीलाभ।
स्य प्रश्ने कर्कविलग्नशशी वृषे द्विभागाढ्यः साष्टादशकलिकाढ्यः कौर्प्ये मंदो द्विभागमितः एकोनविंशतिकलासहि।
तोयं पूर्णफलदः स्यात् अथ वर्षप्रवेशे यदि कोपि पृच्छति ममास्मिन्वर्षे स्त्रीलाभो भविष्यति न वेति एवं विधे प्रश्ने

लग्नेशकार्येशयोः परिपूर्णेत्थशाले तत्रो लाभो वश्यम्वक्तव्यः एवमग्रे सर्वत्र ज्ञेयम् अथ राश्यन्तराश्यादि स्थितग्र
हेत्थशालोदाहरणम् वृषे लग्ने लाभस्य प्रश्ने कर्मोऽन्त्यभागः २९ गन्धयुक्तः वेदांशमितो मीने गुरुरेवं मुथशिलो योगः
अथ भविष्यन्मुथशिलोदाहरणम् तुलाविलग्ने भृगुजस्त्रयंशैः कर्केऽह्नि चन्द्रैः क्षितिजोऽन्त्यराशौ धनस्य लाभे क
थितो भविष्ययोगस्स खेभाविफलप्रदाता अथेत्थशाले फलनिर्देशप्रकार उक्तस्ताजिकतन्त्रे लग्नेशकार्याधिपत
सहायाय च स्वस्मिन् पतिसौम्यदृष्टे तदा बलाढ्येकयोगन्तियोग विशेषजनः स्नेहदृशोनिसन्नः सहायो नामसि
त्रम् ॥ लग्नेशः लग्नेशमित्रकार्येशः ३ तन्मित्रेस्तेन चत्वारो यत्र भावे युक्त
स्मिन भावपति सौम्यदृष्टे सति वलीयोगः अ
थ भावेश सहमनसीरम्यहाद्देशयोपिप
त्र भावेसु स्वस्मिन्भावपतिसौम्यदृष्टे सति ते
षां सवलस्यादिति समरसिंह टीकाकृत ॥
स्वस्थादिसंस्थानगतः शुभैश्चयुते स्थितोभू
द्विनाप्यथास्ते तदाशुभं प्रागभव ।

पूर्णमुथशिलयोगः धनलाभप्रश्नः

भविष्यन्मुथशिलयोगः धनलाभप्रश्नः

चन्द्रभावमुथशिलोदाहरणम् लाभप्रश्नः

राश्यन्तरमुथशिलयोगः लाभयोगप्रश्नः

त्सुपूर्णमग्रे भविष्यत्ययवर्ततेन वक्ष्यास्तस्माद्विपरीतभावेयेष्टसंतोनिष्टग्रहमापन्नः अभूच्छुभंप्रागशुभंत्वि
दानीं संयातुकामेन च भाविवाच्यम् अयमर्थः लग्नाधीशः कार्याधीशो वा विपरीतभावे शत्रुनीचादिदुष्टस्थानेषु
गतः सन्पापैर्युक्तईक्षितो वाभूत्तत्प्रागशुभमभवत् एवं सर्वत्र संयातुकामेन राश्यंतस्थेन शीघ्रेण पापग्रहरा
शौ संयातुकामेन कृत्वा भविष्यदनिष्टं वाच्यमित्यर्थः भावदृशाद्यावित्यर्थः अथेत्थशाले विंशोपकानयनं एषस्थ
शीघ्रग्रहहीनमंदग्रहस्य भागैरहिता विधेयाः एषस्थशीघ्रग्रहदीप्तभागाः एषस्थशीघ्रयुतिभागभक्ताः फल
दाप्तनखसं २० गुणं तद्विंशोपकाः स्युर्मुथशीलमुख्ये इति उदाहरणं मंदग्रहो भौमो राश्यादिः ७।१६ शीघ्रः सू
राश्यादिः ४।२ अत्र सूर्यस्यांशैः २ भौमस्यांशा १६ हीनाः १४ एभिः सूर्यस्य दीप्तांशा १५ हीनाः शेषं १ सूर्यस्य
दीप्तांशा १५ भक्ते लब्धं ०।४ नख २० गुणं जाता इत्थशाले विंशोपकाः १।२० अथ षोडशयोगप्रान्ते लिखितयाद्व
दंतेनावधिदिनानयनं तत्र भौमार्कयोरंशान्तरं १४ द्वादशगुणं १६८ जातान्यवधिदिनानि एवं सर्वत्र ज्ञेयं वर्षल
ग्ने सौम्यग्रहेत्थशालफलमुक्तं ताजिकसारे यदीत्थशालः खचरैस्तु सौम्यैः कृतो हि लग्ने परिपूर्णकंज्य इत्थेन तस्मै
विविधं विलासं धनागमं कांतिविवर्द्धनं चेति इत्थशालादीनां फलं जीर्णताजिके इत्थशाल स्वयं कर्त्तोपमयान
क्रमन्यतः ईसराफः स्वयं दत्तामरणं चान्यहस्तात् स्वहस्तैः फलाभावं इति वर्षे विचिंतयेत् अत्र लग्ने

कार्यभृद्धि [illegible] त्थशालादियोगो नैतौ सत्फलं वाच्यमिति इत्थीत्थशालः अथेसराफयोगः नन्वेसराफयोगल-
स्थानं [illegible] नभूः शीघ्रग्रहो मन्दस्थले गेहात्पृष्ठे कभागे पुरतः प्रयाति तदेसराफस्तनु मूसरीफः पुरातनैरु-
मफलः [illegible] अथ शीघ्रग्रहस्य मन्दग्रहस्यैकांशातिक्रमणादीसराफयोगः एकांशपूर्तौ कलानामतिक्रमणे
योन्यशाले योग इति जीर्णटीकाकृत् अत्रेसराफयोगस्सौम्यग्रहजनितं शुभं इत्युक्तं हि [illegible]जे ईसराफे सौम्यग्र-
हे कार्यभङ्गो न जायत इति अथ शीघ्रग्रहो मन्दमतिक्रम्य द्वादशांशाभ्यधिको भवेत्तदापि मूसरीफः शुभफलद
एवंतुर्ण्योरैवेन चरोचरा चरेलवमुरस्सई सराफकः शुभो न मूसरीफकः शुभोऽर्क १२ भागगस्तु चन्द्र अत्रोदा
हरणमाह सएव धनुर्विलग्ने गुरुः शशि १६ ॥ भागोर्द्धाद्विचन्द्रे १७ मिथुनङ्गतोत्र न कन्यका यावत् लाभसिद्धिस्स्या
त्रिरष्टतुल्ये २८ त्रुधनदाप्तिरिति अथेसराफयोगविशेषकानयनम् पृष्ठस्थमन्दग्रहहीनशीघ्रग्रहस्य भागा
नखसङ्गुणाश्च अग्रस्थशीघ्रग्रहदीप्तभागैर्भक्ता विशोपाः स्युरिहेसराफे इतीसराफयोगः अथ नक्तयोगः नत्र
नक्तयोगलक्षणं संज्ञातन्त्रे लग्नेशकार्याधिपयोर्न दृष्टिर्मिथो यत्नन्यागतो यः शीघ्रः आदाय तेजोपरि दिशेत्स ।
स्थान्यसे यथान्यत्र हिनक्तमेतत् अन्यत्र मन्दग्रहे पृष्ठसंस्थात् शीघ्रग्रहादित्यर्थः अत्र सर्वत्र स्वदीप्तांशमध्ये यदि
शीघ्रग्रहान्मन्दग्रहोऽधिको भवति तदा शीघ्रो मन्दस्य तेजो दानात् मन्दशीघ्रस्य तेजोहरो ज्ञेयः दीप्तांशमध्ये शीघ्रा

प्रहाभूनांशे मन्दग्रहे शीघ्रो मंदस्यतेजोहरः मंदश्शीघ्रस्यतेजोहनात्तेथः वक्ष्यमाणमत्थाऊ योगविशेषवाक्याद्वी
इधिकांशोन्यूनांशोपि मन्दश्शीघ्रस्यतेजोहर्ता भवतीति तत्वम् अत्रोदाहरणं संज्ञातन्त्रे स्त्रीलाभप्रश्ने तनु
र्लग्नकन्यास्वामी बुधः सिंहगतो दशांशेः सूर्यांशके देवगुरुः कलत्रे दृष्टिस्तयोर्नास्ति मिथोथचंद्रः चापेदृष्टा
चोभयदृश्यमूर्तिः शीघ्रो केभा १२गोरश्ववामवांशेः११ आरायतेजो बुधतो दशेषज्जीवाप्यलाभः परंतस्त्रियास्तन
अयमर्थः अत्र लग्नेशकार्येशयोः परस्परं षडष्टगत्वात् दृष्टिर्नास्ति अथ शीघ्रश्चंद्रोन्योन्यं बुधगुरूंच प
श्यन् स्वस्मादल्पांशाद्बुधात्तेजो गृहीत्वा स्वस्मादधिकांशाय गुरवे दत्तेन तस्मात्परहस्तात्स्त्रीलाभः अत्रस्थानदृष्टि
सद्भावेपि दीप्तांशानिक्रमेणानक्तयोगो भवतीत्युक्तं यादवेन लग्नेशकार्येपरलगौ निजभागदृष्ट्याहीनावुभौ चरवां
नरगः प्रपश्यन् नीलामहश्चरगनेरवलापरस्यामानक्तभवेदपरहस्तात्विलंबसिद्धो अत्रोदाहरणमाह तत्त्वमीन
विलग्ने गुरुः कर्केभागास्त्रियाम्बुधोनेचलवोनदृष्टिः तयोश्चमध्येऽहि ७ लवः कुलीरे चंद्रस्तदा
न्येनसत्वगनाप्तिरिति इतिनक्तयोगः अथयमयायोगः तत्रयमयायोगलक्षणमुक्तं ताजि
कभूषणे परस्परालोकनवर्जितयस्त्वदहृयं पश्यतिमंदखेटः दीप्तांशकेधीमचराह्नही
त्वास्थिरापदज्ञे यमयाभिधानः अयमर्थः परस्परालोकनवर्जितखेटद्वयं लग्नेशकार्येश

त्रिधंतृतीयोमंदग्रहः स्वदीप्तांशैर्लग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्यनपुनरुभयोर्मध्येशीघ्रा तेजोनीत्वामंदग्रा
मद्द ग ~य मप्रायोयोगस्स्यात् अत्रोरस्रहरणसंज्ञानत्र्यो राज्याप्ति एच्छानुललग्ननाथोमेषेसिनस्त्वहि १६ ल
वेदृपस्थः चंद्रोरसांशे ६ यं दिराज्यनाथोदृष्टिस्तयोर्नास्तिगुरुस्तुमन्दः दिगंशकः कर्कगतस्तुपश्यन्तुभौमः
होदीप्तलवेस्सचान्द्रम् दृष्टोस्तिनायेतिपदस्यलाभोमान्येनभावीतिविमृश्यवाच्यम् अत्रलग्नेशकार्येशयोर्द्वि
दृशकस्वादन्योन्यदृष्टिनौस्तितृतीयोगुरुर्मन्दगामीकर्कस्थोदशांशः लग्नाधीशकार्याधीशौस्थानदृष्ट्यापश्यन्
सन्स्वल्पांशाद्धिमांशोस्वदीप्तभागेस्तेजोगृहीत्वाद्दशापस्यकार्यदोतस्यान्मंत्रहारयाराज्यलाभोमान्येनवा
च्यः॥इतियमयायोगः॥अथमणाऊयोगः॥तत्रमणाऊयोगलक्षणमाह यादवः भौमोवारविजन्मरस्यपुरतःपृष्ठ

थवासंस्थितः पश्यन्शत्रुदृशा१।४।७।१० स्वदीप्तलवकेहीनैरहीनैरपि यत्कार्याधिपमथोहलनस्तु
थशिलंतत्रस्थितोवाग्रहो गृह्णातीहमहीमणुर्निगदितोयोगोर्थनाशेपदः मनुष्यनाजिकेस
मरसिंहोपि जातेपियोगेरविजाथभौमस्थौग्रस्यपृष्ठेथपुरोरिदृष्ट्या स्वांशैर्ग्रहस्त्वेकगतस्तु
हीनाधिकेश्वसः स्यान्मणाऊनशस्तइति पूर्वपद्यस्यायमर्थः भौमश्चानिर्बललग्नेशकार्ये
शयोर्मध्येशीघ्रग्रहस्याग्रे पृष्ठेवास्थितोवाचतुर्थदशमसप्तमैकराशिदृष्ट्यापश्यन्सन्स्वदीप्तांशै

नैरधिकैर्वांशैर्ग्रस्ते जो ग्रहः तिनत्र लग्नेशकार्येशयोरित्थशालेपि कार्य्यनाशको मणऊयोगः अथवा यत्कार्येनि
लग्नेशकार्येशाभ्यां यस्मिन् स्थाने मुथशिलं कृतं तेनत्र द्वयोरेकस्थानगो भौमः शनिर्वा हीनैरधिकैर्वा स्वदीप्तभागे
३१ कस्यवा तेजो ग्रहन्ति सोपि मणऊयोगः कार्यनाशको ज्ञेयः अत्र श्रीहरिभट्टदैवज्ञकृतसंग्रहश्लोकः भौमःश
निर्वा यदि मूशरिफी सत्फलवान् शीघ्ररिपुग्रहेण लग्नेशकार्याधिपतीत्थशालफलप्रणाशी मणऊ प्रभोन अत्रोदाह
रणमाह यास्ववः कन्याविलग्नेस्ति बुधोत्तनाथोर्शाशके रंगिरसाद्रिचंद्रैः मीनेच युग्मेप्यनिजोभवांशैः एषोबुधस्तेन

पुनर्नक योगः

नचाङ्गनाप्तिः एषोपि भौमेनवभिस्तथैव मीनेकविर्हेन्ति ८ मितोत्र पृच्छ्यः नृपेश्वतत्रार्कसुतेन वांशे
नैगे ७ श्चपृष्ठुनहिकार्यसिद्धिः कर्केविलेनासितकविर्द्विनांशे १५ हेषभे चंद्रे १० हि मगुः कुजोत्रभू
पे लवे १६ भूमिसुतेन चंद्रो हतस्ततोनात्र मरेवथेलाभइति अत्रप्रथमोदाहरणे द्यूनस्थो भौमो
लग्नगं बुधं तुं येहष्यापश्यन् बुधात्स्वांशास्ते केनांशेनाधिको भूत्वा बुधं तं जोहरोजातः अत्र ।
स्त्रीलाभप्रश्ने कार्येशलग्नेशयोर्गुरुबुधयोरित्थशालेपि बुधस्य तेजोहीनत्वान्स्त्रीलाभोनवक्ष्य।
त्यः अथहरनेनेजः स्वांशेरहीनैरधिकैर्व्यमणऊयोगोस्तीति विशेषसमवसिंहवाक्येन शीघ्रग्रहाद्बुधात् स्वांशे सम
मन्दग्रहो भौमो नवांशमितोपि बुधने जोहरो जातस्तस्मान्नवांशमितभौमेन मणऊयोगस्सान्स्त्रीलाभो नवोच्यः हिनी ३२

योदाहरणे शुक्रशन्यो योगो लोपः अथ द्वितीयोदाहरणे लाभप्रश्ने कर्कलग्ने तदीशश्चन्द्रो वृषे दशांशगः तत्रैव कुजः
षोडशांशः अतमंदो भौमः शीघ्राच्चन्द्रादधिकांशस्तस्माच्चन्द्रात्तेजोहरो जातः अत्र यद्यपि लग्नेशकार्येशयोरित्थशा
लयोगोऽस्ति तथापि भौमकृतमणऊयोगलाभो न वाच्यः एवमेकराशिस्थानैरप्युदाहरणं ज्ञेयं इति मणऊयोगः
अथ कम्बूलयोगः तत्रानेकभेदसहितकम्बूलयोगउक्तसंज्ञातन्त्रे लग्नकार्येशयोरित्थशाले चेन्दुरित्थशालतः
कम्बूलं मेषमध्यादिभेदैर्नानाविधं स्मृतम् अत्र लग्नेशकार्येशयोरित्थशाले सति चेदत्र लग्नेशेन कार्येशेनो
भाभ्यां वा चन्द्रो मुथशिलं करोति तदा कम्बूलम् अत्र कम्बूलयोगभेदोपपत्तौ स्वगृहोच्चावस्थितिरुत्तमोऽधिका
रः स्वहद्दाद्रेष्काणनवांशावस्थितिर्मध्यमोऽधिकारः शत्रुनीचगृहावस्थितिरधमोऽधिकारः एतत्त्रितयाधिकारर
हितः समोऽधिकारः यदाह यादवः स्वोच्चस्वालयशालिनार्येदृक्शशी स्वोच्चे स्वगेहे स्थितः सुष्ठु दृष्टं निजतुङ्गगेहरा
हितो योगोत्तमाख्यकं स्वत्रैराशिकहद्दभागगतयोर्मध्यस्विनेभित्तनो हीनं हीनतरं स्वनीचरिपुभे योगाङ्कराती ह्यचेत
हीने समं हीनतरं मध्यममेवं चन्द्रस्य लग्नेशकार्येशयोश्चाधिकारवशेषणया कम्बूलमुत्तमोत्तमादि षोडशभेद
भिन्नं भवतीति ज्ञेयम् अथोत्तमकम्बूललक्षणं संज्ञातन्त्रे यदीन्दुस्वगृहोच्चस्थस्तादृशो लग्नकार्ययो इत्थशाली
कम्बूलं तदुत्तमोत्तममुच्यते अत्रोदाहरणं तत्रैव मेषे रविः कुजो वापि कर्कराशिगतः शशी तत्रेत्थशालात्कम्बू

हा. र. २२

लभुत   मोत्तमकार्यकृदिति अत्र सन्तानप्रश्ने मेषलग्ने लग्नेशो भौमः स्वगृहे मेषलग्ने विंशत्यंशे पंचमभावा
धीशो रविः स्वोच्चे मेषे सप्तदशांशे चन्द्रः कर्के स्वगृहे चतुर्दशांशे अत्रार्कभौमयोः कार्येशलग्नेशयोरित्थशालयो
गोऽस्ति चन्द्रोऽपि ह्याभ्यां सहेत्थशालं कुरुतेऽतोऽनेन उत्तमोत्तमकम्बूलज्ञानम् उत्तमोत्तमकार्यं कुरुते सन्तानप्रा
प्त्यं कार्यं भवत्यङ्गीकरोतीत्यर्थः अत्र लग्नाधीशकार्येशयोर्मुथशिलसत्वेन चन्द्रो द्वयोरन्यतरेण मुथशि
लं चेत्करोति तदाप्युत्तमोत्तमकम्बूलं स्यादिति यादवः अन्योदाहरणमाह स एव मेषेऽङ्गेऽवनिजो नवांशक इनः
सिंहे कुभागः १ शशी कर्केऽपि गोऽष्ट २८ लवो हि चोत्तममतः कम्बूलयोगः शुभ इति अत्र लग्नेशकार्येशाभ्यां चन्द्रो मु
थशिलं करोति निःसुस्थपदः अथान्येषां कम्बूलयोगानां संज्ञाने त्वीक्ष्यसराणि सकृतोदाहरणसहितानि

मणऊ योगः

मणऊ योगः

लिख्यन्ते तत्रोत्तममध्यम उत्तमसमयोलेख्य
णी स्वीयगृहोच्चहद्दाद्रेष्काणनवांशभागस्थेनेत्थशालं
नः मध्यमोत्तमकम्बूलं हीनाधिकृतिनोत्तमम
अत्र पर्वेन्दुः स्वगृहोच्चस्य इत्यनुवर्तते हीना
धिकृतिना द्विविधाधिकारहितेन कार्ये समम्

मणऊ योगः

उत्तमोत्तम

राम ३

स्वगृहहद्दाद्रेष्काणनवांशस्थेन लग्नपेन कार्यपेनन्यत्रोदाहरणे भागप्रश्ने तुलालग्ने स्वहद्दायां २ शोशकः १०२
शमेसंस्थितः शुक्रो भाग्ययोजस्वसप्तमे च्यंशः १४ स्वीयहद्दायां चेन्दुः कर्केनवांशकः ९ योगेत्रयाणां कबू
लप्रोक्तमुत्तममध्यमम् स्वनामसदृशं तेषं प्रश्नो कंबूलजफलं एवं स्वस्वनवांशेनुगतयोर्लग्नकार्ययोः स्वगृहो
च्चगतस्येत्थशालो योगः स एव हि राज्यप्रश्ने युग्मलग्ने २ बुधः कोर्प्येनगां ७ शकः समस्यजस्य गेहे नु कर्के प
चां ५ शकः शशी कंबूलमुत्तममसेमंत्रयाणामित्थशालतः च्ययोत्तमाधमकंबूललक्षणं उत्तमाधमतानीचरिपु
गेहस्थितेन चेत् अत्रापि यदीन्दुस्स्वगृहोच्चस्थः इत्यनुवर्तते उदाहरणं प्रश्ने स्त्रीलाभसंज्ञे तुलालग्ने स्वभागो
वः स्वनीचे युवनोशाशो २ शांशः सप्तमाधिपः कुजः स्वनीचे रूपांशो विधुः कर्केनवांशकः च्ययाणामित्थशालत्वा
त्कम्बूलश्चोत्तमाधमम् अथमध्यमोत्तमकम्बूललक्षणम् स्वहद्दादिगतश्चन्द्रः स्वभोच्चस्थेनेत्थशालकृत् मध्यमो
त्तमभेन च पूर्वस्मान्नविशिष्यते पूर्वस्मादुत्तममध्यमकम्बूलात् उदाहरणम् भामिनीलाभके प्रश्ने तुलालग्नेनु
लोपगः शुक्रो घनांशो १७ जायेशो गृन्येशो मेषगः कुजः स्वनवांशगतश्चन्द्रो मघसे हद्दांशांशकः च्ययाणामि
त्थशालत्वात्कम्बूलमध्यमोत्तमम् अथमध्यममध्यमकंबूललक्षणं स्वहद्दादिपदस्थेन कम्बूलं मध्यमध्यम
म् अत्र स्वहद्दादिगतश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाहरणम् पुत्रप्रश्ने युग्मलग्नेन्दुस्तुलायां नगांशकः स्वहद्दायां

हा॰
२॰
३४

स्थितम्सुकः पञ्चमेशोऽस्मोशकः मिथुनेस्तो यहहायाम्बिधु
जूकेनगाशकः स्वत्रिभागगतो योगेकमूलमध्यमध्यमे याग
र्त्यशालाख्ये अथमध्यमसमकमूललक्षणम् मध्यमेसम
केमूलेहीनाधिकत्रिवर्गजम अथापिस्वगृहादिगम्बन्दुरस्मनु
वर्तते उदाहरणं हपलगतसुनप्रश्नेमृगेवंशशकः स्थितःसमस्
त्वस्यहृद्यायांसुतेशोन्तः शशकः तुलायांसमम्बरस्यहृद्यस्याजूकेशश
शीतमाम्यःस्वत्रिभागेतुकमूलेमध्यमेसमे अथमध्यमाध
मकमूललक्षणमध्यमाधमकं वलमीचात्रिभगस्तेटजं अ
त्राऽपिस्वहद्यादिगतम्बन्द्रइत्यनुवर्तते उदाहरणं भा
ग्यप्रश्नेमेषलग्नेभौमः कर्केनवांशकः गुरुर्भाग्याधि
पोनीचेमकरेचदशांशकःस्वहद्दिष्काणगतम्चंद्रस्तुला
यांपंचमे।

उत्तममध्यमम्

उत्तमसमम

उत्तमाधमम

मध्यमोत्तमम् | मध्यममध्यमम् | मध्यमसमम् | मध्यमाधमम्

गकः त्र्याणामित्थशालत्वात्कंबूलं मध्यमाधमं अथ समोत्तमकंबूललक्षणं इंदुः पदोनः स्वस्वोच्चस्थितेनाप्युत
मं तु नत्र अत्र पदोनत्वं हि विधं एकं तावद्गृहाणां समगृहसमहद्दासमद्रेष्काणसमनवांशगतत्वम् द्वितीयं स्वस्थप्रति
विकलारूपे समगृहहद्दाद्रेष्काणनवांशांतमावेशो प्रातेवावस्थितत्वमिति जीर्णटीकाकृत् उदाहरणम् धनलाभा
भिधे प्रश्ने तुलालग्नस्थभार्गवः तुलायां नगभागांश्च धनेशो मकरे कुजः नवांशो मिथुने चेज्जो गृहहद्दायां शरांशकः इ
न्दोस्समोत्तः कंबूलं योगे प्रोक्तं समोत्तमम् ९ अथ सममध्यमकंबूललक्षणं स्वहद्दादिगतेनापि पूर्ववन्मध्यमुच्यते अ
त्रापि इंदुः पदोन इत्यनुवर्तते उदाहरणम् धनप्रश्ने तुलोग्रे शुक्रः सिंहे दशांशकः स्वहद्दायां धनाधीशो भौमस्त्वा
पे दिगंशकः स्वहद्दायां च मिथुने समस्तु कस्य हद्गः विधुर्दशांशो योगे स्यात्कंबूलं सममध्यमम् १० अथ समसमा
स्यमध्यमकंबूललक्षणं पदोनेनापि मध्यं स्यादिति युक्तं प्रतीयते अत्रेंदुः पदोन इत्यनुवर्तते पदोनेन द्रेष्काणा
दिसंधिस्थेन लग्नेशेन कार्येशेन च उदाहरणम् द्रव्यप्रश्ने मेषलग्ने भौमः सिंहे धनाधिपः भृगुर्घटे विधुर्जूके त्र
यश्चामी दिगंशकाः द्रेष्काणसंधौ संस्थित्याज्जाताश्चामी पदोनिताः समसमस्त्वकंबूलं प्रोक्तं नतरित्थशालनः अथ
समाधमकंबूललक्षणम् नीचारिस्थेनेत्थशालेऽधमकंबूलमुच्यते अत्रेन्दुः पदोन इत्यनुवर्तते उदाहरणम्।
पुत्रप्रश्ने युग्मलग्नस्थो मीनेनयांशकः सुतेशः कन्यकायां च दशांशो नीचगो भृगुः समस्य तत्स्य द्रेष्काणे चापे चन्द्र

श्शरांशकः त्रयाणामित्थशालत्वात्कम्बूलञ्च समाधमम् अथाधमोत्तमकम्बूललक्षणम् नीचशत्रुभगाश्चन्द्रः स्वभो
च्चस्थेत्थशालकृत् अधमोत्तमकम्बूलमिति उदाहरणम् सुखप्रश्ने सिंहलग्नेरविः सप्तांशकः क्रिये सुखेशो म
करे भौमो नवांशो वृश्चिके शशी त्र्यंशस्त्रयाणां योगे तु कम्बूलमधमोत्तमम् १३ अथाधममध्यमकम्बूललक्षणम् ।

समोत्तमम् ९	सममध्यमम् १०	समसमम् ११	समाधमम् १२	धमोत्तमम् १३	अधममध्यमम् १४	अधमसमम् १५

स्वहद्दादिगतेनचेत् इत्थशालीकम्बूलन्तु ज्ञानेऽधममध्यमम् अत्र नीचशत्रुभगाश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाह
रणम् पुत्रप्रश्ने गानालग्ने स्वहद्दायाम् गोवृषः ग्रामांशः पुत्रपो मन्दः स्वहद्दायां शरांशकः मीने वृश्चिकगश्चन्द्रः स्वांश
श्चैषां तु योगतः प्रोक्तं चाधममध्यं तु कम्बूलं शास्त्रवेदिभिः अथाधमसमकम्बूललक्षणम् पदोनेनेत्थशाली चेत्कम्बू
लं त्वधमं समम् अत्र नीचशत्रुभगाश्चन्द्र इत्यनुवर्तते उदाहरणम् वृषलग्ने राज्यलाभप्रश्ने सिंहगतः सितः स्वमे

स्वार्के स्वगेहे तु शशी शौरी ज्यपः शनिः वृषे समस्य शुक्रस्य गेहे खेटदुमितो शुक्रः चंद्रो वृश्चिकगस्त्रं शस्त्रपाणामि
त्थशालतः कम्बूलं चाधमसमं प्रोक्तं ताजिकवेदिभिः १५ अथाधमाधमकंबूललक्षणं नीचारिभस्थखेटेन नीचा
रिभगतः शशी इत्थशाली कंबूलं तत्स्यादधमाधममुच्यते उदाहरणम् पुत्रप्रश्ने धनुर्लग्नं मृगो वस्त्रेशको गुरुः कर्के सु

ताधिपो भौमः पंचांशो वृश्चिके शशी अंशस्त्रयाणां योगे तु कंबूलमधमाधमं १६ कंबूले विशेषमुक्तं सत्ता
तंत्रे लग्नकार्यपयोरित्थशाले त्रैकोन्नितीनगः स्वस्थादिपदहीनोन्यो वेदुः कंबूलयोगकृत् तत्र का
र्योऽल्पतालेपायया जात्यन्यमर्थयन् अन्यजातिः पुमानर्थेनर्थे तत्त्वयोर्विदुरिति अथ कंबूलयोगे
विशोपकानयनम् निशेशलग्नेश्वरयोर्निशेशकार्येशयोः कार्यपलग्नपयोश्च विशोपकाः संमिलिता
स्त्रिभक्ता विशोपकाः स्युः कथिताः कंबूले इति श्रीरामदैवज्ञगुरुपादाब्जभक्तितः कम्बूलमेतत्सहि
तम्बलभद्रेण निर्मितम् इति कम्बूलयोगः अथ गैरिकम्बूलम् तत्र गैरिकम्बूललक्षणमाह यादवः जातेत्थशा
ले त्वमपीरदृष्टिस्थाने चरन्नौ तकविस्तयोस्तु प्रविश्य कस्यापि गृहं तथोच्चं कुर्याद्द्युतिं गैरिकबूलमुक्तम् वद
न्ति चैतत्फलतः समानं कम्बूलयोगस्य तथैव भेदैः तथाहि गोहत्वनिजोच्चवक्रत्वयदा तदा निष्फलं कंबूलम् त
योर्लग्नेशकार्येशयोर्युतिमित्थशालश्च इत्थशालो वस्थितस्य ग्रहस्य गृहस्य तु च्चवानभवति तदा निष्फलमित्यर्थः उक्तं च ता

हा
र
३६

त्रिकालङ्कारे तन्वेरगो हेतुद्व स्यानस्याद्यस्त्रिचचन्द्रमा गैरिकमूलंयोगोसावभद्रः कथितोवुधैः दाहर
णंसंज्ञातश्च लग्नेसुखमितिप्रश्नेसिंहलग्नेरविः क्रिये चाष्टांशेस्तुखप कुम्भेभौमोंशेर्विभिस्तथा
लौल्लिनत्रेन्द्रः कन्यायां च्चरमेशके स्वर्सादिपदहीनस्यनेत्थशालोस्तिकस्यचित् सस्तोच्चगेनशनिनाऽन्ये
नेत्थशालकृतेगैरिकमूलमनेन सा हाप्याल्लाभदायकम् इतिगैरिकमूलम् अथखल्लासरः तत्रखल्लासरयोगल
क्षणमाहयादवः द्वयोरथैकेनचशीतभानुरहर्षिमार्गेविचरन्करोति नमूथशीलन्नचसयुतिन्नाखल्लासरष्का
र्यहरस्तदास्यात् अत्र लग्नेशकार्येशयोरपिमुथशिलाभावोस्तेयइतिकेचिदाहुस्तन्नयतस्सर्वैःखल्लासरफल
द्वार्यनाशकमित्युक्तम् तत्रलग्नेशकार्याधिपयोरित्थशालाभावेकार्यप्राप्तिरेवनजातातत्रकार्यसम्भवः स्वयु।
ध्यादिसमस्तयोरित्थशालेकार्यप्राप्तिसम्भवेपिलग्नपकार्यपाभ्यांचन्द्रस्ययुतोत्थशालासम्भवात्केमद्रुमयोग
वदित्थशालफलनाशकःखल्लासर योगस्तेयइति एतनत्स्पष्टमुक्तं जीर्णताजिके लग्नेशकार्याधिपयोरित्थ
शालेनवायुतिःद्वाभ्यां चन्द्रोनेत्थशाली चेतःखल्लासरोशुभःउदाहरणम् लग्नेसुतमितिप्रश्नेसिंहलग्नेरविः
क्रियेवेदांशस्तुतपः जीवः कुम्भेशेरसम्मितेः लग्नकार्यपयोरित्थियोगोमुथशिलाभिधः अथकन्यातिमेंशव राम
विधुर्येथशिले नहि द्वाभ्यांचानेनकार्यस्यनाशीखल्लासरोमतः इतिखल्लासरः अथरद्दयोगः तत्ररद्दयोग। ३६

लग्नमुक्तं योगमुपानिधी वक्रेणाथुमणिकराभिरामा विनाशं प्राप्नेन व्यय १२ रिपु ६ नाश ८ गामिना

च क्रूरेणाक्रमितभमसं वेश्मशालेन कूदहर निपतलं महषेणीयम् अत्र विशेषवक्रकाजिकभूषणे

आयोक्लिमस्थ स्वरखेचरश्लोके न्हस्वम् नेन च सूर्यशीलम् करोति कार्यं प्रथमम् अखिलम् अव्ययम् स्यात्

वश्यं सकलार्थसिद्धिम् केन्द्रस्थितग्रहोपमानिः करोति आपोक्लिमस्थेन च सूर्यशीलम् मन्देन कार्ये

र्येस्म यमश्चभूत्वा प्रानेविनाशं समुपैत्यवश्यम् ७॥ अत्रोदाहरणम् ८०॥ भौमपमक्ष्ये

मेषल भौमः कन्यागतो गुरुः भाग्यपस्तत्र नैव संस्थितो रविमन्दगौ सर्वे दिग्गजप्रमिता रसायफलनाशकः

वा त्र :कुजो मकरगो गुरुः द्वौ दिगंशप्रागम शुभं शुभपथ्याद्वकीनिने चात लग्ने कर्के स्थाभो

योगः

मोमीनगतो गुरुः द्वौ दिगंशौ प्राक् शुभं स्यात्पश्चादशुभमेव च इति रक्षः अथ दुःफा

लिकुत्थयोगः तत्र दुःफालिकुत्थयोगलक्षणं ताजिकभूषणे मन्दस्वगेहे यदि वा

निजोच्चे त्रैराशिके वापि निजे प्रकुर्यात् योगं चरेणानधिकारिणा चेद्दुःफालिकुत्थ

मशुभं फलनिरुक्तः योगस्तु स्थितानां व्ययपद्यधिकाररहितेन शीघ्रेण मुथशिलं कार्यं क

स्मात् हि अधिकारसहितेनाप्यवश्यं कार्यं कार्यमिति नीलकण्ठोक्तः अत्रोदाहर

णम् तुल्यप्रश्ने मेषलग्ने भौमस्तु पंचमांशकः किये विंशकस्तु स्वाधीशो हि मांशः
कुम्भे स्थितः द्वयोरन्योन्यशाललाभस्तु स्वलाभस्मि निर्दिशेत् इति दुःफालिकुत्थः
अथ दुत्थोत्थदवीरयोगस्तत्र दुत्थोत्थदवीरयोगलक्षणमुक्तं ताजिके॥
लग्नेशकार्याधिपती निर्बलौ योगकारकौ तयोरेकः स्वगेहोच्चादिस्थितोन्येन।
योगकृत् दुत्थदवीरयोगोन्यसाहाय्यात्कार्यकारकः अथवान्योन्यदृष्टौ स्वक्षेत्रि
गो शीघ्रमन्दौ तयोः निर्बलेन च मन्देन मृथशीलं करोति तदा दुत्थदवीरयोगान्य
साहाय्यात्कार्यकारकः तयोर्लग्नेशकार्येशयोः उदाहरणम् जायाप्रश्ने सिंहलग्नं तुलास्थप्राशको रविः शनिर्मेष
नवभागः कुजो मेषे रसांशकः शनिस्वगृहसंस्थेन भौमेन मुथशीलं कृत् जायालाभोन्यसाहाय्याद् दुत्थदवीरयोग
के वा तद्लग्नस्तु पंचभौममंशः पूर्वोक्तवत्स्थिताः मेषे जीवः स्वहद्दायां पंचांशो गुरुस्तु मित्रो मदेन योगकर्ता एवं तो
लाभोन्यतः स्मृतः अत्र स्वगृहगो भौमः स्वहद्दास्थो गुरुस्तोस्वनीचस्थेन निर्बलशनेश्वरेणान्यशालकरणः स्त्री
लाभोन्यतो वाच्यः इति दुत्थोत्थदवीरयोगः अथ तंबीरयोगः तत्र तंबीरयोगलक्षणमुक्तं हायनसिंधौ लग्नेश
कार्याधिपयोर्न योगो बलीनयोर्भाग्नगतोपराप शीघ्रांशके वीर्ययुतापरतेन्यर्क्षमहास्थमनेशुभं तंबीरः अत्र लग्ने शका

मगशुभपञ्चाङ्कमरदयोली	प्राकल्पसमभक्ताहरत्वमद्भु

दुःफालिकुत्थः

सुत्थान्यदवीरयोगः

यैर्शयोरित्थशालाभावेनयोरेकोबलीशम्पन्नगः अ
परीपश्चान्यस्मैस्वगृहादिवीर्ययुतायापिमश
शाचिनेशालहारयान्तेजोदनेसः शुभस्तम्बीरयो
गः उदाहरणम् सुखप्रश्नेतुलालग्नेद्य शः
कर्कैभृगुश्शनिः एकोनविंशांशेश्चकुम्भेयोगो
नयोर्नेहि मीनसंस्थेनगुरुणापञ्चांशेनेत्थशालत्वा

तुत्थान्यदवीरः

तंवीरः

न् शनिस्तम्बीरयोगोयंप्रोक्तः कार्यकरोबुधैः इतितम्बीरयोगः अथकुत्थयोगः तत्रकुत्थयोगलक्षणमुक्तंताजि
कभूषणे खेटः स्वोच्चगृहादिकराटकगतः प्रागलग्नसंलग्नदृक् सद्भिर्दृष्टयुतश्चपापयुतिदृक्सम्बर्जितोभुक्तमःमा
र्गीकालबलान्वितस्सबलवान्सम्यक्फलावाप्तिदः कालज्ञैर्बलवीक्षणयुगदितोयोगोहिकुत्थाभिधः॥इतिकुत्थः अ
थदुरुःफयोगः तत्रदुरुःफयोगलक्षणन्तत्रैव आसन्नतोत्यन्तगतिस्त्वशक्तेर्युतेसितोष्टांत्यरिगस्त्वगेहात् सम्प्राप्यगो
नीचखगेत्थशालीराहुश्चास्यपुच्छेदुरुफाभिधानः सन्तानन्नेनन्दस्यदुरुःफेविशेषोक्तः चन्द्रस्तूष्यान् द्वादशेवृश्चि
कादौखण्डेनेष्टोन्यतुलायाम्विशेषात् राशीशेनादृष्टमूर्तिर्नसर्वैर्दृष्टोत्तंयच्छून्यमार्गः परोनः स्वीराश्चेद्दोनाम्नुभोज

न्मकाले पृच्छायां वा चन्द्र एवाम्बावत्यः शुक्रो भौमः कुम्भपसेः केतुः सुहृच्छेन्दु म्बीस्पते नो शुभो मे। अ॰
स्वापवारमाह समरसिंहः द्विवसेनुपूर्वपक्षे पृच्छायां ज्ञानकेचरविस्तनुः नरराशिगाः स्परो घम्बहुदो षेव्यन्य
यात्कुरुते भौमो राश्याव परेपसे स्वो राशिमेगतस्तत्स्यदोष कुरुते प्रश्ने जन्मनि चव्यन्ययाम्नेचुरम इतिदुरुष
नेसर्वे इत्यशालस्येष भेदाः इत्युक्तस्वयारवेन तत्तद्विशेषप्रतिपद्यमानो निरूपितः षोडशधन्यशालेः यद्यपि
तु विंशतिभेदशाली स्यात्केशवस्य कृतगदादिभेदैः अन्योपि विशेषस्तत्रैव यद्यद्भावपतिरीशतिहि निजतनेजो
नीच्यापचैत्यतस्मात्रिकोन्यथास्ययकरः क्रूरस्य शुभातोपि हन्त एवं क्रूरस्य शुभादिवीसराव शाङ्गात्वा वेद्य।
स्मिान्भागैरन्तरसमधेरवि १४ गुणोत्तमान्त्रिकोलनत्था इति श्रीमद्दैवज्ञवर्यपरिडतरामोद रोत्मजबलभद्र
विरचिते हायनरत्ने षोडशयोगाध्यायस्तृतीयः ३ अथ सहमाधिकारः तत्प्रयोजनमाह याद्रवः सुकलभावफ
लेस्य सहायेना विरधनेसहमानि सहायनः विधिरिवोद्यमनस्य नृणां मनः सहमसत्त्वयने विरचये स्फुटमिति अथ
श्री घोपस्थित्यर्थे सहमानां नामान्युक्तानि शातेत्रे पुण्य १ गुरु २ ज्ञान ३ यशो सिध ४ मित्र ५ माहात्म्य ६ आशा ७ च सम
र्थता ८ भ्राता ९ ततो गौरव १० राज ११ तात १२ माता १३ सुतो १४ जीवित १५ मनु १६ कर्म १७ मायच १८
।१९ कली २० परतः क्षमेक्ता २१ शास्त्र २२ सबन्धु २३ सहमन्तक थवन्दकाञ्च २४ मृत्युश्च २५ सव्यपरदेश

स्पदारा २८ स्यादन्यकर्म २९ स्ववणिक् ३० तथकार्यसिद्धिः ३१ उद्वाह ३२ सूति ३३ सन्ताप ३४ श्रद्धा ३५ प्रीति ३६ बै
ल ३७ तनुः ३८ जाड्य ३९ व्यापारसहमे ४० पानीयपतने ४१ रिपुः ४२ शौर्यो ४३ पाय ४४ दरिद्रत्वं ४५ गुरुता ४६
जलपथाभिधं ४७ बंधने ४८ दुहिता ४९ श्वश्र ५० ०पञ्चाशत्सहमानि हि अत्र परदेशसहममेव मार्गसहमे
विवाहसहममेव स्त्रीसहमं ज्ञानसहममेव विद्यासहमं ज्ञेयम् अन्यैरधिकानि सहमान्युक्तानि भार्यासंख्य ५१
मोक्षा ५२ वसुस्व ५३ पितृव्यसंते ५४ तथा क्लेश ५५ गमागमौ च ५६ राजाभिधं ५७ सन्मति ५८ घात ५९ कोशं ६०
चतुष्पदाख्य ६१ व्यसने ६२ कृषिश्च ६३ हयाख्य ६४ मारवेटक ६५ भृत्यकां ६६ गा ६७ प्राप्ति ६८ निधि ६९ ज्ञाति
७० ऋणानि ७१ वृद्धिः ७२ प्रधान ७३ धैर्याभिध ७४ सप्तकानि पञ्चाढि सप्तत्यन्याखिलानि तानि प्रोक्तानि पूर्वैः
क्रमशस्तथैषां स्फुटं वदाम्यानयनं यथोक्तमिति अथ सुगमप्रकारेण पुण्यसहमानयनमुक्तं संज्ञान्तरे सूर्योनच
न्द्रान्वितमह्नि लग्नमन्यो न्दूर्कयुक्तं निशि पुण्यसंज्ञम् शोध्यसंशुध्याश्रयभान्तराले लग्नं चेत्सैकभमेतदुक्तम्
अस्यार्थः दिवसे वर्षप्रवेशो जन्मकालो वा भवेत तात्कालिकस्पष्टलग्न तात्कालिकस्पष्टसूर्यरहितेन चन्द्र
मसान्वितं कार्यं तत्पुण्यसहमं भवति रात्रौ लग्नस्पष्टचन्द्ररहितस्पष्टार्कयुतं पुण्यसहमं स्यात् अत्र संस्का
रविशेष उच्यते शोध्यसंज्ञ इति शोध्यते न्यूनः क्रियते यो ग्रहः स शोध्यस्तस्य राशिः शोध्यसंज्ञं यस्मिन् ग्रहे शोध्यो

हा॰ ग्रहश्रेणाध्यतेसंमुथ्यास्त्रयोग्रहस्तस्यभेराशिः अनयोराश्यादिग्रहयोर्मध्येशोध्यग्रहराश्यादिरारभ्य मुथ्यास्त्रय
र॰ ग्रहराश्यंशावधिमध्येचेल्लग्नस्थानेदेत्तन्पुण्यसहममेकराशिसहितं ज्ञा्यं यदितयोर्मध्येलग्नंस्यात्तदैकरा
३९ शियुतमकार्यमित्यर्थः अत्रशोध्यसंमुथ्यास्त्रयेतिसामान्योक्तिर्ग्रहभावसहमानामपिग्रहणार्थं कृता अस्योदा
हरणम् स्पष्टसूर्योराश्यादिः ४।८।१० स्पष्टचन्द्रोराश्यादिः ६।१२।१० लग्नराश्यादिः ८।१०।०० दिनेवर्षप्र
वेशोत्तीर्णतःसूर्यश्चन्द्रमध्येशोधितःशेषम् २।४।०० लग्नयुतं १०।१४।०० सिंहारम्भोंशाद्रारभ्यतुलाद्या
वधिधनुर्लग्नाभावादेकराशियुतत्त्वाभावात्पुण्यसहमे ११।१४।०० अथरात्रौवर्षप्रवेशे सूर्यः ४।८।१० चन्द्रः ६।१२।१०
लग्नं २।१४।०० अत्रसूर्यमध्येचन्द्रश्शोधितःशेषम् ८।२६।०० लग्नयुतं ०।१०।१० तुलाद्यावृश्चिकाशारम्भसिंहांशा
वधिमिथुनलग्नसत्त्वादेकराशियोगाभावः तस्मादिदमेव०।१०।१० पुण्यसहमे अत्रार्थेमूलंसमरसिंहः दिवसे
दिनपतिभोग्यांशान्शशिभुक्तांशकाभ्यसंमील्यअंतः स्थितराशियुतास्त्रिंशन्मितैकतः कृत्वापश्चात्परतःसप्त
र्नेभवतिलग्नंतस्मात्स्यभुक्तांशाःमध्येस्थ्यामध्यस्थितंतुभोग्यांशकाःपात्याःलग्नद्वितीयभवनाद्विंशन्मितैक
शोधितेयत्र विश्राम्यतितत्रसंविद्धितेयपुण्यसहममिति नक्तंतुचंद्रभोग्यात्विभुक्तयावदन्य न्यायविधिः। म
तिस्थाद्यादिवसेवर्षप्रवेशेसूर्यभोग्यांशान्चेंद्रभुक्तांशाभ्यसंमील्यपुनःसूर्याच्चन्द्रपर्यंतपावंतोन्तःस्थितरा

यस्ते त्रिंशन्मन्येकनः कृत्वा यो ज्यास्त्रिंशाद्गुणिता राशयो यो ज्या इत्यर्थः पुनः सूर्यराशेः शकाशाच्चन्द्रराशिं या
वन् मध्ये लग्नराशिर्न भवति तदा अस्य लग्नस्य भुक्तांशाः कृतांशसमूहे क्षेप्याः यदि तु तयोः शोध्यशोधकयोः रा॰
१ योर्मध्यवर्त्ति लग्नं भवति तदा लग्नभोग्यांशाः प्रोक्तांशसमध्ये शोध्याः ततो लग्नद्वितीयभवनमारभ्य त्रिंश
दे राशिं विशोध्य यस्मिन् राशिपादे विश्रान्तिः स्यात् तद्राश्यादि सपुण्यसहमं ज्ञेयं रात्रौ चन्द्रभोग्यांशाः सूर्य
भु॰ । शैर्मध्यवर्त्तिराशिभिश्च युताः कार्याः ततो यच्चान्तरराशिपं तदन्यादि त्यन्यस्त्राद्यविधिः कर्त्तव्य इत्यर्थः अत्रो
दाहरणम् दिने सूर्यभोग्यांशाः २१।५० चन्द्रभुक्तांशाः १२।१० युताः ३४।० सूर्यचन्द्रयोर्मध्ये एक एव राशिः तस्यांशाः
३० युताः ६४ अयं मेषाद्यः सूर्योनश्चन्द्रो जातः पुनरेतेषां लग्नस्य बहिः स्थितत्वाद्भुक्तांशैर्योजिताः ७४ एवं धनुर्लग्न
स्य संस्कारो जातस्ततो लग्नात् द्वितीयभवनं मकरस्तमारभ्य त्रिंशद्दशैरेकराशिकल्पनया मकरकुंभयोरंशाः ६० शोधिताः शे
ष १४ अंशादि अत्र मीनलग्नस्यांशाः ३० न शुध्यन्त्यतो मीनचतुर्दशांशे विश्रान्तिर्जाता तस्मादिदं मेषपुण्यसहमं मी
नलग्ने चतुर्दशांश ११।१४ सम्मितं संजातं अतीतसमभ्यस्थ रात्रौ चन्द्रभोग्यांशाः १७।५० सूर्यभुक्तांशाः ८।१० युता
।२६।० चन्द्रार्कयोरन्तरस्य राश्य ९ अंशाः २७ युताः २९६ जातश्चन्द्रोनः सूर्यः अत्र चन्द्रार्कयोर्मध्ये लग्नमस्तीत्य

नोलग्नभोग्यांशाः ९।१६ प्रोक्तानांशमध्ये २९६ शोधिताश्शेषं २८० ततोलग्नद्वितीयभवने कर्कस्थं मारभ्य नवराश्यं
शाः २७० मीनान्तयावत् अंशसमूहे २८० शोधिताश्शेषं १० मेषराशिरंशाः ३० नशुद्ध्यन्त्यतो मेषदशांशो विश्रान्ति जाता
अतइद्मेष ०।१० पुण्यसहमं संजातं त्वानीतसहमसमम् अथ सत्तातन्त्रोक्तसैकताकरणोपपत्तिः तत्र पूर्वं समर
सिंहे न लग्नसंस्कारे शोध्यशोधकयोर्मध्ये लग्नभावे लग्नभुक्तांशाः कृतांशसमूहे क्षेप्याः लग्नसमत्वेतु लग्नभोग्यांशाः
कृतांशसमूहे शोध्याः पुनर्लग्नद्वितीयभवनात् त्रिंशन्मितैकतः कृत्वा शोधनमुक्तं तत्र लग्नाभावे भुक्तांशसहितांशस
मूहे धनभा वात्त्रिंशत्त्रिंशोधने धनभावादेव सहमगणना जाता धनभावलग्नभावयोरन्तरमेकराशिमितं द्वस्मत
स्सहमे सैकतोक्त्वा लग्नादेव सहमगणनोक्ता लग्नसमत्वेतु भोग्यांशहीनांशसमूहे धनभावात् पूर्ववच्छोधने कृतेऽपि
धनभावादेव गणना जाता परन्तु भोग्यांशशोधने भुक्तांशयोजने शसाम्यपूर्वकमेकराश्यंशानामूनत्वं भवति एक
राशिहीनो धनभावो लग्नभाव एव भवत्यतः सहमे सैकता संस्कारं विनैव लग्नादेव सहमगणनोक्ते त्युपपन्नं सै
कतासंस्कारकरणं अत्र केचिल्लग्नद्वितीयभवनाद्वा केऽपि लग्नात् द्वितीयभवनादिति पञ्चमं स्पतेपद हूयरू पं
पाठं कल्पयित्वा यस्यान्तरराश्यं ततनेभवति लग्नं तदास्य भुक्तांशामध्ये क्षेप्यास्तदैव लग्नभवनादेवाग्रिमराश्यंशाः
शोध्याः यदातु मध्यस्थितेन लग्नेन तदा स्वभोग्यांशामध्ये क्षेप्यास्तदैव लग्नद्वितीयलग्नादारभ्याग्रिमराश्यंशाः शो

ध्याः एवंकृते सति लग्नस्य बहिःस्थितत्वे वा लग्नयोग एव भवतीत्याहुः नैतद्रम्यं यतो ऋषिस्थानाभिषिक्तसमरसिंहवा
केप्रथमतः पाठान्तरकल्पनमेव नोचितं अथ कल्प्यमानेपि पाठे क्रमादिति पदाभावान्नाभिमतसिद्धिः रीतिरियं तु श्रु
कर्तॄणां यत्र यथासंख्यं चिकीर्षितं तत्र तत्र क्रमं यथासंख्यं यथाक्रमं पदानि प्रयुज्यन्ते अब्द्याराजाश्वैस्त्रिरसैवि
भाजिताऋणां विलिप्तासु शशीज्ययोः क्रमादिति भास्करः अतः क्रमोक्तौ सत्यामेव यथोक्तार्थलाभो भवेत् क्रम
पदाभावेपि विपरीतोप्यर्थः संभाव्यते यथा लग्नस्य मध्यगतलाभावे सति द्वितीयभवनादारभ्य शोधनं लग्नस्यात
सूते सति लग्नादारभ्य शोधनमित्यर्थत्वात् अथ च समरसिंहस्य पद्ये एवाभिप्रायोभिमतः स्यात्तदा यद्यंतर
राश्यंतरित्वादिपद्यद्वयोक्तप्रकारगौरवमपहाय प्रथमपद्यकथनानंतरं तत्र राश्यादिलग्नसेष्यमित्येवप्रकारेला
घवात्समरसिंहो ब्रूयात् ज्वनकृतमतो लग्नद्वितीयभवनादित्येकमेव परं जायत इति सिद्धान्तः एतत्तस्य स्पष्टु
कृतेजः सिंहेन भोग्यान् हित्वैव शान् भुक्तानिन्दो भ्रमेलयेत् ततस्तयोरन्तरालराशिसंघांशकैर्युतान्स्याच्चेन्ना
न्तरराश्यन्तर्लग्नस्यांशकोच्चये लग्नभुक्तांशकाः शेष्यास्तन्मध्यस्थेष्वथोदये तदाक्नोदयभोग्यशाः पान्या
स्सुभोगपिण्डनः त्रिंशत्कलाधनस्यानादंशान्प्राग्वेके शोधनात् विश्राम्यति हि तत्र सैस्यात्तुरायसहमेविधेः
भोग्यादारविभुक्तनु निश्यन्यो विधिरादिम इति वामनेनापि पितृसहमानयने स्पष्टमभिहितं त्वादिनं वर्षीवि

हा॰
र॰
५१

सप्तव्येन्दूर्यभोग्यांशकास्ततः शनिभुक्तानंशकांश्च मध्यराश्यंशकैर्युञ्जन् एकीकृत्य ततः प्राग्वत् कृत्वा लग्न
विचारणाम् रात्रौ वर्षविलग्नव्येन्दुनिभोग्यांशकास्ततः सूर्यभुक्तानंशकांश्च पिण्डयेत्प्राग्वदाचरेन्नाथ
द्धिः कार्यो धनाद्यत्रविश्रान्तिः पितृस्थानमिति यत्तु नरसिंहनन्दनेन दिवाकरेण स्वकृतवर्षपद्धतिटीका
यां सेकतासंस्कारो वामनेनोक्त इत्युक्तं तन्मतिभ्रमेण ताजिकशास्त्रावबोधरूपाया ताजिकमुक्तावल्या
क्रम एवन्स्विवास्या निशि वै परीत्यान्मध्येन नावूनित मेष्यभागैः न्यासंभवेल्लग्नगतांशयुक्तं गणयन्धनसौद
त्वेषु चैवमिति गहनाभरणे सुक्तम दिवसभानुभोग्यांशानिन्दुभुक्तांश्चमेलयेत् नरनगालग्नस्यशयुनानन्तः
मन्तरन्तरे यद्दिनेस्थानवासेप्याः भुक्तांशाः अस्य मध्यगो पात्याभोग्यलवाः स्वानुत्रिंशच्छिश्च शोधयेत्
तिगृहेपत्रविज्ञेयस्तु गायसद्धनदिति स्यात् द्वितीयभवनात् पेपुनोक्तापृथक्शुद्धिस्तेषु कार्या धनादिने
जीर्णताजिके पिस्यष्टमुक्तमेवं जीर्णताजिककर्तृभिः प्रामाणिकैरुक्तत्वात् केशवदैवज्ञहरिभट्टगणे
त्यक्ते सैकतासंस्काररहितंसहमसाधनं नरमणीयं न्यस्मद्गुरूणामेवमतं युक्तिसहमालोचयामः कि
तासंस्काररहितं कृतेपि सहमे फले विसंवाद इत्यादि सुते विलोक्यमिति अथ च सैकतासंस्काररहितं स राम
हमसाधने केशवदैवज्ञगणेशदैवज्ञनोऽतिप्राचीनेन हरिभट्टेनैव कृतमित्यवगम्यते यतस्तस्मात् ॥ ६ ॥ १

प्राचीनैर्वामनादिभिः सैकतासंस्कार उक्तोस्ति अत एव तायते गणदैवज्ञकेशवदैवज्ञादिभिराधुनिकैर्हरिभट्ट
मते नैव सैकतासंस्काररहितसहमसाधनं कृतमस्ति तत्र हरिभट्टस्य सहमसाधनज्ञानलेशोपि नास्ति यतस्ते
नताजिकसारे पुण्यं स्याद्दिवसेर्कोनो हिमरुचिः शोध्यः स्यात्ततो रविश्चन्द्राद्गतसमन्वितमित्यादिना सकल
सहमशिरोमणेः पुण्यसहमस्य साधनं समरसिंहवाक्यज्ञानाद्यथा अन्यथैवोक्तं तथैव सैकतासंस्कारोपि
नोक्तमित्यलमतिविस्तरेण समरसिंहवाक्यविचारविस्तरेण विरम्यते स्वगुरोर्मतविद्वेषिमलेच्छमतखंडनेन बल
भद्रकृतो योगो लोकेऽस्मिन्केन वार्यतामिति अथावशेषसहमानां साधनं संज्ञातंत्रे ज्यस्तमस्माद्गुरुवि
द्ययोस्तु संसाधनं पुण्यवियुक् सुरेज्यः दिवा विलोमं निशि पूर्ववत्तु यशोभिधं तत्सहमं वदन्ति अस्मात् पुण्य
सहमादिनरात्रिव्यत्ययेन गुरुविद्यासहमयोः साधने कर्तव्ये पूर्ववत्तत्र योगः सैकता च कार्या पुण्यसहमगु
रुस्तस्त्यजेत् व्यत्ययो निशि सितान्वितं तु तत्र सैकता तनुवद्गुरोरीतितो मित्रनाम सहमं विदुर्बुधाः अत्र शो
ध्यस्त्वसुद्धा अस्य पभान्तराले सितो न चेत्सैकभमेतदुक्तम् पुण्याङ्गोमं शोधयेद्युक्तवत्स्यान्माहात्म्यं तन्नक्तमस्मा
द्विलोमम् ईश्वरुक्षमन्त्रादहि नक्तं विलोममासाद्य स्यादुक्तवच्छेषमूह्यम् ७ अत्रोक्तवत्तु रावदित्यादिश
ब्दैर्लग्नयोगात्सैकता च ज्ञातव्येति सामर्थ्यमाराततु पश्वि शोध्यं नक्तं विलोमं तनुपे कुजे तु जीवादिह स्वद्द सत्त

हा॰ तस्पुरावड्ढानार्किहीनाङ्कुरुतस्मरोह्यः लग्नस्वामिनिभौमेद्विवारात्रौचजीवाद्दिसुद्धेसामर्थ्येसहमेस्यादिति
र॰ अत्रसर्वत्रशोधनेकृतेसतियत्रयोगानोक्तस्तत्रलग्नयोगःकर्तव्यःउक्तञ्चयादवेन शोध्येकृतेयत्रनयोग
४२ उक्तः कस्यापितत्रैवयुतम्बिलग्नमिति केशवपद्धतौसर्वेत्रतनुयोज्येतियदुक्तंतन्मूलाभावादुपेक्ष्यम् ताजि
कसारेतु सामर्थ्येलतुपात्यजेस्मितिसुतेघस्रेन्यथारात्रिष्विति सामर्थ्यसहमेशोध्यशोधकवैपरीत्यमुक्तन्तन्निर्मूल॰
त्वादुपेक्ष्यं यदाहसमरसिंहः सामर्थ्यसहममह्निचलग्नपतेर्भूगुसुतेनिशिविशोममम् अस्यार्थः लग्नाधीशाङ्गौमेयाव
त्सामर्थ्यसहमंभवतिभौमाल्लग्नाधीशंशोधयेदित्यर्थः नन्वेतत्कुतोवगम्यतइतिचेच्छृणु अत्रैनद्यास्यानमूनसा
पत्नस्यैवयुक्तयतोभौमाल्लग्नाधिपेशोधितेसतिलग्नाधीशाद्भौमपर्यन्तंस्थानाभवति लग्नाधीशाद्भौमेशोधितेसति
लग्नेशाद्भौमपर्यन्तंगणनाभवतिनत्वयथावर्षप्रवेशेभौमोराश्यादिः ३।१० लग्नेशश्चन्द्रोराश्यादिः २।५ अत्रलग्नाधी
शाच्चन्द्राद्भौमपर्यन्तङ्गणनाकर्तव्यात्रमिथुनपञ्चेशाद्दुपरिकर्कस्थशेभौमाशावधिगणनेयाजातंराश्यादिः ०।५ लग्ना
धिपोनभौमसमन्वतुकुर्जेनलग्नपसमेअतएवयुक्तवल्भोस्य सहममभिहितं सामर्थ्यसव्यादिषुसंकुजातोगनाथेच॰
स्तांगयोः गुरुमतस्तुसदैवजह्यादितिसमरसिंहवाक्योयस्माद्गुणानात्स्यशोध्यसंपत्सुवधिगणनात्स्यशोधक
लंसर्वत्रज्ञेयमित्यलं दिनेगुरोश्चन्द्रमपास्यनक्तं रविक्रमाद्द्वर्कविधूचरेद्यो रीत्योक्तयागौरव १० मर्कमार्कैरपा २

पास्यवामं निशि राजभनो नौ १२ दिने गुरु मध्ये चंद्रम पास्य शेषेर्कयोगः कार्यः रात्रौ गुरुमध्ये सूर्यमपास्य चंद्रयोगः
कार्यः दिने रात्रौ च क्रमाच्छोध्यसंशुद्धाश्रय भोजनकाले सूर्यश्चंद्रो वा न भवेत्तस्यैकस्मिन् योगो विधेय इत्यर्थः ।
मातेंदु तो पास्य सितं विलोमं नक्तं सुतो हि निशमिंदुमीज्यात् १४ स्याज्ञी विनाख्यं गुरु मार्कितो न्दिवा मे विशी हेंस
ममंबपात् १६ मातृसहमे मंवजलसहमत्रेयम् कर्मेत्तमाराग्निशिवामयुक्तं १७ रोगाख्यमिंदुं तनुतः सदैव
१८ स्यान्मन्मथो लग्नपमिंदुतो हि वामं निशीदुं तनुपं सदार्कात् १९ यदि चंद्रो लग्नेशस्तदारवेरिंदुमेव सदा शो
धयेत् २२ कलिस्समेस्तो गुरुतो विशुद्धे कुजे विलोमं निशि पूर्ववीत्या २०।२१ शास्त्रं दिने सौरिमपास्य जीवाद्दा
मं निशि तत्स्य पुनः पुरावत् अत्र बुधयोगः सैकतात्र बुधं गृहीत्वा कर्तव्येति दिवा निशं ज्ञाच्छशिनं विशोध्यैवं
ध्याख्य २३ मेतन्निशिवक्रकं स्यात् वामं दिवैतत् २४ मृतिरष्टमसौ न्सदा विधुशोध्य तथार्कियोगात् २५ रा
त्रौ वं धुसहमवद्वर्कसहमं दिने चंद्रमध्ये बुधश्शोध्यो लग्नयोगादि पूर्ववद्वर्कसहमं स्यान्मृतिसहमे ।
शनियोगः शनिं गृहीत्वा सैकता च कर्तव्या देशान्तराख्यं नवमादिशोध्य धर्मेश्वरं संतनुमुक्तवत् स्यात् २६ अंहा
निशं वित्तपमर्थभावाद्विशोध्य पूर्वोक्तवदर्थसद्म २७ समरसिंहो ऽपिअर्थसहमं द्वितीयाधिपात् द्वितीयस्त्वं दि
नरात्रम् अयमर्थः द्वितीयाधिपात् द्वितीयभावस्य समम्भवति द्वितीयाधिपं द्वितीयभावाच्छोधयेदिनपथीः केशव

हो॰
२
५२

पद्नौ यत्त्वेशान्त्वमेद्व्यक्तमित्यर्थः सहमेशोध्यशोधकव्यत्यया दानीं तन्तस्मरसिंहवाक्यज्ञानादे वे
ति सिताव्ययास्यार्कमथ्यान्तरत्र पंसत्प्राप्तमवस्था २८ त्यकमे चन्द्रात्कुनिम्नामम थ्योनिशायां २९ शम्भ
ङ्णिज्यन्दिन वन्द्रकोत्पाद्युः स्वहमध्येबुधस्सदाशोध्याल्लग्नयोगादिपूर्ववद्वाणिज्यसहमस्यात् शनिर्दि
वार्कैविशिवन्द्रमार्कि वि योग्यवस्येन्दुभनाथयोगात् स्यात्कार्यसिद्धि ३१ सततं विशोध्य मन्देसितात्स्यात्तु विवाह
मूघा ३२ दिनेशनोसूर्यः शोध्यस्तु यीकान्तराशीश्वरोग्रहोयोज्यः रात्रौ शनिमध्ये चन्द्रशोध्यस्य चन्द्राका
न्तराशीश्वरोयोज्यः उभयत्रापि सैकता यथा सम्भवं विधेया गुरोर्बुधमध्यास्य भवेत्प्रसूतिर्वामनिशीन्दुः शनि
नोविशोध्य बहुस्सिपद्दुकदिशासदैवसत्तापसद्या ३४ ऽऽरमपास्य शुक्रात् अत्रतातिजिकसारेष पुमार्या च्छी
धनस्तुतत्तत्स्मरसिंहवाक्याज्ञानादेवेति सेयम् यत्ताहसमरसिंहसत्तापसहममहर्निशमिन्दोर्मन्दात्
वस्तुतः पात्यइति अत्र यस्मात्यात्यस्स स्ववक्ष्योर्देय: यथा मित्रसहमेषु क्रोधयात उक्तस्तत्रस्तु कोयोज्यत
नथात्रयक्तुभावो योज्यइत्यर्थः अत्रारमपास्यशुक्रादित्यविमेण सम्बन्धः अद्दामसदा प्रोक्तदिशाच्य ३५॥ पु
रुपविद्यारद्यतः प्रोह्यसदापुरोक्ता प्रीत्यास्य्यसु ३६ केवलंदं ३७ हसंते ३८ यथास्त्रमेजाज्यमपास्य भौमा राम
त् शनिमित्रलोमन्त्रिशिवादियोगाद्यापार ३९ मारात्कुमपास्यशश्वने ४० पनीयपातः शशिनं विशोध्य । ५२

सौरेर्विलोमं निशि पूर्ववत्स्यात् ४१ मंदं कुजात्प्रोह्य रिपुर्विलोमं रात्रौ भवे ४२ द्रौम विहीनपुण्यात् शौर्यं विलो
मं निशि पूर्ववत्स्या ४३ दुपायईज्यं रविनो विशोध्य वामं निशि ४४ ज्ञं तु विशोध्य पुण्याद्गुरु स्विलोमं निशिन
ह रिद्रम् ४५ अत्र पुण्यसहमाद्बुधं शोधयेन् पश्चाद्बुधं योजयेत् एवं कृते पुण्यसहमतुल्यं दरिद्रसहमं भ
वति परंतु रात्रौ वैपरीत्य निमित्तं दरिद्रसहमानयनं कृतमिति सूर्यो चन: ०।१० सूर्यमपास्य न तं चंद्रं निजो
च्चा ११ द्रुतनापुरोत्क्या ४६ दिने सूर्याञ्चमध्ये सूर्यः शोध्यो रात्रौ तु चंद्रो च्चा च्चंद्रमपास्योभ पत्रापिलग्नयोगादिपु
रोत्क्या कार्य कर्कोर्द्धतः ३।१५ मोह्यशानिस्याज्जलाध्वान्यथा निशि ४७ पुण्यात्स्वनि विशोध्यान्हि वामं निशिन्तु
वन्यनम् ४८ चंद्रं सिताद्पास्योक्ते सराकन्याख्यसुकवत् ४९ पुण्याद्र्कमपास्याप्ययोगाद्रश्वोन्यथा निशि
५० इति पंचाशत्सहमानि अथान्येषां सहमानामानयनमुक्तं पाद्वेन शुक्रं मंदे शाज्जहि समप्रमेश: शुक्रस्त
दाचंद्रपते: स जायं जायाभिधं ५१ सूर्यसुताच्च पुण्यं स्या हुंध मोद्वं निशं स सौरं ५२ बुराव्रमीज्य सुहृत्ताद्वि
यभौमान्वितं दु:खग्रहप्रदिष्टं ५३ मंदं महीजाद्दिवसे निशायां विलोममङ्ग सहमं च सांग ५४ भौमं हिमांशो
हार्यसुखेशः सस्ययौ हि विलोमरात्रौ ५५ सूर्यात्स्वनिसंगामिदं नथैवगामागमाख्य सहमं स्विचिन्त्यम्
५६ गुरुं सदैदोस्तनुपुत्राजाख्यं ५७ गुरो रविं संगामहन्यथोद्येतनं कं विलोमसुमहन्यगारं ५८ पुण्यं गुरोर्यो

तद्दोरकमन्यत ५९ शनेः कुजज्ञोष्टकमङ्गयुक्तं ६० दिवारिपुं ६ चान्य १२ गृहात्सलग्नम् चतुष्पदाख्यं नि
शिवोममार्किम् ६१ लग्नात्सलग्नव्यसनं सरेत तद्रुप न्दस्य राजात यनिशं सलग्नम् कृष्याख्यकं ६३ चन्द्र
४४ मसोर्कमहिराचौ विलोम चतुसंयुतस्यात् दृष्याख्य ६४ मेनानि मुनीरितानीति अथ पितृव्याखेटकेभ्रम
वुद्धि— सहमानयनमुक्तमुक्ताकस्याम सूर्यमन्दविशुद्धे पितृव्यभवनं त्विलग्नाढ्ये ६५ षष्ठे षष्ठेशोनेसव्यय
माखेटकम्भवति ६६ सौम्याम्विशोध्य चन्द्रात् लग्नाढ्या भृत्यसहमं स्यात् ६७ जीवस्सूर्यविहीनो लग्नयुतो
वुद्धिसहमं स्यात् ६८ रात्रौ न हि पर्रीतं ज्ञेयं सर्वत्र पूर्ववद्देयम् अथान्यसहमानामानयनमुक्तं हि ताजिके
लाभं लाभेशोनं लग्नयुतं प्राप्तिसहमं स्यात् ६९ लग्नचतुर्थेशोन लग्नयुतं स्यान्निधेस्सहमम् ७० धैर्यमाहात्म्यसह
मम् ७१ ज्ञानसमं ज्ञानिसमं स्यात् ७२ मन्दस्सुक विहीनो लग्नयुतं स्याद्गणसहमम् ७३ सुतयोलग्नविहीनः प
त्वमभावान्विनाश्य गर्भे सहमं स्यात् ७४ चन्द्रो वुधेन हीनो लग्नयुतं स्यात्सहमं स्यात् ७५ एषाम्वै सहमानाद्रि
नराविकृतोनभेदोस्ति ॥ इति सहमानयनम् ॥ अथ सहमस्पष्टीकरणं रोमकताजिके ॥ लंकोदयस्यसु
कांशाः स्वोदयस्तथाहताः सहमांशेईयोरैक्यान्दशाभक्तान्दलीकृतम् सौम्यगोले धनम्प्रोक्तं याम्यगोले
तदन्यथेति एतत्स्पष्टमुक्तम्विश्वनाथ ताजिके ॥ वक्ष्ये सहमराशीनां स्पष्टीकरणमुत्तमम् ॥ ६ ॥ ८ ॥ म ४४

यस्मिन् राशौ तु सहमं तत्तल्लंकोदयमानकम् विभजेद्दंशकैर्लब्धं पृथग्गोवनिधापयेत् तथैव निजदेशोत्थसुदयं प्रा
प्तकस्त्वयन्त तत्पूर्वलब्धसंयुक्तं नख २० भक्तं लवादिकम् तद्दत्ते सौम्यगोलस्थे सहमे याम्यगे क्षयं अतीव सहमेस्य
भुजायराशेःको त्कितं इति सहमस्पष्टीकरणमुक्तं रोमकेन लंकोदयस्य भुक्तांशाः स्वोदयस्य तथा पुनः तदेकादश
विभक्तं फलं मेषादिकं भवेत् सौम्यगोले धनं प्रोक्तं याम्यगोले तदन्यथेति अनयोः प्रयोजनं जीर्णताजिके सहमे
शः स्फुटदृष्ट्या पश्यति सहमेन तावत्तेनस्य सहमस्यैव प्राप्तिः स्फुटः किं समेरोमकः प्राहेति यह सहमानयने
समरसिंहटीकायां तु कज्योतिर्विद्भिरुक्तम् सहमस्य ग्रहान्तरांशो व्यलग्नं यो ज्यन्तहृत सहमं भवेत् एवं मुथहारा
शिसंयोगान्मुथहा सहमं च भवति उक्तं च मुथहाराशिसंयोगान्मुथहा सहमं स्मृतम् अथ भावसहमानयनप्र
क्तं रोमकेन वर्षजनौ दिवाकार्ये स्वामिहीनं तनुसदा भावहीनं तथा रात्रौ लग्नं योज्यं स्फुटं भवेदिति अत्र सह
मस्य सहमाधीशस्य च सबलत्वे ग्रहाणां शुभाशुभं वा फलमविकलं स्यात् निर्बलत्वे न्यूनं स्यादिति ज्ञेयं अथात्र कि
ञ्चिद्विशेषविचारः एतानि सहमानि वर्षदत्तादेः शुभाशुभफलज्ञानार्थमभिहितानि तत्र यस्य जन्मपत्रम
स्ति तस्य तावत् सहमविचारो भवति अथैतानीनदीयभ्रातुर्यदि जन्मपत्राभावस्तदा तदीयपत्नीभाग्यसा
भ्राज्यसहमानि चिकीर्षितानि सन्ति एवं पत्न्यादीनां भ्रात्रादिसमानि चिकीर्षितानि सन्ति कथं तेषामिति ।

व्यक्तिरिति चेदुच्यते यस्य भावस्य शुभाशुभफलजिज्ञासाभीष्टा स एव भावो लग्नं कल्प्यः सूर्यादिग्रहास्तु यथा
स्थिता एव मन्तव्यास्तत्र सूर्याच्चन्द्रान्वितमहिलग्नमित्याद्युक्तप्रकारेण पुण्यादिसहमं साध्यमतः पुनर्भ्रात्रादेः
४५ प्रसूतिसहमानयने षष्ठभावादियोगाभ्यंकोऽपि नस्तत्र भ्रात्रादिभावाद्यन्य एषां दिभावावस्तात्क्षिपेदिति अन्येतु लग्न
स्थाने भ्रात्रादिसहमे योज्यं षष्ठभावादियोगे पञ्चराशियुक्तस्तत्सहमयोगो विधेयः तदेतत्स्पष्टमुक्तं मुक्तावल्याम्
भीष्टसद्मा निशुभाशुभार्थं पित्रादिकानां विदधीत धीमान् प्रोक्तप्रकारेण तत्र च तत् स्वस्वसंयोजनेनेति गुरोर्मतं
इति एवं तज्जातस्यापि पित्रादीनां मरणसहममपि साध्यम् यथा मृतिरष्टमसौ हिन्दु स्विशोध्योक्तवदार्कियो
गादिति अत्र हि तज्जातस्य जन्मसहमं बालस्य कल्प्यं तस्मात्तत्तद्भावानानीय चन्द्रमिदानीमानीताष्टमभावम
विशेष्य नियोगे सति मरणसहमं पित्रादेः स्यात् एतदप्युक्तं तत्रैव पित्रादिरिष्टसहमं तेभ्योऽप्यष्टमभावतद
ति एवमेकस्मादेव वर्षलग्नादनेकानि सहमानि भवन्तीत्यलम्प्रसंगेन अथ सहमानां फलानि तत्रादौ सह
माधीशवलित्वावलित्वलक्षणमुक्तं समरसिंहेन स्वगृहोच्चत्रिंशांशैराशिकनवांशकगतानाम् प्राक्स्थाने
वलवान् यथोत्तरस्थानगो हीनः पञ्चवर्गवाधिकारात्तद्दलमन्वेष्यमुदयदृष्टौ च बह्वधिकारोऽपि यदा नवी राम
स्पष्टे लग्ने मसनवलं स्यात् स्वल्पाधिकारयुक्तो विलग्नद्रेष्काणवली स्वदृष्टः दिवसे च वर्षलग्ने दिनखेटानां चि। ४५

शागलोषाम् वलमधिकं क्रूरस्थाने च शुभैरशुभमन्यथा तु शुभमिति दिनखेटाः पुंसहाः अन्येषां स्त्रीसहणा
मिति अथ सहमस्य बलाबलमुक्तं रोमकेन स्वस्वामिना शुभैः खेटैः सहमं युतवीक्षितम् भवेद् बलयुतं स्वामीवल
वान् यस्य सा भवेत्तु विपर्यये निर्बलत्वमशुभाधिपसंयुतम् क्रूरैश्च शालसाहितं तत्फलं नैव हायने सहमस्वा
मीपतिते ६।८।१२ भवने रिष्टकरो न्यत्रिरात् सहमे शुभयुतदृष्टे सहमारिष्टं विनाशयतीति यादवोपि स्वपतिमित्र
शुभेक्षितसंयुतं सहमसुक्तं नाथसुसौरितम् बलि निजार्थकरं परिपान्यथा स्यपकरं भवनं च विचिंतयेदिति
ननु बहूनां वर्षप्रवेशे पुण्याश्च राज्यगजादि सहमानां न दृष्टिपानां च सबलत्वं दृश्यते परं तु तत्फलं तेषां न भव
तीति चेदुच्यते प्रथमं जन्मनि प्रागुक्तरीत्या सर्वाणि सहमानि साध्यानि ततः स्वामिनो बलाबलविवेकं सहमस्या
पि बलाबलविवेकं विधाय येषां सहमानां सर्वप्रकारेण नैर्बल्यं निर्णीतं तानि वर्षे फलदानासामर्थ्यान्न कदाचिद्
पि न विचारयेत् येषां तु सर्वप्रकारेण सबलत्वं तान्येव वर्षे विचारणीयानि उक्तं च सत्ताते आदौ जन्मनि सर्वेषां
सहमानां बलाबलम् विमृश्य संभवो येषां तानि वर्षे विचारयेदिति अथ पापशुभग्रहसंबंधेन युतिदृष्ट्योः फ
लं सत्ताते पापयुक्शुभदृष्टेचेदशुभं प्राक्ततः शुभम् शुभयुक्पापदृष्टमादौ शुभमसत्परे अत्र वर्षस्य प
ण्मासाख्यविभागद्वयं प्रकल्प्य युतिदृष्टिफलयोः कालभेदः ततः कष्ट्यः सन्नान्वषष्ठाष्टरिष्फस्थं ६।८।१२

ता॰ र॰ ४६

धर्मभाग्यपंक्षोद्दरम स्तुभस्वामिदृशाप्रांन्तेसुखधर्मादिसंभवः सूनौषष्ठाष्टरिःष्फस्थमन्दे पापहतंपुनः पुण्यं
धर्मार्थंसौख्यप्रयोदग्धफलनथासहमान्यविलानीत्यस्तुतौवर्षेचचिन्तयेत् शुभयोगप्रयोगास्सौख्यपस्तुवीर्यवान्
सप्तनःशारिप्रमृत्तिमांधारिकलियुक्तौविपर्ययइति पूर्वोक्तप्रकारेणदारिप्राहि सहमानिनदर्षिपानि वर्च्च इत्युक्तानि
नदाननस्तवन्ति दुःखंवक्तव्यं तेषामित्रिवेलत्वे नत्त्वमाशादिनानन्तस्तवन्तिसुखमित्यर्थः जीर्णतानुजिषे स्वंस
शुभयुतदृष्टेचमुथशिलीकृतेपुंसांज्योतिर्विद्भिस्तिन्त्यं शुभासुभनास्तनहित्वयमितिसमरसिंहः जन्मनिवव
षेसहमान्यखिलानिवीस्यफलमूह्यम् वर्षेश्वरोयलनन्म रोपि यस्मिन्नस्थिनस्तदाना फलदायीतिएवंसामान्य
स्सर्वेसहमफलविचारः कर्तव्यइतिग्रंथपुण्यादिसहमानांविशेषफलविचारोनीलोनवान्नास्विनाताजिकग्रंथेभ्यो
लिख्यते तत्रादौपुण्यसहमविचारः यत्राब्दे पुण्यसहमंशुभसोऽब्दःशुभावहः अनिष्टेऽस्मिन्शुभोनेनिपुण्यमा
दौविचारयेत् सर्वेष्वपुण्यसहमेधर्मसिद्धिर्नागमःशुभस्वामीक्षितयुतेऽन्यथैवान्यथामितिदुः सर्वोर्थपुण्यसहम
व्यापायस्तुनोऽन्यथा अन्यान्यपिसर्वाणिस्वनामफलवन्तिहि जन्मकालेनिष्टयोगेस्ववर्षेकूरयुतेतथा
स्वाध्ययंनरधीशेचनिर्बले १ गुरुसमयशुभैर्युक्तेदृष्टेवास्वामिनापरि उपदेशसुखन्वर्षेविपरीतेविपर्यये
युतन्दृष्टंस्वामिनाचशुभप्रहैः बहुविद्याववोधस्याद्विधाभावोन्यथाभवेत् २ यशःसहमाधिपतौविनाश

युतदृष्टे प्रकारोतियशोनाशम्पापार्जितधनंयशोपलब्धिश्च यशसस्सहमाधिपतौशुभखेटयुतेमुथशिलीकृतेपुंसांध
मेचयंधनलब्धिंकरोतिनियतमहात्हवेविजयम् यशसस्सहमाधिपतौनष्टग्रहयुजिचपापमूसरिफे अयश
स्तेजोभ्रंशोवाहनवस्त्रार्थपरनाशः यशस्सहमेष्वेवंफलप्रकल्प्यचरोमकःप्राह अत्रान्येषामपिसहमानां
स्वामिनः फलमेनादृशमेवशुभाशुभम ४ मित्रसद्मशुभैर्युक्तदृष्टंवास्वामिनायदि नानाविधमित्रसुखंलोकेवैरं
विपर्यये ५ माहात्म्यंशुभदृष्टेयुतंतथास्वामिनावर्षे एकोनहत्यकरणेविचारणोवापिगोपनेनविपरीतेदं आशा
शुभयुतदृष्टाष्टषष्ठशरिष्फवर्जितासुभदाप्रकरोतिवांछितार्थेनामावस्वाम्यसौख्यंदपुंसां नरधीशोपिफलंस्या
त्यापेक्षणायोगात्तादुःखं ७ सामर्थ्यंशुभयुग्दृष्टंस्वामिनाप्रभुताभवेत् वलाधिकंसुखंदेहेविपरीतेशुभवदेत् ८ भ्रा
तृसद्मशुभाक्रांतंदृष्टंवास्वामिनायदि मिथःसौख्यंसोदराणांकलहोविपरीतके ९ भ्रातृसद्मस्वरेनष्टेतुन
वाशस्तदाभवेत् तस्मिन्नस्मुदितेवीर्ययुतेभ्रातुःसुखंभवेत् १० गौरवसहमंचयदापतियुक्तदृष्टंशुभग्रहै
श्चापि सुखनिचयंधनमानंराजश्रीभूषणांवरसुलब्धिंशुभमुथशिलगपुंसांगौरवसहमंशुभग्रहैर्दृष्टं कीर्ति
ज्ञानप्राप्तिर्दिनसुखवाहनार्थवस्त्रकरम् गौरवसहमंचयदास्वसद्मगेहेयुतमुथशिलीकृतंभवति मानभ्रंशकु
यो दुःखनाशस्सर्वसौख्यपरिहीनं मिश्रग्रहैर्युतदृष्टंगौरवसहमंहिमिश्रमुथशिलीकृतं आदौशुभंचकुर्या

दशुभेचविनिर्गमेपुंसांअत्रसर्वत्रसहमेषुमिश्रग्रहयुतोएतदेवफलंवाच्यमित्यर्थः १० राज्येशुभयुतदृष्टेस्वेशेन
चमूथशीलिनेसौम्यैः राज्यप्राप्तिःक्रूरस्यात्तदधीशेपूर्वेलसणायुतेच वलहीनेतदधिपतोक्रूरैर्युक्तेतयादृष्टेरा
जसहमेमूसरिःफेराज्यभ्रंशश्चकोशनाशश्च ११ पितृसहमेसशुभयुक्तेशुभग्रहेमुथशिलगस्वपतिनाच भव
तिचपितृतस्सौख्यंवाहनवस्त्रार्थधननिचयम् अस्तगतेवलहीनेपितृसहमेशेष्टमेलग्नात् क्रूरकृतमूसरिः
फेमरणंतातस्यपरदेशे चरलग्नस्थेनस्मिन्स्थिरभेगेहेऽन्यभेमार्गेमातापित्रोःसद्मनाथेनष्टेनाशस्तयोर्भवेत्
उदितेवीर्ययुक्तेवातयोस्सौख्यमुपजायते सहमस्वानदधीशश्शुभेत्यशालीसुतःक्रूरैः वर्षस्यपूर्वभागेरोगस्ता
तस्यचोत्तरार्द्धेशम् वलाढ्यसहमाधीशेनृपान्मानोयशोद्गमः १२ एवंस्वमातृसहमेफलंतत्पयथोदितम् १३ सु
त सहमेसशुभयुक्तेशुभग्रहेमुथशिलीकृतस्वपतिनाचभवति हिसुतस्यलाभश्शुभदृग्योगात्तीवशुभमसुत
सहमस्वतदीशः पापयुतःसौम्यमुथशीलः पूर्वंसुतस्यदुःखंपश्चात्सौख्यंभवेद्दर्षे सुतसहमस्यापयुतंमुथ
शिलगश्चसुतस्यनाशस्स्यात् मिश्रग्रहेश्चयुक्तेसुतस्यसहमस्यापमूसरिःफम् प्रकरोतितत्रकष्टंसुतस्यव
र्षेतयाकलहम् पुत्रसद्मपतौ ष्टेपुत्रनाशंविनिर्दिशेत् तस्मिन्नभ्युदितेपुत्रस्थितेपुत्राप्तिमादिशेत् सुतोसुते
म्वरोवर्षेपुत्रस्याधिपोभवेत् दृष्टस्वामित्रसौम्यैश्चसुतलाभकरोमतः १४ क्रूरदृष्टेजीवितारव्यसहमेनिर्वलाधिप

वर्षेमूर्छाभवेत्पुंसोविपरीतेसुखम्भवेत् १५ जलसद्मशुभैर्युक्तेदृष्टेवास्वामिनायदिबुकेनाधिकात्तादेहेविपरीते
स्यन्नामता १६ शुभयुक्तदृष्टेकर्मेशिमुथशिलगेवास्वपतियुतदृष्टे नूतनदेशपुराणांस्वामित्वम्भवतिनियमेन।
बलवतिसहमाधिपतौक्रूरायुतेऽशुभैर्दृष्टे भवतिहिधनचयलाभोवाहनवस्त्रार्थभूमिलाभश्च पापाक्रान्तेन।
स्मिन्धननाशान्नृपतितस्तेश्चपापैर्दृष्टेनस्मिन्पूर्वार्जितधनचयविनाशम् कर्मपतौसूरिः केपापैःखेटैस्तथै
व फलम् कर्मणिसहमाधिपतौशनियुतदृष्टेचकर्मवैकल्यम् पत्यौवक्रेदग्धेवैकल्यंभवतिबुद्धिनाशश्च १७।
मोक्षाधिपतिः पापःपापैर्युतदृष्टितौभवतिमोक्षम् निधनाधिपमुथशिलगेमोक्षान्निधनेनसाऽदृश्यम् मोक्षा
धिपश्चसौम्यःशुभयुतदृष्टेनमोक्षःस्यात् मिश्रग्रहयुतदृष्टेस्वल्पान्तरंमोक्षभावं च शुभमुथशिलेचसहमेवाह
नशस्त्रार्थेलाभश्च १८ मन्मथसहमेचशुभैर्दृष्टयुक्तेतथास्वपतिनाच मन्मथविलासहर्षाधिकंभवेन्नैवविप
रीते १९ कर्कटकसहमेक्रूराक्रान्तेदृष्टेयुतेचमूथशिले कर्कटकयोगात्किधनेविविनिषेनस्यपुरुषस्य कर्कटकसहमेसौ
म्यासौम्यैर्दृष्टेतदाजयंप्रवदेत् मिश्रग्रहैश्चदृष्टेकलहक्लेशोचसम्भवतः २० शमासचाशुभैर्युक्तेदृष्टेवास्वा
मिनायदि सहिस्नुताभवद्दुःखम्प्रयात्कोऽधोधिकोभवेत् २१ शास्त्रसद्मशुभैर्दृष्टयुतस्वेशेनवातथा वेदस्मृतीन
स्यफलविपरीतेविपर्ययः २२ बन्धुसद्मशुभाक्रान्तेशुभदृष्टेनतथेश्वरः पितृव्यभ्रातृभिस्सौख्यंकलहश्चान्यथा

हा· र· ४८

भवेत्त २३ वन्द्रकसहमंचशुभैर्युक्तं दृष्टं स्वामिनाचतथा स्वांतं श्रेयस्याद्दृष्टे परास्त्रयखेचविपरीते २४ मृत्योस्सह
मंक्रूरैर्दृष्टयुक्तंच निर्बलाधीशम् मृत्युविनाशम्विन्द्याद्विपरीतेकष्टसम्पत्स्यात् २५ परदेशास्यसहमंस्वेशु
भैर्युक्तदृष्टेवा परदेशेसुखलाभौयात्रावानेवविपरीते २६ शुभनाथदृष्टसहिते धनसहमे सौख्यंदद्यात्
अर्थसहमंशुभयुतं पापैर्दृष्टञ्च पापमूसरिःफम् पूर्वेन्धनचयलाभद्रुतंनेमथ्येव्ययमनर्थम् क्रूरादिदृष्टि
सहितं रिपुयोगाद्भवति धनहानिः पापाश्रितमथ्यदुःखम्प्रकरोतितथार्थविलयञ्च रिपुदृष्ट्या शत्रुभयं शुभ
पापानाञ्चनस्कारभयम् हितदृष्ट्या निजमित्राद्धनञ्चमानोयशश्चसुखम् धनसहमम्पापयुतं साम्ये दृष्टमु
थशिलीकृतन्नृणाम् पूर्वेन्धनचयनाशं पश्चादर्थागमासुखदम् अर्थसहमेञ्चदृष्टे शुभाशुभैर्मुथशिलीकृते
मुसाम प्रकरोतिवस्त्रलाभम्वाहनकनकोपरत्नयुतम् २७ परदारसद्मयुक्तं दृष्टम्वास्वामिशुभखेटैः परनारी
गमनसुखम्विपरीते तत्रदुःखंस्यात् २८ यद्यन्यकार्यसहमं शुभेनयुक्तस्त्विलोकितम्वापि सेवादिनस्सुखस्या
त्परोपकारश्चैनेवविपरीते २९ वणिक्तच्छुभैर्दृष्टयुक्तं म्वासामिनायदि सत्यालोकात्सुखम्वाच्यनान्मा हृ
खम्विपर्यये ३० कार्यस्यसिद्धिसहमं शुभपतिदृष्टयुतं मुथशिलञ्च शुभकार्यस्यचसिद्धिस्त्वरयानूनम्मा
हाहवेविजयः क्रूरैस्तद्विपरीतम्पराजयोभवतियुद्धवादादौ मिश्रग्रहेसुदृष्टयुद्धविवादेजयः प्रोक्तः ३१ परिण

म

पसहमंसौम्यैर्दृष्टं युक्तन्त्वसौम्यमृथशिलम् तत्राप्निस्यान्मिश्रैःकष्टाद्ययापमृत्युपैर्नैवम् ३२ प्रसूतिसह
मंयुक्तन्दृष्टंस्वेशशुभग्रहैः स्त्र्याधानादिकम्वर्षे विपरीतेनसम्भवः ३३ सन्तापसहमंसौम्ये स्वामिनादृष्टंस
युक्तम् सन्तापमानसी पीडानाशोदुःखम्विपर्यये ३४ श्रद्धा शुभयुते दृष्टा स्वेशेन च धर्मबुद्धिस्स्यात्‌विश्वासोपि
च लोके विपरीते निःफलं सर्वम् ३५ प्रीतिसद्मशुभाक्रान्ते दृष्टं वा स्वामिना यदि सन्तोषाधिकता वर्षे नेराश्यम्वि
परीतके ३६ वलसद्मयुते सौम्यैर्दृष्टं स्वपतिना यदि सैन्यजातसुखं वर्षे विपरीते विपर्ययः ३७ देहसद्मयुते क्रूरै देह
पातादिपीडनम् शुभस्वामियुते दृष्टे सर्वांगे दृढतामता ३८ जाड्यासद्मयुते सौम्ये कार्यविस्मरणं भवेत्॥
शास्त्रविस्मरणं वापि स्वामिक्रूरैः शुभं फले ३९ व्यापारसद्मसौम्याढ्यं दृष्टं वा स्वामिना तथा व्यापारे लाभमादेश्य
हानिस्याद्विपरीतके ४० पानीयपानसहमं क्रूरयुतं जलभयं करोत्यब्दे अस्तंगते तदीशे ब्रुडनं स्यान्नैवं विपरीते॥
४१ शत्रुसद्मयुते क्रूरैः शत्रूणां निष्फलं भवेत् तन्नाशः स्यात्तदुत्पत्तिः शुभस्वामियुतेक्षिते ४२ शौर्यसद्मशुभस्वामियु
क्तं शस्त्रादिसंग्रहैः शत्रुमारणयत्नादौ सिद्धिर्नैवान्यथा भवेत् ४३ उपायसहमं युक्तं —— दृष्टं वा स्वामिसद्ग्रहैः सि
द्धिर्वाञ्छितकार्यस्य साधने स्यान्न चान्यथा ४४ दरिद्रसहमं क्रूरैर्युते दृष्टे यदा तदा निर्धनत्वविनाशः स्याद्विपरीते द
रिद्रता ४५ गुरुतासहमं दृष्टं युक्तं वा स्वामिसद्ग्रहैः समंडले महत्वं स्यादीशत्वेवान चान्यथा ४६ जलपथ्यसह

हा. र. ४९

मंदृष्टंयुतंवास्वामिसदृग्भिः सुखंपानात् नद्यानीतजलाद्यासुखंभवेन्नैवविपरीते ४७ बंधनाख्यसहमंयुते।
क्षितेस्वामिनानहितदास्तिबंधनम् पापवीक्षितयुतेस्तिबंधनम् पापभेसुखशिलेविशेषतः ४८ भार्याम
न्त्रशुभैर्दृष्टंयुतंस्वास्वामिनायदि भार्याविलाससौख्याद्यनान्यथागृहजसुखम् ४९ गजाश्वोष्ट्रादिसह
मेस्वामिसौम्येक्षितेयुतम् तेषांचतुष्पदानाञ्चसुखंवृद्धिःस्यादन्यथा ५० भृत्यसद्मशुभाक्रान्तेदृष्टंवास्वा
मिनातथा सभृत्यतः सुखाधिक्यंवैमनस्यंविपर्यये सन्ततिसहमेत्वशुभैर्दृष्टयुक्तेस्वपतिनावसुवृद्धिरेवं
साम[illegible]वाभवेत्स्फूर्तिः ५२ सहमंव्यसनाख्यन्तुक्रूरदृग्युतिसंयुतम् सूतेवस्यानुरागस्याद्विपरीतेनसम्भवः
५३ पितृव्याखेटसहमेशुभस्वामियुतेक्षितम् पितृव्याखेटजंसौख्यन्तुःस्वस्याद्विपरीतके ५४ रुक्सहमस्वा
मिशुभैर्दृष्टयुतंस्वदृष्टिर्वृद्धिस्स्यात् क्रूरयुतेविपरीतन्तरधीशेस्तंगतेभवेदान्ध्यम् ५५ ऋणसहमेविपरीतंना
जिकवित्तैः फलंज्ञेयम् फलमेषाङ्गयनीयंकुलजात्यानुमानतोयथायोग्यम् ५६ अयमर्थः द्विवार्षिकवत्त
द्वाहसन्तत्यादिसत्यपिसम्भवेनवाच्यम् येषांकुलेवाणिज्यादिनसम्भवतितत्रसत्यपिसम्भवेनवाच्यम्
याद्देशान्तरगतभर्तृकानांकुलस्त्रीणाम्वन्ध्यादीनान्नपुंसकानाञ्चसत्यपिसम्भवेप्रसवसम्भवोनवाच्यःएवम
न्यत्रापिज्ञेयम् अज्ञातजन्मनःप्रश्नलग्नादपिसहमविचारःकर्तव्यइत्युक्तंसंज्ञातञ्चेप्रश्नकालेपिसहम

राम ४९

यैप्रष्टव्यच्छया सर्वेषामुपयोगोऽत्र चित्रे पृष्ठे इति यज्जनाः अथोक्तसहमफलानि वर्षप्रवेशदिवसात्कति दि
वसैः स्युरित्युक्तं ताजिकमुक्तावल्याम् स्वेशोनितस्सहमस्पल वा विनिघ्नास्त्वीयोदयेन खखवह्नि ३०० ह
ताभवन्ति तत्प्राप्तिहेतुकिसिमास्य दिनानि यद्दा तत्तद्दशासुतत्सम्भवस्त्वमेव अत्र प्रकारान्तरमुक्तं पारसेन
सहमेश्वरयोः कार्यमन्तरं राशिपूर्वकम् तद्युक्तोऽर्कोऽभवेद्यावत् हकनाहसंक्रान्तिभे फलम् एवमस्त्रयेक
पक्षस्ताधीयानिति चेद्रूच्यते रोमकसम्मतत्वात्पूर्वोक्तएव पक्षस्साधीयान् तथा च रोमकः सहमेश्वरस ह
मयोरन्तरभागा निजोदयाभ्यस्ताः खखवह्नि ३०० भिर्विभक्तालब्धं तत्प्राप्तिकिसिमाह इति अथ सन्दिग्धा
र्थानां सहमानामर्थः संज्ञातन्त्रे उपदेष्टा गुरुर्ज्ञानं विद्या शास्त्रं श्रुतिस्मृती मोहो जाड्यं बलं सैन्यमंगं देहो जलं
द्युतिः गुरुता मण्डलेशत्वं गौरवं मानशालिता निग्रहानुग्रहं विभूराजाछत्रादिचिह्नभाक् माहात्म्यमेतत् गा
भीर्यं धृतिर्बुद्ध्यादिशालिता सामर्थ्यं देहजाशक्तिः शौर्यं यत्नोऽरिनिग्रहे आशङ्कोक्तामतिर्दुःखं श्रद्धा वेदः पराश्र
यः पानीयपतनं कृच्छ्रे जलेकस्मान्निमज्जनम् आधिव्याधीनायमादो सपिण्डबान्धवाः स्मृताः सन्या लोकवणि
ग्वृत्तिर्यातं प्रसवः स्मृतः दासत्वपरकर्मोक्तमन्यत्स्पष्टं स्वनामत इति ॥इति श्रीमद्दैवज्ञचर्यपण्डितरामोद
रात्मजबलभद्रविरचिते हायनरत्ने सहमाध्यायश्चतुर्थः ४ अथ वर्षेशादिविचाराध्यायः तत्र वर्षेशनिर्णयोऽसु

हा॰ र॰ ५०

स्थासानं विनानभवत्यतआदौमुथहानिरूप्यते तत्रमुन्थाशब्दस्यव्याख्यानमाहयादवः प्रसूतिलग्नभ्रमणेनभा
वात्मस्थानिमुथेतिचरूढिरस्याः शुभाशुभाख्यंचफलंचयनक्ति स्थानाश्रयादेववदामिसम्यक् १ मुथहोत्पत्ति
प्रकारमाहसमरसिंहः जन्मगतवर्षराशौद्वादशभक्तेतदुद्धृतेशेषे लग्नाक्रणिते यत्रच विश्राम्यतिमुन्थहा
सास्यादिति अयमर्थः जन्मतोगतवर्षसमूहे द्वादशभक्तेशेषजन्मलग्नाद्यत्र धनसह जादिभावेवि
श्रामंप्राप्नोतिसएवमुथहास्यादिति जन्मचक्रेप्रत्यब्दमेकराशिभ्रमणवशाद्यत्रयत्राश्यादिभावंयातिसभावएवव
र्षेमुथहास्यादितितदीकाकृत तेजःसिंहोपिजन्मोदयादितिनिखिलेखलुभावचक्रेप्रत्यब्दमेकभवनमुथहाशु
नकोतिवामनोपि। जन्मलग्नजराश्यादिराशिचक्रेप्रजायते प्रत्यब्दंमुथहाराशिरिनिमणिस्योपि हिचन्द्र १२
भक्ताश्वगताब्दपिण्डाच्छेषेन्थिहास्यादथ जन्मलग्नात् भ्रमेणयुक्तामुथहापुराणैःशुभाशुभस्यापिनिरूपणा
यताजिकतिलकेपि अशेषजन्मोदयपूर्वभावचक्रेन्थिहेकमभवनमुनक्तिएतस्यषड्गणितपूर्वकमुक्तनाजि
कमुक्तावल्याम् सैकागताब्दाविहताःपतङ्गैः १२ सञ्चेषभावेमुथहाजनुर्भात् भावान्तराशार्क १२ लवो
नुमासमुक्तिर्भवेन्मासफलार्थमस्याः यामुन्थहायाःखलुमासभुक्तिर्गतेमासान्तरवासरैस्ताम् भवेद्वाप्र
म्नतिवारमस्याहद्दिर्भवेत्तपक्षफलार्थमेवमिति। प्रसूतिलग्नभ्रमणेनभावान्मथाप्तीन्यवदनयादवोप्यतु

राम ५०

कूलः केचिन सर्वत्र जन्मलग्नांशयोजनं कुर्वन्ति तत्पूर्वैर्निकवाक्यानां विचारेण युक्तिसहं अतएव स्वजन्मलग्नात्म
तिवर्षमेकैकराशिभोगान्मुथहा भ्रमणोत्पत्तिपद्यार्द्धेन श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः सामान्यत स्वमतमभिधाय स्वजन्मल
ग्नरवितः पातनशरद्युतसाभमुखे स्थिहा स्यादिति श्लोकोत्तरार्द्धेन ताजिकसारकर्तृमतमभिहितम् तद्यथा यानाभ
द्रसंघातविभिर्विभक्ताच्छेषन्थिहास्याद्यज्जन्मलग्नात् जन्माङ्गभावोस्तहितेति अथ बालमुथहायोजने ध
नसहजादिभावेशयोजनोपलक्षकं यथा जन्मलग्ने सिंहो द्वादशांशे मिनः प्रथमवर्षे तत्रैव मुथहा पुनर्द्वितीयभा
वः कन्यायां द्वादशांशमिनः द्वितीयवर्षे कन्यायां द्वादशांशमिना मुथहा एवं सर्वत्र ज्ञेयम् अथ मुथहाविचारणप्र
कारं मुथहेशमुथहयोः शुभमशुभं वा फलमुक्तं समरसिंहेन कस्मिन् राशौ मुथहा कपूर्वलग्नकोधिपस्तस्याः ज
न्मनिवर्षेत द्बलमन्वेष्य हीनमधिकं वा मुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमगो द्वादशगश्चतुर्थश्च अस्तमितो वक्री वा कू
रदृशा वीक्षितो युतः क्रूरैः क्रूराच्चतुर्थे सप्तमसंस्थः क्रूरेण वा विजितः भव्यो न भवति वर्षे वाष्टमभवनाधिपेन युक्त क्रूरदृ
ष्टः क्रूरदृशा मरणसमकष्टयोगाद्धयेन मरणाकरः यदि मुथहेशो ष्टमभावाधिपेन युतः क्रूरदृष्ट्या वा दृष्टस्तदा मरणास
मकष्टं यदि मुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमगस्त्याद्युक्तलक्षणयुतोष्टमाधीशयुतदृष्टश्च मुथहेशो भवति तदा मरणं स्यात्
अथ मुथहाधीशदृशायां अष्टमाधीशान्तर्दशायस्मिन्काले समायाति तत्रैव मरणं वाच्यम् ताजिकसारे मुथाधिपो

हा· र· ५१

व्ययविनाशगतो विवीर्योदुष्टग्रहस्त्वशुभवर्गगतोब्दकाले कष्टंनृणांस्यरिक रोतिभयम्विवादं लोकैस्तथानिजजनैः
कलहंनितांतम् नेजस्सिंहः मुथहाधिपतिः षष्ठाष्टमान्त्यास्तगतोस्तगः वक्रोवानिजधातुस्थव्याधिन्दशादृशाशु
च नासिकभूषणे भाग्येच लाभे सहजे च केंद्रे च हर्षकाले मुथहाधिनाथः करोति पुंसां विपुलं प्रतापं मैत्रीं नृपैस्सन्म
तिवृद्धिंच समरेसिंहः मुथहाधिपतिः केंद्रेस्वोच्चमित्रस्वराशिगः करोति विविधां प्रीतिं सुहृत्सौख्यं विशेषतः अ
येद्रुपश्रुपशपवादइतिजीर्णः दशमे वापे पुण्ये सामिलकरी भवेन्नृणां मुथहा लग्नद्वितीयपंचमसहजे चोपच
माद्रनंदने षष्टाष्टमद्वादशचतुर्थसप्ताष्टगानवराख्यविशेषन्तु न दोशाद्ग्धे शुभसंयुते श्रेष्ठा तनुधनसहजा
नाम्नधे यत्रास्ति मुन्थहा तत्पूर्वोक्तजातकफल तत्कालेयच्छुतिशुभेशाप्रतिभावेवस्यमाणमुन्थाफल
शुभेशमुन्थापांपूर्णज्ञेयम् क्रूरेशमुन्थायाद्धिविन्यूनं ज्ञेयमित्यर्थः अथमुथहायाः द्वादशभावफलानि ते
जस्सिंहेनोक्तानि आरोग्यताकायसुखानिपुष्टिममनःप्रसादन्नृपतेस्सुखञ्च प्रतापवृद्धिम्विजयोरिपूणांस्तप
स्विधनेमुथहातनुस्थाभिषाक्षन म्वित्तधनादिवृद्धिमुपक्रमाच्चिन्तितकार्यसिद्धिम् स्ववर्गसन्तोषणमिष्टवर्गास्त
मागमम्वित्तगतेन्थिहायाम् २ महोद्यमंकायबलप्रवृद्धिमारम्भसिद्धिस्वसहोन्यसौख्यम् सर्वोपकर्तृत्वमन राम
न्यमैत्रीन्तृतीयगेन्थान्नृपतिप्रसादम् ३ रुजाभिवृद्धिंजनपीडनञ्च निरुद्यमत्वञ्च वपुःकृशत्वम् भयंरिपूणाम् ५१

सुखप्रवृद्धिन्तुर्यैऽन्यिहाख्कृत — गुरुः स्वंधसद्बुद्धिद्रहिं द्विजदेवभक्तिम्प्रतापमाहात्म्ययशःप्रवृद्धिम् सुतात्प्रसौ
ख्यं जनतात्प्रसादम्वितागमम्प्यञ्चमगोऽन्यिहायाम ५ रिपूद्रयञ्चौरभयंक्षतशास्त्रनिरुद्धमत्वन्नृपतेर्भयञ्च का-
र्यार्थहानिं व्यसनागमञ्च षष्ठेऽन्यिहादुर्मतिनिष्टवैरम ६ चिन्तामनोमोहमनल्परोगम्पीडाकलत्रादिनिजे
ष्टकष्टम् वित्तार्थनाशङ्कुमतिम्भयञ्च यशोविनाशः सुथहास्तसंस्था ७ दुष्टामयान्निम्बलकान्तिनाशमभि
त्रभीतिं व्यसनागमञ्च मोहम्मतेर्बन्धनदुःखमर्थं धर्मप्रणाशन्विधनस्थितेऽन्या ८ भाग्योदयन्धर्मधनार्थ
वृद्धिन्नृपोत्तमैः प्रीतिसमागमञ्च स्वर्णसन्तोषसुखंयशश्च दद्यादिहा भाग्यगतार्थसिद्धिम् ९ नृपप्रसा
दस्वजनैश्च सौख्यं महत्प्रतिष्ठा स्वजनोपकारम् धर्मार्थलाभं विमलंयशश्च वशित्वसौख्यं दशमेऽन्यिहाया
म ॥ १० ॥ मनोरथाप्तिं शुभवृद्धिप्राप्तिं सुतात्प्रसौख्यं स्वजनैश्च सौख्यम् धर्मार्थलाभं मनसः प्रसादं वशित्वमे
कं सुथहायसंस्था ११ अनेकरुक्पीडनमंगकार्ये निरुद्धमत्वं स्वपरैर्विवादम् धर्मार्थहानिं रिपुराजभीति
मभीष्टपीडां मुथहा व्ययस्था १२ येराशयः क्रूरयुतास्तथातदीशस्थितास्त्वगतेऽन्यिहा सा तद्धातुजम्पीडनमत्र
भावोद्भवस्यनोशास्त्रफलस्य विद्यात् तन्वादिभावे मुथहास्ति यत्र तद्भावनं दर्गमवेफलं नरो भवत्यशुभंवी
र्यवशेन दत्ते वीर्यं न तत्रोऽस्याश्च विभोर्वि चिंतयेदिति अथ वर्षेन्तेमुथहायां द्वादशभावफलानि शत्रुस्य

स्थानस्तुष्टिलाभं प्रतापवृद्धिं नृपतेः प्रसादम् शरीरपुष्टिं विविधोद्यमांश्च ददाति सौख्यं मुथहा तनुस्था १ उत्साहतो
योगमनेपशश्च स्वबंधुसन्मानं नृपाश्रयश्च मिष्टान्नभोगो बलपुष्टिसौख्यं स्यादर्थभावे मुथहा यदा हे २ पराक्रो
माद्विनयशः सुखानि सौदर्यसौख्यं द्विजदेवपूजा सर्वोपकारस्तनुपुष्टिकांती नृपाश्रयश्चेन्मुथहा तृतीया ३ शरीरपीडा
स्निभीः स्ववर्गवैरं मनस्तापनिरुद्यमत्वं स्यान्मुथहायां सुखभावगायां जनापवादाभयवृद्धिदुःखम् ४ यदी स्थि
हा पंचमगा स्वदेशे सद्बुद्धिसौख्यात्मजवित्तलाभः प्रतापवृद्धिर्विविधा विलासा देवद्विजार्चा नृपतिः प्रसादः ५ क्ष
यान्नमेरो रुरिपुदस्युश्च भयं रुजस्तस्करतो नृपाद्वा कार्यार्थनाशो मुथहारिगा चेद्बुद्धेर्दिष्टहिः स्वकृतेनुतापः ६ कल
त्रबंधुव्यसनारिभीतिरुत्साहभङ्गो धनधर्मनाशः यूनोपगा चेन्मुथहा नराणां जामनो मोहविरुद्धचेष्टा ७ भयारिपील
स्करतो विनाशो धर्मार्थयोर्दुर्व्यसनामयाश्च मृत्युस्थिता चेन्मुथहा नराणामवलक्षयस्स्यादमनेसुदूरे ८ स्वामित्वमर्थो
पगमो नृपेभ्यो धर्मोत्सवः पुत्रकलत्रसौख्यम् देवद्विजार्चा परमं यशश्च भाग्योदयो भाग्यगतेन्थिहायाम् ९ नृपप्रसा
दं स्वजनोपकारं सत्कर्मसिद्धिं द्विजदेवभक्तिम् यशोभिवृद्धिं विविधार्थलाभं दत्तेम्बरस्था मुथहा यदास्मिम् १० यदी
न्थिहा लाभगता विलाससौभाग्यनैरुज्यमनःप्रसादाः भवन्ति राज्ञाश्रयतो धनानि सन्मित्रपुत्राभिमता नयश्च ११
व्ययोधिको दुष्टजनैश्च सङ्गो रुजस्तनौ विक्रमतोप्यसिद्धिः धर्मार्थहानिर्मुथहा व्ययस्था यदा तदा सज्जनतोपिवै

रम १२ अन्योपि विशेषस्तत्रैव क्रूरैर्दृष्टः सुतदृशाः ४।१०।७।१ यो भावो मुथहात्र चेत् शुभनद्भावगान्नरुपेः शुभमन्ना
पि वर्द्धते वा मनः स्वामिना स्वामिमित्रेण वलाढ्येन शुभेन वा मुथहासंयुताद्दृष्टा भावोन्यशुभ पोषिका स्वस्वा
मिशत्रुखेटेन क्रूरेणाल्पवलेन वा मुथहासंयुता दृष्टा निंद्या मिश्रैस्तु मिश्रदा अत्र मिश्रैरुत्तमाधमग्रहैर्यु
त दृष्टा मुथहा स्ववलग्रहस्य फलदा भवति उक्तञ्च यादवेन उत्तमाधमखगैर्विमिश्रिता निश्चयस्तु वलशालि
नो ग्रहादिति समरसिंहः जन्मनि मदरिपुमृत्युव्ययाधिगाव्येच तनुधनादिस्था क्रूरहता तद्भावस्य निकृष्टा सौ
म्येशसंयुता शुभदा हिल्लाजतामिके जन्मनि च वर्षकाले निधस्थान स्थिता हता क्रूरैः अत्यन्तमशुभदा त्री
उभयत्र शुभा तिसौख्यमुस्यात् जन्मचतुर्थस्थान वर्षे स्यादत्र कुत्रापि सौम्ययुता जनकस्य च वसुसूलाभप्रदा
थ पापयुता नृपभीतिकरी मुन्थो जन्मनि शुभसंयुता वर्षे चिरवसुलाभकरी सा पापयुता क्लेशकारिणी प्रोक्ता एवं च
षष्ठभावादिषु फलसूह्यं स्वजन्मभतः त षेय स्मिन्भवेन्मुथहा सौम्येशसंयुता भवति एषो जन्मनियः स्याद्भावस्त
द्वि सौख्यमब्दे स्यात् एवं पापैरशुभजन्मनि यद्भावगा मुथहा पापैर्युता च दृष्टा वर्षे यो भाव एषः स्यात् तस्य च
नाशो वाच्यः फलमस्याः स्वामिपाके स्यात् वर्षे प्यनिष्टगेहस्थिता यद्भावगा जनुषि क्रूरयुता तद्भावस्य च नाशभ
करी शुभयुता शुभदा मुथहेशो मुथहा वा जन्मनि शुक्रे स्थिता सौम्यैः वर्षस्य पूर्वभागे शुभफलं पश्चात् स्वकीयं च ए

५३

वं च वर्षेकाले फलं च वर्षेनराई स्यात् पापस्य दृष्टियोगे त्वशुभं फलमेव तत्र स्यात् मुथहाफलं समस्तं धिषणा।
चार्येणागदितमिति अथ मुथहा यात्र गृहस्थानस्तु तिदृष्टिफलं वर्षतन्त्रे यदीथिहा सूर्यगृहे युता वा सूर्येणाराज्यं
नृपसंगमं च स्वतेजगुणानां परभागमाप्तिं स्थानान्तरसेति फलं दृशोपि परभागं परमं मयोक्तं चंद्रेणयुक्ते दुगृहे
यदि हेतुनापि वा धर्मयशोभिवृद्धि नैरुज्य संतोष मतिप्रहर्षं दृशानि पापेक्षणतो ति दुःखं कुजेन युक्ता कुजभे
कुजेन दृष्टा च पित्तोत्थरुजेननोति शस्त्राभिघातं रुधिरप्रकोपं सौरे सिता सौरिगृहे विशेषात् समरसिंहः।
भौमे शनिना युक्ते सविशेषं शनिगृहे एवं बुधेन युक्ते शा युते सिता पितं ङ्गपि वा स्त्री मति लाभ सौख्य धर्मयश
श्चाप्यतुलं विधत्ते कष्टं च पापेक्षणयोगतः स्यात् समरसिंहः सितबुधपरे गुरुदृशा स्त्री मति लाभो शुभेक्षणात्क
ष्टम् युतेसिता वा गुरुणा गुरोर्भे यदीन्थिहा पुत्रकलत्रसौख्यम् दृशातिहेमाम्बररत्नभोग शुभेत्यशालादिहृता।
ज्यलाभम् शनेर्गृहे तेन युते सिता वा यदीन्थिहा वातरुजा विधत्ते मानक्षयं वह्निभयं धनस्य हानिं च जीवेक्षणात्
च्छुभाप्तिम् तमोमुखे चेन्मुथहा धनाप्ति यशःसुखं धर्मसमन्नतिं च सितेज्ययोगेक्षणतः पदाप्ति सुवर्णरत्ना
म्बरलब्धयश्च तत्पृष्ठभागेन शुभप्रदा स्यात् तत्पुच्छगापद्रिपुभीतिदुःखम् पापेक्षणार्थसुखसहानि [illegible] राम
न्मनीत्यं गृह वित्तनाशः समरसिंहोपि तत्पुच्छे मुथहा यानापदुःखं स्वपेक्षपरितापः जन्मगता यामप्य वश्य ५३

तंपरहस्तगैस्वयमदृश्येराहुमुखादिलसगोवर्षेतन्वे भौम्याराहोर्लेवास्तस्यमुखम्ध्ग्‌ङ्नालवाः नतस्सप्तम
मप्युच्छ्विमृश्येतिफलम्वरेन्नगताभुक्ताः वामनोपि राहोर्मुखमोग्यलवास्तु भुक्ताः एषन्त पासप्तमकन्तुग ।
च्छमिति अत्र याग्रहो जन्मनि यस्मिन राशौ स्थितो वर्षे पितद्राशिगत स्यान्तदा मुन्थायुतिदृष्टिफलम्मुणोम्प्रय च्छ
तीतियास्व: तेजोस्ति हेनमुथहायाग्रहाणा योगफलमेवाकदेनर्के युक्तामहृदीशनान्नु पस्सङ्मस्यदाप्रिच्छवहा ।
हुणोस्यम भौमार्कियुक्तहृतधातुनाशुभस्तेविशेषान्मुथहाशनरहे जीवान्विताथात्मजदारसौख्यदायुतेन्दु
नारुकुस्यरौप्यकीर्तिदा शुक्रेणायुताथकलत्रशर्मदासौम्यान्विनासान्मुथहाथबुद्धिदा कवगुरोषोयुतिदृष्टिगो ।
स्थिहाराज्ञास्पगाधर्मेधनेशनावहा तत्सुच्छगाचारिजनापदु:स्वदास्तेविशेषाच्छुभेयुतेस्मिना अन्यापिविशे
षलेनेवाकः नीचस्थितेन विचलेनहतेन पापैः केन्द्रयुतापि रिणामुथहान भव्या जन्मन्यनिष्टगृहगाविबला ।
ह्कालेपापार्दिता ननुगतानाविकारकत्री अत्र विरोत्यपलस्सणसर्वग्रहाणानीचादिगत्वशुभफलेनाशकत्त
यम न्यन्यत्वनत्रैव जन्मोदयान्‌कि यतिवर्षविलग्नतोपिस्थानेस्थिहाक्लिनिजनाथवलादियुक्ता तत्स्थानकोत्थफ
लदागवत्तेनयारोगोपमृतिचमृतिगारिकनापदोस्मेइति भौमार्कियुक्ज्वलनरुग्भयदोथहास्यान क्रूरदृ
नाजेनकयोर्भयकृच्चतुर्थे यद्भावगास्त्वजनुषोरपिनिदितेन्यान्नाशदावलयुतात्वतनुतन्फलाप्यैइति अथयोगा

नोमुथहाफलानीपाकः स्वामिदशायां भवतीत्युक्तं ताजिकभूषणे यन्मुथहायाः फलमुक्तमत्र शुभं विमिश्रं त्वशु
भं विशेषात् तत्कल्पनीयं मुथहेशपाके बलानुमानात्तनुबुद्धिमद्भिः विशेषमाह यादवसूरिः जनुर्विलग्नेस
तिसायनांशे यत्रैव मुथहा तन्मितिरब्दपोस्मिन् शुभोशुभं क्रूरखगेन भव्यं फलं वदेद्व्योमकसंमितेन दिति इति मुथ
हाविचारः अथाज्ञातजन्मनः प्रश्नपत्रीकरणमुक्तं ताजिकभूषणे जननसमयलग्नाज्ञानभावेषु धीभिर्विधिवद
मलप्रश्नकाललग्नं प्रसाध्यम् शुभफलमशुभं वा कीर्तयेत्सर्वमस्मान्निगदितमुदाराच्छास्त्रवृद्धैर्विचारात् तत्का
लहोराखचरानुसारं वर्षविचारं विदधीत धीमान् प्रश्नार्कतुल्योग्निमवर्षभानुर्यदा नदा च भवेत्प्रवेशः
प्रश्नविलग्नस्य विहाय राशिं विभाजयेदंशकलाकलापं खवाणचंद्रै १५० रिह राशिपूर्वं फलं विलग्नात्
मुथहास्थितिः स्यात् चतुर्थभावाधिपतिर्विचिन्त्यः स्वजन्मलग्नाधिपतिर्बलाढ्यः प्रश्नपत्रे मुथानयनमुक्तं फल
प्रदीपे तत्कालप्रश्नलग्नस्य कलिकाः स्वाक्ष १५० हृताः लब्धा राश्यादिका मुन्था प्रश्नपत्रे भवेत्स्फुटा इति प्रश्न
पत्रीकरणं अथ वर्षेशविचारः उक्तं च योगसुधानिधौ विविधभावविभूषणविग्रहा सुनयनानयनाञ्चितमन्म
था युवतिवत्त्रिविभाति पतिं विना शरदतश्शरदाम्पतिरुच्यते अथ पञ्चाधिकारिषु त्रैराशिकेशः सत्ताद्यैः त्रै
राशिकेश्वरा उच्यन्ते उक्तं च ताजिकभूषणे वर्षस्वामिविचारार्थमेषां त्रैराशिकेश्वराः दिवारात्रिक्रमेणादौ चिन्त

नीयामनीषिभिः तत्र त्रैराशिकशब्देन किमुच्यत इति चेदत्रोच्यते मेषादिद्वादशराशीनां मध्ये मेषादिचतुष्टयेप
मो राशिः सिंहादिचतुष्टये द्वितीयो राशिः धनुरादिचतुष्टये तृतीयो राशिः एवं निष्पन्नास्त्रयो राशयस्त्रैराशिकश
ब्दवाच्यास्त्रैराशिकस्वामिन आह तेन सिंहः भास्वत्सितार्किभृगुजाः सुरजाचतुर्णां च स्वामिनो गुरुशशिसुतकुजा निशशाः सिंहात्तु ने
विनिमयात्क्रमतस्स्वदेशात्यशन्यारमन्त्रि शशिनो धनुरादितश्च विनिमयाद्दिनरात्रिव्यत्ययात् सदृशाः दिवा रात्रौ चेशाः
मणित्थोपि रविभृगुशनिशुक्रेज्येन्दुसौम्यावनेयाः शनिकुजगुरुचन्द्राः स्वामिनो हि त्रिराशौ गुरुशशिबुधभौमादि
त्यदैत्येज्यसौराः सितशनिकुजदेवज्येन्दवो रात्रिलग्ने इति समरसिंहेनाप्युक्तं त्रैराशिकेश्वरा यवनमतेनोक्ताः स्वमतेना
न्ये प्रोक्ताः तद्यथा मेषादिचतुस्त्रिराशिकेश्वरा रविसितार्किभृगवो हि गुरुशशिबुधभौमा निशि शनिकुजगुर्विन्दवः सत
ने दिवसे दिनपसदृशो रात्रौ रात्रिपसदृशो च अनयोर्यो बलयुक्तो स एव त्रैराशिनायकः खेटः ताजिकमुक्तावल्यामपि रवि
भृगुशनिशुक्राः त्रिपरातनेन कियन्त इह दिवेशास्सुः सदेशाश्च तद्वत् शनिगुरुकुजचन्द्रा रात्रिनाथास्तथैवामरगु
रुशशिसौम्यसुताश्च क्रमेणेति अनयोस्त्रैराशिकेश्वरयोर्विपर्ययव्यवस्था कात्रैव दिवा दिनाधीशसदृशयो
र्यो रात्रौ तु रात्रीशसदृशयोश्च त्रैराशिकेशो बलवान्ग्रहः स्यान्नैसर्गिकस्तुल्यबले विचिन्त्य इति दिनाधीशस
दृशयो रात्रीशसदृशयोर्वा मध्ये यो बलवान्स ग्राह्यः बलसाम्येन जः सिंहाद्युक्तानि सर्गास्त्रैराशिकेश्वरास्त्रेया

इति अथ वर्षेशार्थं पंचाधिकारिण आह समरसिंहः अथ वर्षेश्वर्यक्रमेण पंचान्वेष्याः पुरेत्थिहाधीशाः हायन।
हा॰ र॰ लग्नस्वामीनत्रैराशिकपतिस्तद्वदिनवर्षेरविरिंदुर्निशिचेकोजन्मलग्ननाथ अथ अत्र मुथेशशब्देन सूर्याक्रांतशीश्वर
५५ अथ इशब्देन चंद्राक्रांतराशीश्वरउच्यते मुथेअत एवं नेत्रसिंहेन समुथमुक्तं वर्षाधिपाः सुरिहपंचरवींदुराश्यो
स्का धिपो हि निशि च क्रमते थिहेशः सभूतिलग्नविभुरब्दविलग्नपश्च वैराशिप अथ पुनरेवं वलविलोकमाणेन्यो
पि दिवा विलग्नेर विनायकोपि रात्रौ विधोर्जन्मविलग्नपश्च वर्षप्रवेशेन नृपा मुथेशस्त्रिराशिनाथः कथितोधि
कारस्वामनोपि जन्मलग्नाब्दलग्नशोच निशार्केन्दुराशिपौ त्रिराशिनायकेथशोज्ञानव्यात्तेप्रयत्नतः ताजिकभू
षणेपि जन्मोदयाद्दोदयमुंथहेशावर्षप्रवेशा दिवसेर्कभेशः निशींदुभेशस्त्रिगृहेश एते वर्षाधिपत्येह्यधिकारि
णः स्युः मुन्नावस्थामपि मुन्थेशो वर्षलग्नेशस्तत्रैराशिकनायकाः दि
वार्के राशिनाथश्च रात्रौ चंद्रार्शनायकाः जन्मलग्नेश्वरश्चैवं वर्षपा।
श्चाधिकारिणः एतेषुबल [illegible] अत्र [illegible] सोब्दनायकः अनीस्समाणो

राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
दिनेशाः	सू	शु	श	शु	[illegible]	[illegible]	शु	मं	श	मं	[illegible]	[illegible]
रात्रेशाः	बृ	चं	बु	मं	[illegible]	[illegible]	[illegible]	बु	मं	[illegible]	[illegible]	[illegible]

लग्नं च सबलोप्यब्दपो न हि यद्वोपि जन्मलग्नपतिरित्थिहाधिप [illegible] राशाकराशिपः स्वत्रिराशिपतिर
ब्दलग्नपः पंचहायनपतित्वयोग्यकाः लग्नं प्रपश्येन्न यदीर्य एषां वर्षेश्वरः स्यादथ हद्दभावे योपि विको नाब्दविभुर्वि

५५

ता॰ नी॰ टी॰

राशयः	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
राशीश	सू	शु	श	शु	सू	शु	श	शु	सू	शु	श	शु
रात्रीश्वर	बृ	चं	बु	श	बृ	बु	बु	बृ	बृ	चं	बु	मं
शदेश	श	मं	बृ	च	श	म	बृ	च	श	मे	बृ	बृ

न्नपिसायनेशः चोर्थे समानेपिनतुंप्रपश्ये द्दृष्ट्याधिको वर्षपतिर्विधेयः [illegible]स्तुभेपि एषांयः खचरस्तनुस्वहद्दशापश्येत्स वर्षाधिपो [illegible]बलश्चेत्तजसिसमेनेकाधिकारीनृपः न [illegible]पश्येत्तदाद्यकेपराश्रौ चद्रभपोत्रनोयदिविधुः प्रोक्तस्त्रिभेशस्तदा नपश्येत्तच्चन्द्रोनचेन्द्रे[illegible]सचेन्नैवपश्येत्तदालग्नपः स्यात् नपश्येच्चलग्नंनतानो समेशः समेशंविनामृत्युरेवप्रदिष्टइति [illegible]पि दृष्ट्याभावेतुसंग्राह्यस्तस्माद्ल्पवलोग्रहः समस्तयावलेजातेतदाद्दृष्ट्याधिकः पतिः यादृक् दृष्टोसमासावहयोधिकारायस्यप्रुवम्यो शरदीश्वरस्तः समरसिंहोपि वर्षपतित्वेद्दृष्ट प्रभुराशीपंचवर्गिकाणांमध्येयस्यवहवोधिकारास्तस्यैवस्वसंहितिपरिकल्पमत्रहषिस मत्वेजन्मलग्नपवर्षलग्नयत्पायुक्ता धिकारपंचकमध्येयस्यवहवोधिकाराः सएववर्षाधिपइत्युक्तंताजिकसारे यदाव्दलग्नवहवोनभोगाः पश्यंतिचेत्पंचदिवौकसांहि मध्येधिकारो वहवोपिपस्यदृष्टिस्तदाचद्रमसेन्यशासः केनापिसोव्दाधिपतिर्विनेन्यशान्तेतदायस्तनुपः प्रदिष्टः ताजिकतिलकेप्येवमेवोक्तंपश्येन्नलग्नंयदिपंचमध्येकोवातदावह्वधिकारनाथः एवंनचेत्स्यादहुवीर्यस्वेटोत्वस्याप्यभावेत्वविलग्नपेन स्यान्मूथ

शीलेशस्तीश्वरोस्याभावेभवेन्मुथहानाथईशइति अथपंचाधिकारिणांदृष्ट्यभावेवर्षलग्नेशोच्चपदस्तुक्तेसुक्तावस्था
म् पंचाधिकारिणालग्नेनपश्यंतियदानदा वर्षलग्नेश्वरोयस्तुसएवाब्दपतिर्भवेत् एवंविधेविषये प्रकारांतर
मुक्तंताजिकभूषणे पश्येन्नकश्चिद्यदिवर्षलग्नंतल्लग्नराशिर्जननेपियेन दृष्टोधिपःस्यान्नचतत्रदृष्टस्तदेथिहे
शोपिविचिंतनीयइति अत्रपंचाधिकारिणांदृष्ट्यभावेयास्ववस्तुरिमनेनपरिणामेमुथहेशोवर्षपः ननुकज्योतिर्विद्भिने
नवर्षलग्नेशःगणेशदैवज्ञमतेनपंचाधिकारिमध्येजन्मनिवर्षलग्ननिरीक्षकस्तत्रविषयव्यवस्थात्रयाणामेषांमध्यय:
स्थानादिषड्बलेनाधिकबलस्सएववर्षेशः ननुपूर्वंपारस्वेनबहुवीर्यखेटउक्तस्तत्रबहुवीर्यखेटःसामान्यपंचवर्गोद्भ
वपिकबलःविशेषबलोपंचरूपाधिकबलेभवतिनतुतन्न्यूनबलःअत्रतुत्रयाणांमध्येपरस्परस्यस्यैवकिंचिद्बलाधि
क्यंतस्यैववर्षेश्वरत्वमितिसर्वंसुस्थयदेतेत्रयोपिसमबलास्तदायादववगणेशदैवज्ञताजिकतिलकोक्तमुथहे
शएववर्षेशइतितत्वं अथाज्ञातजन्मनःप्रश्नपत्रेवर्षशानयनंताजिकसारेप्रश्नागपोवर्षपतिःप्रकल्प्यस्तुये
स्मात्जन्मविलेनाथःमुन्थाधिपःप्रश्नविलग्नतश्चेराशिपोपवनपतिःपुरावदिति यदापुनर्मुथहेशोवर्षेशोजातस्त
दाविशेषमाहसमरसिंहः मुथहेशोवर्षपतिःस्यात्प्यास्मिन्नलग्नेफलनशुभंजन्मनियस्मिनराशोतस्मिन्वर्षेस्थितःफ
लम्पूर्णमयमर्थः मुथहेशोजन्मनिशुभस्थानगोवर्षेपिशुभस्थानगतस्तदाशुभफलम्पूर्णम् उभयत्रानिष्टस्थानगतस्त

अशुभम्फलम्पूर्णयदाजन्मनिशुभस्थानगोवर्षेअशुभस्थानगस्तदावर्षपूर्वार्द्धेअशुभम्फलम् वर्षोत्तरार्द्धेशुभम्फल
म्विपरीतेविपरीतम्फलंज्ञेयमित्यर्थः अथचन्द्राब्दपतेविशेषोमुक्तावल्याम् चन्द्रेब्दपेत्रुपेनेन्दुर्भवेत्पूर्णोन्यशा
लकृत् सवर्षेशोभवेन्नूनंनोचेन्मुथशिलस्तदा चन्द्रराशीश्वरोब्देशस्सचेदिन्दुर्भवेद्यदा तत्फलंस्यादेवदेहश्चे
ष्टमध्योधमस्तदा चन्द्रधात्वनुसारेण खिन्नःकस्येतिसम्मतमिति अत्रचन्द्रश्चेत्त्रैराशिकेश्वरस्तदाचन्द्रएववर्षेश्व
रोज्ञेयस्त्रैराशिकेश्वरत्वाभावेयेनचन्द्रोमुथशिलीसएववर्षपतिर्विशेषउक्तस्तेजस्सिंहेन इत्थमादिकेरपिसमे हि
रविर्निशीन्दुस्त्रैराशिकोन्यविभुस्ताभूदसौनचेत्स्यात् स्यादा तदामुथशिलीचखगेनस्याप्यः पतिस्तनमुन्तेशशि
राशिपस्तुग्रहस्ताभरतोपि त्रैराशिकेशोनभवेद्यदीन्दुश्चेदेश्वरत्वेपिखगेनयेन मुख्यास्वयोगोस्यसईशउक्तोवि
नातमित्रग्रहयोह्पः स्यादितिमुस्थयोगोऽन्यशालस्मः अत्रविशेषान्तरमाहवैद्यनाथः वर्षेचन्द्रेन्थशालानु
योब्दपस्तस्यजन्मनि कम्बूलमिन्दुनाजन्मगो वर्षेतद्दोनममिति अत्रपञ्चाधिकारिणामध्येपञ्चवर्गोवलर
नोपिलग्नदृशतुरुःफोक्तनिर्वलग्रहलक्षणायुतोवर्षेशोनभवतीत्यपि विशेषोध्येयः अथवर्षेशसामान्यफलमा
समरसिंहः सयदिशुभयुतदृष्टः षष्ठाष्टान्त्य ६।८।१२ गृहवर्जितोभ्युदितःसर्वाधिकारयुक्तोजन्मनिवर्षेचसदृशवभ
ः तद्देशोषमुत्तमस्यास्वामित्वमपुष्टिवलमतीवसुखम् महतःस्थानस्याप्तिनृदनुचजन्मग्रहानुसाराच्च अयमर्थः

वर्षेशो जन्मनि सत्स्थानगतः शुभदृष्टश्चेद्भवति तदा शुभं वर्षफलमविकलं स्यात् दुष्टस्थानादिगतः पापदृष्टश्चेद्भवति तदाऽशु
भफलमविकलं वाच्यं मिश्रत्वे मिश्रफलं ताजिकसारे केंद्रत्रिकोणायगते न्दुनाथे सौम्येक्षरम्यः सकलस्तदाब्दः षडष्टरि
फोपगते विवीर्ये कष्टप्रदोसौ गदितो मुनीन्द्रैः शुभ्याद्भु८ समागमाद्यानास्तगतावीर्ययुतास्तमब्दम् रम्यसुखा यो ग
मने विलासं कुर्वंति नित्यं सुमनोविलासम् अथ समाधिपतौ त्रिषडायगे खलखगे सकलं सबलेशुभम् व्ययविनाशगते
ऽप्यतोन्नतानशुभं गदितं मुनिभिर्नृणामिति अथ विशेषमाह तेजः सिंहः मैत्रे सौम्ये स्वे च वर्गे स्थितोऽथान्यकाष्ठान्यादिद
८।७।२।६ जयो चान्तरस्थः मित्रसौम्यैर्दृष्टयुक्तो केंद्रकोणे स्थितेऽब्देशः सर्वशर्माखिलाब्दम् वक्रेऽथवाब्दजनुषोरपि सर्वका
र्यं स्यात् सौम्यलाभ्यो विफलत्वधनक्षयादम् क्रूरे सहतेऽपि च नष्टबलमथैव लग्ननाथे स्थिहाधिपदृशापनयो विषमाः
जन्मन्यपि हन्ते नष्टशाधिपेरिरं ध्रांत्यगे सुमसन्यमशुभे पियोगे अनुक्तदशाधिपो वर्षेशः वर्षे स्वो सुमशिली च भ
विष्यदेकोनाथेन नष्टत्वधातुफलंदम रम्य विरूपमपि वीर्येवशान्मयोस्तद्वारे खणाद्यपरिचिंतयियाविधेयम् अ
त्र वर्षेशो वर्षलग्नाधीशेन सुथशिलं करोति वर्षलग्नाधीशो वा सर्वानंतरा भूपासुखं वाच्यं तथा वर्षेशो वर्षलग्नपे
हेश्य पश्यत्योगं करोति लग्नयो वाही बलवत्सदा भूपात्सुखं वाच्यं उक्तंच जीर्णताजिके वर्षलग्ने स्वरो भूपः सेनानीश्चंद्रस्तू
पः सुथहाधिपतिर्मंत्रीपुरे शो जन्मलग्नपः रसमसादिधातूनां तनोः स्वराशिके स्वरः फलवद्धिरिमेस्तेभान्मुभं हीनेन तदन्य

श्चेतितेजस्सिंहः संभूतिलग्नसुथहाब्दविलग्ननाथावर्षेशतद्विहिनसौम्यखगेस्थशालः स्वस्थानगास्सुभदृशश्चसुहृत्स्व
सौम्यवर्गेगतास्तुदयिनः फलदास्सदासुः पूर्णम्फलंतुपरिपूर्णविलेन्द्रनाथेमध्येचमध्यमिहहीनबलेचहीनम् नष्टसमस्त
मपिनष्टबलेसदासादोस्थ्यादिरुकप्रभृतिनेष्ट फलम्विनष्टे सूर्येस्पेवजनुषोश्चशनौचदग्धेवक्रे ऽबलेविफ
लतानिखिलक्रियाणाम् यद्भावपस्तनुभुजाब्दभुजा सवेत्थशालीबलीभवतितत्रफलंनहुन्थम् केन्द्रेधिकारसहि
तोब्दपतिर्विपाकः स्वीयाधिकारफलदस्सबलोदितश्च यद्भावगोजनुषिसौम्यखगोब्दकेपितद्भावगोयदितदासखलु
तत्फलंस्यात् जन्माश्च लग्नसुथहाब्दभुजोदिनाश्चवीर्याधिकायदितदाब्दमतोवरम्यमिति अथवर्षेशादीनामवस्थाह्वि
ह्वाजेनोक्ताः दीप्तोदीनस्स्वस्थोमुदितस्सुप्तः प्रपीडितश्चैव परिहीयमानवीर्यः प्रवृद्धवीर्योधिवीर्यश्च स्वोच्चस्थः किल
दीप्तारैस्यंपु न रेतिनीचभवनस्थः स्वस्थस्वभवनसंस्थोमित्रक्षेत्रास्थितोमुदितः रिपुराशिगतः प्रसुप्तोग्रहाभि
भूतःप्रपीडितश्चैवरविकिरणमुषितदीप्तिः खचरः परिहीयमानवीर्यश्चस्वनीचमतिक्रान्तस्वोच्चाभिमुखः प्रवृद्धवी
र्यः स्यात्स्वांशकसंस्थः सौम्यैर्विलोक्यमानोधिवीर्यश्च दीप्तेदीप्तिरनुत्तमानरपतेर्हीनेचदैन्यागमस्स्वस्थेस्वात्ममन
स्थितस्त्वभवतिश्रीकीर्तिसौख्यादिकम् आमोदोमुदितेयथेप्सितफलप्राप्तिः प्रसुप्तेविपत् पीडाशत्रुकृताप्रपीडितननौमो
हुङ्गतेर्थक्षयः भवतिप्रवृद्धवीर्येगजतुरगसुवर्णरत्नाप्तिः तद्वदधिवीर्ययुक्तेमुक्तित्रयसंपदादिकंराज्ञः वर्षेशोलग्नपतिः स्व

ता॰
र॰
५८

दशाधीशश्चयद्गुणोपेतः तद्गुणफलेचवर्षेनिर्देश्यं स्वत्स्वुतमनमेतद्इति अथवर्षेशमूसरिःफफलवर्षेतेत्रे शुभेशरा
फेशुभमस्तिकिंचिदनिष्टमेवाशुभमूसरिःफेइतिविशेषांतरमाहसमरसिंहः योभवतिवर्षनाथस्तस्मिन्वर्षेदशाधिपः
सद्गृहगतपश्येदथचक्रेकास्तेजन्मनिचवर्षेच क्रूरःशुभोप्यथवापकेनचदृष्टोपुनःकस्यगृहे केंद्रेतन्निकटेवासमगात
सदितेः किमधिकारःइत्यमवलोकितेस्मिन्शुभयुतदृष्टे विलग्नगगनस्थे सर्वेशुभस्वपरिपाकमध्येप्रधान्यमाविशति मध्यबले
ऽस्मिन्मध्यंहीनगृहस्थभावेन सम्यग्विलोक्यजातकहायनमेफलंनिगदेत् वर्षस्वामिनिमंदेपतितेविवलेनिरश
नाशेस्थेइति वर्षतंत्रेयोजन्मनिफलंदातुंविभुर्मूसरिफोस्यचेत् अब्दलग्नाब्दपभवस्तस्मिन्नब्देननसफलम् व्यत्याशे
फलमाद्श्यमित्यशालेविशेषतःनोभयंचेनदाप्यास्तिजन्माश्रयमितिस्फुटम् अयमर्थः जन्मनिपंचमेशोगुरुःपंचम
भावेपश्यतितत्रवाभवतितेनपुत्रप्राप्तिकरोजातःपुनर्यस्मिन्वर्षेगुरुदृशांतस्मिन्नेववर्षेवर्षलग्नेशवर्षेश स
राफयोगोगुरुणासहजातस्तदातस्मिन्वर्षेपुत्रप्राप्तिर्नवाच्याव्यत्यासेदीप्तांशानिक्रमणेमूसरिःफयोगाभावे२ शा
लवाफलंवाच्यंदृष्टभावत्वात् इत्यशालमूसरिःफयोगयोरभावेजन्मकालाश्रयेणापुत्रप्राप्तिर्वाच्याइति हद्देयाह २
यःखेटआधनेत्रचयोमहःजन्मन्यब्देचनाटन्केतदात्मफलदस्तसौ अयमर्थः जन्मनियोगृहस्वीयहद्दादिषुनस्त
न्योग्रहोमुथशिलेनतेजोनिक्षिपतितस्मिन्ग्रहेवर्षकालेपिनादृशिसंनिकोर्थः वर्षेनस्यामेवहद्दायांसएवग्रहो

मुथशिलं करोति तदा सर्वेषु क्रूरसौम्यबलाबलादिविवेकेनाशुभाशुभफलदो भवति अत्रोदाहरणं मुंथेनैव अ
ब्दस्वरो गुरुर्मित्रहद्दे मित्रदृशा यशोमहोत्साधारमूहकसवर्षे रसेन शोभनः अयमर्थः जन्मनि मित्रहद्दास्थगुरुणा स
हद्दस्थाचन्द्रेस्य शालइकरोति तु वर्षेपि वर्षेश्वरो गुरुर्मूहकेनामएत्रादृशः कोर्थः मित्रहद्दास्थः स्नेहदृष्ट्या चंद्रेस्य शालवान्
नैन गुरोरशुभफलाधिक्याद्वर्षः शोभन इत्यर्थः अन्योपि विशेषस्तत्रैव जन्माब्दाङ्गपतीयिहापतिसमानाथाद्यधिकारवा
न् सूर्येनष्टबलस्तु गाशिविलयं कुर्यात्तिकृत्साहनाम नीचस्थमित्र मात्रतोप्यभिभवस्त्वन्द्रे सिकायेस्यपोत्तरिद्य स्त्वपरा
भवोगृहकलिव्याध्याधिभीतिस्तदाभौमेबलवत्यमीकृन्नपुधर्मोहृपत्तमवौ जीवेधर्मस्यः कष्टफला जीवनेष्टेनपःस्तु केवि
लाससौख्यानां नाशः स्त्रीभिस्सर्मकलिः सौरेभृत्यजनादुःखरुजोवातप्रकोपन इतिनष्टबलः पंचवर्ग्यो विशोपकन्यून
फलइति अथ सूर्यादिग्रहसाधारण्येनोत्तमसमध्यमनिकृष्टबलयुतस्याब्दपस्यफलम्वर्षतन्त्रे तत्रादौ रविफलमुत्त
मैब्दपे बलिनिराज्यसुखात्मजार्थलाभः कुलोचितभवः परिवारसौख्यम् पुष्टयशो गृहसुखं विविधाप्रतिष्ठा शत्रु
विनश्यतिफलेजनिसुष्टयत्ना अयमर्थः वर्षेशो जन्मनि समनुस्थानगः स्वोच्चादिगः शुभग्रहावलोकितो भवति तदा शु
भफलमविकलं स्यात् वैपरीत्ये अशुभफलं मिश्रे मिश्रफलमिति मध्यरवौ फलमिदं नितिलनु मध्यं स्वल्पंसुखं
स्वजनतोपि विवादमाहुः स्थानच्युतिर्नचसुखं कृशतापिदेहे भीतिर्नृपात्सुयशिलोनशुभेनचस्यात् अत्र रवेः मु

हा॰ र॰ ५९

भग्रहेणासौ केमुथशिलयोगेऽप्यशुभफलान्यतातेपेति सूर्येबलेनरहितेऽब्दपतौ विदेशयानं धनक्षयशुचोरिभयं चांहा:
लोकापवादभयमुग्ररुजो निरुः स्वपित्रादितोऽपि न सुखसुतमित्रभीतिः नेजः सिंहोऽपि सत्यो च सुख्यपरिपूर्णबलेऽब्दपेऽर्के
प्राप्तिः कुलोचितपदस्य पुनः प्रतिष्ठा स्यान्नचुनोभवतिभूधनकीर्तिमित्रलाभादिवर्गविजयादि वपुः सुखानि हद्दाहकाणकल
वाशकसुखमध्यवीर्येतु मध्यमखिलं फमादिमेस्यात् नीचादिनागतबलेचविनष्टदस्यो रोगाधिदूरगतिदोषजनापवा
दाः ताजिकसारे अब्दाधिपेऽम्बरमणौस्वबलेप्रतिष्ठाप्राप्तिस्ततो निजकुलेबहुराज्यलाभः स्यानातगाङ्गवतिभूधनकीर्तिमित्र
लाभः स्यात् बहुसुखानि रिपोर्विनाशः पुत्रान्नृपात्स्वजनतोऽल्पसुखंनराणांस्यान्मध्यवीर्यसहितेद्युमणौदशायां कुयोद
रिक्षमपि रोगभयं विवादं लोकैस्तथा नृपजनैः सह चापि वैरं नष्टरवौ भवति वैरिजनाहिरोधो रोगागमोऽल्पजनाद्भयमुग्र
कं स्यात् इत्यस्यपञ्चसुतनः कलहं स्वमित्रात् गृहेबदूरगतिदोषजनापवादः अथ विशेषफलं हायनसुंदरे वर्षेस्वा
मीयदा सूर्यस्तदहर्षे संस्थितो पिता पूर्णे पश्यति वा वर्षे तदा राजभयं भवेत् ज्वरः पित्तभ्रमो वास्या हानिर्वा पूर्ववैरतः धा
तुव्यापारतो हानिर्विरोधो मित्रबांधवैः वियोगो देशगमनं यदि चंद्रमसापुनः पूर्णोदृष्ट्या यशः ज्ञाने नात्य विशेलाभदः ॥
वायव्यांतरतो लब्धिस्सौख्यं तेजोविवर्द्धनम् सद्योगात्मित्रसंगः स्त्रीसंगात्सुखमाप्नुयात् श्वेतकन्यागणकांक्षा भोवि
शेषान्कुलपत्तनम् शयनासनवस्त्रादिमिष्टान्नस्वादुभोजनम् सौधोत्संगस्थितोगीतनृत्यलोलुपमानसः स्त्री

राम
५९

वत्सलस्सुगन्धाढ्यो रात्रौ सुस्थितचेतसः श्लेष्मकोपः क्वचित्काले वा निर्वा भवति ध्रुवम् स्याद्भौमयुतदृष्टो कोऽर्भवेद्वि
द्रुमलाभकृत् स्वर्णलाभो यशोलाभः शत्रूणाञ्च पराजयः राजसन्मानमधिकमति पित्तप्रकोपतास्याद् सिणहिंशोला
भो वह्नितस्करसाध्वसं मृषाभयम्भवेद्भौमेयुतदृष्टे च भास्करे सूर्यो बुधेन सहितो यदि वीक्षितोपि स्यान्नहुगः किम
पिकत्सुरतो कदाचित् शत्रोर्भयम्भवति किञ्च न कष्टमिष्टैर्विद्वेषिता स्वसदने परुजादि तस्यात् यदि गुरुयुतदृष्ट
स्याद्दसौ चराङ्गरो विसृजति वित्तयमार्गी पापमार्गं विहाय गुरुपदमथनीर्थे प्राप्नुयात्पुत्रसौख्यम् नृपकुलबहुमान्यस्त्री
प्रसङ्गेन लाभः सज्जनैस्सह सम्बन्धश्शत्रुनाशो धनागमः विनोत्साहो मनोभोहं कार्यसिद्धिर्भवेन्नृणाम् रविस्थ।
सितदृष्टसंयुतो वा ज्वरार्तिर्भवति शिरसि पीडा छर्दिर्व्येति वा र्तिम् भवति जठरशूलकाशपितातिसारैरिपुभयमथवि
त्तास्थानतोऽभ्रंशमेति स्यात्स्वे परिशोलाभः पित्तकामलरुक्तथा गलरुग्पुष्यति शुक्रेणारविदृष्टोयुतो यदि शनिना यदि संयु
तोथ दृष्टपनस्तापकरो नृणां रिपुभ्यः धनहानिस्त्रासतो धमान्स्याद्विफलः क्लेशकरस्सुहृद्वियोगात् स्याच्चतुष्पदतो हानिरसि
तारपि मानवान् असौख्यम्स्त्रिमाशानो हानिश्शनियुतो रविः राहुणाप्यथयुक्तो यदि दृष्टो घर्मे शोधितिनिरसमगलकतोनी
चकर्मनिरतो धनहीनः पीडितो भवति दुर्व्यसनेन पुत्रमित्रसहजादिपीडितः कष्टमेति सुखहानिरुक्तथा आधिमेति
नतु नेत्रकृते दिशोमूत्रकृच्छ्रसदृशा रुजादिभिः वियोगोवंधुवर्गैर्भ्योविकाराः पीडयंति च नीचसंगरतो नित्यं राहुणा संयुतो।

रविः केतुनायुतदृष्टोर्कः स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् बंधुमित्रकृतापीडा मौढ्यं शोचनीयता हानिर्नीचजनात्कष्टं मनु
जेनाहितो भवेत् सर्वं शुभफलं दत्ते केतुनासंयुतो रविः इति सूर्यफलं अथ चंद्रफलं वर्षेत्रे वीर्यान्विते शशिनि वि
नकलत्रपुत्रमित्रालयादि विविधं सुखमाहुराचार्याः समाधमौक्तिककुकूलसुखानुभूतिलाभः कुलोचितपदस्य नृपेः सखि
त्वम् वर्षाधिपः शशिनि मध्यबले फलानि मध्यान्यभूनि रिपुतासुतमित्रवर्गे स्थानान्तरेगतिरथो हृदि शंतता शरीरे श्लेष्मोद्भवश्च
यदि पापकृते सराफः नष्टे स्वपे शशिनि शीतककफादिरोगान्धोरं दिभीः स्वजनविग्रहमप्युशंति दूरेगतिस्सुतकलत्रसुखाम
यश्च स्यान्मृत्युतुल्यमतिहीनबलेशशांके नेजसिंहेनचंद्रफलं सूर्यवदूह्यम् ताजिकसारे पिवर्षाधिपे हिमकरो वोपरि
पूर्णवीर्ये वित्तागमो नृपजनान्नृपतेर्ह्यनाप्तिः सौख्यानि चात्र विविधानि कलत्रपुत्रभ्रातादि वस्तु वशतः प्रकरोति
लाभं मध्यो विगुर्नृपजनान्नृपतेर्विरोधं वित्तस्य पस्वजनतः प्रकरोति वैरं स्त्रीवर्गतः सततमल्पसुखं कृशत्वं वैरा
न्मृदुः स्वजननं भयमुग्रकं च नष्टे भयं भवति वातकफादिपीडा वैरोरयो निजकुले नृपतिर्विरोधमस्थानान्तरादरिभ
यत्वसुखं चूदग्धे मृत्युर्भयं तनुभृतां हिमगोस्वपाके विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षेपो यदि चन्द्रः स्यान्नृणां यशवृद्धि
व बेप वर्षेवा स्त्रीप्रसङ्गं नमनुजस्सुखमेधते कन्याप्रसूतिस्सितवस्त्रं तस्या लाभस्तथानेककारणम्बकोष्विन स्व
मुक्त्यासह सङ्गमतिलाभेस्तु वापव्य विशोपि भूयात् मुक्तेति मधुरं वस्त्राभरणप्राप्तिःकृत्वमा किञ्चिन्नृपसतोवेस्य

द्दुत्तरां दिशः चन्द्रः सूर्येण युतो दृष्टो वा राजसङ्गमे कुरुते सामों ज्वरा[त्ति]रोगान्नैगात्रे शूलादि विस्फोटः किञ्चिदपि वहि
नस्सुरत्नपवर्गो द्वीति मेनिसाशंकम् क्रुद्धस्तु समयमयपदिव्येद सूर्ये युतदृष्टः भौमेन सहितश्चन्द्रो दृष्टो वा गेनेश्च
तुष्यदान भयस्त्रिधने याम्यां नो हानिः कचिज्ज्वरबाधा भयश्च स्खलनो ह्मौश स्याद्रुधिरविक्रिया कासम्विस्फो
टकादिसुर्भयं हानिरथालिका सोमस्य पुत्रैपा दृश्य भूपस्यादिन्द्र लुमलकर्म मङ्गलेन युतो दृष्टो मङ्गलं कुरुते शशी
वुधेन युत दृष्टो वा रोहिणीरमणस्तदा स्वर्णादिधातु सम्बन्धा लाभो वाहन वाजिनाम् मेधावृद्धिर्भोग युतेस्स दानं दमया
सुखी समसं रिपुपक्षस्याक्षिरवनेपठनेभयम् स्यादुत्तरदिशो लाभस्स्वजनात्सुखमाप्नुयात् सदाशुभफलन्दत्तेवु
धेन सहितश्शशी यदि गुरुयुतदृष्टस्तारकेशो धनाप्तिं सुखवसनसुतस्त्रीसहिताऽसौ विधत्ते भवति विशद विद्या लब्धिरे
न्द्रीं दिशातः किमपि वचनदोषात् नो महालाभमेति वाहनाप्तिर्भवेद्राज्ञात्माभगवत्सुनिवत्सलः लोके मानयशस्स्वा
मोलाभस्तत्तमस्सङ्गतः शुक्रेणायुतदृष्टश्चेत्तारकाधिपतिर्यदा मुक्ताभरणभूषादिलाभस्स्वेनकृपाणकात् जरा
दीश्वरपदे भक्तो लाभो जलजातवस्तुनः सततं सुखमेति स्त्रीसंगात्कन्याप्रसूतिः त्रियो लाभः स्याद्वेनयदिशः सौख्य
लाभः पुण्यविवर्द्धनम् गीतादुत्तमवस्त्रादिशयनाशनभोजनैः स्यादुत्तमगतिप्राप्तिः सविलासस्सहोदितः सुगम्य
न्दिव्यवस्त्रादिलभनेमनुजोत्तमः सौरिणायुतदृष्टेन्दुरुद्वेगं कुरुते भयम् नृपशत्रुभयाच्छोकं हानिस्स्याद्वारुणी दिशः

ता॰
र॰
६१

काणात्यङ्गे रल्पलाभो धननाशोभयमवेन गात्रे रक्तविकारेणाद्दुर्नीचेनसङ्गतिः कुटुम्बमध्ये कलहो दुर्बुद्धेर्व्यसनाग
मः क्षुधानागात्रसंकोचः शनियुक्तोशशी यदि स्यात्तमोयुतदृष्टेदुस्तदाशत्रुरुजादितः भयोद्वेगोशरीरे च रक्तवातस्य
क्रिया मित्रबन्धुजनैः क्लेशोहानिर्नैकृत्यभागतः वातज्वरजलादिभ्योभयंमूर्छाभ्रमान्वयेः संगः पापात्मभिर्दीन्ना
वातातिरुद्दता सर्वकार्यकृता चिंतासन्तोषो राहुयुक्तशशी केतुनायुतदृष्टश्चेदनुष्मगुरुत्रासहतन् पीडाच मित्रबन्धूनार
क्तवातस्य विक्रिया मूर्छाज्वरामयः सर्पजलभीः कलहोसकृत्स्यान्नैर्ऋतीदिशोहानिः केतुनासहितश्शशी इतिच
न्द्रफलम् अथ भौमफलवर्षेनेत्रे भौमेद्रूपेवलिनि कीर्तिः जयारीनाशः सेनापतित्वरणनायकताप्रतिष्ठा लाभः कुलोचि
धनस्यनम्रस्यतोषि लोकेषु मित्रसुतवित्तकलत्रसौख्यमध्येद्रूपेवनिसुतेरुधिरस्रुतिश्चकोपोधिकारुकटशस्त्रह
तानि स्वामित्वमात्मगणतोवलगौरवत्वमध्यंसुखं निखिलसुकृतफलाविचिन्त्यहीनद्रूपेसृजिभयंरिपुतस्करादेः
कोपवारभयमात्माधियाविनाशः कार्यस्यछिद्रमतिरोगभयंविदेशयानंस्वयोपनयनोगुरुदृष्टभावे कार्यस्यछिद्र
: कार्यस्यनाशः गुरुदृष्टभावे सर्वफलस्यात्द्दष्टिसत्वे फलंसर्वशुभोदयंस्यादितितेजसिंहः वीर्यान्वितेऽवनिसु
नि पाद्रिपोर्वासेनापतेस्सधननाजनसेव्यताचमध्यस्तुमध्यमबलेतुविदेशयानश्चौर्याग्निरुक्तज्वलनभीत्यपकी राम
घाताः ताजिकसारेपि वीर्यान्वितक्षितिसुतेनृपतेर्धनाप्तिसेनापतेरिपुगणाद्विजयोरणाच्चसेवाधनम्भव ६१

न्तिमार्गवशाच्चसौख्यंस्त्रीसंगतश्चविविधंसुखमत्रविद्यात् मध्येकुजेभवतिलोहभयम्विवादंकुर्यान्नृकशान्वमखिलाङ्ग
मनल्परोगम् वैरोदयन्नृपजनेषुधनक्षयश्चचौराद्भयंस्वजनतोऽथवानराणाम् चौराग्निरुक्ज्वलनभीत्यपकी
र्तिलाभः पित्तोदयम्भवतिपारसुखाप्तिदेशे दुष्टाद्भयन्निजजनाद्धनधान्यनाशःस्त्रीपुत्रमित्रकलहःक्षितिजेविनष्टेवि
शेषफलंहायनसुन्दरे वर्षपोयदिमाहेपोवर्षेणयुतदृक्यदि पित्तरक्तप्रकोपोन्यदारदुर्व्यसनेरतः दुर्व्यनेनिरतोभि
त्रवान्यवैविग्रहोधिकः तस्कराग्निभयंस्यात्तेयदिभौमोस्तिवर्षपः रविणायुतदृष्टोथवक्रोनृपकुलाद्धनम् सन्मा
न्मानमवाप्नोतिकुर्यात्साहसमुत्तमम् रणेजयःप्राप्तिदिशातःसुखलाभोज्वरस्ततो पश्चिमस्यामलाभोल्पभयम्चि
न्तभयंकचित् चन्द्रेणयुतदृष्टश्चेदारोनानार्थलाभदः सुहृदःसुखमुत्साहमाप्नोतिमणिमौक्तिकान् पुत्रश्चान्नृपवि
द्धिस्स्यात्सुखंयुवतिसङ्गमात् वस्त्राभरणभोज्यानांलाभोवायव्यदिग्भवः चान्द्रिणाधरणिजोयुतदृष्टोवैरिवर्गपु
रितापमुपैति राजवह्निनृपभिर्धनहानिः पीडनम्यशुगणस्यनितांतम् रक्तपित्तप्रकोपस्याच्चिंताधनदृहिरभवाभौ
मेनयुतदृष्टश्चेद्बुधोशुभफलप्रदः भौमोगुरुयुतोदृष्टस्तीर्थप्राप्तिःसदेवगुरुभक्तःपुण्यमतिःशुभसंगतिमासाद्यसु
भार्थसंचयंकुरुते विख्यातस्सर्वजनेकुलमध्येसुप्रतिष्ठोभवति ईशानदिशोलाभःस्वल्पभयंकिमपिसुखमसौधत्तेभौम
स्सितयुतदृष्टःशत्रुक्रोधाद्भयंवपुर्दुःखम् सोपद्रवताहानिर्गमनन्दुर्व्यसनमविनदिग्भीतिशनियुतदृष्टे भौमेदुःख

मुहासेविविन्तितादौस्थ्यं हानिर्दुर्व्यसनत्वं दुर्बुद्धिर्नीचसंगामतः उद्वेगः स्यात् त्रिमाशाभयो हानिः सितेनरान् मनुजा
पश्चाहीनिर्भौमश्च वक्रनिहक्युतः राहुणायुतदृष्टश्चेहोहितांगोभयकरः चौराग्निनृपशत्रूणां भीतिरः सुखहानिकः
शरीरे वातकष्टं स्याद्वयेनैकृत्यहिभवम् तथोद्वेगो हानिरर्थे नीचसंगाद् धर्मकृत् स्यात्केतुयुतदृष्टश्चेत् कुजो विघ्नड
यंकरः स्यान्मृपराजेनाग्नीतिश्चौरगाग्निरिपोरपि शरीरेपिरुजातंकौ क्लेशश्चौराद्देहेभयं शोकचिंतापराभूपश्चौमः
केतुदृशायुतः इतिभौमफलम् अथबुधफलंवर्णनते सौम्येव्ह्पेवलवतिप्रतिवादलेख्यसच्छास्त्रसह्यवहनौविजा
योर्थलाभः ज्ञानकलागणितवैद्यभवं गुरुत्वं राजाश्रयेणनृपतानृपमंत्रितावा अब्दाधिपेशशिसुतेखलुमध्यवीर्ये स्यान्म
ध्यमंनिखिलमेतदथाधमानम् वाणिज्यवर्त्मनमथात्मजमित्रसौख्यं सौम्येन्थशालवशतोपरथानकिंचित् निखिलंप्राक्
पर्योक्तं वाणिज्येनवर्तनेजीवनं अवबुधेसौम्येन्थशालेप्रायुक्तंशुभफलमविकलेस्यादन्यथानअत्रमार्गेगतेबुधमवानि
तिवाक्येसमरसिंहवाक्येन पूर्णबलेबुधेवर्षेशेन्याध्ययानमपिवाच्यम् सौम्येव्ह्पेःमवलेवलंबुद्धिहानिर्दमंस्वयःपरि
भवोनिजवाक्यदोषात् निःस्वपनोविपदनीवमृषेवसास्यं हानिः परव्यवहृतेसुतवित्तमित्रे तेजसिंहः सेवार्थमानलि
खनादिफलंसुतादितोषोबुधेधिकवलेव्यवसायलाभः मध्येतुमध्यमखिलन्निजवाक्यदोषात्सर्वार्थेहानिरधमेनृनसा
श्रिताच ताजिकसारेपि वर्षाधिपेशशिसुतेसवलेतिसौख्यंसेवाधनंलिखनतः पठनादिलाभः स्त्रीमित्रसौख्यमतु

लेसुतत्तश्चनूनं वाणिज्यतो धनसमागमनस्विलासः मध्यश्च सौमनस्यो निजबांधवोषात्सर्वार्थहानिमशुभमत्र ।
करोत्यनर्थम् स्त्रीमित्रपुत्रकलहं सुखमत्र चाल्पम्वैरोदपन्नृपजनात्स्वजनाच्चनहृतं नष्टं तु धेनुपभयात्तसास्ति
नाचक्लेशोदयस्स्वजनतोर्थलयो विवादः चौराद्भयं हृदिगलामयकृत्स्वनेत्रपीडा भवेन्निखिलमध्यमकन्दरगे
विशेषफले हायनसुन्दरे वर्षलग्नपतिश्चाद्रियुतदृष्टोथसत्फलम् दत्ते द्विव्याङ्गनाभोगान्धिषणामतिसुन्दरीम् । स्वध
मेनिरतः पुत्रमित्रवर्गेणसंयुतः सुहृद्सुतकन्यादिहृष्टद्विस्सानन्दमोदितः कदाचित्स्याद्वपुः पीडालाभस्स्या
दुत्तरादिशः सर्वेशास्त्रप्रवीणाश्च वर्षपस्स्याद्बुधो यदि रोहिणीनन्दनस्सूर्ययुतदृष्टो यदा भवेत् वपुपिज्ज
रबाधास्यात्किञ्चिच्छत्रुभयम्भवेत् तथा राजकुलात्प्रीतिस्स्त्रीपुत्रस्वजनोत्सवः तीर्थप्राप्तिस्तथा लाभः पूर्वाशा
नःफलोद्गमः सुवर्णाश्वप्रवालादिपशुवर्गादिसञ्चयः अकस्मादपि लब्धिस्स्याद्बुधयुक्तो रविर्यदा स्याच्चन्द्रयु
नदृष्टस्तु सौम्यो सौम्यकरस्स्मृतः कासदद्रुकरा पीडाकरो निगजसाध्वसम् पामाखाज्वरोगभंगः पशूनां वधपीडनं॥
शत्रोर्भयञ्चिनाशो वा चिन्ता वा यत्व्यदिभवा सुहृद्भ्योपि विरोधस्स्यान्महिषादिरणाद्भयम् स्याद्भौमयुतदृष्टश्चेच्चन्द्र
जोरोघरोगकृत् कुलेवाद् कुलके यस्थानभ्रंशमवाप्नुयात् आधिर्वीरस्युभीः क्लेशः संभ्रमः परसंगमात् शिरोर्ति
र्णकाराद्धाहानिर्याम्यदिशोभवेत् गुरुणायुक्तदृक् सौम्याभयव्याधिनिकृन्तनः शत्रुनाशो नरेशादिसन्मानो महनी

यता सत्यवक्ता पुण्यतीर्थे स्नानभोगधर्मेन्नतेदृढः ॥ ईशानदिग्भवं सौख्यं प्रीतिलाभं प्रयच्छति भार्गवेणयुतो दृष्टो ज्ञो विज्ञा॰
नकलापज्ञान् बहुस्त्रीसंगमाप्नोति प्रीतिप्रमोददः स्त्रीसंगमात्सुखप्राप्तिलाभः ॥ अथ जन्मपाणकान् स्वदेवगुरुभक्तः
साहसान्यो नाटकप्रियः सुखमांगल्यमुत्साहं कुरुते मित्रसंगमम् राजचिह्नपदप्राप्तिं शत्रुनाशं करोति च स्यात्राग्रे
परिशः सौख्यं बुधः शुक्रेण दृष्टयुक् सौरिणायुतदृष्टस्तु धर्मभ्रंशकरो बुधः संभोगसमयेकाश्यं शीतलत्वं प्रजायते प्र
मेहादिविकारो नानीचसंगात् धनव्ययः कौवे प्रीतिर्गेहे क्लेशो वेश्यादासीषु वा रतिः बुधस्तमो दृष्टयुतः साहसं कुरुते धि
कम् सर्वकार्येषु कर्तोत्साहः किंचिच्चित्तभ्रमोपि च स्थानेऽनृतिदिशालाभो वातोद्भूतरुजार्दितः किंचिन्नीचजनात्सौ
लभते मनुजः सदा रोहिणीतनयः केतुयुतदृष्टो यदा भवेत् शोकहानिकरो नीचसंगमात्सुखकरः ॥ इति बुधफलं ॥ अ
थ गुरुफलं वर्षतन्त्रे जीवन्ध्रुवबलयुते परिवारसौख्यं सम्मोगुणग्रहिता धनकीर्तिपुत्राः विश्वासता जगति सन्म
तिविक्रमाप्तिर्लाभोनिधेर्नृपतिगौरवमप्यसिस्यम् १ गुणेषु शौर्यादिषु आप्नुहवना अथ धिपसुरगुरौ किल मध्यवीर्ये
स्थानमध्यमम्पल्पमिरक्तनृपसङ्गमस्थ विज्ञानशास्त्रपरतानमुभेस्त्रापके हारिद्र्यमर्थविलयस्त्वकलत्रपीडा जीवेल्पेध
नबलेनृपतोर्थसौख्यहानिस्त्यजन्तिसुतमित्रजनास्सभार्याः लोकापवादभयमाकुलतापि कष्टं ॥ इति स्तनौकफरुजो
रिपुभीः कलिर्व्यतेजसि है धर्मार्थकीर्तिशुभवृद्धिरिसन्निलोकविश्वासता सुतसुखानि सवीर्यजीवे मध्ये च मध्यमि

द्रमेवफलस्त्वनिन्द्ये धर्मोऽर्थहान्यशुभवन्धुविरोधबाधा नाजिकसारे पिदिवार्चितोवलयुतः प्रमदो विलासंकुर्यात्स्व
मित्रसुततो विविधस्त्वसौख्यम् वित्तागमो नृपतितो विलयरिपूणा म्विम्बास्पदा सकललोकजनेषुशम्बत् नाकेश्च
रसुमस्त्विवः खलु मध्यवीर्यो लोके विरोधमशुभम्प्रकरोतिभूपात् वैरोदयस्वजनतश्च परैर्विवादंकुर्यात्कशान्त्व
मपिचोरभयंससासौ निन्द्येगुरौ खलु भवेन्नृपतोऽर्थनाशोधर्मोऽर्थहान्यसुखवन्धुविरोधपीडा फलास्मिन्नुत्कजवरज
घनेषुनृणाम्वानार्तिहत्वरिभयनतुसंसयस्स्यात् विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षे पापदिग्गुरुर्युतदृष्टोदीप्तिः दिश
तिधान्यधनाप्तिम् राजमान्यसुतसंततिकर्त्तो कांचनोदिमणिमौक्तिकलाभः पुण्यतीर्थादिगमनेलाभसुत्तरदिग्भ
वः वस्त्ररत्नविभूषादिलब्धिरुत्तममातुषात् रविणायुतदृष्टे ज्जीवप्रशात्रुनिहन्तानः ख्यातो राजकुलेतेजोवृद्धिवी
धाज्वरादितः शिरोवार्तिवातपीडाकिंचिद्राजभयम्भवेत् स्वल्पः पूर्वादिशोलाभः साहसान्कलहः प्रियः विधुयुतदृ
ष्टोजीवोललनाभोगकरोतिसुखवृद्धिम् शुभशयनासनभोजनसुतसुहृदाप्राप्तिमधिपसन्मानेसितवस्तुनसुला
भः स्त्रियोपिवरभोगसौख्यमधिकनरम् वायव्यदिशोलाभः कासादिव्यसनमपिकिंचित् भौमेनयुतदृष्टश्चेद्धनसौ
ख्यपुरस्सरः रणेजयोरक्तवस्तुव्यापाराल्लब्धिरुत्तमा यशोनीतिगतासौख्यंस्याद्दक्षिणदिशस्तथा नृपाद्भयज्वरकि
ञ्चिद्भौमदृष्टेयुतेगुरौ बुधेनयुतदृष्टश्चेद्रतिसौख्यपरस्सरः वित्तलाभःसुखदुःखसाम्यम्वापशत्रुमित्रयोः लाभव्ययोसमौ

॥

देवगुरुपादरतः सदालब्धिरुन्नतः किंचिच्छिरोर्तिर्बुद्धिवैभवम् सितेंदुयुतदृष्टे जीवे धनहानिः क्लेशता रिपोः काचित् बुद्धिभ्रं
शोपुवतिव्रियोजितोहानिरपि च रुद्रदिशः शनियुतदृष्टे धिषणोम्लेच्छभयं स्थानमानहानिः स्यात् द्युतक्रीडामधुपानकेलिरात
श्चाधमैः संगः विस्फोटकादिविहतिर्वीनाधिक्यं जलाद्भयं करभात् हानिर्मनुजान्त् स्थानकल्याणकादेपि च महिषभयम् चिन्ता
वरुणदिग्भूनाधनहानिरपि ध्रुवम् महिषान्करभान्प्राप्तिः कांचित् चिन्तुयुते गुरौ सैंहिकेयेन युतदृष्टगुरुर्वेश्मनकेष्टः बंधुपीडा
वपुर्वातपीडितज्वरपस्मणा सुहृद्वियोगाद्दुद्वेगो मनस्तापो मृतेर्भयम् कुलेशोकः पदभ्रंशो जलसर्पभयंभवेत् स्यादाग्ययदि
शामीतिर्भेवेद्सितमातुषान् हानिर्वायुतदृष्टे गुरौ राहुग्रहेण च स्यात्केतुयुतदृष्टे सुरराजपुरोहितः पुत्रभ्रात्रादिसव
न्यात्स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् देशभ्रमणशीलस्याचिंतावैनीचसङ्गमात् अशुभं कुरुते केतुयुतदृष्टो गुरुर्यदि इति
गुरुफलम् अथ शुक्रफलं वर्षतन्त्रे शुक्रस्वपेवलिनिरुजताविलासस्सद्वस्त्ररत्नमधुराशनभोगतोषाः से
मप्रतापविजयावनिताविलासो हास्यं नृपाश्रयवशेन धनं सुखं च १ अब्दाधिपे भृगुसुते खलु मध्यवीर्ये स्या
न्मध्यमं निखिलमेतदथाल्पवृत्तिः ग्रामस्वदुःखमखिलंसु निवहृत्तिः पापारिवीक्षितयुते विपदोर्थनाशः २ शुक्रे स्व
येऽधमवले मनसोतितापो लोकोपहासविपदो निजवृत्तिनाशः द्वेषः कलत्रसुतमित्रजनेषु कष्टाद्रन्नाशनं चविः
फलक्रियतानसौख्यम् नेजसिंहः शुक्रे कलत्रवरवस्त्रवरान्नपाननीरोगताखिलविलाससुखं सवीर्ये मध्येवम

ध्यम खिलं खलु गुप्तदुःखन्निंद्ये विलासुखपदञ्जनहास्यनाचधनाजिकसारेपि दैन्ये स्वरस्यसचिवः परिपूर्णवीर्योस्द्या
द्द राजवनितासुविलासहास्यम् आरोग्यताखिलविलाससुखञ्चलाभंसेमप्रतापविजयसुमतिञ्च दद्यात् १ मध्यान्
पात्स्वजनतस्त्वरितो विरोधं श्लेष्मार्तिकच्चसुतदारभयञ्च कष्टम् कार्यार्थहानिमपिमोहरुजोदयञ्च कुर्यान्नसौख्यमि
हस्वीयदशाप्रवेशे २ निद्रोसितेखिलजनात्कलहोनितान्तं स्याद्वैरितो नृपजनाद सुखञ्च तत्र सौख्यार्थहानिरतिशोक
भयम्बिवादो रव्येस्वपाकविषयेमतिसंशयञ्च विशेषफलेहायनसुन्दरे वर्षाधिपोयदिभृगोस्तवयोथदृष्टोयुकश्च
वाहनविभूषणनादिलाभः कन्याप्रसूतिरथधर्मपरार्थमार्थे बुद्धिप्रकाशकुशलनमुपैतिजन्तुः १ भृगुतनयोरविणा
युतदृष्टः कष्टमेजाठरं कुरुते ज्वरबाधाच शिरोर्तिर्नेत्रवा दुष्टनोरिपोर्भीतिः २ वपुषि दुर्बलता नृपतेर्भयं दहनभीतिमि
त्रकृतः कलिः किमपिकाशमुपैति धनव्ययं भवति हायनकेरवियुक्कवि ३ चंद्रेणयुतदृष्टश्चेद्भार्गवः पशुनाशकृत् नरव
देतशिरोबाधायातिकामलपिततो स्त्रियः सौख्यमवाप्नोति काचिद्धानोङ्गवाव्यथा भौमेनयुतदृष्टश्चेदुशना धनलाभकृ
त्पित्तप्रकोपनः पीडानृपात्त्वाभोथयाम्यनः चतुष्पराङ्गयं किंचिदनुत्साहो विचित्रता सितस्तुतेनदृष्टोवापुनोथधन
लाभकृत बुद्धिप्रकाशोमित्रादिपुत्रोत्साहोधिमानिता चातुरीचतुरोलाभः स्याद्दुरीचौरिशाधुवं गुरोस्तुक्रपायुक्ते।
स्यात्सुशीलदृढधर्मभाक् पुण्यतीर्थपदमाप्तिर्जोनिवंधुजनात्सुखकृद्विभिः प्रकुपितोरोद्रादिकृजनितेसुखं।

लभते धनसन्माने लाभः स्यात्सितवक्षुतः सितसुशनिना युक्तो वीसितो लाभदायकः पुरग्रामाधिपत्यं च मित्रप्रीतो वि
वर्द्धनः वारुणी दिग्भवो लाभः क्षुद्रस्वस्तुकृतो भवेत् ज्ञातिसंबंधतः सौख्यं देवेत्स्यवात विक्रिया शीतज्वरो जलाद्भीति
मैहिषाद् स्वनो भयं स्त्रियाजरत्या संभोगः सितश्चे स्तुनिदृष्टपुक् सितस्तमोयुतो धनेन स्वदेन शिरोव्यथा पित्तकामलतः
क्षीणः शरीरे क्लेशमश्नुते नैऋत्यान्नीचतो हानिर्जलसर्पभयं भवेत् शीतज्वरोपद्रवः स्यान्नीचसंगाद् नरूपः सितस्तु
केतुयुग्दृष्टः सुहृद्भिर्बान्धवैः कलिः पुत्रादिकष्टं शत्रुभ्यो विघ्नहोनीचसंगमात् हानिर्भयं नैऋते स्याद् दुस्स्वानप्रको
पतः विस्फोटकाज्ज्वलभयं फणिभीर्भ्रममूर्छताः कृष्णा च स्तुमनुष्याद्वा हानिश्चरस्थानाद्भयं सितः केतुयुतो दृष्टोशुभ
स्तेसस्ताफलं इति शुक्रफलम् अथ शनिफलं वर्षतन्त्रे मन्देत्स्य पवलि निरुन्नभूमि वेश्मसे त्राप्तिरर्थनिचयोपव
नावनीशात् आरामनिर्मितजलाश्रयसौख्यमङ्ग पुष्टिः कुलोचितपदाप्तिगणाग्रणीत्वं१ अब्दाधिपरविसुते खलु
मध्यवीर्ये मध्यफलं निखिलमन्नभुजिस्तु कष्टात् दासोष्ट्रमाहिषकुधान्यरतेस्तुलाभः पापस्फलं भवति पाप
युगीक्षितो नर२ मन्दे बलेन रहिते त्वपनोक्रियाणां स्वेन्यत्त्वमर्थविलयो विपदोरिभीतिः स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरकर
त्र्यभुक्तिसौख्यं स्त्र्यशालयुजिसौख्यमपीषदाहः ३तेजसिंहः मन्दो जलाश्रयमहीरुहरोपकर्मवाणिज्यकृष्यवनिल
ब्धिपयोधिवीर्ये मध्येतु मध्यमधमे तु सुहृद्विपत्तिः कष्टक्रियाविफलतानिलरुक्विकारः१ ताजिकसारेपि मन्देब्द

पेधिकवलेवनपर्वताच्चलाभो महान्भवति भूरुहरोपणाच्च वाणिज्यप्रकृष्यपतितोर्थसमागमश्च श्लेष्मावलान्विजजनात्सु
खमत्र नूनम् १ मध्यशशानि स्वजनराजजनाद्विरोधमवाप्नोति कृज्ज्वरश्लेष्मगालेचनेत्रेदारिद्र्यदुःखपरिपीडनमत्र कुर्या
द्रण्यमर्थपरिहानिसुहृद्विरोधम् २ निन्द्यत्र सर्वमेधमनुसुहृद्विपत्तिः कष्टं क्रिया विफलतानिलरुग्विकाराः कार्यार्थहानि
र्थपुत्रसुहृद्विपत्तिरंघ्र्यकेजेभवतिदंष्ट्रिभयञ्च मृत्युः ३ विशेषफले हायनसुन्दरे वर्षपोयदिशनिर्भयमार्त्तिपीडनं वपुषि
वातविकारात् पुत्रदारकलहोमतिहानि र्ग्रामयानमतिभीर्जलदेशात् १ नीवमसद्गजाग्निनाहानिः पश्चिमदेशतः कृष्णकृपाणकात्सौ
रिदेतवर्षेऽशुभम्फलम् २ विधुयुतदृष्टः सौरिःसुतयुवतीक्लेशदस्तनोकष्टम् मित्रविरोधोद्वेगः प्रवासितावपुषिदुर्बलता ज्वरवा
धाच्छिरोऽर्तिर्नृपवह्निभयं तथा च धनहानिः स्यादुद्वेगोमनुजेमेहडिश्पि विधुयुते मन्दे शशियुतदृष्टः सौरियुवतीमरणेनकष्टदा
भवति कुक्षिव्यथा विधने धनाशं किञ्चिदाप्नोति वधुवियोगः क्लेशो मित्रैः कष्टं कफवातसंभवविकारः हानिर्वा यद्यादि
शः स्वल्पसुखवैश्यतोल्पभयं भौमेनयुतदृष्टः सौरिः स्थानभ्रंशोग्नितस्करादिभयम् सहवांधवैर्विरोधो धनहानिर्दक्षिणदिशातः
नविन्यास्याख्य स्वर्णकारसन्नियोधनहानिर्दो रक्तवातविकारः स्यात्सौरिणामंगले युते बुधयुतदृष्टो मंदः करोति सौभाग्यसौख्य
धनलाभः हेमादिलाभासुतजन्माओ मान्यतो यो नरदिशोलाभः गुरुयुतदृष्टस्तु शनिर्गुरुदेवरतः सुवर्णधनलब्धिः सौख्यं तीर्थप्रा
प्तिर्महापदाप्तिश्चरोद्दीनः स्त्रीसंगात्सुखवृद्धिः स्याद्ग्राममभूम्यर्थलाभकृत् लाभः पूर्वदिशोभूयानसौरिर्गुरुयुतेसितःसितयु

नरदंष्ट्रः क्रोडः सुहृत्प्रसंगः सहोदरे मैत्री लाभस्सुतादिसंभवनिरापत्येयदिशोभवेल्लाभः प्रीतिरंगनयान्यंत्रमाननीयः कुलेभ
षेन् कफादिविक्रियासौरिः शुक्रेणायुतवीक्षितः राहुणायुतदृष्टोर्किः सन्निपातरुजाकरः मूर्छा च शीतलारोगः पित्तको
पोंगपीडनं. जलसर्पारिभीर्नीचसेवधाद्धनसंक्षयः नैकृत्याद्धनहानिः स्यादतीसारभ्रमादपि स्यात्केतुयुतदृष्टस्तु
शनिर्वातप्रकोपकृत् विग्रहस्सुतमित्राद्यैः क्लेशः पुण्यपरिक्षयः पापवृद्धिरथोद्वेगो नीचाद्दुःखमवाप्नुयात् आग्ने
यनैऋतीदिशाद्धनहानिः क्वचिद्भवेत् इति शनिफलम् ताजिकसारे स्थानविशेषेणापि वर्षेशफलमुक्तम् सप्ताष्टगो
ष्वपरिपूर्णफलं खगेषु हद्दात्रिभागकनवांशगतेषु मध्यम् नीचारिवेश्मसहितेषु च दग्धवीर्यमस्तादिगेषु खलु न
ष्टफलं समन्तात् अत्रायं विशेषः यदि वर्षेशेन शुभग्रहइत्थशालं करोति तदा वर्षेशस्याशुभफलं पूर्णमशुभफल
न्यूनं ज्ञेयं यदि वर्षेशेन क्रूरग्रहईसराफं करोति तदाऽशुभं पूर्णं फलं शुभफलं न्यूनं ज्ञेयमिति वर्षेशफलं स॰
माप्तम् अथारिष्टविचारः तत्रोक्तम्वस्यमाणम्वावर्षफलसञ्चारिष्टंच्यामरिष्टमाराणलातस्येत्याह मणित्थः दृष्टा
फलं हायनजं च यस्मान्न जीवनं हायनरिष्टयोगात् रिष्टानि तस्मात्प्रथमं च वक्ष्ये पूर्वैर्विधिज्ञैः कथितानि यानि सु
क्तावल्यामपि रिष्टानि च हर्षफले भवन्ति तदा दृष्टा वर्षविचारणं स्यात् सभङ्गरिष्टस्य विनिर्णयात्तत् शिष्यावबोधाय॥
निरूप्यते नाम मणित्थः लग्नाधिनाथे मृतिभावसंस्थे भौमेक्षिते नत्र च भावसंस्थे अस्तङ्गते वा भृगुजे बुधे वा शशांकाभिघातो

वहुधापदस्थ नस्यभावसंस्थेलग्नाधीशेभौमेचाष्टमसंस्थेदन्यर्थेः रात्रीश्वरेभास्करमण्डलस्थे षष्ठेव्ययेवामृतिभावसंस्थेत्रि
दोषजो सोवहुभिः प्रकारैः करोतिकष्टंविविधन्दशायाम् वर्षलग्नपुरंध्रेशोचतुर्थोनिधनोत्यगोमुथहासंयुतोयत्रतद्वर्षे
मरणप्रदो चेज्जन्मनाथोविवलोमृतीशोलग्नङ्गतोभास्करदृष्टिमूर्तिः शस्त्राभिघातोवहुधाचकष्टंकुष्टशरीरेमरणेनतु।
ल्यम् मुथहालग्ननाथौचेत्सूर्यमण्डलमागतौ दृष्टौनोसूर्यपुत्रेणसर्वनाशकरौमतौ योगोयदामूसरिफोत्रहेन्द्रेदु
ष्टैः कृतःसौम्यकृतःकवूलःजन्माधिपः क्रूरयुतस्तदानीमर्थार्थनाशम्मरणेनतुल्यम् वलोत्कटः क्रूरखगावलेन
हीनापदास्तौ मरखगा स्तदानौ दुःखमहात्राधिकृतौ चवैरंपरस्परंशत्रुविमर्दनंच दैत्येन्द्रपूज्येयदिजीवसंस्थाः सुरे।
ज्यपूज्येरिपुभागवर्ती स्वंभेपिसौख्यंनहिवर्षमध्येदृश्याफलंहायनजातदानौ असंगतौभार्गवसोमपुत्रौनोचस्थि
तोराशिपतिर्यदास्यात्तदायोविरामरणंचकष्टंशरीरपीडामतुलांकरोति जन्मलग्नाद्वर्षलग्नमष्टमेयस्मिजायते तस्मिन्व
र्षेभवेत्पीडामृत्युःपापयुतेक्षणात् अष्टमलग्नेशयहेश्वरयोगोनिषिद्धइति ताजिकसारे। हद्देश्वरोहायनलग्ननाथाः
सप्तांत्यगः क्रूरयुतःकरोति मृतिंदशायांशुभयुक्तदृष्टिः फलंतदर्धंप्रतिमंकरोति नीचेत्रिराश्याधिपतिः परस्यगेहेथपा।
पेनविलोकितश्च कार्यस्यनाशंकुरुतेह्यकस्माद्वैरंचकष्टंपरतस्तदैव परेथिहेशोरविमंडलस्थोपदांनरेवंप्रवदंति।
सन्तः सप्ताष्टमस्थेनतुवर्षनाथेमहाभयंभूपकृतंचकष्टंतदांशुभागोशशिजेकवूलेमंदेनसार्धंनसुखंकदाचित् कलत्र

हानिर्मरणे चतुः खेकरोति नैवे रवहुधानराणां क्रूरः खगो योत्तमितो थवक्रो क्रूरस्य गावैयदि लग्ननाथः क्रूरस्तदा मन्नसुश्रो
तितज्ज्ञा पुरं त्ववरं पुरतो विनाश वर्षेतत्रे लग्नेश अष्टमगे षष्ठेशेन नष्टेवा कुजे सिते नजो वयोरस्तगयोः शस्त्रघातो विपन्मृतिः
क्रूरमूसरि फोव्देशो जन्मशः क्रूरितः शुभैः केवूलेपि विपन्मृत्युरित्थमन्याधिकारिनः लग्नेशेष्टमगे षष्ठेशान्तेनो चान्मृतिमादि
शैनरित्थिहेशेव्दपवापि भेसंयाते रुजाविपत् जन्मन्यष्टमगपापो वर्षलग्ने रुगाधिदः चब्दाव्दलग्नयोनष्ट वलो वेस्या
न हृतिः वपांशुनिधनारिस्थजन्मेशाव्दपमुथहाः एकर्क्षगास्तदा मृत्युः पापयुक्त्दृशा ध्रुवं जन्माव्दलग्नपो पापयुक्तौ प
तितमस्थितो रोगाधिदो मृत्युकराव्दलग्गेनेसिते शुभैः अव्दलग्नाद्व्ययजूरिष्कार्यस्थो रुजानदा एवं वर्षाव्दलग्नेश
जन्मेशो रपि वं धनम् लग्नेपापखगानेरयद्विगतेयुनेतयामृत्युकृदिति ताजकसारे अष्टमे पिकर्नरीति चिह्नो काहा धनसु
हरे स्यात् क्रूरकर्तरिपुत्ती लग्नेशो रुजरोगभयं करोति जातकभूषणे। स्यासुतेसितगुनलग्नभर्ता स्यान्मृति ८ स्थि
तिकरोमृतिकर्ता सूर्यस्य नक्रिरणोधिषमणशेशरत्नपीडनकरोहिन॥ पोचदिस्थिहा यापयुता षड ष्टव्य पोप योगे हेति हृता
शभौतीः करोनिवर्षरविनेदनेनयुजे सितेवापचनप्रकोपः मरननिधन ७।८ वंधुध मोत्य १२ शत्रु ६ स्थिताचेजन
नसमयलग्नादिंथिहाव्देष्टमस्थां खलगगानचैष्ट्वे युक्तहश्चातिरिष्टं जनयतिशुभदृष्टोत्पन्नरिष्टोल्पतास्यात् कामिनि
भवनगस्तुहिमांशुलग्नपो मृतिपतिर्यदिसंस्थः द्वादशे १२ द्विषि ६ तथा पुष्टि चरिष्टं स्यान्नूनो चननुपोसुथहेशः

जन्मर्क्षेनाथो निधनेथ लग्नात्स्यान्मृत्युकृत्क्रूरयुतेक्षितश्चेत् हिल्लाजदीपिकायां क्रूरस्य दृष्टासितगुरुस्तयोयः केन्द्रे
ण दृष्टश्च शुभे मृतिः स्यात् समंदलग्नेद्युनगे महीजे वर्षेन रोसौ यमसद्म याति लग्नाधिपे क्रूरयुते द्युनाख्ये समस्तदृक्क्रूर
मेलवेन दृष्टे विनष्टपापेन च निश्चयेन वर्षेन रोसौ यमसद्म याति कुजस्तमोर्कसुताः सुखमाश्रिता यमकरं स नरः प
रिगच्छति मृतिगतेस्वशुभो शुभदृष्टिपुग्विगतदेज्यदृशाद्गना मृतिः ताजिकसारे लग्नास्तान्त्यषड्गो हिमरुग्विदृ
ष्टः खलैः संयुतः स्याद्रिष्टं प्रकरोत्यसौ च गुरुणा नो वीक्षितस्स दृशा कष्टं स्यान्तु निनासुजेन दहनाच्छु स्त्राद्भयं वावि
द्रुः सेदृष्टः प्रकरोति सौम्यखचरैः सौख्यप्रदः शोभनः रंध्रे शोथविलग्नपो पदि विधो लग्नाद्यपारिष्टगोतो सौम्यखलो
कितो निधनकृन्मृत्याधिपो वा तथा देवालकृतौ चंद्रेशलग्नेशमृतीश्वराश्च द्वयोरिमृत्युपगता विलग्नात् मृत्युप्रदा
जन्मपमुथहेशौ मृत्युस्थितो क्रूरनिरीक्षितो तथा इत्यरिष्टविचारः अथारिष्टभङ्गः वर्षतंत्रे गुरुश्केंद्रे त्रिकोणवा पापा
दृष्टः शुभेक्षितः चंद्रलग्नेन्थिहारिष्टं विनश्याथ सुखं दिशेत् लग्नाधिपो बलयुतः शुभेक्षितयुतो यदा केंद्र त्रिकोणगो
रिष्टं नाशयेत्सुखविनदः लग्नेद्युनेशस्तनुगः सुरेज्यः क्रूरैरदृष्टः शुभमित्रदृष्टः रिष्टं निहत्याथ यशः सुखाप्तिं दिशेत्स्व
पाके नृपतिप्रसादं बलान्वितो धर्मधनाधिनाथो क्रूरैरदृष्टोतनुगो तदा स्यात् राज्यं गजाश्वां वररत्नपूर्णं रिष्टस्य नाशोप्य
तुलं यशश्चयय

दासवीर्यो सुयहाधिनाथो लग्नाधिपो जन्मविलग्नपो वा केंद्रत्रिकोणाय धनस्थितास्ते सुखार्थहेमांवरलाभदास्युः त्रिष
ष्टलाभोपगतैरसौम्यैः केंद्रत्रिकोणोपगतैश्च सौम्यैः रत्नांवरस्वर्णयशःसुखाप्तिर्नाशोप्यरिष्टस्य तनोश्च पुष्टिः तुंग
शनिर्वा भृगुजो गुरुर्वा शुभेक्ष्यमाणोप्यवनाद्भुताभिवलीकुजो वित्तगतो यशोर्थ तेजांसि कस्याश्च सुखानि दद्यात् मणि
स्थः सुखाधिपः सौख्यगतो वलिष्टः सौम्यैर्युतः शुक्रैः सहितोथ दृष्टः ददाति सौख्यं विपुलं मनोज्ञं जायासु सौंदर्यगुणा
न्वितां च सुयहा याउ पाच पे ३।६।१०।११ सूर्यो वा धरणीसुतः तस्मिन्नवै शुभसंक्षेपफलमद्दायकं अष्टमलग्नापवारः
संहितायाम् रुषकुलीरइषालिमृगांगनाजननराशिविलग्नगृहाष्टगाः शुभफलाभृगुणा कथितास्तयोरभिपतीसुदृ
शोहिपरस्परम् यादवः यदि शुभाभवकण्टककोणगापश्यवाङ्पतिर्वलिकेन्द्रगः हरति रिष्टगणाङ्‌ पापाचेन्नन्तु
भृतानमतामिव विघ्नजं यदि खलोव्दतनोस्त्वशिनोथवा त्रिरिपुलाभगतः सवलःशुभैः वलिभिरीक्षितयुक्ततया हरे
दशुभमाशु मपासुयजफलम् तनुपतिर्यदि वाव्दपतिः शुभाशुभविलोकितयुक्तदिकेन्द्रगः भृगुसुतोथ हरेदशुभं स्वकुं
कुलमशीलमिवार्यजनैस्तुतम् वलिनि सौम्यखगेप्यवले शुभे भवति सर्वशुभं तनुधारिणाम् विलसदमलतेजश्च
न्द्रमाकेंद्रवर्ती स्फुरदमलकलापैः सौम्यखेटैश्च युक्तः कृतिसदृशमवीर्यं वीर्ययुक्तश्च जीवो हरति मरणकालं योगि
वस्निद्धवंध्वहिलाजः जीवे विलग्नेननुपस्स एव चैराशिकेशीनभवत्यरिष्टम् मन्दस्तनोः केंद्रगतस्स एव शुभ ॥

हद्देशस्त्वशुभम्विनश्येत् चैराशिपोस्तवस्वक्रविपुग्वलाढ्यस्सत्स्थानगः खलवियुक्सितगुरुजीवेन् शुक्रस्तुकेन्द्रदृष्टि
तोयदिपश्यती ज्यङ्क्रानुगंस्कुलमेतिलयन्स्वरिष्टम् चन्द्रराशीश्वरोलग्नराशिपश्च खलैर्विमुक् रिष्टन्तदा लयं याति च।
थाव्याधिस्सदोषधैः अत्रविशेषउक्तस्ताजिकमुक्तावल्याम् षष्ठाष्टमद्वादशतुर्यसंस्थापापान्विनाक्रूरनिरीक्षितेन्थि।
हानदीश्वरस्तद्वदथार्कतुङ्गोवर्षेश्वरोरंभरिपुश्चयस्य: अस्तङ्गतोलग्नपतिश्चतद्वत् ८।६।१२ त्तामान्यनान्योपि विनाशसं
स्याः तथाहलग्नात्त्रिपताकचक्रे विहङ्गराशौ जन्मपतिश्चरन्ध्रे पराजितावर्षपजन्मलग्नवर्षाङ्ग मुथापनपस्तथैव
अस्तङ्गताजीवितपुण्यदेहनाथाइमेरिष्टकराहियोगाः अन्योन्ययारिष्टहराः स्वचरामुनिभिस्स्मृताः रिष्टकर्तृग्रहाणां।
चवीर्यमेकत्रकारयेत् तद्वच्चरिष्टहर्तॄणांस्थापयेच्चपृथग्बलम् तत्रारिष्टबलेयोज्ये मृतिरोगबलेपुनः देहाभपुण्यजी
वानांवलंतद्वर्गकदलः इष्टकष्टबलंश्चप्यरिष्टारिष्टबलेनयानयोरंतरज्ञोधीमान्रिष्टमङ्गमादिशेत् सौम्यैरिष्टसमक्षे श
धर्मोरिष्टलयंव्रजेत् रिष्टकृद्ग्रहदशान्तरेयदान्तर्दशाधिरिपुपापिनोभवेत् तत्रमृत्युमपिनिश्चयंवदेत् ज्ञानकापुरवशानुर
वहि इत्यरिष्टभंगविचारः अथराजयोगविचारः उक्तं च सुधानिधौ नृपास्यंदसर्वजनाभिमृग्यंलभ्यंचतद्भाग्यवशेनपुं
भिः तहत्यनेखेटकृतैस्तुयोगैस्तानत्रयोगान्कथयामिकांश्चित् तुर्येशांशुगतोवलीवलिशुभेयुंकेसितोराज्यदःकेन्द्राप्नि
११त्रिसुताकगःसुरगुरुर्जन्मागपोवेश्मगः योगेस्मिन्द्विजयेपिवाजिविलसत्कुंभीइरसेनेन्नृपंतनुयोत्समदद्विषद्गज

हा० र०
६६

गतोशार्दूलविक्रीडितं युवतिधामपतिस्तनुगोवलीगुरुयुते स्थितमूर्तिगृहोद्भवे विविधभोगयुतं नृपसंपदापरिददाति
ददाति मनोरथं मेषूरणो १० स्वोच्चगतः पतंगः कर्कोदये वाक्पतिरिंदुरथे स्वसंस्थ शालस्तु भवेन्नृपालः समुद्रमुद्रांकित भू
मिपालः ४ कर्कोदये वाक्पतिरिंदुराज्ये समृद्धशाली नृपतिः स्वभेके यस्य प्रसादादरिसुन्दरीणां समुद्रसंदर्शनकौतु
कं स्यात् निशेशसूर्यो सितवाक्पतौ चकेन्द्रशालोपतिनान्यभस्थो वीर्यान्वितो स्ते यदि भूप ऊर्व्यां प्रशास्तिसच्छत्रय
शोवतंसः वर्षेश्वरो लाभगतो केजो केमेषूरणे चेद्दक्रेत्स्यशास्तः समुद्रसीमामभिलापुरीवत्सपालयन्मालिनशत्रुवा
लः वीर्यशालि भृगुजेन्त्यशालिनि साधिकारपदलाभकमेजम्ने व्हमंडलविमर्दनस्समोभूपतिर्गजरथाश्वनोरणेसर्वेशुभाः
केन्द्रगता स्त्रिलाभारिस्याः खलावीर्ययुताः नृपस्यात् वातोच्छलद्गाङ्गतरङ्गशोभाहरस्फुरच्चामरवीज्यमानः पञ्चाधिका
रिपत्तिभिर्मिथस्त्वशाले केन्द्रस्थितैर्वलयुतैर्नृपतिर्विधत्ते यस्य प्रतापतुलितं हि रुचं च सूर्यम्ब्रंवन्तु रङ्ग मरथोस्थित
रेणुजालैः उत्तरतन्वे लग्नेश्वरे स्वशुभखेचरश्च च्छशांकलग्नाधिपतीनभस्थौ सवीर्ययुक्तोशुभवीक्षितौ स्तो वर्षेन
दास्यात्खलु राज्यलाभः लग्नाधिनाथेन हिमांशुना वा यदीत्थशालं कुरुते नरेशः शुभस्तनुस्थादिगतोम्बरस्थपस्थेनदा
स्यात्खलु राज्यलाभः हिमांशुकर्माधिपलग्ननाथा मेषूरणा १० स्याश्शुभवीक्षिताश्च खेचराचादिभस्याश्शुभखेचराश्च राम
नदा प्रकुर्युर्ध्रुवराज्यलाभम् हर्षस्थितेकर्मपतोशुभग्रहे स्वतुंगराश्यादिगते तथोदिते शुभे सिते केन्द्रधनत्रिकोण ६६

गेराज्यस्यलाभोस्तिशुभैर्विलग्नगैः लग्नेश्वरस्स्वर्क्षगतोविलग्नेस्वतुङ्गनाथेननिजोच्चगेन दसुतदानत्रभीश्वरा
ज्यलाभोभवेद्भूमिपतेःक्रमेण स्वोच्चस्थितोलग्नगतःशुभग्रहःशेषैस्त्रिकोणायगतैर्बलान्वितैः अविनितोराज्य
पदाप्तिरुक्ता तिस्स्याद्दलिकास्वर्क्षगृहादिसंस्थैः मीनोदयेभार्गवजीवसंयुतेलाभेकुजेराज्यपदाप्तिमाहिशेन च
वोदयेसौम्यहिमांशुभार्गवैः केन्द्रेगुरौसुःखलुराज्यसम्पदः शुभेन्यशालीन्वरयोविलग्नेराज्यप्रदस्स्वोच्चगृहा
दिसंस्थः लग्नेश्वरेस्वर्क्षगतेविलग्नेस्वोच्चकुजेस्यान्नखलुराज्यलाभः केन्द्रेहिमांशुस्स्वगृहेस्वतुङ्गे वीर्यैन्यशालकु
रुतेरवेपन लग्नाधिपेनाथचतुष्टयस्थोवर्षेनवास्यान्नखलुराज्यलाभः केन्द्रस्थितेशीतकरेबलाढ्येशुभैर्युतेक्रूरविव
जितेच शुद्धेपिवास्यान्नखलुराज्यलाभश्चंद्रेश्वलेनोच्चगतेनराज्यमणिन्यःवाचस्पतिर्लग्नगतस्तनौयोजन्माधिनाथः
सुखगोत्रयस्य सर्वेरिहेन्द्रपरिहृत्यभुंक्तेबलेगजाननेविपुलाचलक्ष्मी जामित्रनाथेनतुभावयानेलग्नेगुरौमित्रगृहे
स्वदृष्टे क्रूरेरदृष्टेधनधान्ययुक्तोभवेन्नरःशक्रसमोबलेन धर्माधिनाथेसबलेर्थनाथेयुतेशुभैर्लग्नगतेरदृष्टेक्रूरैर्गजा
नोविपुलाश्चलक्ष्मीसुनन्तिजन्तुःशुभकर्मयुक्तः सौम्यग्रहैःकेन्द्रकोणसौम्यैस्त्रिषष्ठलाभायगतैर्विलग्नात् कीर्तिप्र
भापुत्रधनानिरत्नप्रवालवस्त्रादिसमस्तलाभम् निजांशकस्थेत्रिदशेज्यपूज्यदैत्याधिपेस्वोच्चमुपागते च निज
जांशकस्थेरजनीशपुत्रेभवेन्नतुस्त्रोमनुजाधिनाथः यदीन्यशालीगुरुशुक्रसौम्यैः रुतनस्तदाराज्यभवोहि १

लाभः स्वोच्चस्थिते सौरचित्तेोपहासो वलेन शक्रप्रतिमो मनुष्यः धर्मे रतिः कांचनलाभयुक्तः प्रीतिः स्ववर्गे धनधा
न्ययुक्तः वलीच भौमो धनभावसंस्थो भवेदकस्मादतुलं च तेजः निशाधिनाथेन हते कुले देवाधिपेज्ये न तु कंटक
स्थैरत्नाम्बलाभं कुरुतेन तदानीं पश्च लक्ष्मीमतुलां करोति यदीन्य शालो रविनोस्ति सौम्यः क्रूरैस्त्रिषष्ठायगतैः सहे
व विजित्य सर्वान् पि वैरिहंसान् भुनक्ति राज्यं विपुलं सभोगैः सौम्येट् शुक्रा नित्रहद्द संस्थाः सूर्यारमंदा स्त्रि स्वलाभसंस्थाः न
राधनं वा वहुलप्रभावान् भुनक्ति शक्रप्रतिमो वलेन देवमूसरिः फौयदि भुक्त सौम्यो गुरुस्तृतीयोपगतोस्ति यस्य भुक्ता
पशो राज्यफलं विधते हस्त्यश्व निष्पीडितवैरिहंदम् पयामुथे शौ निजभावनी स्वो च्चगतो मित्रशुभैश्च दृष्टः ददाति लक्ष्मी
ङ्गजरत्नहेमप्रवालकांस्यं सततं नरेभ्यः त्रिराशिनाथो यदि भूमिपुत्रस्त्वतुङ्गभागे निजभागगो वा लग्नत्रिकोणप
गतौ ददाति महीं सुखं सर्वंवलोपपन्नम् स्वोच्चंगते देवपुरोहिते च त्रिराशिनाथे निजवर्गसंस्थे परस्परालोकनमत्रया
ते ददाति पुत्रान् विपुलाश्च लक्ष्मीम् चतुर्थसौरी यदि सोमपुत्रेक्ष्म मूलवर्ती यदि पञ्चमांशे महावलश्चारिधनं च धत्त
मित्रागमं कार्यविलासयुक्तम् मित्रस्य गेहे यदि भूमिपुत्रो गृहे स्थिते स्वोच्चगृहे कवुलौ ददाति राज्यं विपुलश्च
नोनानारीं धनमश्वाजिगजादिलाभम् यदीन्दु सौम्यज्य सुरारिपूज्याः स्वोच्चङ्गता स्वांशगता यदि स्युः लग्नात्त्रिकेन्द्रो
पगताः स्वमित्रैर्दृष्टाश्च युक्ता निजवीर्ययुक्ताः गजाश्वरत्नाम्बरदेशलाभं स्त्रीपुत्रलाभं विविधञ्च सौख्यम पञ्च

खेटाः परमर्द्दनञ्चकुर्वन्ति सर्वे वलिनो नराणाम् भाग्याधिपस्त्वोच्चमुपागतो वलीरवीन्दुवा चस्युतिभिर्निरीक्षितः भाग्यो
दयं स्याद्धनधान्यलाभो नृपप्रसादो नियतं नराणाम् यदार्कपुत्रो वलवान्स्वतुङ्ग संस्थोप्यतुङ्गे भृगुजो वलाढ्यः यदा तदा
म्लेच्छजनप्रसादाद्धनं क्षितिराज्यं विपुलं च लक्ष्मीम् वर्षे नन्व यदा सवीर्यो मुथहाधिनाथो लग्नाधिपो जन्मनि लग्नपो
वा केन्द्रत्रिकोणायधनस्थितास्ते सुखार्थहेमाम्वरलाभदास्युः तुङ्गे शनिर्वा भृगुजो गुरुर्वा शुभे स्वशालाद्यवनादृताश्रिम
ताजकसर्वस्वसारे स्यादिक्कवाले खलु राजयोगस्यादिन्दुवारे नृपराज्यविच्युतिः नृपात्मजानामिह राज्यलाभो
न्येषां प्रतिष्ठा वसुलब्धयस्युः ताजिकालंकारेपि जननेजनने त्रगोचराः खचरास्स्वगृहोच्चसंस्थिताः अरिभमा
विहाय हायने यदि तेस्युस्सकलार्थसिद्धिदा इति अथ राजयोगभङ्गः मणित्थः व्ययेशः शोको यदि तत्र सौरिः षष्ठे भृ
गुर्हानिकरस्समन्तात् धनाश्वरत्नादिमहाद्भुतानां स्वचित्तवैकल्यकरो ह्यकस्मात् धर्माधिपे वाविवले च वित्तनाथे
विलग्नेशुभदृष्टिहीने क्रूरैर्युते नाशमुपैति लक्ष्मीस्सुसञ्चिता शक्रसुरक्षितापि ताजिकभूषणे नीचस्थिताश्चास्तमि
नाश्च पापा नृपालयोगं दलयन्त्यलन्ते खलाः कुवर्गा विवलाश्च सौम्याः कृतार्गलास्युर्नरपालयोगाः ताजिकसारेपि
नीचोपगा वैरिगृहोपजाता पापैर्युता वास्तगता ग्रहेन्द्राः हरन्ति राज्यं विपुलं नराणां तदा सुखं नास्यनरं हि वर्षे
दुष्टवर्गोपगाः पापास्सौम्याश्चेद्वलवर्जिताः अपकुर्वन्ति ते राज्यं कष्टं कुर्वन्ति देहिनाम् अस्तङ्गतो नीचमुपागतो वा

क्रूरारिसंपीडितमूर्तिकोवा देवेज्यशुक्रौमनुजाधिपत्यंसुखार्थलाभंहरतोनराणाम् सुतौव्योमपतिर्येहस्सयदिचे
त्तदृष्टद्वाधिपतिर्तोनीचस्थ्वास्तसुपगातः शुभदृष्प्रोक्तोव्दपेशोबुधैः सोम्याश्चेन्नतिताश्रिताःखलखगाः केन्द्राश्रितावक्रि
णो निर्वीर्यायदिवातदाब्दसमयेलक्ष्मीः परिक्षीयते जनोव्ययेयोरष्टमे चवर्षेस्वस्वामिसौम्येक्षणयोगहीनः खेश
रिदृष्टर्क्षपुनश्रियहरेन्नृष्णोवधैर्य्यमुरुषुस्पूज्यम् अब्देशःपदयोयवालमयगोनीचारिगोवाभवेल्लग्नेशोनष्ट
तेशराफपुनिकःखेशोयरात्रीश्वरःसीलोनीचयुतश्शुभोक्षितपुजिसद्यौपिदुष्टाश्रयोराज्यन्नीतिवलेनविस्तृतमि
वसीलोविदेहेरुजम् पश्चाधिकारिश्वपिनैवकेंद्र त्रिकोणलाभक्रमगोवलीयान् परेपिदृष्टाश्रयगाविधीयोसदा
भवेद्धूरिसुखार्थनाशः लग्नेश्वरेनीचपतीत्यशालेराज्यच्युतिर्हीनिधिपान्नृपस्य॥ खपे१० खनीचाधिपतीत्यशालेस्याद्वाष्टम
स्थस्थितिनृपस्यसून्यम् वर्षेतन्मे अब्देन्थिहेशादिखगाःखलैश्चेद्युतेक्षिताश्चसगनीचगावा सोम्यवसेनानृपयोगभ
गनदावरेद्दितसुखस्यंच इत्यजन्मनिवर्षेचयोगकर्तुर्वलाबलम् विमृष्यकथयेद्राजयोगानडूरामेवच॥इतिश्रीम
दैवज्ञवर्य्यपण्डितदामोदरात्मजवलभद्रविर
चितेहायनरत्नेवर्षफलादिविचाराध्या
यः॥ ॥ पंचमः ॥

२०८

अथहायनरत्नस्योत्तरार्द्धप्रारम्भः ॥ ❋ ॥

हा. र. उ. १

श्रीगणेशाय नमः अथ तन्वादिद्वादशभावविचाराध्यायः उक्तञ्च यादवेन भावस्य स्वामिनं धीमान्दृष्टेपि व तुं सहि
ताहितं स्मा: तथैव तन्वादिकभावजातं शुभाशुभं तद्विवर्णोम्यथाहम् द्वादशभावानां संज्ञा समरसिंहेनोक्ता तनु१ धन२ स
हज३ सुहृत्४ सुत५ रिपु६ जाया७ मृत्यु८ धर्म९ कर्म१० आय११ व्यय१२ इति भावा द्वादश कार्यस्थानानि लग्नाद्या इति अथ
सामान्यतो भावविचार उक्तोऽन्यत्र यो भावः स्वामिसौम्याभ्यां दृष्टो युक्तो यमेधते। पापदृष्टयुतो नाशो मिश्रैर्मिश्रफल
मदेत् अत्र स्वामिशुभग्रहाणां युतो दृष्टो वा तद्भावसम्बन्धि वस्तु सौभाग्यं कार्यं तद्भावोक्त शुभपदार्थो नाशं च शुभप
दार्थनाशेन वस्तु स्व पापैस्तद्भावोक्ताशुभपदार्थवृद्ध्याशुभपदार्थनाशेन च स्वस्य दुःखमेव मिश्रैः सौम्यपापैर्मिश्रं शुभम
भद्र तत्र सौम्याधिक्ये सुखाधिक्यं दुष्टफलपापाधिक्ये दुःखाधिक्य शुभफलं तत्तुल्यत्वे क्रूरसौम्यानां बलाबलविवेके
न फलनिर्देशः अत्र भावेशमित्रग्रहेण दृष्टो युतो वा भावः स्वफलप्रदो वाच्यः भावेशशत्रुणा सौम्येनापि युतो दृष्टो वा भा
वः स्वफलनाशको ज्ञेयः भावाधीशोपि लग्नाद्भावाद्वा केन्द्रगो भावशुभफलवृद्धिदः षष्ठाष्टमद्वादशस्थो भावफलनाश
को ज्ञेय इति विशेषः भावनाथो यथा पश्येद्भावं कार्यकरः स्मृतः आक्रान्तोपि च यः पश्येन्न रजः कार्यसिद्धिकृदिति जीर्ण
ताजिके अत्र विशेषो भगवता गर्गेणोक्तः नीचस्थो रिपुगेहस्थो ग्रहो भावविनाशकृत् उदासीनगृहे मध्यो मित्रस्वर्क्षत्रिको म.
णगः स्वोच्चगश्च ग्रहो वश्यभाववृद्धिकरः स्मृतः इति षष्ठाष्टमव्ययभावेषु विचारस्य विपरीत्यमाह सत्याचार्यः सौम्याः पुष्टि १

पाविपर्ययसंश्रिता ग्रहाः कुर्युः मूर्त्यादिषु निधनात्यारिपुभावेषु स्थानात्फलं दद्युरिति अयमर्थः अष्टमस्थाः सौम्याः
मृत्युहानिं कुर्वंति पापा मृत्युवृद्धिं कुर्वंति द्वादशे सौम्या व्ययहानिं क्रूरा व्ययवृद्धिं षष्ठभावस्थाः सौम्याः शत्रुहानिं क्रूराः श
त्रुवृद्धिं कुर्वंतीति सत्याचार्यमतं षष्ठे सौम्याः शत्रुवृद्धिं क्रूराश्शत्रुहानिं कुर्वंतीति ताजिककर्तृमतम् तदग्रे ग्रहाणा
भावफलम्प्रकटो भविष्यति अत्र विशेषमाह समरसिंहः जन्मनि यस्मिन् राशौ शुभोऽशुभो वा वर्षलग्नेपि यदि भव
नि तदा पूर्णं शुभं यच्छति स्वधातुवशात् अत्र विशेषान्तरमाह तेजसिंहः लग्नप्रभृत्यखिलभावपतौ विनष्टे तद्भावजात्र
विषयस्य क्षतिरित्थमत्रानष्टे रिपौ रिपुरुजोपनयोऽन्यनाथेनार्थव्ययप्रमृतिपेषु निहानिरित्थमिति अथ भावेषु बलिष्ठग्र
हस्य फलमुक्तं संज्ञातन्त्रे लग्न१ कर्म१० अस्त७ तुर्य४ य११ सुत५ धर्म९ स्थो बली ग्रहः यथादिमविशेषेण सत्रिवित्तेषु १॥
१०।४।७।११।५।९।३।२ चंद्रमा कुजः सवितृ ११।१०।७।४।११।५।९।३।२ एवं छायासूनोर्वर्षे च विचिन्तयेत् भावान् वेत्यग्रा
लास्तसूरिः फाद्यरिपवोऽशुभाः दीप्तांशानतिक्रमेण शस्ता इमेपीति विचिन्तयेत् अत्र सर्वापेक्षया लग्नस्थो ग्रहो बलीन
माद्यष्टमस्थो हीनबलः एवं सर्वत्र द्वादशाष्टमषष्ठभावा गणिता गता अधिष्ठितग्रहदीप्तांशानतिक्रम्य वर्तन्ते तदा शु
भफलदा इति एवं शुभभावेषु ग्रहास्स्वदीप्तांशमध्ये वर्तमानाः शुभाः तदतिक्रमेन्यूनफलदा इत्यनुक्तमपि ज्ञेयम् भावविचा
रविशेषमाह यादवः यद्भावपतिर्ग्रहो जनुषि सोत्राब्देऽधिकारी बली तत्प्राप्तिकरोऽथवा जनुषि यद्भावाधिपो व्देसच पश्ये

हार
३
२

तं संतथाविधो यदि चनो पश्येत्फले सप्रवद्यः कश्चित्खचरो जनौ शरदिपद्मस्योत्तमत्राप्ति इति अन्योपि विशेषः
क्तोहायनसुंदरे यस्मिन्भावे भावनाथेनयुक्तो लग्नस्वामीतस्यभावस्य वृद्धिं कुर्यान्नित्यं मृत्युनाथेनयुक्तोयस्मिन्भा-
वेतत्सह हानिं सदैवेति अथ लग्नेशोपद्भावस्वामिना सहेत्थशालं करोति तद्भावसम्बंधिपदार्थो नावर्षे लाभसुखादि
कं वाच्यं तत्रापि मणऊ स्वह्लासरर हद्योगादिसंभवे इत्थशालफलं न वाच्यं एवमित्थशालासंबेपि यमयानक्रत्ना-
वीरयोगादौ फलं यथोक्तं वाच्यमिति भावविचाराध्याया अनुक्रमपि ज्ञेयं अत्र जातकवर्षप्रश्नादौ लग्नादिदृष्टाभावा-
साध्यासतो यत्र यत्र भावे पापग्रहस्तु कथितं तत्तद्भ्वभिप्रायादि ग्रहयोगतो वाच्यं उक्तं च चंडेश्वरेण यद्यद्भावेतु य-
द्दलुकथितं यवनादिभिः तत्कार्यं सहमास्यात्ततः प्रश्नादिषु चिंतयेत् इति सामान्यतो भावविचारः अथ विशेषभा-
वविचारे आदौ तनुभावविचारस्तत्र तनुभावे किं चिंतनीयमित्युक्तं चंडेश्वरेण आरोग्यपूजागुणमानदेहमायुर्वयो
ज्ञातिजदोषसौख्यं क्लेशादुकौ लक्षणवर्णस्थानं द्वारिनेपस्यवधूस्तनौस्यात् अत्र तनुभावस्थे स्वामिसौम्यास्यादृ-
ष्टेयुक्तोवास्यात्तदा देहे आरोग्यं लोकतः पूजालाभः गुणोदयः सन्मानाधिकारं शुभाचरणं आयुषि निर्विघ्नता लग्ने
शवयसा पुरुषेण सुखाऽधिकास्वज्ञातिसौख्यं क्लेशनाशः शुभाकृतित्वं नामकांतिवर्द्धनं देहे शुभलक्षणोद्गमः लग्ना
धीशस्य सहाजनोक्तत्रा स्थाणादिवर्णद्वार यासुखमंगरस्याभागिनेयजायादेहेतुसंभामिनेयविवाहासुस्तवेनवा

यम
२

सुखमेवं पापैः सर्वं विपरीतं ज्ञेयं मिश्रैर्मिश्रं च पूर्ववत् ज्ञेयं अथ विशेषयोगास्ताजिकसारे लग्नाधिपे पूर्णबले ति सौ
ख्यमारोग्यतनाङ्गानि विवर्द्धनञ्च अल्पं सुखं मध्यबले विनष्टे कष्टं व्यथा स्यादितरेत्यसौख्यम् अत्र वर्षलग्नेशो जन्म
न्यपि पूर्णबलोऽपेक्षितः सुक्तं तेजसिंहेन लग्नेश्वरेऽब्दजनुषोरपि पूर्णवीर्ये नीरोगतनामतिमहत्त्ववपुःसुखानि
नि लग्ने नयदृष्टसहिते विभुनाशुभैर्वा भावेषु चैवमखिलेषु फलं विलोक्यम् एवम्पापैस्सर्वं विपरीतं ज्ञेयं मिश्रैर्मि
श्रफलम्भवेत् केन्द्रस्थिते लग्नपतौ न सौम्यैर्दृष्टे युते वा नवपञ्चमस्थे सौख्यं विलासो विजयो भवेद्धाकम्बूलगे रा
त्रिपतौ बलाढ्ये लग्नं यदा पापखगैस्समेतं सौम्यग्रहैर्नो सहितं च दृष्टम् तदाति मान्द्यं बहुलं समस्तं नरैर्याविवादक्कु
जनैर्नराणाम् शुभग्रहाः केन्द्रगता बलाढ्या नितान्तसिद्ध्यर्थलाभप्रसुकार्यसिद्ध्यै पापग्रहाः पञ्चमकेन्द्रगा वा दारिद्र्य
दुःखाय भवन्ति तत्र सौम्यग्रहैरुपचयोपगैस्तैस्समस्तैर्लग्नात्तथा हिमकरात्सबलैर्नराणाम् दद्युर्धनानि विविधानि विला
सहास्यं सौख्यागमं निखिलयोगजनात्पृथिव्याम् समरसिंहः लग्नेशे केन्द्रस्थे शुभग्रहैर्लग्नगे शुभैर्दृष्टे लग्नात्त्रि
कोणसंस्थे स्वेममन्देहस्यचन्द्रभूपशिले जातकलग्नाद्वर्षे षष्ठे व्यये वा दुष्टाग्रहैः क्रूरैः दृष्टे युते च वा व्यन्तहर्षेनशु
भमन्ययोगेऽपि जन्मनि पापे वर्षे लग्नगतामुन्थहा नहि श्रेष्ठा क्रूरयुतदृष्टचन्द्रे लग्नस्थे चाशुभं बहुशः लग्नात्सप्ता
ष्टमगे भौमे वर्षन्नशोभनं वाच्यम् जीर्णताजिके उदितो लग्नपो लग्नमध्यस्थे सर्वैर्ग्रहेक्षितम् सार्वभौमस्तदा योगो म

हाभागयस्यजायते यद्राशिजोनरस्तस्यसमुदेतिपतिर्यदा राशीशस्योदयोवास्यादुदयस्तत्रवत्सर उदितः स्वोच्चगो
वापिराशिपोलग्नपोथवा शुभेनदृष्टस्तेनतस्यकुर्यात्सुकोथवाग्रहः लग्नेशोवीक्ष्यतेलग्नंवीक्ष्यतेचशुभग्रहाः तदादेह
स्वंविद्यात्स्वगेहस्येश्वरोथवा लग्नलग्नेश्वरः पश्येद्वाविपश्यतिभावपः तावुभौभावगोस्यातांतदातद्भावजसुखं स्वे
ग्रस्योत्तमपतिर्लाभयेनयुतः शशी श्रेष्ठोधनाधिपश्चेत्स्यात्तदाश्रेष्ठफलाप्तिकृत् केंद्रगोयदिलग्नेशः शुभोदृष्टः
शुभैरपि त्रिकोणलाभगोवापिचेद्राज्यक्षेमकारकः जीवेव्ययपक्रूरयुतेलग्नेहानिर्भयंनृपात् षष्ठेलग्नाधिपान्नूनं
यस्मिन्रिपुर्भवेत् अष्टमोमृत्युकश्चैवव्ययगोव्ययकारकः लग्ननाथेविनष्टेस्याद्धि नष्टः सर्वःपुमान् तेजोवर्णादिकं
नष्टमुदितेनिखिलशुभं लग्ननाथोराशिनाथः केंद्रनाथोथभावपः उदेतियत्रमासेचतन्मासेतत्सुखंबहु उदितौ
तुत्तमेभागेराशिलग्नपतीस्थितौ केंद्रेवासुःशुभाश्चेत्तदाश्रेष्ठफलंस्मृतं यस्मिन्गृहेलग्नपतिस्तदीशः स्यात्
शुभेगृहे शुभकार्यस्यसिद्धिःस्याद्विपरीतेनसंभवः नीचस्थितेचास्तमितेप्यशुभस्थितेनया लग्नशभपतौ
कार्येमशुभंतत्रसिद्ध्यति लग्नकार्यपयोर्योगः शुभयोः सिद्धिदोभवेत् पापयोश्चतयोर्योगाअल्पकार्यकरोमतः हि
ष्टाजः लग्नात्यंचमनस्मात्सुरायभवनतस्तनुस्थानत्रयेयदासौम्याः सुखसंपत्तदाभवेत् स्वोच्चेतत्रयदासौम्या
स्तत्रराज्यंमहासुखम् स्वोच्चलग्नेस्थितंतुर्येसौरव्यपोषितसुनेभवेत् व्योम्निराज्यंगृहेसम्यक्विचार्यफलमादि

शेत् यादवः जन्मांगाब्दपतिः समानतनुपतिर्वीब्देभवद्यद्गाततेशेनकृतेन्यशालयुतिकसन्माप्तिरश्वेच्छुभः यदा
भावनृपोथवासहमपोववोधिनाथेनवालग्नेशेनकरोति चेद्युतिमिहास्याप्तिप्रदोहायने लग्नेश्वरे वा शरदीश्वरे वावी
र्यान्विते सौम्ययुते स्थिते च शरीरसौख्यम्वहुदुःखम पूषभस्थिते तन्पतिना च युते जन्मलग्नपतिरुत्तमवीर्यो
यद्गृहे जनुषि तत्र च हष्टे तेन वा सहित त्र्यस्य चलब्धि लग्नयाद्ग सुखमन्ददनो स्यात् भावाजन्मनि हायने स्वफ
लदाः सौम्ये स्वपन्यायुतान्यास्तान्यस्तफलाश्चतन्यरिहष्ट सादास्तमेशोपि च एवन्वापिविलग्नवद्दनसुखव
क्रम्विधायात्र तद्दृशाद्दुःखगान्ययात दिनतो नृपाच्छुभन्वाशुभम् स्मृतो यद्भवने शुभोब्दसमये तदहमैतादाङ्गतो
मुन्यातोपि तदाप्ति हस्सतिकरः क्रूरोथवर्षेश्वरः यद्भावे सहमतिवीर्यसहितो लग्नेश्वरेणापि वा तन्न्येनाथवकान्य
शालयुतिकसन्माप्तिरुद्धायने नेजसिंहः वर्षाङ्गपो जनुषि यद्गृहगो वलीस्याद्वर्षे च लग्नमथ तद्गृहमाश्रितश्चेत्
तद्भावजं शुभफलं सकलन्ददाति चेन्य सदात्र मुथहाब्दपतौ विचिन्त्यो अथ वर्षलग्नेशफलमाह समरसिंहः। यदि
लग्नेशस्तु योदुःखव्याकुलत्वपरवशतेयदिसोमस्तु परान्नभु क्ताथो नाप्रयो विगतधातुः भौमे लग्नाधिपतौ सर्ववि
रोधी विवादकृद्रोगी सौम्ये च पतौ विद्यावुद्धिप्रभृतीनि जायन्ते गुरुसितयोश्चपतित्वे सुखानि पूर्णानि सर्वाणि मन्दप
तित्वे कलहोद्वेगविकाराऽशुभानि सूरिरिति अत्रविशेषमाह हिल्लाजः जन्मनि येवलयुक्ता हीनवला यास्तया वर्षे।

हा
र
उ
४

तेवर्षपूर्वभागेशुभफलदाश्चोत्तरेत्वशुभाः येचजन्मनिवलहीनावर्षेवलसंयुताः खेटाःजेवर्षेचरमभागेशुभफलदा
पूर्वभागकेत्वशुभाःउभयत्रयेवलाढ्याःसंपूर्णेत्वेशुभप्रदास्तेसुःउभयत्रवीर्यरहितास्तेवर्षेनिष्टदाःसकले॥ अ
थलग्नभावस्थितानांसूर्यादीनांफलंताजिकपद्मकोशे अथप्रवक्ष्येयवनादितत्वंतन्वादिगानांरविपूर्वकाणाम्॥
सामान्यतोभावफलंखगानांकौतूहलंदैवविदांहिताय रविर्लग्नगोवातपित्तंकरोतिकलत्रांगपीडांशिरोनेत्ररोगम्।
विवादंजनानांभवेत्पुत्रचिन्ताद्रशोनेष्टकारीभवेद्वायनेस्मिन् १ तनुगततनुजेरजनीकरोविकलताञ्चकफज्वरपी
डनम्भवतिपापखगान्वितदृग्यदातनुविनाशकरोवलवर्जितः २ धरणितनयलग्नेस्याद्व्रणोवातपीडाभवतिरिपु
विवादोनेत्रशीर्षेचरोगाः ज्वरवमनविकारादंगनारोगचकष्टंनृपभयमथलोहादग्नितोवाभयंस्यात् ३ रजनिकरसुतः
स्यात्लग्नगोत्रापनस्यवहुलवलविवृद्धिर्योषितांचापिसौख्यम् भवतिरिपुविनाशोभूपपक्षाच्चलाभोधनजनसुख
कारीमित्रलाभंकरोति ४ जीवेलग्नगतेहयांवरसुखंप्राप्नोतिवृद्धिम्परां राज्यात्सौख्यसमागमंचवहुलंव्यापार
तस्याज्जयःकीर्तिश्चापिविवर्द्धतेरिपुजनानश्यन्त्यवश्यंतथा जायासौख्यमथापिमौक्तिकधनंहेमश्चलाभोभवे
॥५ तनुस्थानगोभार्गवश्चेद्विहस्यान्प्रतिष्ठाविवृद्धिंसमृद्ध्यागमंच रिपूणांविनाशंतथाभूपमानंजयंभूषणाढ्यंनराणां
करोति ६ मूर्तिस्थितोरविसुतःसुतलाभकारीस्वोच्च ७ स्थितःस्वभवने १०।११वकरोतिलब्धिं शेषेषुवैरिभयदा।

युक्तानां च पीडा जायांगकष्टमथ रोगकृदब्दमध्ये ७ तमो लग्नगः कामिनीनां च पीडारिपोर्भीतिचिन्ताव्ययो व्यग्रता
च शिरोर्तिश्च भूपाद्भयम्मानभङ्गः स्वस्थाने च पीडाङ्करोतीह वर्षे ८ केतुफलं सर्वत्र राहुवद्देयम् भणितं च बहुचिन्तात
थोद्वेगशिरोक्षिमुखपीडनम् बहुरोगोङ्गनापीडा वर्षे दो लग्नगे रवौ १ प्रक्षीणश्चन्द्रमाः क्रूरश्चाक्षीणः सौम्य एव च सौ
म्यदृष्टस्तथा सौम्यः पापदृष्टः स्वशोभनः शुक्लाष्टम्युत्तरं वलाढ्यावत्कृष्णाष्टमीदलं तावच्चन्द्रमाश्च शीतांशुः प्रोक्तस्था
नेषु शोभनः लग्ने शीतकरे पुंसां श्वासकासादिपीडनम् वदनाक्षिविकारैश्च पीडितः कफरोगतः २ मूर्द्धवक्त्रादिरोगा
श्च कलहश्च धनक्षयम् रक्तपित्तप्रकोपश्च कुरुते लग्नगः कुजः ३ देहे सौख्यं स्थिपो वृद्धिर्नृपमानं धनागमम् तेजोधै
र्यस्य वृद्धिश्च वर्षे सौम्ये विलग्नगे ४ सौख्यं पुत्रकलत्रादेः पुरारोग्यसन्मतिः लाभं सेवा सुखं भूपमानं लग्नगते गु
रौ ५ सौख्यलाभप्रमोदश्च कुलवृद्धिर्भवेन्नृणाम् मानं भूमिपतेर्देते दैत्येज्यो लग्नगो यदि ६ कफमारुतकोपश्च शि
रो जठरपीडनम् दुष्टदेषश्च वक्तृपीडा वर्षे लग्नगते शनौ ७ देहे मरुत्कृता पीडा कलहश्च विभवक्षयः पुत्रमित्रा
दिकष्टं राहौ वर्षे विलग्नगे ८ इति तनुभावविचारः १ अथ धनभावविचारः तत्र धनभावे किञ्चिन्तनीयमित्युक्तं च ढुण्डे
श्वरेण माणिक्यमुक्ताफलरत्नधातुवस्त्राम्बरस्वर्णलोहयादि सर्वम् रौप्यादि धान्यं क्रयविक्रयादि साधारणत्वं स्थितं
द्वितीये २ अत्र धनभावश्चेत्स्वामिसौम्याभ्यां दृष्टो युक्तो वा स्यात्तदा माणिक्यमुक्ताफलरत्नवस्त्राम्ब ॥६॥ ॥५

स्वर्गादीनामागमास्सुखमप्यारितस्सुखकृपविक्रयाद्दनागमः धन्यआपारादिनोलाभःक्रूरैः सर्वैर्विपरीतं मिश्रैर्मिश्र
योगाः वर्षतंत्रे वित्ताधिपोजन्मनिवित्तगोब्दे जीवोयदालग्नपतीन्यशाली नराधनाप्तिः सकलेपिवर्षेक्रूरेणा।
धनधान्यहानिः यावदेवनतुजन्मनिधनभावस्थगुरोर्योगजकः यदिदेवगुरुर्धनेजन्मेश्वरहिंसादपितनवनधुनेः सुख।
लग्नुनोनराधनंबहुलस्यादितिनिश्चितंवदेत् तोजिनसारेसुखशीलविनेवयोगोकः वित्तेश्वरजन्मनिदेवपूज्यावर्षे
नस्याधनलाभकृत्स्यात् वर्षाधिनाथेनयुतेसितोवाजीवस्तथावर्षपतिर्वनाद्यः धनपतिः क्रूरगेधनगोपने
सुखाधिपपूज्यसमन्वितइति वर्षतंत्रे जन्मन्यथोवत्सोकोज्योऽब्देऽब्देशोबलवान्यदा तदाधनाप्तिर्बहुलाविनाया
सेनजायाते एवंविधोगुरुर्धनभावेचेद्भवतितदाविशेषेणोनमफलमुक्तंयादवेन जन्मेधनहर्षिर्भृगुरौशारदीश
रदीप्तितंधनम् धनगेहगतेनथा धनैर्बहुभिः सुव्यइहार्थवान्नरः वामनेनगुरोर्धनभावेदीर्घंविनेवयो
कः गुरुर्वर्षाधिपत्येचसबलत्वचविभाति धनाप्तिमेहतीतत्रवर्षेभवतिनिश्चयात् एवंविधेसितसौम्यःस्ववा
धनंभवेत् धनस्थानेसुभयुतेधनाप्तिर्बहुधाभवेत् निर्बलेपापयुक्तेचधनहानिस्तुजायते वर्षतंत्रे एवं
योजन्मन्यब्देतद्भावगोगुरुः लग्नेशेनेत्थशाली चेतद्भावजसुखमश्नुते तथाजनुषिवर्षप्रवेशेतद्भावमब्देऽब्द
ः तदातद्भावजसौख्यमुक्तंताजिकवेदिभिः सूनोधनप्रदः खेटोधनाधीशश्चेत्यदि वर्षेनेतोवित्तनोशा

राम ५

से पापवारदौ एवं समस्तभावानां सूतीनाथाश्च पोषकाः वर्षेनष्टबलास्ते धान्यनाशामीत्या विचक्षणैः लग्नवित्तपासं
गो वित्तसौख्यविलासदः वामनः योगे लग्नेशवित्तेशौ वित्तसौख्यं न जायते अत्र वर्षेन चेल्लग्नेश धनेशयोर्योगः शु
फलदउक्तः वामनेनाशुभफलदउक्तस्तत्रानयोर्व्यवस्था एकराशौ तयोर्मुथशिले शुभफलम् सरिफे अशुभफ
नदुक्तनेज सिंहेन स्वाङ्गेशयोर्मुथशिले सुखनोर्थलाभो नेस्त्वथयोन्तनुपेन धनपे सराफादिति समरसिंहः जन्म
वेलाम जन्मनि षष्ठपनो न स्थिते च वर्षानः लघुवित्तसलाभस्स्यादेवं भौमे भवेद्योगः यादवेन तु जन्मनि षष्ठभाव
बुधस्ययोगोक्तः जनने शशिजोरिपुस्थितः शरदीहापि गतेऽष्टके धनम् लघुभूमिसुतेन तथा विधे निजभानूष्यगदो
निरूपितः वर्षेशे सनिशुक्रे धनगे सौम्यस्थिते च भूरिधनलाभः सौम्येप्येवं सबले व्यवसायज्ञानलिखनतो वित्तम्॥ वित्त
स्थिते गुरौ स्याच्छुभयुतदृष्टे धनी च बहुसंचयः मुथहाराशिं जन्मनि पश्यन् वर्षे पिता दृष्टिविशेषात् मातुः सहमे त्तजी
वे शुक्रे वा सौम्यदृष्टियुजि स्वकुलोचितं स्वं वित्तं राज्यभुपस्तरं भवति मन्दे च धनोपगते धनव्ययो भीः सत्तिष्ठ
कार्याणाम् गुरुयुते भ्रातृसुखं शुभदृष्यानसम्भूतयो भ्रातुः रन्ध्रे द्वितीयके वा गुरौ च पापार्दिते हानिः दृष्टाधिप
तौ जीवे शुभदृष्टियुते धनप्राप्तिः विपरीते धनहानिर्मन्दस्थाने गुरौ न पाप्येवम् द्विपदं त्वन्तुष्पदं वा विचार्य॥
शिप्रहोक्त धातुश्च धनसुहृद्दादि दृहाणाय योक्तकार्याञ्चयोरेयाः धनलाभस्य च प्रश्ने लग्नेशेनेन्दुना च नोर्थः कु

२७

हतेयदीन्यशालंशुभयुतिदृग्भ्यांभवेल्लाभः लग्नेशधनेश्वरयोर्नेकस्त्ववान्यमातुलाल्लाभःपमयोयोगेपितथाशुभयुतेवा
धनेभर्द क्रूरग्रहैर्हनस्थैर्दूरेलाभोन्यदासारशुभं क्रूरमुथशिलेबलयोम्रियतेप्रष्टाकथंचिदपिवामनःगुरुर्जन्म
नियद्राशौतद्राशौवर्षलग्नेगो जायतेवित्तनीरुग्भ्रशुभस्वामियुतेस्थिते जन्मन्यर्केलग्नगतेऽब्देधनस्थेधनंभवेत्
गुरौपापादिनेरंध्रेधनस्थेवान्नृपाद्भयं सक्लेऽब्दपतौतेचलिपित्तानोद्यमेद्धनम् वर्षतंत्रे जन्मलग्नगताःसौम्याव
र्षेधनलाभदाः यादवेनतुबुधस्यवयोगउक्तःविदिजन्मविलग्नगेऽब्दके धनेयानेधनलब्धिरुक्तमाइति वर्षतंत्रे ॥
अर्थार्थसहमेशोवेत्सुभेमित्रदृशोस्थितो बलिनोसुखतोलाभप्रदोयत्नादरेदृशा मित्रदृष्ट्याशुभयशिलेऽर्थोगयोःसु
खतोधनं नयोर्मूसरिफेवित्तनाशहृद्र्यमीनयः क्रूरयोगेसुणात्सर्वं विपरीतंफलंभवेत् वित्तेशोजन्मनिगुरुर्वर्षेवर्षे
शतादधनं यद्भावगस्तमाश्रिन्यलाभदोलग्नस्यात्मनः वित्तेसुवर्णरूप्यादेर्भ्रात्रादेःसहजस्थेगः पितृमातृसमादि
भ्योवित्तसुहृदि पंचमे सुहृत्तनयतः षष्ठेस्विवर्गाद्धुरिभीतिदः स्त्रीभ्योद्यूनेऽष्टमेमृत्युरर्थहेतुः पद्योक्तं ९तो ११ १०
देन्नृपकुलादाये ११न्ये १२ व्ययदोभवेत् यादवः नतुंगेस्वबलेजनोधनेशरदर्केनतुपेन्यशासिति शुभदृष्टयुतंग
गेहगेवहुवित्तंनिजवंशजंनृपात् जननाब्दकयोर्धनेनमोमृसनिदव्ययसौम्यदृग्युतःजीर्णेनाजिके चेद्दलग्नप
तिर्वोपिधनपस्यायगोभवेत् तदानधनलाभःस्यादनहानिर्भवेद्ध्रुवं धनेलग्नपतिर्द्यूनेवित्तपोधनलाभकृत् धनेशुक्रे

द्गुरवो यदा लाभेन हि सदा चरराशौ लग्नगे पापे च समवस्थिते आर्यो नामा दिशेद्धानिं तत्र वर्षे सुनिश्चितं तेजःसिं
हः अर्थे गुरौ जनुषि तद्दृशि वा नृपादेः प्राप्तिः स्ववागागमशुभे इनगे स्ववर्षे सोम्यग्रहो जनुषि पूर्णवलो धने चेत्तत्र स्थि
तो ऽब्दसमयेऽपि तदा धनं स्यात् दृष्टे च वीर्ययुजि किमु बहुधा धनं स्यात् द्रव्यस्य हानिरघमेऽखिलमित्यमूत्यम् भानौ न भौयु
जि सिते च नभः स्थिते ऽब्दे स्याज्ज्ञ गतसुमुथशिलेविभुनाश्वमानात् मन्दोऽब्दपोऽब्दसमयेऽपि मृतावसौम्यदृग्भुक्तिभाग्मृति
करस्तनुपेऽन्यशाली उत्तरतन्त्रे शीतांशुलग्नेश्वरवित्तनाथाः परस्परं संयुतवीक्षिताश्च धनत्रिकोणोदयगा यदा
सुखदा यदा लाभमत्र वदेन्नराणाम् शशाङ्कजीवज्ञसितावलाढ्या वित्ताय धर्मात्मजकण्टकस्थाः स्वोच्चादिगास्स्युर्न च
पापयुक्ताः कुर्वन्ति लाभं प्रचुरं सुखौघम् शीतांशुवित्तेश्वरलग्नपानां कम्बूलयोगे प्रचुरोऽर्थलाभः लग्नेशवित्तेश्वरयो
श्चनक्तयोगोऽन्यमर्त्याद्धनमेति पृच्छकः वित्तस्थ विंशायमयास्थयोगद्वयोश्च पापाहितयोर्न वित्तभाक् क्रूरेद्धनस्थेऽस्तु
भदृग्युक्ते हरेद्विवादत्स्वधनस्य लाभः पापेऽसिते वित्तगते च पापैर्धनस्य नाशः स्थिरसञ्चितस्य लग्नेशवित्ताधिपती स्व
शालोपस्मिन् हि भावेषु भवीक्षितः स्यात् तन्व १ र्थे २ भ्रातृ ३ सुहृ ४ धन्सुता ५ रि ६ जायासु ७ तद्वारन्त ९ ति लाभम् ८
थधर्मोद्गगन १० सितौ शाल्याभेस्वमित्राद्व्ययगे व्ययादिः लग्नेशवित्ताधिपतीन्यशालेऽधिधनाश्चिर्वध चन्यरद्धान्
नेश्वरो लग्नगतः कुटुम्बे २ लग्नेश्वरस्याद्धनगो नराणाम् लग्नार्थपौ वित्तगतौ विलग्ने वित्तोदये शोऽस्तु ...

लग्नेशवित्ताधिपती विलग्ने निरीक्ष्यमाणौ गुरुचन्द्रमाभ्याम् शुभौ च तौ वीर्ययुतौ विशेषात् प्रभूतमर्थं कुरुतः प्रचुरार्थलाभं
वित्तेश जीव स्सितचन्द्रजो वा पूर्णांशको वृषकर्कमार्गितो निरीक्षितो वा सहितः शुभग्रहैः पापैर्विहीनो गगना
र्थलाभगः प्रभुः प्रभूतार्थसुखास्पदप्रदः देवेज्यचन्द्रात्मजभार्गवानामेकोपि तुङ्गे स्वगृहे बलाढ्यः लग्ने धने कर्मणि
मानिकोणे स्थितः प्रकुर्यात्सहसार्थलाभम् अथ धनभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पञ्चकोशे कुटुम्बाद्विरोधो नृपा
द्भीतिकष्टधनार्तिर्हनस्य रवौ मानवानाम् पशूनाम्मपीडा हरेत्वापदस्सुस्तसौम्यान्वितो द्रव्यलाभं करोति १ कुटुम्बा
च मित्रपक्षाच्चलभत्यनाढ्यम्धनस्थशशाङ्कः प्रकुर्यात् रिपूणां विनाशं तथा नेव पीडा भवेद्वत्समध्ये नु पापसौ
म्यकारी २ धनस्थो धरण्यात्मजोद्रव्यलाभं शिरोर्तिज्वरानामविरोधकरोति तथा दर्प्यं च हर्षं भयं शोकमोहौ कलहैस्सिरोगं
करोतीह वर्षे ३ धनस्थः सुतः स्याद्राशौ तस्मिन्भवेद्द्रव्यलाभः कुटुम्बाज्जपक्ष रिपोर्नाशनेमानकीर्त्याहि लाभः प्रतिष्ठा
पिकाहायने स्यात्सुखं च ४ कुटुम्बराशौ च गते सुरेज्ये धनाविभोगान् लभते मनुष्यः चतुष्पदानाञ्च समागमः स्यात्तु
द्गायने भूपजनाच्च लाभः ५ धनस्थे कवौ धान्यलाभो धनाप्तिर्भवेन्नित्यमेकान्ते सुखसम्पदाच्च नरो राज भवनम
त्र वर्षे पशूनां हयानां गृहे स्यात्सुखं च ६ विनाशं यस्य त्रौ धनस्थो धनानां विनाशं विधत्ते कुटुम्बाद्विरोधम् प्रकु २ राम
र्विसुप्रपीडाकेपाति च वर्षे भवेत्सर्वदैव ७ जनात्पश्चाद्रच्चकुटुम्बगाप्लवेन मसूयाभूपभयं करोति नेत्रोदरव्याधिभ ७

हृनापहारश्चभयंतथाब्दे ८ मणिस्थः रिपुराजानलेभ्यो विवादम्बिभवव्ययम् कुटम्बकलहम्बषे द्वितीयो भास्करो यदि
१ इष्टस्थानगतसौख्यस्य नाशं प्रध्वंसवस्तुनः शरीरम्परमारोग्यं द्वितीये रजनीकरे २ वह्निचोरनृपादिभ्यो भयं वा विभवस्य
यम् दृशोरुक्कामिनीकृष्णनर्थवरणीसुते ३ शरीरं निरुजं नित्यं द्रव्यलाभो भवेन्नृणाम् इष्टस्वजनजं सौख्यं रोहिणीया
कुटम्बगे ४ धनलाभं तथारोग्यं प्रमोदो वै धुवगेन प्रचण्डेस्स हदशभ्भोगान्देवेज्यो धनगो भवेत् ५ धनलाभं सुहृत्तृतिः
स्त्रीसुखं शत्रुसंक्षयम् कान्तिवृद्धिं नृणां दद्यात् दैत्येज्यो धनगो यदि ६ पीडावक्त्रेतथानेत्रे धननाशो नृपाद्भयम् पुत्रजा
यादिकष्टञ्च द्वितीये रविनन्दने ७ धनव्ययमनारोग्यं चिन्तावस्यादि पीडनम् वक्त्रे लोचनपीडा च धनस्थे सिंहिकासु
ते ८ इति धनभावविचारः अथ सहजभावविचारः तत्र सहजभावे किं चिन्तनीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण भ्रातानुजस्तत्र समृ
द्धिलाभः भृत्यादिमार्गे च वदेच्च कर्तुः यात्रादिचिन्तानिनयं समस्तं पर्यायमेतत्कथितं तृतीये अत्रापि सौम्यस्वामियुन दृष्टे
पूर्ववद्विचारः॥ वामनः॥ सूर्ये सिते वा च येषां सहजे भ्रातृतः सुखम् शुभदृष्टे धनैः सार्धं कलहः पापवीक्षिते शुक्रे दग्धे
राकरकः ने: सार्द्धं कष्टदं फलं जीवे सहजगे सौख्यं सोदराणां प्रजायते अत्र जीवे तृतीयभावे युतराकुलता च सो
राणां त्वेति समरसिंहोक्तं दुष्टफलं निर्बलगुरोर्ज्ञेयम् तदुक्तं पारवेनधिषणे सबले समाधिकारे सहजस्थे सहजोत्थसौख्य
मस्मिन् अशुभास्सितयुक्ते विनष्टदग्धे सहजाव्याकुलतानितदुःखिता च भ्रातृसौख्यं विलग्नाद्वनाथयुक्त सहजेश्वरे विधौ

दु
८

सहजेगोसरे भ्रातृणां हविर्भवेत् नवस्थितो बुधः सौम्यैः सितोनुजविवृद्धिकृत् भ्रातृसयोम्बरेनंदेनुज नाशसंदाभवेत्
तस्मिन् वाप्युदितेवीर्ये सुते भ्रातृसुखं भवेत् तेजसिंहः स्वस्वामिसौम्यैः सिते भ्रातृगेहे लग्नाधिनाथेन निशीसितेवा
न्हेत्रिकोणायगतेनदीशे सुखं समुन्थे सहजं प्रकल्प्यम् लग्नाद्भुकसुथशिले सहजेन दीशे सौम्यादिसोदरगणे युत
स्य दायी वादस्तु मूसरीफ नो त्रमिथ्यो शुभे स्ये सारे विधौ सहजगे सहजातुरत्वम् जन्माद्व्ययोस्तु सबलो न च दृष्टिरातो स्वगुरो
सहजेः खिलबंधुयोगः युक्ते निजेश सहमे सहृषाद्व्ययः सुः भ्रातुर्यमो शुभयुते तु निजेशनाशात् व्यत्येनृतीयपतिनस्त
नुयेद्द्वेपैवावादोमिथस्त्वपरभावपतेरपीत्थम् भ्रात्रोम्बरेजनुषिनाहशिवापिवर्षेन स्थोशुभे सित सुते सहजेषु सौख्य
समरसिंहः सहजपतेः सहजस्याधिकारवर्त्तिलमपस्य मुथशिलि निवर्षपते वा सोदरयोगात् प्रीतिर्द्वयोः सौख्यं वर्ष
नस्त्रे क्रूरे सराफे कलहः शनौ भौमस्य १।८ गेगुरुः हर्षे ३।६ सुज्यतुजेमांपंचदे स्त्रहजगेस्फुरमा क्रूरे मेरा फंन्नूरहश्च
लग्नेशाद्दशयोसहजेशनेशराफयोगमेदर्से गे १०।११ सुजितु धेकुजसैसहजेशुभैः युतेसिते सोदराणां मिथः
खवकुवीर्यान्विते तु गृहगो भृगुजोऽधिकारी सूत्स्वद्द्वयोः सहजबंधुगणस्य हृष्टो भ्रातृनेजसिंहेन यवनाणां स्थानानुक्ता
स्थानेकुजश्च केदतिजीर्णताजिके जन्मलग्नाद्लग्नेशो बुधश्च कोवलान्विते सहजे सहजासौख्यं गुरौ चैव फलं वरेत
कम स्त्वन्यातिवोपियदिसौम्यग्रहेसितः निराकुलस्तदा बन्धुर्ईस्य: क्रूरग्रहेस्थितः रिपौ विक्रमप क्लिष्टेन् दुह श्रीपुर
स्तृणनोसद्धांतरोऽस्तेऽत्राम्ब्यानगेत्नुजभयसहजेमहीजो॥ स्थानगच शाषीनो बलिनौ हृद्दकाले मृतो सबंधु सहजोपक्ष पारि

राम
८

पः भ्रातृपे क्रूरदृष्टे वा भ्राता रोगेन पीडितः सहजाधिपतिः केन्द्रे बली सहजसौख्यदः सहजे पापसंयुक्ते सौम्यदृष्टे तु।
जेभयम् एवं च भ्रातृसहमे फलं तत्तेयं प्रयत्नतः अधिकारी भृगुर्वर्षे सर्वदा चन्द्रसंयुतः वर्षे साद्यत्र कुत्रापि सहजानां
सुखप्रदः यादवः अशुभास्थितयुते सरोजबन्धौ सति दग्धे स्वपतौ नतेन दृष्टे जननीसहमेशदृष्टिहीने व्यसनं बन्धुष्वनू
नमत्र वाच्यम् जननिबंधुपतौ समाविनष्टे जननीसद्मपताव पीहनष्टे खलखेचरयोगदृष्टिहीने व्यसनं बन्धुषु उग्र एव वा
च्यः जनिबन्धुगते च बन्धुगेस्मिन् स्वबलेगाव्द पतौन्यशालयोगी परदेशगबन्धुयोगसौख्ये खलदृष्टासु सरीफके कलिस्तैः
जीवास्फुटे द्वे सहजे सुरेज्ये वलोन्कटे बन्धुसुतादिहर्षाः सत्क्रूरयोर्वन्धुभसद्मयोर्वा दग्धेशयोस्स्यादृश्यसनात्रिरेषाम् सहजाधि
पतौ च केन्द्रगे सहजे वा सहजान्सुखं प्रदिशम् स च बन्धुसमागः सौम्यखेटयाधिकृतौ बन्धुजसौख्यमस्य वर्षे सहजस्य तु सौ
म्यपापयोगात्सहमेश सशुभे पि सौख्यमेवम् उत्तरतन्त्रे दुश्चिक्यनाथ सहजमथ पश्येत् सौम्यास्तृतीयं सहजेश्वरश्च प
श्यन्ति नान्येत्वशुभाल्लदास्य स्वस्थः प्रवाच्याः खलु बान्धवाश्च षष्ठेशदुश्चिक्यपतौ न्यशाले षष्ठे स्थिते वा सहजेश्वरे वा
तृतीयगे षष्ठपतौ च पापे क्रूरे स्थिते वा सहजा गदार्ताः अथ सहजभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्मकोशे तृतीयगो
कोपि सहोदराणां पीडां करोत्येव हि वर्षमध्ये पराक्रमं राजक्रियां च लक्ष्मीरिपुक्षयं कान्तिविवर्द्धनं च १ तृतीयस्थितः शी
तरश्मिर्यदा स्यात्तदा सोदराणां भवेत्सौख्यकारी धनाप्तिश्च पुण्योदयं शुभ्रसौख्यं प्रतिष्ठाविवृद्धिं करोतीह वर्षे तृतीयस्थि

ने स्मासुनेवान्यवानांभवेद्गोकरं सुखवाहनानां रिपूणांविनाशस्तथाद्रव्यलाभोनृपान्मित्रपक्षाञ्जयोहायनेस्मिन् ३ श
शिसुतः सहजे यदि संस्थितस्तकलतापविनाशकर सदा भवतिमानविवृद्धिरयोयशस्तनुसुखंचकरोतिधनागमम् ४ तृ
तीयसंस्थः सुरराजमंत्रीभूपाज्जयंकीर्तिविवर्द्धनञ्च शस्त्रावराणाञ्चतथाधनानांकरोतिहृद्धिमहतींचवर्षे ५ भृगुस्तृतीये
हि सहोदराणांसुखंप्रकुर्याद्विविधैःप्रकारैः अर्थागमंकान्तिविवर्द्धनञ्चजनोपकारञ्चकरोतिवर्षे ६ रविसुतोभवतीहतृती
यगो रिपुविनाशकरोहिधनप्रदः भवतिभूधनलाभकरस्तदास्वजनबंधुविरोधकरश्चसः ७ शशिविमर्दकरस्तुतृतीयगोधन
सुतञ्चराजसमन्वरं प्रकुरुतेपशुवाहनसंयुतंसहजपीडनमाशुकरोत्यसौ ८ मणिस्थः राजमानंतथारोग्यधनलाभंरिपुक्ष
यम् सर्वोपक्रमसिद्धिञ्चतृतीयेब्देदिनाधिपे १ सुखलाभभयंपुंसांधनागममनुक्रमात् धर्मेवृद्धिर्भवेत्पुंसांतृतीय
स्थेहिमद्युतौ २ नृपमानधनप्राप्तिरिपुनाशोनिरामयं गेहेमहोत्सवंनित्यंतृतीयेभूमिनन्दने ३ लाभालाभसुखंदुःखंशत्रुमि
त्रैश्चसंगमम् वर्षकालेयदाचान्द्रिः सहमेकुरुतेनृणाम् ४ तृतीयेऽल्पसुखंलाभंसुहृद्भिःसमागमम् नृणांसौपद्मनः
सोख्यसेवायांश्चसुरगुरौ ५ तृतीयस्य सुखंपुंसांधनव्ययउपद्रवः विवादस्वजनेस्माद्वर्षेदैत्यपुरोहिते ६ सवे
दुःखादिमोक्षश्चराजमानंधनागमम् वर्षकालेयदासौरिस्तृतीयेकुरुतेनृणाम् ७ राजमानंतथैश्वर्यमारोग्यंविभवागम
म् शत्रुक्षयंसुहृत्सौख्यंराहौवर्षेतृतीयगे ८ इतिसहजभावविचारः अथचतुर्थभावविचारः तत्रचतुर्थभावेकिंवि।

ननीयमित्युक्तं स्वपदे स्वरेण गृहे विधानं विवरप्रवेशो लतौषधिक्षेत्रखलादिवापीमित्यन्तस्त्रीपरपुंस्य योगोगमागमौ
यानसुखादिकञ्च स्थानच्युतिलाभगृहप्रवेशोत्तु द्विजैर्नेत्रीजनकश्च नदन्देशादिकार्याण्यपिलाभमस्य विचिंत्यमेनत्तु
चतुर्थभावे २ अत्रापि विचारः पूर्ववत्स्नेपः यादवः अर्के च चन्द्रे सखले चतुर्थे पितुश्च मातुः क्रमशः प्रपीडा सूर्येहुप
स्यानगेनेर्कजे चताभ्यां विरोधो ह्यपमाननाच जन्मस्थे सूर्ये चन्द्रराशिगे शनौ वर्षे जन्माब्द्याश्च तुर्यपनी सवीर्यौ नष्टान्य
भस्थौ तु ससौम्य मस्तु सुखं तयोस्यात्सुखं विलोमादर्केन्दु मेन तु सुखमीज्य काव्ययोः भे स्थाने सूतौ भवेद्योहित्तु केन्द्रके च त
स्मिंस्तु मंदारसुते विशेषात्पित्रोर्गदं व्यास्यादथवादगेहक्षेत्रादिकानामिदमेवमूह्यम् तेजसिंहेन जन्मचतुर्थभावाधीश
स्थनिशानि भौमयुते पित्रोरशुभमित्युक्तं पित्रोरुजोव्दजनुषोश्च सुखेशः स्वेशन्मारयोस्तनसुखेशपदे पि चैवमिति ताजि
कभूषणे कुर्यादिह तु प्रो विजितो रिभौतिरिम्पितुस्सुखेशस्सहमेष्वरो वा जीर्णताजिके सुखसस्थे सुखाधीशवा लग्नेशान्य
शालेके पित्रोस्सुखमूसरिः फे तयोर्दुःखं प्रजायते सुखम्यशपतिस्तु येशोत्तुर्ये च सहमेश्वरौ मातापित्रोः सुखं तत्र वर्षे भ
वतिनिश्चयात् मातापित्रोश्च सहमेक्रूरिते मृत्युहानयोः दशमस्थानतादुःखम्पित्रोस्स्याद्यवनाविदुः जन्मकालेन्दु भवं
ननदी शेवाव्दवेशनेदग्धेक्षेशो भवेत्पित्रोर्वातत्स्थानेऽर्कभूमिजौ वामनः मातापित्रोः स च्यवनाद्येनष्टे नाशस्तयोर्भ
वेत् उदितौ वीर्ययुक्ते च तयो सौख्यं प्रजायते वर्षतंत्रे मातुः पितुश्च सहमेन तु पेन्यशालेतुर्ये पिवेन्थमव गच्छ सुखा

हो.
र.
७
१०

निपित्रोः चेरस्थमाधिपतिनाकृतमित्थशालेपित्रोर्विपद्भयमनिश्चवेन्मरणे १ मन्त्यानरे लग्नाधिपेनेंदुनाच श्री॥
लंसुखेश्वरः कुरुते सौम्ययुतदृष्टो गृहभूम्यादिलाभदः लग्नेसुखेश्वरश्चन्द्र स्तद्राशौतुर्यसंस्थितो सौम्ययुक्ते
गृहभूम्यादिलाभदो लग्नेलग्नेशश्चतुर्थेशोतुर्येवालग्नतुर्ययो चन्द्रान्वितौवासौम्याढ्यौ गृहभूम्यादिलाभदो हायन
धौ जीवभृगुचंद्रगोस्थानांसुखेवाजीवभार्गवौ निधानस्यभवेल्लाभः कृतेयत्नेचवत्सरे चंद्रार्कगुरुशुक्राणामेकःस्वो
सुखेथवा स्वकीयंपरकीयंवानिधिंदद्यात्बलीग्रहः तुर्येलग्नेश्वरेयुक्तोदृष्टोसौम्यग्रहेणवा तत्रमित्रेणसंयो
भवतिनिश्चयात् लाभेशस्यफलंज्ञेयंपूर्ववन्निमसंगमे लग्नेशस्वामिनादृष्टनमित्रेणाथसंयुतं चतुर्थंचनरा
देशसंपत्तिमादिशेत् सुहृद्दर्शनसंयुक्तादीप्तिताद्वाचतुर्थभात् गुरुस्तथुक्तेयुक्ताद्वावीक्षिताच्छशिनापिवा सु
खवाहनवृद्धिंचवर्षेतत्रविनिर्दिशेत् लाभेषानिधनेवापिचरिपापोव्ययस्थितः चतुर्थेचसपापेचनरादुःखागम
वदेत् हित्वाजःसुखाधीशस्यदशमेनस्यान्सप्तमककर्मभे शुभेलाभायसौख्यस्यविनाशायाशुभान्विते सुखभावेशु
भेदृष्टेशुभग्रहयुतेथवा धनभार्यालाभयोगःशुक्रदृष्टोविशेषतः चतुर्थेक्रूरदृष्टेतुशुभदृष्टिविवर्जिते धनभार्या
मरणंचैववर्षेप्रोक्तःपुरातनैः अथचतुर्थभावस्थितानांसूर्यादीनांफलानिपद्यकोशे पद्योः पीडनंतुर्यसंस्थेरवौ राम.
षेःकर्मणोहानिरन्यन्नसुखाः नृपाद्भीतिकष्टंभवेन्मातृपीडादरेहृद्यपिस्यान्नपीडाव्दमध्ये १ शशांकेचतुर्थेचभू १०

यस्स्यात्कृषेः कर्मणो लाभवान्स्यात्सुखी च धनाप्तिं क्रये विक्रये वाब्दमध्ये सुखं वाहनानां रिपोर्नाशनञ्च ३ चतुर्थे कु
जे वन्हिपीडा तथार्तिस्त्वशोः पीडनं व्यग्रता क्लेशकष्टं कृषेः कर्मणो हानिमप्येव कुर्यात् क्रये विक्रये चाब्दमध्ये तथैव ३।
बुधश्चतुर्थः प्रकरोति सौख्यं द्रव्यागमं मित्रसमागमञ्च गोभूहिरण्यादि लभेत् सौख्यं महत्सुखं वाहनमत्र वर्षे ४ सु
रेज्ये सुखस्थे सुखं वाहनानां क्रये विक्रये लाभकारी जनस्य भवेद्भूपसाज्जयो हायनेऽस्मिन् महालाभदस्यात्कृषेः क
र्मणोऽपि च ५ प्रथमदैत्यगुरुः सुखगो यदा सुखकरः कृषिवाहनयोस्तदा धरणिवाजिसुवर्णसमागमो भवति भूपसमो म
जसला ६ बन्धुस्थानगतो दिवाकरसुतस्स्याद्धायने कष्टदो भीतिं हानिमुपक्रमे च कुरुते नेत्रोदरे पीडनम् बन्धूना
मपि पीडनं प्रकुरुते लोकापवादं स्वयं मनेश्चापि भयं पशोश्च मरणं हानिः कृषीणां तथा ७ हिमांशोरिपुस्तुर्यगो वाहना
नां विनाशं तथा भूपपक्षाद्भयञ्च कफार्तिञ्च कष्टं तथा वायुपीडा विदेशभ्रमं हायनेऽस्मिन् करोति ८ मणिन्यः द्वेष
सुजनविद्वेषं भयं भूपालसम्भवम् चतुष्पदमनुष्याणां भयं स्यात्तुर्यगे १ सुहृद्बन्धुकलत्रादि सौख्यञ्चैव धनागमं ॥
गोमहिष्यादिलाभञ्च चतुर्थे यदि चन्द्रमा २ देशाटनं च संकष्टं सुहृद्दुःखं सुतस्स्यापम् कुटुम्बकलहञ्चैव चतुर्थे भूमिनन्द
ने ३ मित्रस्त्रीबन्धुजं सौख्यं चतुरंघ्रि धनागमम् वर्षे चतुर्थगश्चात्रि कुरुते नियतन्नृणाम् ४ जायापुत्रसुहृत्सौख्यं नृपमानं
धनागमम् भूमिवाहनविद्याप्तिश्चतुर्थे हायने गुरौ ५ नृपमानमथैश्वर्यमारोग्यं विभवागमं मित्रस्वजनजं सौख्यं हाय

हा॰ र॰ उ॰ ११

नैहिबुके भृगौ ईमान् पक्षे भवेत्कष्टं प्रवासं च धनक्षयम् असंतोषो राजपीडा चतुर्थे रविनंदने ७ चिंतादुःखं प्रवास
स्थ प्रवादस्वजनैः सह चतुष्पदाः क्षयं यांति राहुयोगतो यदि ८ इति चतुर्थभावः ४ अथ पञ्चमभावविचारः त
त्र पञ्चमभावे किं विचारणीयमित्युक्तं वराङ्गैः स्मरे ।। नानाप्रयोगो विनय प्रबंधा विनेय विद्यानय बुद्धि मंत्राः संधानग
र्भागभवादि किञ्चित् समस्तासुता स्युः सुतसंज्ञभावे ५ अत्रापि विचारः पूर्ववत् समरसिंहः वर्षपतौ सति जीवे पुत्रे चापत्यप्र
त्रनः सौख्यं क्रूरार्दिते च दुःखं भौमे प्येवं फलं नारक रविबुधयोरप्येवं स्थितयोः शुभसंयुते फलं पूर्णं वर्षपतौ सुतसह
मे शुभदृष्टे परमसंतोषः शुक्रे सुतसद्मपतौ वर्षेन स्थानगे च तनुपतिना कृतमुथशिले च जननयं युवति प्राप्तिः स्वचत्स्प्रभ
माणेन अत्र जन्मनि पंचमसप्तमभावाधीशे शुक्रे वर्षे पंचमस्थे लग्नेशेन कृतेत्थशाले क्रमेण पुत्र स्त्री प्राप्तिः स्यादित्यर्थः
तेजःसिंहः जीवा सरेजनुषि तत्र गते त्र चाब्दे सौख्यं सुताद सुखमित्यमिनात्मजेन एवं बुधे सुतसुखं न च तत्स भौमे चे
वं सुतेश निपदे प्यवलेन दोषः अत्र विशेषमाह समरसिंहः मन्दस्थानगपुत्रेन न्नाथे हे धिकारिणीतु पुत्राप्तिः भौमे
न्दुजो शुभगृहे शुभवीक्षितो चेल्लाभे सुते पि च तदा सदपत्यसौख्यं पुत्राधिपे भृगुसुते तु कलत्रगा गनाथेत्थशाल कृति
पुत्र कलत्र सौख्यम् ताजिकसारे देवार्चिते जन्मनि यत्र राशौ वर्षे सराशिर्यदि पञ्चमस्थः तत्र स्थिते वर्षपतौ बुधे वा राम ११
भौमे पि वा पुत्रसमुद्भवः स्यात् यद्राशिगा जन्मनि भानुसूनुर्वर्षे च तद्राशिगतं विलग्नम् सन्तानकष्टं च कुजस्तु न

स्थोविलोमगः पुत्रहरो निरुक्तः सुतगतस्सुतपस्सवलो यदा सुतसुखं वहुलं कुरुते नेतदा यादवः सुतेसवीर्यशुभयुक्५
निरीक्षते सुतेश्वरे केन्द्रगते वलान्विते तथैव सावे सुतसौख्यमीरितं सुतालयस्याहिपरीतगे तथा बुधस्समाजो चेत्सु
भा ९ स्वदा १० य ११ धी ५ गतो भवेत् शुभदृग्युतो सुखम् जनुस्सुते शेव्द कलत्रगो भृगोजनृपसुख्याख्ययुतो
सुखं भवेत् सूतो पुत्रगतो समानतनुगतेङ्गे शेन्यप्रालेवलो द्विके पुत्रसुखं जनुस्सुतपतौ सावे खरे ऽदृष्टवाव्य
सेवासुतगेशुभेशुभमथो क्रूरार्दिते निर्वले सूतौ सूनुपतौ चदुःखमतुलं सारे पि सावे श्वरे वामनः घुण्यसद्मनि पुत्र
स्थे पुत्राप्तिः शुभवीक्षिते लग्नपुत्रेश्वरौ पुत्रे शुक्रश्चेद्रोथवा गुरुः पुत्रदः पुत्रभवनं यद्बुधेस्स दृष्टोयदि सोचन्द्रपापान्वि
रिते पुत्राप्तिसुतदा भवेत् पुत्रसद्मेश्वरे नष्टे पुत्रनाश समादिशेत् तस्मिन्नभ्युदिते पुत्रस्थिते पुत्राप्तिमादिशेत् वर्षेतम
न्ते यत्रेज्यो जनुषि गृहे विलग्नमेततसुत्राप्तैबुधसितयोरपीत्थमूह्यम् यद्राशौ जनुषि शनिः कुजश्च सावे पुत्राप्ति
मनुसुतगः ५ करोति नूनं यद्राशिगोग्रहस्तत्तो सराशिस्तन्मयदाभिधः वलीजन्मोत्त सौख्यायवर्षेतदुः खदोन्य
था वेत्य दाभिधो राशिवर्षे वलीन राजन्मकालीनतद्भावोत्थ शुभफलजनको भवति निर्वलश्चेत्तदा तद्भावोत्थाशु
भफलजनको भवतीति नियम् हिल्लाजः यदि लग्नेशपुत्रे शो मित्रोच्चोपचयस्थेगो गुरुज्ञवीक्षितौ युक्तौ पुत्रसौख्यकरौ
मतौ लग्नात्केन्द्रत्रिकोणस्थौ विषमांशगतावुभौ पुत्रजन्मप्रदावेतौ समांशस्थौ न निप्रदौ नीचास्तारिगतावेतौ यदि

वक्रग्रहान्वितौ नद्योगघातकावेतौ समर्क्षे विषमेपि वा अत्र संतानयोगकर्त्तारो ग्रहा विषमर्क्षे विषमनवांशे वा स्थि
पुत्रजन्मकराः समभे समनवांशे च कन्याजन्मकरास्युरिति विशेषः जीर्णताजिके लग्ने पुत्राधिपः पुत्रे लग्नेशो यदि
नः भावी पुत्रस्तदा वर्षे वक्तव्य इति निश्चितम् शुक्रेन्दू लाभसुतगौ पश्यतो वा यथाक्रमम् सुतान्त्योर्व्यसुते लाभान्त
सत्ववत्सरे गर्भं गर्भाधिपस्तु इद्धे पुमान्स्वर्वग्रहेक्षितः भावी नृपस्तदा पुत्रः स्त्रीग्रहस्य तदाङ्गना पापखेटस्थितो
गर्भेशो नेव वीक्षिते तदा गर्भच्युतिर्वाच्यान्यथा चेद्गर्भसंस्थितिः सुताधीशे लाभगते शुभयुक्तेऽथ वीक्षिते वा लग्नपा
स्ये पंचमेशे शुभेक्षिते तथैवागर्भसद्मे शुभस्वामियुतेक्षिते तस्मिन्वर्षे भवेद्गर्भमित्याह यवनेश्वरः जीवक्षेत्रगते चन्द्रे
कक्षेत्रगते कुजे स्वक्षेत्रस्थे भृगुसुते तदा गर्भस्य संशयः लग्नाधिपस्सुतस्थाने जायास्थानगतोपि वा सुतजायाधिपौ ल
ग्नेतदा गर्भस्तु योषितः जन्मलग्नात्त्रिकोणस्थः शनिपुत्रेशगुर्वि तस्मिन्वर्षे भवेद्गर्भे देवशालमुनेर्मतम् विद्यागृहं च
इत्वधेज्यशुक्रैर्युतेक्षितं वा स्वनवांशकं वा वा स्वामिना दृष्टयुतं तदा स्यात्संस्मृतिर्विद्यारतिर्विशुद्धिभावः विद्यागृहं क्रूरखगान्वि
युक्तं स्वामिना न दृष्टं शरीरकेण। चंद्रेण दृष्टं सहितं तदा स्यात् फलं पुरोक्तं विपरीतकं स्यात् समरसिंहः अस्मिन्वर्षे पंचम
भविता लग्नपंचमाधीशौ भवतो यदि त्र्यशालेन नैवात्र भवेन्नूनं यदि वामिथो गृहगतौ स्यातां चेत्संततिस्तदपि वाच्या
न्वर्षे शुभयोगादन्यथा न पुनः लग्नपपुत्राधिपती न पश्यतश्चेन्मिथो भवनं मूर्क्रूरयुतौ सामुथशिलमनयोः संततिं नि

नेस्यात् यदि सुतपतिर्विलग्नलग्नपचंद्रौ सुतेथवास्यानो त्वरितमेववाच्यं सविलंबं नक्रयोगेन हि: शरीरे चाबलग्नेशुभयुत
पुत्रेह्यपत्यगर्भोस्ति यदि लग्नपपुत्रपत्नी पुस्वे टौ तत्सुतो गर्भे अथ चंद्र: पुंराशौ पुंग्रहदृक्तनुश्च शिलस्तदापि सुतगर्भम् पू
र्वौ दिनमिश्रत्वे सूर्ये पुंखेटसंस्थिते पुत्र इति अथ पञ्चमभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पञ्चकोशे दिनेशे सुतस्थे
तोगेषु पीडा स्वबुद्धेश्च हानिर्विवादो जनानां भवेच्छोकमोहादिकारोगेषु रागोधनार्तिश्च भूपाद्भयन्तदृशाय्याम् १ सुत
नगो रात्रिनाथस्त्वबुद्ध्या जयं मित्रपक्षाच्च लाभं करोति सुतो रोगेषु पीडा भवेन्यायदृष्टः सुतस्यापि लाभं यदा सौम्यदृष्
२ सुतानां प्रपीडा कुजे पंचमस्थे रिपूणां विवादो भवे द्ध्यग्रताच स्वबुद्धेर्विनाशो भवेच्चापि घातस्सशोकोदरे रुग्प्रपीडा व्व
मध्ये ३ सुतभवनगतश्चेत्सोमपुत्रस्सुतानां प्रबलसुखकरस्याद्दर्थलाभप्रदश्च भृतकजनसुखंस्याद्दृढ़शय्याम्बराणां
खमपि नृपपक्षान्मित्रपक्षाज्जयश्च ४ सुतस्थानगो देवमंत्री सुतानां प्रवृद्धिं स्वबुद्ध्या जयो हायनेस्मिन् रिपूणां विना
शश्चापि भोगं तथा गोहिरण्याम्बराप्तिं करोति ५ सुतानां प्रवृद्धिं भृगो पंचमस्थो भयं क्लेशचिन्तापदां वैवि नाशं रिपू
णां नाशं तथा वर्षमध्ये महाभोगवस्त्रं धनाद्यं करोति ६ सुतागतस्सुतहानिकरश्शनिर्भवति चोदरपीडनकष्टदः वि
कलताबहुतापकरो भवेन्नृपभयं प्रकरोति च हायने ७ स्वबुद्धेर्विनाशं सुतस्थानगश्चेद्विमांशो रिपुस्सन्तति: पीडनं त्वं स्व
योदरे वा पुवा धान्यनाशं तथा सर्वथाक्लेशचिन्तां करोति ८ मणित्यः पुत्ररुक्कामिनीकष्टविघातं चातिमूढता द्रव्य

र. उ. १३

नाशः स्वेष्टदुःखं वर्षे पञ्चमगे रवौ १ स्त्रीसुखं विजयं मानं राजपूजाधनागमम् सद्बुद्धिं सन्तते सौख्यं यदा पुत्रोपगः श
२ पुत्रार्तिर्ज्ञामिनीकस्तुच्याधिश्चैवोदरे नृणाम् दुर्मतिः स्वजनैर्वैरः पञ्चमे भूमिनन्दने ३ जायापुत्रसुहृत्सौख्यं मानं
भूपालसम्भवम् माप्यते वृद्धितो ह्यं पञ्चमे शीतनन्दने ४ सद्बुद्धिः सन्ततिप्राप्तिः सौख्यं लाभो भवेन्नृणाम् मन्त्रवि
द्यादिजं सौख्यं पञ्चमस्थे सुरार्चिते ५ जायापुत्रादिकं सौख्यं सद्बुद्धिं विभवागमम् मन्त्रोपदेशको शत्यं पंचमे भृगु
नंदने ६ जायापत्यसुहृत्कष्टं दुष्टबुद्धिं ईनस्वयम् उदरे वानपीडां च पञ्चमे रविनंदने ७ पुत्रसौख्यं सुतप्राप्तिर्दुर्मतिर्वै
रिविग्रहः नियतं जठरे पीडा सैंहिकेये तु पञ्चमे ८ इति पञ्चमभावविचारः॥ अथ षष्ठभावविचारः॥ तत्र षष्ठभावे किन्त्वि
ततीयमिन्दुसंचण्डेश्वरेण अस्तास्य ना स्फोटगम्भो भूहास कूरोग कर्मपरकन्यशङ्का सुद्धारितन्मातुलमाहिषाद्यं रोगो वि
चिंत्यो रिपुसत्त्वभावे ९ अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ योगजीवानाजिके वर्षे म्वरेशुनो षष्ठपापाक्रान्ते च विक्रिणि सन्निपा
तास्सिरोगी स्वकृज्वरगुल्मादिसम्भवः गुरावेवं विधे वातरोगस्य कमलो भवेत् वर्षे कं वूलगो जीवे रोगाल्पत्वं विनिर्दिशे
त् भौमेप्येवं रक्तरोगः पित्तमर्के तथाविधे एवं विधे हिमांशौ च कफरोगो भवेन्नृणां एवं विधे बुधे वातप्रधानो रोगएव हि॥
एवं विधे भृगौ पित्तरोगः शुक्रस्तथाविधः नरराशिगतश्चेत्स्यात्कफरोगकरः स्मृतः वर्षेशः पापयुक्तो कोद्वादशो दृष्टि राम
स्मृतः ताजिकभूषणे तु वक्रिणो ब्दे शस्य शानैर्यत्र कुत्र स्थितस्य सन्निपात रूप म्फलम् विलोमगामी यदि मङ्ग ९३

गामीस्वामीसवर्षेकुरुते त्रिदोषम् ताजिकतिलके वर्षाधिपे रविसुते किलवक्रभुक्तौ स्यात्सन्निपातरुधिरामयपीडनं।
न्त्र वामनेन तु जन्मलग्ने शनौ शनिगुरुभौमानां षष्ठगानां फलमुक्तम् शनौ जन्मविलग्ने श्रीवर्षे च त्रिणि षष्ठगे त्रिदोष
डाल्लग्नेशो गुरौ वर्षे रिपुस्थिते पापाक्रान्ते वातपीडास्य वक्रोन्यरुक्कुजे एवं पापादि सौम्ये वातपीडा भृशं भवेत् यादृ
पि जतुसनूपेधिपतोव्द षष्ठे क्रूरादिने वाशुभवो विकारः सर्वं कुजे कमलरोग उक्तो हसौम्यपीडापि च हायनेस्मिन्
वरवौ द्वादशगे सितूलं षड्भे स चन्द्रेपि च पित्तरोगः तथैव शुक्रे रिपुगे नृशाशो क्रूरादिने श्लेष्मभयस्मृतिञ्च एवं विधौ।
स्यात्कफरुक्च थैव तु पापदृष्टे पवनोत्थबाधा हिवाजः जन्मलग्नेश्वरः पापो वर्षाधीशेन वीक्षितः सुतदृष्ट्या रोगकर
स्यापोमृत्युदायकः पापग्रहा जन्मकाले केन्द्रगा वर्षवेशने लग्नगा रोगदा रोगस्त्र पापयुतेन तथा वर्षे जन्मनि
गेस ग्रहाद्यविकारकः रवेर्वा भूमिपुत्रस्य दिवसे व्दप्रवेशनः ज्वरपीडा सौम्यदृष्टे लग्ने तु सुखमादिशेत् रात्रिजन्म
चन्द्रे कोन्निर्गते हृद्भिमागते कुजेन्यशाली वर्षे च चन्द्रो रोगविनाशकरः शनीन्यशाली रोगस्य वृद्धिदो वन्हिजन्मनि कु
छापसे च भौमेन्यशालवान् रोगदो विधुः रोगनाशकरो मेदेन्यशाला रव्देवशने जन्मकाले चंद्रपुत्रे भृगुपुत्रे च निवे
वर्षे तु केतुसहिते तदाव्दनि रिवलङ्घ्य व्दलग्न त्वमुथहा तन्नाथाः पापमध्यगाः सर्वे मृत्युकराः प्रोक्ता न्यूनारो
गकरास्मृताः स्तनौ षष्ठगते भौमे वर्षलग्नस्थिते रुजः जन्माव्दपौ व्दपे शुक्रे चलयुक्ते व्दलग्नतः षष्ठगो राहुपुच्छा ज्ञेनरा

हा.र.
रु
१५
ष्टनिखिलेगदः षष्ठाधिपो यदा लग्नेन राशत्रुभैर्वैद्रुवम् वामनः जन्मकाले गुरुसितौ स्यातां यद्राशिसंस्थितौ वर्षकाले
चन्द्राश्रितौ तैर्मेस्तमागते भवन्ति पिटकाः शीतज्वरा शीतलिकास्ततो तद्राशिगे बुधे संरोगगण्डमालादिरुग्भवेत्।रा
होः सप्तमगते तस्मिन् निखिलाङ्गदोषो भवेत् विवलो जन्मलग्नेशो यदि षष्ठसमाश्रितः रिपुदृष्टः पापयुतोऽस्तमितो दी
र्घकमज्वरः जन्मलग्नेशवत्तुन्यासमाधीशोऽपि कष्टकृत् जन्मलग्नेशावस्तु पयसहमेशोऽपि कष्टदः लग्नेशो विवले
लग्ने क्रूरमध्यगते रुजः कन्यातुलामिथुनेषु षष्ठेषु कफो भवेत् यत्र जन्मनि शुक्रः स्यात्तद्राशौ षष्ठमाश्रिते व
र्षलग्नाद्रविः सुतेऽपस्मारकृतो भवेत् अष्टमस्थे गुरौ पापयुते लग्नगते कुजे मूर्छा स्याच्चन्द्रयुक्तापि लग्नस्थे व्य
याभवेत् जन्मन्यथ कुजो यत्र राशौ वर्षविलग्नपापेक्षिते रक्तपीडा तस्मिन्स्याच्च भवोऽस्ति पीडास्वल्पाय योगे
रुकष्टे लग्नेशयोर्भवेत् जन्मन्यार्किः स्थितो यत्र राशौ वर्षे स्थलग्नगे तद्राशौ शनिना दृष्टे प्रेस शीतोष्णा रुग्भवेत् अत्र
नेजसिंहेन समरसिंहेन च शनिदृष्टिं विना रुक्षादिरोगाः प्रोक्ताः शनिदृष्टौ तु जाड्यं नानामकुन्स्नरोगाउक्तः जन्मशनि
स्थानगते लग्ने रूक्षोष्णशीतरोगास्युः शनिना दृष्टे चास्मिन्स विशेषं जाड्यतामवति समरसिंहः षष्ठेशो वर्षभुजालग्नपा
ना वाथसुथशिलरामः ।ः जन्मन्यधिकारिणि वा सवले वर्षे च केन्द्र बुधयुक्ते नरस्तीवगदो यस्तस्मिन्वर्षे समस्तेऽपि ने ।म
जः सिंहः जन्माङ्ग-पश्च विवलो यदि शत्रुगोऽब्दे क्रूरार्दितो रिपुदृशा त्वमिनष्टरुक्स्यात् इत्थमनाविह विलग्नभुगिन्थिहेशा १५

वज्रातिंसौहिमकरश्चमनोनिंदायी इत्यस्तनोमतिनरकालिनोद्गः रुक्क्रूरदृष्यान्तरुडयेस्तनिजेशवीर्ये सम्पूर्णपाप
हशिदीर्घरुजोभवनिरोगादिकश्चभयमत्रभमुक्तमानात् अपमर्थः षष्ठभावस्याशादिभुक्तेस्वल्पेनदारोगभयमस्यभुक्तेशा
नामाधिकोरोगाधिकांशेपमित्यर्थः विशेषमाह समरसिंहः अस्मिन्वर्षेमांद्यमरणावावीस्यवर्षेलग्नमध्येवंगतुदशेपूर्णि
मायोलग्नश्चेतदीश्वरौवीस्योते चत्वारोपिहिशुभदृष्टासौम्यमुथशिलाश्चेन्मृत्युः दृष्टारविचन्द्राभ्यान्तुस्मिन्वर्षेनमांद्यसा
क्रूरहतेश्वशिस्यूर्योदृष्टेग्रहधातुतोमांद्यम् षष्ठगृहस्थेरवेटेनदोषे शौवरोगसम्भूतिः चत्वारोप्यशुभदृष्टाश्वा
श्रेरन्धोपदेकष्टाश्च निधनशेनमुथशिलंनदाग्रहोद्धयसा मरणाम यदिनिधनेशः क्रूरस्तोदोषान्तरेणवहुमृत्युःब
लहीनेपुनरस्मिन्शुभेन्यशालेचनोवाच्यः पूर्वोक्तान्यत्वारोयदिषष्ठाधीशमुथशिलकृतास्युः तदीपेनरमांद्यशीघ्रेस्मिन्शा
म्यतित्वरितमिति वर्षतन्त्रे चतुर्थेस्तेचमुथहासुतदृक्षाशनीसिता मूलपीडापापखगैर्दृष्टेनन्यारिणामजम् अत्रपरिपा
कोवस्थायांमूलेपरिणामारव्यम् जन्मषष्ठा धिपेमौमेवर्षेषष्ठगतेरुजा क्रूरेन्यशालेविपुलाशुभदृग्योगकर्तुःरोग
कर्त्तोपत्रराशावेशोस्यादनयोर्वेलौतन्स्यानन्तरोरोगास्यन्त्येयराशिस्तरूपनः अत्रसंताध्यायेपराशीनोकफवातपित्तादि
केरुडोष्णशीतादिकश्चप्रोक्तमस्त्रितस्वलेचनरोगास्थितिरित्यर्थः यादवः मुन्याद्वलग्नश्चखलादिनश्चेनन्यो
विवीर्योखलगोचवात्तम् पातोशशीक्रूरखेगान्तरस्थोययानथादीर्घरुजोभवन्ति लग्नस्थेखलखेचरेसहिमगोकुत्रा

ता॰ र॰ उ॰ ९६

वतिजातमसौख्यमाहुः शुक्रास्परे(तु)वतिव्यसनेकुजेस्यात् जीवेचहद्दपविवाहपतौविवाहोभौमेव्दपेशशिदृशातु
विपर्ययःस्यात् जीर्णताजिके पंचाप्तिसप्तदशमेहि(त्रि)लाभेषुशोनगुः शुक्रेसितोथजीवेनशुभंस्यात्समृद्धभवम् शेषेस्वि
नस्त्रियासार्द्धंशत्रुत्वम्त्रायतेध्रुवम् जन्मलग्नात्सप्तमेशोऽव्दपशुक्रयुतेसिते स्त्रीसुखंकुलेनत्रवर्षेभवतिनिश्चया
नशुक्रोजन्मनिपञ्चाशोसराशिः केन्द्रकोणगः गुरुणासहितोवर्षेकान्तःकान्तासुखप्रदः लग्नहद्दाधिपः शुक्रस्थानेके
न्द्रत्रिकोणगः विवाहसहमेशोवावर्षेकान्तासुखप्रदः भौमेवर्षेश्वरे शुक्रदृष्टेस्याद्वनितागमः शुक्रेवर्षेश्वरेभौमदृ
ष्टेलाभस्त्रियोभवेत् सुतोवाव्देशुक्रभौमदृष्टेस्त्रीसहमेनथावर्षेतन्वे लग्नास्तनाथयोरित्थशालेस्त्रीलाभ दि
शेत् स्वामिदृष्टेस्त्रीसहमेशुक्रदृष्टेविवाहकृत् नष्टेन्दौशुक्रपदगेमेथुनेस्वल्पमादिशेत् जन्मशुक्रर्क्षगो :
स्तोस्तवक्रहली नष्टलक्षणमुक्तंवामनेन क्रूराक्रान्तः क्रूरयुक्तः क्रूरदृष्टश्चयोग्रहः विरश्मिनाप्रपन्नश्च
बुधैस्मृतइति अधिकारिपदस्थेर्के स्त्रीभ्योव्याकुलतानिशं इत्थिहाधिकृतस्थानेगुरुदृष्टाविवाहकृत् स्था
पदेपञ्चाधिकारिराशौ इत्थिहारार्किसूथ्हाने कुरितेसहमेस्त्रियाःस्त्रीपुत्रेभ्योभवेत्कष्टंपापदृष्ट्याविशे
नाधिपश्शुक्रोऽव्देशुनेवलवान्भवेत् लग्नेशेनेत्थशालश्चेत्स्त्रीलाभंकुरुतेसुखम् सूतोद्यूनाधिपेवर्षे
यास्सुखं जन्मास्तपेत्थिहानाथवर्षेशाःसेथुनेनथा याहवःजन्मेश्वरेवर्षपतौस्थितेनेस्यान्मूथशीलेसुख यता :

राम ९६

वाहस्याधिपतौ चलग्नदृहाधिपे वा सबले सितेन युते सिते वा जनिषष्ठनाथे व्ये व दृष्याते सुभदृष्णुतेनत्र विवाहगो
हे स्वनृदृष्टियुक्ते तन्ये वि लग्ने विबले चतुःखम् स्त्रीजननथे वान्त्रमदे कुजे पि दुःखभवेन्त्वी भवमन्त्रकाले सूर्ये स्तो।
क्रूरयुते सिते तथा स्यात्सप्तमे स्त्रीसुतदुःखदा वा सवीर्ये खेटास्य दगा स्तसूर्य स्त्री दुःखमीन्ये सणास्सुखवच्च देवे
ज्यशुक्रे सितकेवले मास्त्री गा च योषासुखलाभदाच जननशुक्र गता शिगते जतु स्तनु पतौ सबले परिणायनम्॥ सु
वनि धामपतेर्भृगुजादपि युवतिनेच शुभाशुभमीरयेत्त नाजिकसारे मदपतिर्मदगस्सबलो यदा खलखगैः सहितो
नववीसितः मुनिवरैर्गदितं बहुलसुखयुवतिवर्गभवन्ति विधनवा हिलाजः धूनेन्त्रे लग्नपे वापि कन्यालाभसु
निश्चितम् सुतपो लग्नगश्चंद्रदृष्टो मा यो प्रदो ध्रुवम् स्वर्से शुक्रे चन्द्रयुक्ते दृष्टे वा यो ष्विदाप्यते सूर्यो वा बलवान्ला
भे क्रूरकन्याप्रदो मतः समराशौ चंद्रसितौ त्रिकोणे स्वनवांशके बलिनौ लग्नपुत्रस्यौ भार्यालाभकरौ मतौ सौम्यः के
न्द्रत्रिकोणस्थे द्यूने षड्नाप्रिक्लत लग्नगे सप्तमाधीशे भर्तादेशकरी प्रिया सप्तमे लग्नपे भार्यादेशकारी पतिर्भवेत्॥
लग्नेशो लग्नगो जाया धीशस्सप्तमसंस्थितः द्वौ वा लग्नास्तगौ वर्षे जायाप्रीतिसुखप्रदौ लग्नेशास्तपयोः स्नेह दृष्ट्या
सौख्यं मिथो वदेत् क्रूरदृष्ट्या कलिं दृष्टेरभावे मध्यमं वदेत् सबले धनभावे च भार्याद्रव्यं लभेन्नरः सबले छिद्रभावे तु भार्यागु
भर्तुर्धनं लभेत वर्षेश्वरे गुरौ द्यूने व्यवहाराङ्गनाप्रपः वेश्यागुणो मदपे विनष्टे नीचगोपि वा क्रूरान्विते च मदपे परयोषिद्वा

ह्रा॰ र॰ उ॰ १७

सप्तमे क्रूरखचरः शुभदृष्टिविवर्जितः भार्यामरणदः प्रोक्तो विनष्टो वास्तनायकः चूडामणौ युद्धं भाविनवा वर्षे लग्नेशेस
प्तमाधिपौ शत्रू स्यातां तदा युद्धं भवतीति सुनिश्चितम् लग्नं लग्नस्य पूर्वं स्याद्यदि पापसमन्वितम् तदा घोरं भवेद्युद्धं
योवेसनपार्श्वके लग्नास्तनाथयो योगे रणदीर्घसमादिशेत् मंदेवक्रे चसबले वहुयुद्धं भवेत्तदा स्वगृहोच्चगते भौ
दशमस्थे स्याद्रणमुत्तमम् लग्नस्थे मध्यमं द्यूनस्थे सच्यनिप्रचुरम् लग्नद्यूनपती पापौ पापांशस्थौ तु युद्धदौ तावे
ववक्रिणौ केंद्रे षष्ठयोवारणप्रदः लग्नेशे द्यूनगे स्यावावर्षे स्यात्तु पराजयः लेपेसेवास्तपे षष्ठे शत्रो रवपराजयः
लग्ने क्रूरे जयः प्रष्टुः सप्तमे विद्विषो जयः मूर्तौ क्रूरे जयः प्रोक्तः क्रूरदृष्ट्या पराजयः संधिं कुर्यात् सुहृद्दृष्टिः नेमे
लपयोर्मिथः ओयेपिस वलेसंधिर्विवले विग्रहो भवेत् उदयचतुर्थैः क्रूरैः सप्तमदशमस्थितैस्त्यासौम्यैः
जयो भवति हि षष्ठे द्यूनोदयगैः शुभैश्चापि चरलग्ने शुभयुक्ते सधानं भवति भूमिपालानाम् दशमोपगते सौम्ये
तं दत्वा परो याति ह्यायेन सिन्धौ यदि क्रूरग्रहो वर्षे जाये शं लग्नपं ध्रुवं नपश्यति तत्स्थानत्र न शेवि मा
यस्मिन् राशौ भवेच्चंद्रस्तद्राशेरधिपेन चेत् दृश्यते चंद्रभावर्षे तदा नष्टं च लभ्यते धनयोनिस्सृत
निस्सृदः तदा चविस्मृतं नष्टं प्राप्यते निश्चयाद्धनम् हिबुकात्सान्तरालस्थैर्ग्रहैः शुभफलप्रदैः या
यात् शुभैर्नैव निर्दिशेत् सप्तमे स्वामिसौम्याढ्ये दृष्टे वा स्वोनिवर्तते चरात्मकस्य प्रमदाख्यस्य भावस्य पा

रामः १७

नस्य वर्षप्रवेशे प्रभवेन्निवृत्तिः प्रवासजातस्य च नान्यथा रणात् अथ सप्तमभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्यकोशे
लत्रेऽर्कयुक्ते कलत्राङ्ग पीडा स्वकीयाङ्ग पीडा तथा नदृशायाम् शिरोत्तिप्वमार्गोद्भयं वैविवादौ गुरे पादयोः पीडनं वर्षे
मध्ये १ कलत्रे शशाङ्को यदा पापदृष्टोत्वरवान पीडाम्भयं दारुणञ्च कलत्राङ्गकष्टं कफोत्पत्तिबाधा स सौम्यान्वितश्चा
लाभं करोति २ कलत्रे स्थिते स्मासुते स्त्रीपुरोग तथा चात्मनो मार्गतो तीव्रकष्टं भयञ्चैरिणाञ्चैविवादो जनानान्दृशा
नेष्टकारी भवेद्धायनेऽस्मिन् ३ शशाङ्कात्मजे सप्तमस्थे इ नानाम्बिलासादिसौख्यं भवत्यत्र वर्षे प्रतिष्ठाधिकागोहिरण्याम्ब
राप्तिर्जयस्तवैदात्तदृशायान्तथैवं ४ कलत्रे सुरेज्य कलत्रादिसौख्यं जयन्तिर्भयं शत्रुनाशं करोति सुखंवाहनानां
तमादिकञ्च नृपाल्लब्धलक्ष्मीर्भवेद्धायनेऽस्मिन् ५ कलत्रे भृगौजापतेहायनेऽस्मिन्कलत्रादिसौख्यम्बिलासादिकः
ञ्च रिपोर्नाशनं स्नानवानाञ्च सौख्यं भवेद्दूरदेहमादिसौख्यं नराणाम् ६ जायास्थानगतो दिवाकरसुतः स्याद्दङ्ग
नानारुजो मार्गोद्भीतिकरः यशोऽथ मरणं राज्याद्भयव्ययतो क्लेशानाञ्च विवर्द्धनम्प्रकुरुते मिथ्यापवादं तथा देह
वायुसमुद्भवाच्च जठरे पीडा भवेद्धायने ७ वातप्रमेहार्तिमथ्यो नराणां गुह्येन्द्रियार्तिं च्च तमोऽयुनस्थम् विषाग्निपीडा
ञ्च तथाङ्ग नानाकष्टं करोतीह भयं नृपाणाम् ८ मणिन्यः वस्तिवक्षःशिरोरोगैः स्त्री पीडानागराटनम् वर्षगस्तु यदा
द्यूनो भास्करः कुरुते नृणाम् १ स्त्रीसुखं नृपतेर्मानं लाभो ग्रामान्तराद्भवेत् वाणिज्याज्जलमार्गोच्च सप्तमे यदि चंद्रमा २

जायाकष्टनया हानिः पीडा आत्मन स्व च देशभ्रंशं भयम सौकुं यो ड्डीमस्तु सप्तमे ३ मागो लाभो ड्ग नासौ स्थं वाणि ।
च धनागमे चेद्रजः कुरुते निम्नं हायने सप्तमोपराध वाणिज्याद्भव हो राच्च मागो च्चैव धनागमम् स्त्रीसुखरा
ज्यानेसप्तमे सुरमन्त्रिणि ५ रवि पिता पुत्र जं सो रच्च वाणिज्याहि भवागमं मागो लाभ म्प्रमोद च्च सप्तमे भृगुजे नृणाम् ६ स
नेनङ्ग मने भीतिः सुहृत्कष्टं धनक्षयं प्रवास शत्रुतो भीतिः सप्तमे रविनन्दने ७ प्रवासं पीडनं चाङ्गे स्त्रीकष्टं पवनोत्थरु
क् कं टिवत्तो भवेत्पीडा सैंहिके येच सप्तमे ८ इति सप्तमभावविचारः ॥ अथाऽष्टमभावविचारः ॥ तत्राष्टमभावे किंवि
चारणीयमित्युक्तं च पदस्वरेण आयुर्विरोधो निधनं च कामे रोयश सौ वनिरूपणं च्चैव मम दुर्गादिकशत्रु रो
धन घास्थि सं तारणं नष्टरोगाः छिद्रं रणं भ्रातृरिपुश्च दुःख विचारणीयं निधने समस्तम् अथाष्टमे पूर्वं व हिचारः स्थ शुभो
गाः यादवः वर्षेश्वनिजेवं च हने शस्त्राग्नि संसुगे ८ तस्मिन्वन्हिभया ५ । रोगोऽस्मिन्नो हि पदमे ३ ६ ७ रचौरान्
लोकानृ यम स्व १० स्थोऽस्मिन्नृपते भयहितु कभे मातुः पितुर्भातुर्जायतन्त्रा ८ न्यवनेतेकुजे मृति समम्
णान् वर्षेन त्रे त्स्वपभौमस्य यत्र कृत्वा वस्थित स्य फलमुक्तम् भौमे स्वपे क्रूर हतोऽयसा पानो वक्तो अथिभो
मे क्रूर नराद्धि पदमे मृतिः जन्माष्टनाथेन गतेषि देश लग्नाधिनाथे कृतमृत्यु शीले स्याद स्य मृत्युस्त्वहि
सार्केस्वपे भूपभयम्महीजे वर्षेन चेत्तु कुजार्कयोर्यो गेस्त्विसेस्त्वे रोग पभयमुक्तम् लग्नेथि हापतिसमापनयोस्

च्चेदिन्यशालिनइमेनिधनप्रदास्युचेन्याकरिष्टसमयेमृत्तिरेवनत्रसार्केकुजेनृपभयंदिवसेव्द्वेशे क्रूररवेचरदशासम
येचेदिन्यादिजातकोक्तदशारिष्टेवर्षेलग्नेथिहापति इत्यादियोगोन्यत्तोमरणंदशारिष्टासंभवेदुःखमित्यर्थः रवौज
नौशुक्रकमूसरीफकेंद्रेऽव्दनाथेनृपभीतिरोगौजन्मारभेव्देशशिजेव्दकेंद्रेव्देशेहिदुर्वर्षेमिरव्वदन्ति नस्मिन्तुधेकेवल
मष्टमाने भौमारिदृष्टापिनशोभनोव्दः तथाष्टगेनेसवलेकुजासिपुक्ते विदेशमरणंव्ववस्थः एतेयोगास्ताजिकसिन्धाव
न्यथैवोक्ताः शुक्रेसरोफसहितोजन्मकालेचभास्करः वर्षाधिकारीकेन्द्रस्थोज्वरराजरुगाप्तिकृत् भौमस्यानेधिकारीदुः
पुत्रवर्षेरुजस्तदा बुधोधिकारीभौमेनक्रूरदृष्टोसृगार्तिदः भौमयुक्तेवुधेसार्केविदेशंवधनस्मृतिरिति नचोभयोर्विरोधेएत
योगान्तराएवज्ञेयाः वर्षेतन्वेभौमस्यानेधिकारीन्दोगुप्तनृपभयेरुजः मन्दोधिकारीरवेलोहहतेपीडाकरस्मृतः अस्मि
न्योगेष्टमस्थचंद्रोज्ञेयइतिपादवः जन्मस्थभौमस्येगतेव्दवेशेचंद्रेष्टमस्थेनृपपीडनानि भौमेष्टमेभयवन्हेः प्रहारोवाभ
नृपाद्भयम् आरेखस्तेचतुष्याद्भ्यः पातोदुःखरुजोसृजः च्चत्रप्रथमयोगेहीनाधिकारेकुजेरविपुतेऽष्टमस्थेवन्हया
दिभयंद्वितीययोगेऽधिकारिणिभौमेदशमस्थेवाहनात्पात इत्याहयादवः हीनाधिकारे पिकुजेष्टमस्थसार्केग्निभी
तिर्नृपपीडनानि भौमेम्वरस्थे १० प्यधिकारिणिस्याद्वाहात्मपातः खलुवर्षवेशे जीर्णताजिके वर्षेश्वरोगुरुः पाप
दृष्टोवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकरोमंदोवलहीनोष्टमेस्थितः वर्षलग्नात्सप्तमगोपवादकलिकारकः लग्नाष्टमे

शयोस्त्यशालो मृत्युर्भयप्रदः पापदृष्टोथ योजीवो धनस्थो धनहानिदः वर्षनेत्रे पतिनेत्क्रूरदृशारेत्यशालेमृतिंवदे
त् कुजहद्दास्थितेनाशः सौम्यदृष्टेशुभंवदेत् पतिनेक्रूराक्रांतेनथाबुधेभौमहद्दास्थितेनाशोग्न्यादिद्रव्यस्येत्यर्थः याद
वेनाष्टमस्थस्यबुधस्याधिकारहीनस्य भौमेत्थशालयुतेस्यफलमुक्तम् तेत्वधिकारहीनेष्टमस्थेमृतिः स्यात्कुजमूथ
शीले लग्नाधिपेनष्टदग्धेयोषिद्वादोशुभान्वितः दग्धादिलक्षणंवामनेनोक्तम् क्रूरैःक्रूरदृशाहष्टोयुक्तोवार्कगृ
हातिगः सविनष्टोपहीतेयोदग्धःपीडितउच्यते अत्रयादवेनजन्मलग्नवर्षलग्नेशयोस्सप्तमगयोस्तत्फलहि
पोःफलमुक्तम् जन्माङ्गाधिपतौसमानतनुपतौवावर्षलग्नास्तगेसार्केदुष्टहतेस्त्रियासहनदावादानिदुःखानिच
मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारीकलिःपृथुःजयःशुक्रेसपापदृक्तःप्रमुत्तरवशेनच तादृशेगुरौशुक्रवीक्षितेस्त्रीवादे
मुत्तरवशेनजयोभवतीत्यर्थः भौमेस्त्यगोधनेसूर्येवादा कथं विनिर्दिशेत् अत्रयादवेनयोगद्वयमुक्तम् भौमवर्ष
नोच्चेयेसतितदावादंत्यथाथोवौद्रव्यस्यरिपुगोत्रवाद उदितोदुष्टेक्षणेनोत्कटः रिपुगोत्रकलिर्भीतिः संरब्धेकु
जहनेव्दपे दग्धोजन्माङ्गपोवर्षपोमोरोगकलीदिशेत् सूत्यव्दपोरधिकृतोभौमस्थानेगुरुर्हतःपापैर्वादस्स्फुटोव्दे
तादृशौदौशनैःपदे सूत्यदृयोर्भौमस्थानेगुरुर्वर्षेधिकारीपापैर्हतस्तदाप्रकटोवादः अथचन्द्रस्सूत्यहयोस्थानेस्था
:वर्षेधिकारीपापैर्हतस्तदापिवादस्यादित्यर्थः सूत्यव्दपोरधिकृतेचन्द्रेबुधपदेहते क्रूरैर्विदिशगमनन्वाद

स्यादस्मिन्नस्तकाता मेषे सिंहे धनुष्यादेर्द्रेष्काणे सितोभयम् मृतौ मृतीशालग्नेशौ मृत्युदौ पापदृग्युतौ यत्र षष्ठे जन्मनि
कुजस्सौम्ये लग्नेऽपगोऽयदा बुधोऽब्दपेपतिर्नेष्टबलस्तत्र न शोभनम् सार्केशनौ भौमयुते खाष्टस्थे वाहनाद्भयम् सा
के भौमेऽष्टमस्थे तु पतनं वाहनाद्भवेन् वामनः वर्षेश्वरे कुजयुते रन्ध्रस्थे मरणाद्भयम् उदिते मृतिसद्मेशे सत्यं
ते जीवसद्मपे पुण्यसद्मेश्वरः पुण्यसद्मनोऽष्टमगो यदि मृत्युकृत्पुण्यसहमेन तथा जन्माष्टमेश्वरः राशिजन्माष्टमो
मुथ्थस ष्वनिरवशायुक्तथा वर्षाष्टमं स्वे पुण्यसद्मे शयुक्तमृतिप्रदम् क्रूराक्रान्तपुण्यसद्मपदि जन्माष्टमेश्वरः॥
षष्ठेऽष्टमे द्वादशे वा तदा मृत्युरसंशयः मुथहेशोऽब्दपो वापि क्रूराक्रान्तोऽरिमृत्युगः जन्मलग्नाष्टमाधीशोऽन्त्यगो मृत्युवि
निर्दिशेत् पुण्यसद्मनि लग्ने वा चेत् क्रूरस्तु सप्तमः मृत्युकृद्यदि वा क्रूरो धनव्ययकृतस्थितौ मृतिः षष्ठगतश्चन्द्रो
क्रूरदृष्टो मृतिप्रदः जन्मलग्नाष्टलग्नेशो निधने निधनप्रदो वर्षेऽन्त्ये सक्रूरे जन्मपे मृत्यौ मृतिश्चेदिन्थिहार्कियुक् भौमयु
ते स्यात् न तत्र मृतिः स्यात्तत्र घातजः रन्ध्रितस्थपतिर्मन्दोऽष्टमे लग्नपेन चेत् इत्यशाली क्रूरदृशा न तत्काले मृत्युदायकः॥
मन्दोऽष्टमे मृतौ शोऽन्त्यशाली मृत्युकरः स्मृतः शुभेत्थशालात्सर्वेऽपि योगा नाशुभदायकाः मृत्युकर्त्तारो ग्रहा अशुभप्र
हे इत्थशालादि संपरित्यज्य परिणामे शरीरारोग्यदास्युः विशेषमाह तेजसिंहः स्वोच्चादिगो बलयुतो मृतिगेहनाथः
क्रूरग्रहे नो केरहितो ग्रहदृग्युतो वा लग्नं न दोषमपि वा यदि वीक्षिते रुक्क्लेशादि नूनमवशुभ भवेद्बलेऽन्यथात्वम्॥ लग्ने

शमूसरिफलोव्दपतिसुभयो भौमोव्दपोगुरुदृशाप्यवलोननिंद्यः वन्धंचमृत्युपतिरायपतीत्यशालोभयोष्टमेनमलिनेन
नेनेत्थशालोयादवः अब्दपेऽवनिसुताक्षिसंयुतेयुद्धभीर्भवतिमुथहेश्वरे मुन्थहाभवनतोष्टमेस्थितेस्यान्मृतिश्शरि
देहधारिणाम् जन्मागजन्माष्टपतीचवर्षेमुथ्यागृतोमृत्युकरोप्रदिष्टो जन्माष्टपेऽव्देमृतिगेचमृत्युर्मन्दाद्यमुथ्यामृति
दासयुक्दृक् जन्माष्टमेशोव्दरिपुव्ययाष्टस्थितेमृतिस्याद्दयवर्षकाले जन्माङ्गवर्षाङ्गपतीमृतिस्थौतदाभवेतांमृ
तिदौनराणाम् पापेष्टमेपापकृतेत्थशालेमृत्युर्भवेद्वर्षनिवेशकाले यद्वैजनोभूमिसुतेव्दनेस्थजीवेरवलाद्व्यथवु
जेगुरौवासमाधिकारेप्यतुजेर्विवादोमन्दान्वितेशीतरुचौचतद्वत् यद्राशिगोजन्मनिसोमजन्मातद्राशिगेव्देजनने
वलिष्ठे चेद्वैविवादोनिखिलेनिरुक्तेनैवंमनस्यपरदेशयानम् अथाष्टमभावस्थितानांसूर्यादीनांफलानिपञ्चको
शे रवौचाष्टमेपीडनंवंधुकष्टंसदुःखस्यपदद्वौव्याधिशोकौधनार्तिः कलत्राङ्गपीडासुतादेर्गणोवातपीडाभवेद्व
र्षमध्ये १ निधनगतशशाङ्कःकष्टवंतंकरोतिज्वरवमनविकारंचोदरेगुप्तपीडाभवतिकफविकारोनेत्ररोगोभङ्गोजलभ
यमरिवादोद्रव्यनाशोव्दमध्ये २ कुजेचाष्टमेशत्रुपीडागकष्टंव्रणस्योदयश्चाङ्गनानांचरोगः धनानांविनाशोभवेच्छस्त्रा
घातस्तथाव्यग्रतागुप्तचिंतानरस्य ३ निशानाथपुत्रोयदारंध्रसंस्थोनरंमृत्युतुल्यंकफार्तिंकरोति ज्वरादिप्रकोपोभ
वेन्नेत्रपीडाभयंव्यग्रताहायनेतद्दशायां ४ ज्वरवमनकफार्तिर्धनस्थेसुरेज्यैवहुलकठिनरोगःकर्णयोर्नेत्रयोश्च भवन्तिभ

यमारिष्योयोपि रन्ध्रे-ग्रुपीडाव्रणकृतबहुपीडाहायनेस्मिन्नराणाम ५ मृत्युस्थितोमृत्युभयम्मनुष्यस्युक्रः करोतीहजन
पवादंज्वरादिपीडामथभीतिकष्टंनेत्रेचरोगोरिपुभिर्विवादः ६ निधनगोनिधनकुरुतेशनिज्वरविमर्दकफार्तिजनाप
रः नृपभयंधनहानिभयम्मृधेभवतिनापकरः पवनोद्भयः ७ छिद्रस्थितोमृत्युसममनुष्यराहुस्तथाभूपभयंकरोति
ज्वरातिसारश्चकफार्तिदोषश्चिपुविकाचायुभयन्नराणाम ८ मरणिस्थः चक्षुरूपनहानिस्याद्बहुपीडाकलेवरे पि
न्नजाविषभूपालव्यालपीडाष्टमेरवौ १ अष्टमस्थेल्पसंतोषोद्रव्यनाश उपद्रवः श्लेष्मवस्तुविकारश्चवर्षोरोचनिशा
करेरक्तपित्तप्रकोपश्चमहापीडाग्निनन्दनः विपत्तिरिष्टवर्गस्य अष्टमस्थेधरासुते ३ लाभसौख्यंप्रमोदश्चराजपूजा
रिपुक्षयम् विदधातिनृणांवर्षेसौम्योमृत्युगतस्सदा ४ धनव्ययमनारोग्यंकलहंमित्रवर्गतः वियोगश्चप्रवासश्चजायापु
त्रादिपीडनम ५ अल्पलाभमनारोग्यंजायापुत्रादिपीडनम धर्मनाशंप्रवासश्चभृगुपुत्रेष्टमस्थिते ६ रोगपीडामहाव्या
धिःपुत्रजायादिपीडनम व्यसनंद्रव्यहानिश्चहायनेष्टमगेशनौ ७ धनव्ययस्त्वनारोग्यम्विवादोबन्धुभिस्सह स्त्रीकृत
श्चप्रवासश्चराहुरष्टमगोयदि ८ इत्यष्टमभावविचारः अथनवमभावविचारः तत्रनवमभावेकिञ्चिन्तनीयमित्युतच्चेण्डेश्वरः
स्वाध्यायदीक्षासुरगेहयात्राचक्रस्यचेष्टामठधर्मकृत्यम गुरोस्तुकार्याद्यभिषेचनञ्चजलाश्रयप्रशालकदेवतादीन्भ्रा
तुर्भगिन्याःश्वशुरस्यचिन्तापुण्यञ्चपुण्येकथितंनमहद्भिः अत्रापिविचारः पूर्ववत् अथयोगाः वर्षतन्त्रे भौमेरपैत्रि

हा० र० २१

नवगे क्रूरा शुभे केवलान्विते गुणावह स्तदा मार्गस्थरकार्यो स्थिरलग्ने त्रिधर्मस्थो व्ययः सूर्यः कंबूलो मार्गसौख्यदः अन्येप्र
यणायानस्यात् वेन्नाधिकृतो भवेत् वर्षेशस्तु येस्त्रिनवगाः स्वगृहोच्चादिगः कंबूली चन्द्रेत्यशालवान् मार्गप्रदो भवति
हत्ताहृशोकौ धिकाररहितः अन्यप्रेषणयानप्रदः अधिकारः स्वगृहादिकोत्तयः ममादिशेषापर्वेन समरसिंहवाक्यं न सर्वे
पुस्तकेषु समरसिंहवाक्यं ममगमनेभविनानवेति लग्नेशस्वेन्द्र चेद्वा नवमेशमुथशिलेसति नवमस्थेवा भवेद्गमने लग्ना
स्थनवमपतौ लग्नाधिपमुथशिलेच संचारात् रहितोपि पातिन पुनर्नवमदृशावर्जितेयोगे लग्नपतौ केंद्रस्थ सहजगास्त
मुथशिले च विक्रूरे गमनंस्यात् स्त्रिन्वा चंद्रे वा केंद्रस्थमुथशिलेन गतिः नृपापात्वा एत्था पाधन स्थिते निरधिकारिताक्रू
रे एषुगतानामशुभं भौमे त्रिभयं सस्तुकंटके समरं मंदे च चौरजलभयम कंबूलक्रूरतोनभयम धननाशे नीचस्थेवास्त
मिते शोभनं न पुनः लग्नपशशिनोः क्रूरा दिनपो वा कुत्थमीशाविनैतिः सक्रूरो लग्नकोणान्तरगस्तदा प्रितकृपणानः ।
कोणान्तरगेस्त्रिन्मा गौरहस्तुर्यमध्यस्थे स्वतुचरजनस्तुर्ये विलग्नात स्थेनभवमित्ररेषा शुभहायायशूनसंस्थः
आत्मनो विदेशगमनं कुर्यान्न क्लेशः पापेक्षणाद्भवेत् वामनः शुक्रे च पेत्रिनवगेपथि सौख्यमजापते न त्रिमन्न
गते वक्रे क्रूरयुक्ते गमोशुभः बुधेव्यये त्रिधर्मस्थे दवयाग्रांस मादिशेत् गुरौ त्रिनवगे व्देशा च णांशुभगामोभवेत् शौरो राम
धर्मशालयेनशोष्विति ने गमनं भवेत् गुरोर्नेव भौमे नृणां शुभगमो भवेत् हिल्लाजः यत्र जन्म निमन्त्र [illegible] नवमे २१

ष्टतः जन्माधिकारीतः क्रूरयुतोऽत्र्यकदाध्वरः जन्माधिकारिणि बुधे कुजास्तगते स्थिते पापयोगादिरहिते सुयानं इति
शुधेः जन्माधिकारसहितौ जीवेन्दू पापसंयुतौ वर्षे नवमगौ मन्दस्थाने दूरगामप्रदौ जन्माधिकारी वा भौमः शनिस्थाने शु।
भान्वितः लग्नान्नवमगो वर्षे दूरयात्राप्रदायकः सर्वे मार्गगता वर्षे मार्गसञ्चे स्वरे गामः जीवस्थाने त्रिधर्मस्थे कुजे नवग्र
भोगमः बुधस्थाने कुजो लग्नाधीशदृष्टः सुयानदः सर्वे भौमस्वराशिस्थो वर्षे नवमगो भवेत् स्वगृहे संस्थितो यात्रा शुन
मासंप्रयच्छति वर्षेऽधिकाररहितः शनिर्धर्मे कुयानदः वर्षेऽधिकाररहिते गुरौ नवमसंस्थिते दूरयात्रा नवनृपाद्धनमा
नादिलव्ययः भौमेऽष्टपे च पतिते स्वजनादूरतोगमः नवमाधीशकं बलयोगपापा विनिर्दिशेत् स्वगृहो गगामस्थवन्त्योन
वमेयदिसंस्थितः सुखहासप्रमेतत्र विदेशगामनमभवेत् हायनासिन्धौ वर्षेशे सबले मार्गे वर्षे यात्रा सुखप्रदात।
स्मिन्लग्नेङ्गते वक्रे निर्बले दुःखदो गमः गुरुभेन नवमस्थं दृष्ट सबलो वै सुयानदः मन्दो नृपोनधिकृतो नवमस्थः कुया
नरः गुरुरेवम्विधो वर्षे दूरयात्राप्रदायकः एवन्विनवगो भौमः क्रूरदृष्टः कुयानदः जन्मलग्नाधिपो मार्गाधिपो वान
वमस्थितः त्रिगो वा यानदः सोस्यो जन्मकाले कभावगः सएव वर्षे मार्गस्थः शुभयात्राप्रदायकः स्वल्याशो च मे पश्यो
घोरहद्दंशो विलग्नपः मन्दराश्मोभयोरिन्थशाले कस्मात् क्षमो भवेत् स्वल्याशाललग्नपदृष्टो दृष्टो वह्नशो धर्मभावपः।
अल्पराश्मोभयोरिन्थशाले श्रितितमार्गदः वर्षेशावर्षलग्नेशयोगाश्रितिनिमार्गदः मुन्यालग्नपयोर्योगो वर्षे स्याच्चिन्ति

ताध्वरः तग्गतेन सिंहे नवर्षे शलग्नेशायो रिव्यशालेश्च विनितयात्रायोगउक्तः पंथांगपेमुय शिलेन्द्रभुजा विचिंमस्या
विनितश्च विपरीतगतेन्यशालेइति वर्षतन्त्रे वर्षे शोवलवान्यापायुतः केन्द्रे थिकारवान् अधिकारेगतिसंरव्मूसे
नापन्ने पिवावदेन एवं विधेकुजेजीवयुतेकोन्निर्गते पुनः पुरसैन्यापरगतिर्जीयारव्यातिसुखावहा एवंविधेके
न्द्रवर्तिनिवलयुतेऽधिकारवतिक्रूरग्रहरहिते भौमेयोग उक्तस्तेन सिंहेन केन्द्रे न्द्रपेविमलिनसवलेचसाधिकारे
धिकारगतिरुक्तस्पवेभवाचम् केन्द्रे कुजेगुरुयुतेवलनिर्गतेरिसैन्यापरिप्रगतिरत्वजयादिसोरव्यम् यारवः
वृविवलवलानुसारिवेद्यमुन्याघामसुभसभसेरवटभाजिसोवाद्र्पेकिगोमपनोजनुर्नवेशेमार्गेषादपिसहमा।
च्चविन्त्यमेवंताजिकतिलकेजामिचगस्तुमुयहाभवनाच्छशाङ्कः स्वोचादिगोवरगतोगमनम्बिदध्यात् इत्याजेना।
दिगमनेखलुपुण्यसद्यावीर्येणताजिकविदसुधिपात्रवाच्यम्। अथयात्रायोन्निरहानसुक्रूरोमकेन अग्निराशिभे
वेन्पूर्वीदक्षिणापृथिवीभवेत् वायुराशिः पश्चिमावसौम्याशाजलभेस्मृता अत्रयात्रायोगकारकाणांग्रहाणाम्मध्ये।
योवलवानस्तद्धिष्ठितराशौगमनेवाच्यंवलसाम्येतन्मध्येकेन्द्रस्यग्रहाधिष्ठितराशौगमनम्वाच्यं तदभावेपुनर्वमभावए
शिदिगामनेवाच्यमितिविशेषः चण्डेश्वरः वर्षलग्नात्रिकोणस्थेराभृगौवावलान्विते विदेशयात्रागेहस्थोविदेशस्थो
गृहंव्रजेत् सुखव्योम्निस्थितेसौम्येगमनेननवाभवेत् नैवगमनंपापैवक्रीरवेठापशान्ति भाग्यपोलग्नपोवास्याद्वं

गोवाविशेषतः चन्द्रलग्नेश्वरौ भाग्येगमस्तत्राप्यचिन्तितः चन्द्रोलग्नपतिर्वापि केन्द्रे खेटैस्सहागमः सिद्धोपि गमनं तत्र कर्म
नन्वेतिनिश्चितम् सूनपे धर्मगे यानमवश्यन्निर्दिशेद्बुधः चरराशिषु केन्द्रेषु शुभयुक्तेषु निश्चितम् ग्रामाद्वेगमनस्तु यात्या
पयुक्तेचिराद्भवेत् चरस्वभावाद्भमाद्धशुभशनिरीक्षणात् अशुभेक्षण योगाच्च प्रयाणमितिकथ्यताम् उच्चयुक्तेन चन्द्राणां क
नेरीपापसंभवा यात्राभाश्च तदा वाच्यं भयं चौरारिशास्त्रजं क्रूरैरीशुभसंभूतागमनप्रतिबंधका हिलाजः तृतीयधर्मगोभौमो
नष्टवीर्यः शनेः परे पुण्यनाशकरः सूर्योवर्षेशोहीनवीर्यवान् त्रिधर्मगः पापकरोनष्टोमन्दोव्ययस्तथा मन्दोव्ययस्त्रिधर्मे
स्थोधर्मदोबलसंयुतः गुरुस्त्रिधर्मगोवर्षेशो नृपाद्व्ययकरोबलः शुक्रात्रिधर्मगापुण्यप्रदापापयुतान्यथा द्रुतेनचेत्क्रू
रयुतेधर्मेशेज्ञातिनाशनम् जीर्णताजिके मूर्तिमूर्तिपतिः पश्येद्भाग्यं पश्यति भाग्यपः भाग्यंलग्नपतिर्लग्नं भाग्यपः पश्य
तिध्रुवं भाग्येलग्नेपतिस्तिष्ठेल्लग्नेभाग्यपतिर्यदा भाग्यलग्नपतीस्वर्क्षे वर्षे भाग्योदयोभवेत् अथ नवमभावस्थितानाम्
वीरादीनां फलानि पञ्चकोशे धर्मेस्थितोर्कश्च सहोदराणां पीडाकरः क्लेशविवर्धनश्च धर्मप्रदोराज्यपदः प्रदश्च तद्वर्षे
मध्येस्वदशाङ्गनाश्च तत् पुण्योदयं धर्मगतश्शशाङ्कोभाग्योदयं चार्थसमागमंच वनीयोदनेभूमिपतेश्च लाभं शुभेक्षि
तः पुत्रसुखं सितेन्येन २ धर्माङ्गते भूमिसुतेचवर्षे पुण्योदयोवित्तसमागमश्च भाग्योदयोमानविवर्द्धनञ्च महाप्रति
ष्ठाम्बरलब्धिरत्र ३ धर्मेस्थितश्शशिसुतस्सुतलाभसौख्यमथोगमंसततमङ्गलमाशु कुर्यात् भूपाज्जयोभवतिकीर्तिविव

ईनश्च भाग्योदयोरिपुविनाशनमत्रवर्षे ४ वाचस्पतिर्द्धर्मगतोनराणां करोति धर्मम्बहुलं सुखञ्च भाग्योदयप्रश्चार्थस
मागमञ्च नीर्थोटनं पुण्यमतिम्प्रकुर्यात् ५ धर्मे स्थितो धर्मकरः कविस्स्यान्नरेन्द्रतुल्यं च नरं करोति सुखप्रदो वाह
नभूषणानां गोभूमिरण्याम्बरलाभमाशु ६ भाग्योदयभाग्यगतः शनिश्चेद्भूयोर्थदः शत्रुविनाशनश्च कीर्तिश्चि
यम्मानमथापि दत्ते महोदराणां भयमातिरश्च ७ धर्मे स्थितो धर्मविवर्द्धनो गुर्जयन्नृपाच्छत्रुविनाशनञ्च भाग्यो
दयञ्चार्थसमागमञ्च करोति पीडां पशुबान्धवेषु ८ मणिन्थः जायापुत्रविवादञ्च मतिं धर्मे क्रियादिषु चित्तोद्वेगा
कुलत्वञ्च नवमे तपनो यदि १ नवमे धर्मलब्धिश्च मनस्संतोषमेव च यशोवृद्धिर्नृपान्मानो वर्षो दैत्ये निशाकरे २ पाप
लब्धिर्भवेत्सुसामुद्वेगो विभवक्षयम् कलहं बन्धुवर्गैश्च नवमे धरणीसुते ३ धर्मवृद्धिस्ततो द्वेगी दैन्यं जायाप्रपीडन
म् चंद्रजः कुरुते वर्षे नवमस्थो परां नृणाम् ४ धनलाभो राज्यसौख्यं धर्मकार्यं भवेत्सदा प्राप्नोति विविधान्भोगान्देवे
ज्ये नवमस्थिते ५ शरीरे चैवमारोग्यं सहृद्धिर्विभवागमे पुत्रजायादिकं सौख्यं नवमे भृगुजे नृणा ६ जायापुत्रसुहृ
त्कष्टं धननाशं नृपाद्भयम् दुर्मतिः पापबुद्धिश्च नवमे भास्करात्मजे ७ विद्वेषश्च वपुःपीडा दैन्यं राजादिपीडन
म् धर्मकार्ये विलम्बश्च राहुर्धर्मगतो यदि ८ इति नवमभावविचारः अथ दशमभावविचारः तत्र दशमभावे किञ्चि राम
त्तीयमित्युक्तं च षट्पञ्चाशिकायां आकाशवृत्तान्तजलप्रपातः स्थाने पितृः कार्यसुखाधिमानं पुण्यञ्च पत्रं च तथाधिका

मुद्राच्चुतिंस्तु दशमे विचिन्त्यम् आत्रापि पूर्ववद्विचारः अथ योगाः वामनः वर्षेश्वरेऽम्बरगे राज्यप्राप्तिः स्याद्बलान्विते भ
वेन्स्थानान्तरप्राप्तिरन्यकेंद्रगते १।४।७ सति वर्षेशोर्के श्चतुर्थस्थः पूर्वाजितपदाप्तिदः वर्षेशो कोलाभगतस्सखस्य स्या
न्नृपमंत्रिभिः वर्षप्रस्सूर्यो लग्नगो दशमस्थो वा राज्यपदस्स्यादिति यादवः वर्षेश्वरे वा मिहरे थलग्नखस्थे सवीर्ये कु
लरूपराजता नीचस्थे क्रूरयुक्ते के खस्थे स्याद्दुःधनं नृपात् समरसिंहः लग्नेगगनेश्वरविस्थाने मुथहागमे हि राज्याप्तिः
जन्मनि सिंहगते के वर्षे बलिनि प्रभोः पदप्राप्तिः चंद्रे भौमस्थानान्तरकारकत्वं स्यात् अथ वर्षेशश्चेद्दोदशमगो भौम
ने स्थानलाभदो भवतीत्याह यादवः रलाजभस्थिते समापनात्कद्दनभोनिशाकरे पदास्पदाप्तिरिह वर्षवेशने इति मन्दस्थाने भौमे
पदप्राप्तिमुथहांकुकर्मता नृपभीः दशमभवने एते योगाद्निकेवित्तगगनपवर्षपलग्नाधीशानां मुथशिले हि राज्याप्तिः नृ
पसहस्रपद्नाथेरतोन्यशाले च नृपयोगः जीर्णताजिके दशमाधीश्वरस्सूर्यो जन्मकाले हृवेशने दशमस्थो विलग्नेशे।
त्थशाली राज्यदायकः पापार्दितो न सबलो राज्येशो राज्यनाशदः सारेशनो धिकारेणाहीने व्याकुलता भवेत् नैजसिंहः ज
न्माद्य पोव्दसमपेयदि कर्मनाथः कर्मेश्वरो जनुषि लग्नपतिश्च वर्षे कमोऽङ्ग दृष्टियुतिनस्सबलः पदाप्तिं कुर्यान्न दैन्यखिलभाव
फलस्विलोकम् योमाद्यपेव्द जनुषोश्च हन्तव्य याः हि स्थेशुभे दृष्टिहिनान्यशुभेपि योगो कस्मात्रित सह मये शनिदृष्टः।
यत्रैकमेसतिर्दशमेपि विनष्टदग्धे वर्षन्त्रे स्वसौच्चगो कर्मणि सूर्यपुत्रेन राज्यमर्थाधिगमश्च जीवे सूर्येन्नृपाद्राहुव।

र
उ·
२४

लालुजे थैविधेभिषग्ज्यो तिषकाव्यशिल्पैः षड्सूय्यपोहेशेकर्मेशेचवलो ऽस्मिते सुतावहे चनस्तुभं नत्राव्देमूनिपेहि ८

।२२ तथायाऽस्वः दृव्येशेन समास्तु जन्मनि तनूनाथेन्यथालेनथा दृव्येशेन समाङ्गपेन स्तुभयुक् मुन्थेश्वरस्यापि वा वर्षे।

शेन जनुः स्वपेन च तथा योगे तु राज्यादिकं सूर्ये स्वनधिकारके जनितनूपापे सुने चापि तेन वर्षाङ्गाद्दशमेनु राज्यसह

मेसौम्यास्तिपुत्रेनरा नेह द्विजेनिवर्षे स्वस्थितिरवौलग्नेशयोगेम्नके गेहेज्जन्मनि कर्मपेहिकि स्मिमेयाते चन स्पेसम

कर्मेशेजनिसादरपेसमुदितेदृष्टुतेवहये जनोस्वपेवानृपसारयेवासमुद्धृतेराज्यपदाप्तिर्गौरवं समापन्नो जन्मनभौमहो

मुजासमूर्यशीलेयनभाङ्ग्नाथयोः स्ववंशमानेन नृपनस्थितासारेस्तुभेष्टजननेपि राज्यहिल्लाजः वर्षेश्वरे रवौ चन्द्रस्था

नगेरविनंदने जन्माब्दकालयोः पापाक्रान्ते स्यात्कर्मनाशनम् ताहशे च शनौ वक्रे रग्ये निष्फलता भवेत् सर्वेकमेसु कर्मेश

कर्म वौशनीस्थितौ सुतेवाकर्मवैकल्यं कर्मसद्यफलन्नथा लग्नाधिपेन वार्केण इन्थशालं करोति चेत् दशमेशाल

सव वश्यंस्यान्नृपदर्शनम् कर्मेशस्यागतो यातो यदा लग्नपभास्करौ स्वगोलग्नेश्वरो वास्यान्नृपतः सहस्तङ्गमः चु

डाम लग्ने शस्वोच्चनाथेन तुङ्गादिस्थेन वीक्षितः अभीष्टपरलाभापलग्नेलग्नेश्वरे तथा सौम्यस्वामियुते दृष्टेपर

रेतथा एवमेव परस्था नेह त्रिके स्वल्पसिद्धिकृत् उदिते राज्यपे राज्यचरवर्ज्ये शुभपदेहे पदस्थे र्थपने

श्चापि पदच्युतिः पदेशश्चेत्पदपदस्य पदनस्थिरं भवेत् लग्ननाथपदाधीशावन्योन्यदृष्टिपश्यतः लग्नना

मं·
४

थनभोनाथचन्द्रावयोम्नि पदार्थदाः स्वोच्चेलग्नेशुभःखेटःसौम्यदृष्टः परप्रदः सप्तमेवाष्टमेशुक्रेपरलाभस्वभावतः
बुधेनगुरुणावापियुक्तेशुक्रेमहत्परम् सचन्द्रेस्वामिनः प्रीत्यासकुजेकलहादिनेः प्रदन्नेवुससौरेस्यात्स्वार्कैर्मि।
थ्यात्तुतत्परम् परसिद्धिश्शुभैर्युक्तेपापयुक्तेपरच्युतिः स्थिरोदयेपदप्राप्तिश्शुभस्वामियुतेक्षिते इत्थमेवपरस्था
नेसास्वस्याकिंतुदृश्चिके लग्ननाथनभोनाथौचन्द्रात्तौचफलप्रदौ मध्यपेसशुभेराज्यंराज्यभ्रंशस्सपापके प
दावाप्तिर्भवेच्छीर्षोदयेलग्नेशुभान्विते समरसिंहः दशमस्वामीलग्नेपदप्राप्तिलग्नन्नृपात्लाभः रात्रिश्चित्तेकोदक
तत्रापिविनिर्दिशेदेवम् लग्नेशादशमपयोस्तेहदृशास्याच्छुभान्वितम् क्रूरदृशाविपरीतन्दृष्ट्याभावेचमध्यमम्प्रोक्त
म ॥ अन्यत्रापिस्वकीयस्वामिनासार्द्धंप्रीतिर्द्वेषतुलात्तिनि लग्नेवश्यसमादेश्याकन्यालग्नेचमध्यमा अथदशमभा
वस्थितानां सूर्यादिग्रहाणाम्फलानिपद्मकोशे यदादिनेशोगगनाश्रितस्स्याद्राज्यार्थदोमानविवर्द्धनश्चहिरण्यभू
म्याम्बरलाभकारीचतुष्पदाद्वैपुरुजोविवृद्धिः १ कर्मोदयंप्रकुरुतेगगनेशशाङ्कोदृव्यागमन्नृपकुलाद्विपु पस्स
नाशम् व्यापारतोवहुसुखम्महतींप्रतिष्ठांकीर्तिन्तथाधनयुतामकरोतिवर्षे २ कर्मस्थितोभूतनयोहमध्येकर्मो
दयञ्चार्थसमागमञ्च राज्यार्थलाभञ्चमहाप्रतिष्ठांकरोतिमानम्परशुघातनञ्च ३ गगनगशशिजोयदिहायनेभवति
वाहनसौख्यकरस्तदासुतविवृद्धिधनाप्तसमागमोविलसनञ्चतथानृपतेर्जयम् ४ व्योम्नि स्थितश्चेत्सुरराजमन्त्रीहेमा

हार ३ २५

स्वराष्ट्रिश्चजयङ्करोति भूपप्रसादात्सितिगोधनाप्तिं स्याद्दापनेशत्रुविनाशनश्च ५ गगनगेभृगुनंदनसंज्ञकेनृपसमो
मनुजोथमहाजयैः भवतितो धनधान्यसमागमोवहुसुखं कृषिवाहनयोस्सहा ६ गगनगाः कृषिहानिकरश्शनिः
पशुजनस्वजनोदरपीडनम् नृपसमश्चनुजश्चमहाधनस्त्वकुरुतेक्रयविक्रयलाभकृत् ७ सिंहीसुतोदशमगः क्रयवि
क्रयप्रलाभनरस्तृपसमश्चकरोतिवर्षेभूपाच्चयसनतमङ्गलमास्तुकुर्यात्कीर्तिंश्रियंभवतिवाहनहानिकारी ८ मणि
स्थः राजमुद्राद्विजसौख्यसिद्धारम्भः सुसम्पनम् प्रस्थानस्वशविस्तारम्वर्षेदशमगेरवौ १ हंव्यागमम्वस्त्रलाभरोगना
शनश्चैवच प्रतिष्ठाकीर्तिलाभश्चवर्षेदशमगेविधौ २ व्यापारधनलाभश्च प्रसादस्भूमिपालतः तेजोवृद्धिस्तथा
रोगंदशमस्थेमहीसुते वाणिज्याद्राज्यवर्गाच्च धनलाभसुहृत्सुखम् वलकांतिविवृद्धिश्च हापनेदशमेवुधः स
त्कीर्तिर्भूभृत्संमानधनलाभसुहृत्सुखम् गेहेमहोत्सवोनित्यं देवेज्योदशमेयदि नृपमानंसुहृत्सौख्यंधनलाभ
रिपुक्षयं सर्वारंभाः प्रसिद्ध्यंति दैत्यज्येदशमेनृणाम् व्यापाराद्धनहानिश्च भयंभूपालसंभवं सुखैरेत्यम्बवास
श्चदशमेरविनंदने भूमिनाशोभयन्नित्यंदेहपीडाधनक्षयः दुष्टजनविदे परोहे दशमसंस्थिते इतिदशमभाव
विचारः अथलाभभावविचारः तत्रलाभभावेकिंचिंतनीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण कोमेस्यात्सिद्धिः स्पष्टवृद्धिलब्धिर्गजा
श्ववस्त्रासनयानशय्या विद्यार्थलाभोप्यथनष्टलाभः कन्यासुवर्णस्यचलाभकार्यम्॥ ॥ नमूरुहावे

राम. २५

दिकश्च समस्तलाभः खलु लाभभावे अत्रापि पूर्ववद्विचारः अथ योगाः जीर्णताजिके बुधे वर्षेश्वरे सौम्यसंदृष्टे धनला
भो लाभो वाणिज्यतः सौम्यलग्नगे मुथहायुते लिखनात्पठनाल्लाभो वर्षे भवति निश्चयात् वर्षेश्वरे बुधे षष्ठाष्ट
न्यगे क्रूरसंयुते नीचकर्मकृतो लाभस्स्वल्पोऽत्र पापवीक्षिते बुधे लग्नगे नादृशे च न लाभस्स्यात्कदाचन तेजस्विंहः ॥
लाभाधिपे तनुभुजा विहितेत्थशाले वीर्यान्विते च परिवारधनादिवृद्धिः ॥ एवम्फलन्तु मुथहापतिनाङ्गभोक्तास
वैपि लाभगृहगा धनदास्सवीर्याः वामनः वर्षेश्वरे लाभगते सौम्यग्रहयुतेक्षिते लिखनात्पठनाल्लाभस्तथैव व्य
वहारतः वर्षेशे तन्वे सवीर्ये ज्ञः समुथहा लग्नेस्थे सहमे शुभाः तदा निखातद्रव्यस्य लाभः पापदृष्टानतु नाजिकभूषणे
गगनभवनसंस्थाः शुन्यहावर्षकाले लिखनपठनलाभं सत्वयुक्ताः करोति निजपतिसहितास्सारत्नं प्रातुव्यवस्थावित
रत्निवहविघ्नप्राप्तिकालेन राणां लाभे लाभेशः शुभे दृष्टयुक्तः सौच स्वांशे दूरसंस्थश्च सूर्यात् मातङ्गाश्वा
प्तिसुवर्णविभूषायोषाहर्षोत्कर्षयुक्तं करोति यादवः जन्माङ्गपे लग्नपतीत्थशाले मुन्थेश्वरे पापिसमेश्वरेण द्रव्यश
रव्याख्यमुत्तो च लाभे जन्माब्दयोर्लाभशुभे रके च लग्नगसहमये च खलात्तैरेवमन्निपि धनस्याति रुग्नाजन्मविक्तभु
वर्षेन नृपमुथशी लिनि निजोचितलाभः हिताजः लग्नलाभपतौ लाभे लग्ने वा लग्नलाभपौ लग्ने लाभाद्गोवास्या
भे लग्नाधिपो भवेत् एकोपि हि यदा योगस्तदा लाभस्तु निश्चितम् चंद्रयोगविशेषेण पूर्णो लाभः प्रकीर्तितः लाभेल

ग्नाधिपस्त्रिषष्ठलाभाधीशेनसंयुतः तदालाभकरःशीघ्रंचंद्रयुक्तोविशेषतः लाभपोलग्नपोलाभेलग्नपस्तत्पुरा(?)था।
का पञ्चमेवलवान्सौम्यस्तदालाभस्तुधर्मकः लग्नलाभपयोर्दृष्टिर्लाभेलाभकरीमता निष्फलाकथितायोगाय
दि चन्द्रोनपश्यति सर्वग्रहेक्षितेलाभेलाभोविंशविंशोपकः एवंसर्वेषुभावेषुवाच्यंसर्वग्रहेक्षणात् शशिलाभप
लग्नेशाश्चान्योन्यंयुतवीक्षिताः लग्नात्त्रिकोणाविनस्थाः शीघ्रंलाभप्रदामताः तिर्यक्योनौगतेलग्नेतिर्यक्योनिग
तोथवा लाभेशाम्भु भरद्रुश्चस्यात्सुलाभस्तदाभवेत् विलग्नसप्ताष्टमगाः पञ्चमस्थाःशुभग्रहाः वाचंद्रलग्नपोषष्ठे
वलिनौऋणलाभदौसमरसिंहः नृपतेर्गौरवलाभोमेसाद्रितिलग्नलाभपत्योश्च स्नेहदृशाशीघ्रंस्याद्धिपुरुहूतपाव
हृद्भिनैव आयेशेकेन्द्रस्थेशशिसुतदृष्टेचपूर्णफलमस्ति स्थिरराशौपरिपूर्णंचरेल्पमर्द्धंभवेन्मिश्रेदेवगुरौकेन्द्रगते
तेस्वोच्चादिगतेचनृपपशुभाशापूर्णफलाक्रूरग्रहपीडितेशीघ्रनाशस्स्यात् अथलाभभावस्थितानांसूर्यादीनांफला
निपञ्चकोशेरविर्लाभगोलाभकारीनृपात्स्यात् हेमाश्वधान्याम्बरंवैहिरण्यम् विलासादिसौख्यंरिपूणांविनाशःसुताद्धे
षुपीडाभवेत्तद्दशायाम् १ रिपोर्नीशनंलाभमर्थेसपणेकेवहुद्रव्यलाभंक्रयेविक्रयेच नृपात्सौख्यलाभ तस्यागम
श्चप्राप्तिःस्याद्विहङ्गैर्भवेद्धायनेस्मिन् २ अवनितनयलाभेराज्यलाभोर्थलाभोभवतिरिपुविनाशोमित्रप
हयभवनहिरण्यंप्राप्यतेचोवराणांतनयसुखविनाशोजायतेहायनेस्मिन् ३ लाभस्थितःशशिसुतोजयसंपद

अधान्योवराणिवहुलानिकरोत्यवश्यं कान्तेर्विवर्द्धनमथार्तिविनाशनञ्चस्याद्धायनेयपशुविवर्द्धनमश्वलाभः जयोमान
वानांसुरेज्येचलाभेभवेद्रोह यानाङ्गजानाञ्चलाभः सुतस्योदयोजायतेशत्रुनाशः प्रतिष्ठाविवृद्धिर्नृपाच्चा
पिसौख्यं ५ कविर्लाभगोलाभकृत्स्वर्णदस्स्यात्जयम्मानवानाकरोतीह वर्षे सुतानाम्विवृद्धिस्सुखंराजप
सादपूर्णंविनाशंतथामित्रवृद्धिः ६ लाभस्थितोभास्करसूनुरत्नहिरण्यगोभूमिरथाश्वलाभम् अर्थागम
कीर्तिविवर्द्धनञ्चसन्तानपीडाम्प्रकरोतिवर्षे ७ लाभस्थितश्चेत्खलुसैंहिकेयोनरन्नरेन्द्रात्समङ्करोति हिरण्य
गोभूधनसञ्चयञ्च शत्रुक्षयम्पुत्रभयन्तथैव ८ मणिन्यःवाजिहर्षादिद्रव्याप्तिः प्रमोदस्स्वे स्ववर्गतः नृपप्रसाद
मारोग्यम्वर्षेलाभगतेरवौ १ पुत्रवस्त्रादिकप्राप्तिर्हनस्यालयसंभवः श्वेतकपाणकाल्लाभोवर्षेलाभस्थितेविधौ २
जायापुत्रसुहृत्सौख्यम्प्रतापोविभवागमः शत्रुक्षयन्नृपात्सौख्यं लाभगेभूमिनन्दने ३ द्रव्यलाभन्तथारोग्यमप्र
भोः प्रीतिविवर्द्धनम् शुभकपाणकाल्लाभोलाभस्थानेपरात्बुधः ४ आयुरारोग्यमैश्वर्यंजायापत्यसुहृत्सु
खम् नृणाञ्चतुष्पदप्राप्तिर्देवेज्योलाभगोयदि ५ जलमार्गाद्धनप्राप्तिस्तथाशुभकपाणकात् प्रियागमस्तथासौ
ख्यंलाभगेभृगुनन्दने ६ द्रव्यागमनथैश्वर्यमारोग्यंयोषितासुखं शूरस्त्याप्तिर्नोलाभोवर्षेलाभगतेशनौ ७ शरीरा
रोग्यमैश्वर्यं स्त्रीसुखम्विभवागमः सङ्कीर्णवर्णेर्नोलाभोराहुर्लाभगतोयदि ८ इतिलाभभावविचारः अथव्ययभा

हा॰र॰
उ॰
२७

चविचारः तत्र व्ययभावे किं विचारणीयमित्युक्तञ्च षष्ठेश्वराण्याः गादि भोगादि विवाह दानकृष्यादि कर्म व्ययसंज्ञक
पितृव्य मातृष्वसृ मातुलानां युद्धे सति युद्ध पराजयश्च सम्प्रेसणाच्चेन्म्य सुरादि वित्तं कुलनाशे तत्कथितं स्व्यया
अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ योगाः जीर्णतांजिको लग्नाद्व्ययोनष्टवलोव्ययाष्टरिपुसंस्थितो नृभे भृत्यसपोन्य
साच्चतुष्पदनाशनम् वर्पेश्वरे सिते षष्ठे स्थिते भृत्यक्षयो नृभे चतुष्पदेश्वादिनाशो विवले क्रूरवीक्षिते दशमस्थेस
मेन्द्रेसौ चतुष्पदनाशनम् व्याकुलत्वञ्च भौमाप्ये चन्द्रे व्ययगते तथा षष्ठगे द्यपतौ सूर्ये सपापे पशुमास्त्रिते ४
स्वमद्भूलिवे षष्ठे व्ययाष्टस्थे पितृस्फलम् मंदेवृपेवलयुते रिपुरिष्फगते तथा भूतासनंदुमारोपो जलाश्रयकृति भेः
न् वामनः व्ययस्थे वर्षपे मंदे गुरौ वाशुभवीक्षिते आवासनिर्मितो भूमिप्राप्तिं नवविदिशेत् यादवः भौमे चतुष्पदयु
दशमे चतुर्थे मंदावलोकित युते स्वहतिस्तथार्तिः षष्ठे सिते ह्याधिपतौ चतुर्थे क्रूरेणदृष्टे च युते रुगार्त्तिः ताजिकसारे
मन्दान्वितारविपतिर्व्ययस्थो देवार्चितः षष्ठगतो विलग्नात् नरार्थनाशं प्रकरोति शीघ्रं भूपादथो चौरजनाच्च दुः
खात् अत्र विशेषमाह तेजः सिंहः भावाद्व्यये हजनुघोरपिवीर्ययोगादहुः फलसम्पूर्णलाः फलहानिदास्युः क
नादिषु विलग्नमनस्य केंद्रमुख्याखिलानिभवनानि मतानि तज्ज्ञैः त्रैलोक्यप्रकाशे द्वादशेऽशोभनः खेटो विवाहा
दिषु सद्व्ययं कुरोप्य सद्व्ययं राजदस्युभ्यः कुरुते ग्रहः व्यये सूर्ये नृपाद्दण्डश्चंद्रे स्त्रीतो च कष्टनः कुजे क्रीडाविनोदादौ

राम
२७

तुंगेतु क्रयविक्रयात् जीवे धर्मव्ययस्तत्र शुक्रे वेश्यादिकर्मसु शनौ व्यये व्ययः क्रौर्यैस्त्वथिनष्टो यदा ग्रहः स्ववर्षे नेत्रे यत्र भा
वे शुभफलो दृष्टो वा जन्मनि ग्रहः वर्षे तद्भावगस्तादृक् तत्फलं प्रच्छति ध्रुवम् ताजिकभूषणे प्राच्यां विचारानुमतेनि
तांतमयोदितं द्वादशभावजातम् फलं स्वलम्वोस्य नभश्चराणां तद्योजनीयं हि दशासु तेषामिति अथ द्वादशभाव
स्थितानां सूर्यादीनां ग्रहाणां फलानि व्ययकोष्ठे व्ययस्थितश्चेत्खलु भास्करो सौ स्त्रीविग्रहोद्वेगकरोंघ्रिरोगकृत् व्य
यश्च शोषी स्वनेत्र पीडां कुरोति चिन्तां रिपुभिर्विनाशम् १ शशांकोव्ययस्थो रिजः पीडनस्यात्तथा सद्व्ययन्नेत्र रोगं करो
ति विवादस्त्रजनानां महाकष्टसाध्यं कफार्तिज्वरत्वं गुल्मोदयन्तत्र वर्षे २ व्ययश्चापरो भूमिपुत्रे व्ययस्थे भवेन्नेत्र पीडा श्लथक
र्णे विकारः शिरोर्तिर्जनानां विरोधः कथा स्यात्कलत्राङ्गपीडा भवेत्तत्र वर्षे ३ बुधे द्वादशस्थे रिपूणां विवादो व्ययो ग्रन्थचि
न्ताचकर्णे विकारः स्थाने भ्रमकारी भवेन्नेत्रपीडा कफार्तिश्च कष्टं तथा हायनेस्मिन् ४ रिष्फस्थितस्सुरगुरुर्वेहु लब्धा
यात्कष्टं तु प्रवासं नृपभीतिकरो हि वर्षे नेत्राङ्गपीडनकफार्तिजनप्रवादं हानिर्भयं भवति शोकविकारकारी ५ व्ययगतं
भृगुजे स्यात्सद्व्ययो वात पीडा रिपुजनपरिवादो नेत्रयोश्चापि रोगाः भवति रिपुभयं स्वे शोकमोहादिकष्टं ज्वरवमनविकार
स्मरगुरुस्सभयश्च ६ व्ययस्थानगो हायने सूर्यपुत्रे व्ययो विक्रये शं कश्चिन्ता चकष्टम् रिपूणां विकाराङ्गवैदर्थ्यनाशः शि
रोर्तिस्त्रिपीडा तथा हायनेस्मिन् ७ स्थानभ्रंशो भवतीति नियमान्मानवानां व्ययस्थे सिंहीपुत्रे रिपुभयमथो भृत्यमृत्युः

१॰ म्विधने शीर्षे कर्णव्यथनमुदरे नेत्ररोगन्नृणां लक्ष्मीहानिस्स्वजनकलहः कामिनीनाम्न पीडा ७ मत्रिन्यः हृष्टिरुद्व्यना
उ॰ शश्वविद्वेषोवन्धुवर्गात्तः। देहेपित्रोर्द्वापीडावर्षेसूर्येव्ययस्थिते १ द्रव्यक्षयं सुधास्येनेत्ररुक्कलहोग्रहे वर्षकालेव्या
२८ यस्थानेचन्द्रः कुर्यादिदम्फलम् २ दृष्टोरोगवपुःकष्टं धननाशन्नृपाद्भयम् सुतजीवादिजंदुःखं हायने द्वादशे कुजे ३ स्वा
स्थ्यसाभमनारोग्यं बहुव्ययं नृपाद्भयम् स्ववर्गकलहन्नित्यं कुर्यात्सोम्यसुतिष्यगः ४ स्वजने विग्रहंदुःखं स्यन्योनृपाति
दूनव्ययः प्रवासोनृपतेर्भीतिर्देवेज्येव्ययसंस्थिते ५ मित्रस्वजनविद्वेषस्सन्मार्गे विभवव्ययः निस्सङ्गत्वम्प्रवासश्च
द्वादशे भृगुजे नृणाम्॥ ६॥ पादाक्षिहृदये पीडा द्रव्यनाशन्नृपाद्भयम् कलहम्बन्धुवर्गोश्चै कुर्यान्मन्दो व्ययस्थितः ७ ध
नव्ययश्च कष्टच राजपीडा रिपुक्षयः जायापीडा भवेन्नित्यं स्वर्भानुर्द्वादशे यदि ८ अथ ग्रहाणां भावफलं स्वस्वदशा
सु फलद मित्युक्तं ताजिकभूषणे खेचारिणां भावफलानि यानि तानीहि कल्प्यानि दशासु तेषाम् ग्रहोस्तु यद्भावफलं नि
रूक्तं शनैर्दशायां खलु तन्न कल्प्यमिति विशेषमाह यादवः स्वोच्चस्ववेश्मास्तगनीचशत्रुहद्दादिवर्गस्थितखेचराणा
म् बलाबलत्वादि विचार्य सम्यक्प्रोक्तानुसारेण वदेत्फलन्तु इति व्ययभावविचारः॥ इति श्रीदेवज्ञवर्य्य पण्डितरामो
दरात्मजबलभद्रविरचिते हायनरत्ने द्वादशभावविचाराध्यायः षष्ठः ६॥ अथ दशाविचारः॥ तत्र दशाशब्देन शुभाशुभ राम
भफलपाककाल उच्यते अथ पूर्वोक्तानां फलादीनां विभागज्ञानं दशाज्ञानेन विना दुर्ज्ञेयमिति दशानयनमवश्यम्व २८

ज्ञव्यम् यथाहस्सूर्यसूरिः यदपि सुचिन्तमत्र सयापफलन्तत्तु धनादिगतैः खचरैस्तु यत् दिनविभागमुखेन हि गम्यते तदह
मत्र दशानयनं स्तुवे १ यास्त्रोपि विविधभावफलोन्यफलं खगो दिशति तच्च दनेहसि सा दशा इति तदानयनेन यसम्मतं
परिवदामि विदांसफलस्फुटं १ अथ दशानयनप्रकार उक्तो वर्षतन्त्रे स्पष्टान्सलग्नान्खचरान्विधाय राशीन्विनाल्प
लवक्तु पूर्वम् निवेश तस्मादधिकाधिकांशक्रमाद्यथास्यात्तु दशाक्रमो वै १ ऊनं विशोध्याधिकतः क्रमेणांशाद्यविशुद्ध
शकेशपकैकाम् सर्वाधिकांशोन्मितमेव तत्स्यादनेन वर्षस्य मितिस्तु भाज्या २ शुद्धांशकास्तान्गुणयेदनेन लब्धं ध्रुवाके
न भवेद्दशायाः मानं दिनाद्यं खलु तद्ग्रहस्य फलान्यथासां निगदेत्तु पश्चात् ३ अयमर्थः दशानयने सलग्नानां सर्वे
ग्रहाणां राशीन्विहाय सर्वन्यूनांशो ग्रहः पूर्वं लेख्यः पुनस्तस्माद्यथा यथा यस्य यस्यांशाधिक्यं यथा सर्वे ग्रहलग्नं निवे
श्य एवं निवेशितास्सर्वे ग्रहा हीनांशसंज्ञकास्स्युः वर्षतन्त्रे यद्दशाक्रमः स्यात् पुनरुक्तहीनमंशाद्यं ग्रहमधिकांश
ग्रहाद्विशोध्य क्रमेण किंचिदधिकांशात् ग्रिमाद्विशोध्य एवं सर्वे ग्रहाः शोध्याः शेषांशानां नाम पात्यांशा ग्रहशास्त्र
पुनः पात्यांशानां योगः कर्तव्यः स योगः हीनांशसाम्याभावे सर्वग्रहमध्ये योधिकांशस्तत्तुल्य एव स्यादिति व्याप्तिः
ननु हीनांशसाम्येपि न दृष्टो हेतुः पात्यांशयोगेनानीतपात्यांशयुतिः सर्वाधिकांशस्तत्तुल्या भवत्येवेति स्यादेन न तु यदि
साम्यांशाः परखगस्य पात्यांशशून्यत्वं पात्यांशाभावे दशाद्यभावोपि स्यात् न चेष्टापत्तिर्दशाभावे तु भावमुन्थावर्षेशा

हा०र०
उ०
२९

दिफलस्याच्छेदापत्तेः किंच ह्रक्शांशसाम्येसमांशापरखगस्यदृशाभावोयदिप्राचीनानामाचार्याणामनुमतःस्यात्तर्हि ए
कराशिगानामेकोंशोहरतिबलीतिनानकोक्तिवद्बलिनएकस्यैवदृशास्यादित्युक्तंस्यात् अंशाद्यस्यसमत्वेदृशाचवीर्या
धिकस्यपूर्वस्यादितिवक्ष्यमाणहिल्लाजवचनेनिर्बलस्यानेनतरंदृशोत्पाशयोवगम्यते अन्यथासमांशापरखगस्यदृशा
भावेनतत्क्रमाकांक्षाभावात्तन्निर्णायकंहिल्लाजनेजःसिंहादित्याकंबलिनःपूर्वीदृशादस्मादिकमुन्मत्तप्रलपितमिवा
स्यात् अपिचलग्नग्रहाणामष्टानामप्यंशसाम्येसमानांपात्यांशशून्यत्वादेकस्यैवसमग्रवर्षेदृशास्यात् नह्येकस्यैवदृ
शाफलंशुभमशुभंवासमग्रवर्षेभवतीतिबालोपिप्रतिपद्यतेनचांतरदशाविदृशाफलभेदइतिवाच्यम् पात्यांशाभा
वेनतद्दशायामन्तर्दशाद्यपिगणनक्लृप्तमायमानत्वात् अतएवश्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः ऊनेविशो ध्यांऽधिकात्तइत्युक्तम्
ननुऊर्ध्वस्थग्रहशोधनमधस्थितग्रहेउक्तम् अत्रऊनांशग्रहेनस्यादधिकांशेभ्यःशोधितेसतिग्रहाणांदृशादिनानां
तुल्यत्वेपिनकापिक्षतिः तस्माद्धीनांशसाम्याभावेपात्यांशयोगःसर्वाधिकांशमितोभवति वर्षतंत्रवाक्येअन्यथानामने
कार्थत्वादेवशब्दोवाशब्दवाचीज्ञेयः हीनांशसाम्यकराविद्वत्प्रयत्नःश्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः पात्यांशयोगस्सर्वाधिकां
शमितोभवतीत्युक्तः अन्यथापात्यांशयोगमनुक्त्वैवलाघवात्सर्वाधिकांशैर्भोज्यादृश्याभिदध्युरित्यलमतिप्रसंगेन म
नःपात्यांशयोगेनसर्वगोतनवर्षस्यमितिःचौरी॥ २६०॥ चौरसाधनाय ३६५।१५।३१।३०॥ सर्वगोनातान्यातचक्र २९

वधिज्ञानार्थं मूलं विशोध्याध्य कतड्रयुक्तातनादशा

अन्दिनाद्यमतनस्मिन्वर्षे ध्रुवांकस्यात् अनेनध्रुवांकेन ग्रहणाम्यान्यांशागोमूत्रिकसंज्ञेनगुणनप्रकारे विशेषेण गुणिताः षष्ट्या पर्युपरिलब्धेनयुक्ताःसंतो ग्रहाणांस्वल्पेशानां दिनघटीपलरूपाणि दशामानानिस्युः। अत्रोपपत्तिः। तत्रहीनांशप्रहस्याद्यादशा तत्रागमएवप्रमाणं। यतोवसिष्ठनारदादिभिरादौसंपूर्णोफलतोक्ता। पुनर्दशादिनज्ञानार्थं त्रैराशिकद्वयंतन्त्रथा। यदि पात्यांशयोनवर्षे दिनानि लभ्यंते तदैकेनांशेन किमिति लब्धमेकांशस्यदिनादि फलं ध्रुवांकाभिधं। पुनरन्योनुपातः। यद्येकेनांशेनेदं दिनादिफलं लभ्यते तदाग्रस्यपात्यांशैः किमिति वेवांशकेनग्रहाणां दशादिनानिस्युरितिसर्वमुपपन्नं। अत्रोदाहरणम्। तत्राब्दप्रवेशेस्वल्पांशोबुधोस्तीतिसप्रथमतो विलेख्यः ततः किञ्चिदधिकांशोलग्नं ततस्तदधिकांशः एवंसर्वेस्थाप्याः ततः ऊनांशोबुधः ०२। १८।२४। अधिकांशः लग्नमिदं ८।५२।५८ विशोध्यशेषं ०।६।३४।२८ लग्नस्याधःस्थाप्यं एवं सर्वेषां पात्यांशाजाताः एषांपात्यांशानांयोगः २८।१६।३१ हीनांशसाम्याभावात्सर्वाधिकांशश्चद्वाशा दिनाः २८।१६।३१ तुल्योजातः अनेनवारद्वयंषष्ट्या ६० सवर्णितेन १०१७९१ सौरीवर्षमितिः ३६० वारद्वयंषष्ट्या ६० सवर्णितेजाता १२९६००० भक्ताल्लब्धोदिनघटीपलात्मकोध्रुवकः १२।४३।४५

	ल	सू	श	बु	मं	शु	च	ग्रहाः
२ ११ ३५	८ ५७ २	९ ४४ ५९	२६ २६ २६	१९ २३ ३२	११ ५७ ८	२१ ५७ ३	२८ १६ ३१	हीनांशाः
२ १९	६ ३४ २८	० ५१ ५०	६ ४१ २७	२ ५७ ६	० ३३ २६	१ ५९ ५५	६ १९ २८	पात्यांशाः
२९ २२ ६	८३ ४४ २८	४ १९ ३५	८५ ४२ ५७	३३ ४६ ४३	७ ६ ४४	२५ २६ ४६	१० ३१ २२	दशामान दिनादिकम्॥

नग्रहाणांपात्यांशागोमूत्रिकयासङ्गुणिताःषष्ट्यापर्युपरिलब्धेनयुताजातानिग्रहाणांदिनादिदशामानानि अथप्रकारान्तरं ज्ञा॰ कालंकारेपात्यंशनिस्यादशसोरवर्षोद्धृशभक्तादथवादशाहाः सौरवर्षमितिः ३६० बुधपात्यांशाः २।१८।२४ गुणा ८।२०।३४ सर्वाधिकां

र्षप्रवेशकालार्केराश्यादौ योज्यानि तत्समेऽर्के दशाप्रवेशास्तु॰ उदाहरणम् वर्षारंभे सूर्यः ०३।१९।३६।५१ तस्मिन्कालेऽयं
सूर्य्यस्थितस्तस्मिन्नेव काले पूर्वप्रकारेणानीतासु दशासु प्रथमतो बुधदशा सौर्यैव जाता दिनाद्या २९।।२२।।६
नवर्षप्रवेशकालार्के० ३।२९।३६।५१ बुधदशाहाः २९।२२।०६ अंशादौ योजिताः ०४।०८।५८।०५ ।।जा
भिमदशाप्रवेशार्कः एवमग्रेपि अथात्र वर्षफले संक्रान्तिदिवसान् पञ्चाङ्गपत्रे दत्तानि तद्दशाप्रवेशमालस्पफ
लानि वाच्यानि अत एव साम्प्रदायिकाः कस्मिन् काले दशाप्रवेशो जात इति संशय्य सौरसावनदिनादि वर्षमानेन
दशाहांश्च समानयन्ति तत्र दशाप्रवेशकालज्ञानार्थं वर्षप्रवेशवारादौ प्रथमदशादिनानि योज्यानि उपरि सप्ततष्टा॰
नि द्वितीयदशाप्रवेशे वारघटीपलात्मकः कालो भवति पुनर्द्वितीयदशाप्रवेशकाले द्वितीयदशादिनानि योज्यानि तृती
यदशाप्रवेशकालो भवति एवमग्रेपि उदाहरणम् श्रावणकृष्णनवम्यां शुक्रवासरे सूर्योदयाद्गत घटीपलेषु॰
०५।३६ वर्षप्रवेशः अस्मिन्वर्षप्रवेशकाले प्रथमं बुधदशा जाता सौरसावनदिनात्मिका २९।४७।५० पुनर्वर्षप्र
वेशवारादौ ०६।०५।३६ बुधदशाहाः २९।४७।५० योजिताः ३५।५३।२६ वारस्थाने सप्ततष्टे शेषं शनिवारो॰
जातः वर्षप्रवेशादेकोनत्रिंशद्दिनानन्तरं शनिवारे सूर्योदयाद्गत घटीपलेषु ५३।२६ द्वितीयदशाप्रवेशो लग्नस्य जा
तः पुनरस्मिन् काले ००।५३।२६ लग्नदशाहा योजिताः पूर्ववत्तृतीयदशाप्रवेशवाराद्यः कालो भवति ।०।।

एवं सर्वत्र वामनेनानुसुन्थाफलज्ञानार्थं लग्नवन्मुन्थादशापि कर्तव्येत्युक्तम् सर्वग्रहाणां मुन्थाया मुक्तांशानस्त्वौ
श्च पीडयेदिति यत्र यत्र द्वयोर्वहूनां वा ग्रहाणामंशादिसाम्यं तत्र दशाक्रमज्ञानमुक्तम् हिल्लाजेन अंशाद्य स
समत्वे दशा च वीर्याधिकस्य पूर्वा स्यात् वीर्यस्यापि समत्वे स्याल्पगतेर्दशा पूर्वा १ व वर्षे तत्रापि शुद्धांशसाम्ये चालि
नो दशाद्या वलस्य साम्ये ल्पगतेस्तु पूर्वा अत्र शुद्धांशानाम्पात्यांशानां साम्ये धिकवलग्रहस्याद्य दशानेनत्युक्तम्।

पतो दशाक्रमज्ञाने हीनांशक्रमेणोक्तम् अत्र हीनांशसाम्याभावे पात्यांशसाम्याभावे पात्यांशसाम्यं भवति उदाहर
णम् तत्र हीनांशा ग्रहाः पात्यांशाश्च लिख्यन्ते अत्र सूर्यबुधशुक्राणाम्पात्यांशसाम्यं पद्यव्यागतम् तथापि वल
विचारं विनैव हीनांशक्रमेण बुधशुक्रापेक्षयान्यूनवलस्यापि रवेः पूर्वं दशा ततो बुधस्य
नेतः शुक्रस्य ततः शने एवं हिल्लाजवचनस्य स्ववचनस्यापि वैपरीत्यं भवति तस्माच्छुद्धां
शराशिं विना शुद्धा यथावस्थिता ये शास्तेषां साम्ये इत्यर्थः शुद्धांशानाम्पात्यांशानां सा
म्ये इति व्याख्यानं देवानाम्प्रियस्य सम्मतमिति अथ गतिसाम्येपि दशाक्रमज्ञाने पा
इतिभूषणे गतिसमत्वे सन्नत मेवशान्यो क्रोद्ये रुदयक्रमादथ च तत्साम्ये तु पाठक्रमात् अयमर्थः गति
साम्येपि सूर्यवशेन प्रथमोदितस्य पूर्वा दशा तस्यापि साम्ये लग्नसूर्यचन्द्रभौमेत्यादि पाठक्रमाद्दशा स्यात् अथ लग्नग्रहयोरंशसा

गु	सू	बु	शु	श	
३ ५	१ ८	११ १२	१५ १४	१२ ११	हीनांशाः
३ ५	४ ३	४ ३	४ २	४ २	पात्यांशाः

ता.र.
उ.
३१

ध्येपूर्वानीतलग्नवल्लग्रहबलयोर्मध्ये यस्याधिकं तस्या द्यादशावलसाम्ये लग्नस्य गन्यभावाल्लग्नेशग्रहयोर्मध्ये यस्या
ऽस्य गतिस्तस्या द्यादशा उक्तञ्च ताजिकसारे वीर्यैसमानेननुखेटयोश्चेत्स्या तान्ता दालग्नपखेटयोश्च यस्याऽल्पभुक्तिः
खलुपूर्वकोसौ तेयोग्रहस्तैरिहपाकमार्गइति गतेरपि साम्ये उक्तवल्लग्नेशग्रहयोर्मध्ये पूर्वोदितस्या द्यादशा उदय
साम्येपिकथितपातक्रमेणदशाक्रमोज्ञेयइति अथमासप्रवेशेदशानयनमुक्तं मुक्तावल्याम् पात्यांशयोगेन भजेद्द्व
नैष्यमासोतरंसा त्रुणकोयतेन पात्यांशकास्तगुणितादशास्तुरुक्तक्रमात्मासफलेदशानाम् हीनाथकानुक्रम
तोपथास्यस्त्वैकाहन्मासमितेर्यसम्प्रम पृथक्पृथक्तङ्गुणितान्श्वतेशाः दिनानिवामासफलेदशानामिति समर
सिंहेन सर्वग्रहाणांभोग्यांशेभ्यो दशानयनमुक्तम् सर्वग्रहाभुक्तांशानेवसंस्थाप्यभोग्यभागेभ्यः जातांकभुक्तवर्षयत्न
थंतेन संगुणयेत् प्रत्येकंभुक्तांशायोयस्यास्तिराशिसंस्थाङ्कः तस्यास्तितत्प्रमाणदिवसाद्यङ्कः फलानिस्युः व्याख्या
सर्वग्रहाणांसमस्तानांभुक्तांशान् क्रमेणभूमौसंस्थाप्यन्यस्य ग्रास्त्रिंशन्मध्येशोधिताः सन्तोभोग्यांशास्स्युस्तेभ्यः पूर्वोक्तप्र
कारेणयोजातांकस्तेनवर्षपरिमाणंभाज्यम् अयमर्थः पूर्वग्रहभागाहीनांशक्रमेणस्था पिताः इदानीन्तेभा
स्त्रिंशन्मध्येशोधितस्ततोभोग्यभागावैपरीत्येनहीनांशाजातास्तेपुनर्वैपरीत्यक्रमेणपात्यांशाकनेव्यास्तेषांयो।
गेनवर्षम्भजेत् यल्लब्धन्तेन यस्ययस्यग्रहस्ययोयोराशिस्तस्यांकोशासंघसंख्याकोस्तिननहृतांशास्तरूपाः। राम.
३१

प्रत्यक्भुक्तांशादिहीनीम्यान्मांशकवसेनस्थापितास्तान् गुणयेत् गुणनेकृते सति तत्प्रमाणात्ततन्द्र हांशवशात्तोद
शादिवसाद्यास्तुः उदाहरणम् तत्र हीनांशाद्या ग्रहाः अत्रैव चक्रन्यासः एषां भोग्यांशानाम्वै परीत्यक्रमेणाशोध
नेयास्तांशास्तुः पात्यांशानां योगः २७ अनेनवर्षसंख्या सौरी ३६० भक्ताल्लब्धो दिनादिध्रुवकः १३।२० अनेनग्रहा
णां पात्यांशा गुणिता जाताः सौरदशादिवसाः अयंदशाक्रमः समरसिंहेनाप्रचुरदवस्थोभिहितः अत्र केचित्सर्वेग्रहभु
क्तांशकराशीनालोक्य योभवेदल्परस्त्वेवसमरसिंहवाक्ये राशिशहस्यस एवाचिन्त्येवक्तव्ये सर्वेग्रहभुक्तांशसंख्यस्ववेलो
क्य योभवेदल्पदस्त्वेवं समरसिंहो ब्रूयात्तत्रोक्तमनो राशिपदे पादानसामर्थ्याद्राश्यादिग्रहाणां सलग्नानां दशाप्रागु
क्तविधिनाविधेयेत्याहुः कथं मेषादिषु राशिषु प्रथमतोल्पराशिगो ग्रहो लेख्यः ततस्तदधिको ग्रहो लेख्यः एवमु
त्तरत्राधिकाराशिस्थाः सलग्नास्सर्वे ग्रहालेख्यास्ततः पूर्वपूर्वग्रहो राश्यादिरग्रिमाग्रिमग्रहाच्छोध्यः एवमत्रापि
शोध्याः तेषां राश्यादियोगास्सांशान्विधायतेनैव वर्षमानं भाज्यं यल्लब्धं स दिनादिध्रुवकः स्यात्तेन सलग्नग्रहाणां कृतांश
नामंशादिगुणनीयं यल्लब्धं तत्साद्दिनादिकादशास्यात् उदाहरणम् पात्यरविग्रहाणां योगो राश्यादिः १०।०।०।०।० अने
नांशीकृतेन ३०० सौरवर्षमिति ३६० भक्तालब्धं दिनादिध्रुवकः ०।१।१२ अनेनशोधिताग्रहांशीकृतागुणिताजाताः
सर्वेषान्दशादिवसा यादवेनतु राश्यादिग्रहाणान्दशाप्रकारान्तरेणोक्तालग्नादिरिष्फान्तगतग्रहेषु योस्योभपूर्वोहि
५९

हा॰र॰ उ॰ ४२

रवगस्तचारीस्याच्चोधिकोस्याद्धिकस्तेनाग्ने चैवेक्रमाल्लग्नमुखान्विलिख्य स्वगंचान्यखगान्यजेन्मदनुन चेत्पो विलग्न स्वगस्तचारोस्याच्चोधिकोस्यादधिकस्तेनाग्रे रथः स्यात्पुनः क्कहिहगन्तरग्रखगानः शेषस्तु पूर्वोदधः एवं सर्वं खगान्विशोध्य चततः संस्थापयेत्पूर्ववद्धग्नान्सर्वेखगा धिकं तु विवरं सर्वाधिकाद्योलिखेत शुद्धांशयोगेनभजेच्चचर्पलब्धेन लग्नादिखगाधरस्थान् शुद्धांशकान्संगुणयेद्दशा स्यान्यथ करक्ष्मो ममदाद्विनाद्याः द्वैवात्रपश्चेत्समराशिविराजतेद्रस्य भागः प्रथमोनिधेयः समोत्तभागोस्य फलेस्तु लिप्रातुल्यस्यवगस्तु गतोसमायाम पूर्वादिनोपाश्चविलग्नखेटोसमोनराज्ञलग्नदर्शीव पूर्वोदितिउदाहरणम् ॥ तत्र ल

चं	श	बु	मं	गु	शु	श	रा	ग्रहाः
१ ११ १४ १०	३ २५ ५ ५०	३ ९ २५ ५०	४ २ ५८ २९	४ १३ ३० ३०	६ २८ २५ ४१	८ १३ ५१ ५१	० ० ० ०	हीनेराशयः
१ २९ १७ २०	१ १० १६ ५०	० १४ [illegible] ५८	० २५ २१ [illegible]	१ १५ ५२ १०	१ २९ ५५ २५	२ १६ २५ १७	९ २४ १८ ५	पान्त्याशयः॥
५५ ११ ०	३० ३२ ०	[illegible] ५३ ५६	३६ ५१ १२	१८ ५० २६	५८ ४४ १८	२२ ४४ १२	४० ५८ ४४	इष्टकादि नाडिदे॰

मोदिकमेणसर्वेग्रहाः शोधितग्रहाश्चलि ख्यंते अत्र सर्वेखगाधिकं विवरंराश्यादि २॥ ॥२४।५३।१९॥५५॥ सर्वभावप्रांतेवर्तमानस्य चंद्रस्याधकलाल्लिखितेन अथैषांशुद्धानां योगोराशयाद्या १२॥ ५४॥२३॥२५ एषामंशाः ४० ॥४॥२५ सौरेवर्षमाने३६० भक्तेलब्धोदिना दिध्रुवकः ०।५३।५०।५० ॥ अनेनग्रहाणांभ

ल	सू	बु	शु	मं	गु	श	चं	ग्रहाः
३ १९ ५० ५०	२ २० २५ ५०	४ २ ५८ ३०	४ १८ १९ ३०	६ १९ ५५ ४४	८ ३५ ५० ४४	१० ० ० ०	५ १५ १४ ११	लग्नादि स्पष्टभागाः
० १४ ० ०	० १० ० ३०	० १५ ३२ १८	० १९ ४४ १४	० १७ २५ १०	२ २४ ३४ ५४	१० ० ० ०	१२ २५ २३ ३५	योगाः
१३ १२ १०	१२ ५० ५०	१३ ५८ ४४	५६ २६ २७	६८ ५५ १८	४२ २२ ९	५९ ५२ १५	३४ २१ ५९	योगार्धनाडिका दि ३६०

राम
६२

नरराश्यादीनि गुणितानि जातानि दशाहाः स्वीयाः अथान्तर्दशाप्रकारस्तु कस्यैव मुद्दाशयोगेन भवेत्स्वकीयदशादिनाद्यं
स्वफलं न हन्यात् मुद्दाशब्दस्तावज्जिज्ञासुः क्रमेण चान्तर्दशायो विदशापि चैवम् १ राश्यादिग्रहमुद्दाशयोगेन अथ
हीनांशक्रमदशासूचनमाह स एव पूर्वोक्तयुक्ताशाक मार्गेणान्तर्दशाक्रमोपायैः समवादि विधैः नवोचितैर्यौवनसम्प्रद
योनविंतिता चापि फलाय युक्तिः २ तथा हि योऽल्पांशस्त्वरितोऽन्यगोऽस्य पूर्वोदशा तस्य फलं तथा कथं स्यात् अन्यान्यथा गस्थित
भूरिभागस्वदशास्थित्वे यमतोऽहिहेया २ अथ लग्नस्यैव सर्वोपसृपाभुक्त्यत्वात् नन्त्समीपवर्तिनोऽन्तर्दशाचाद्दशा
दूरवर्तिनः पश्चादिति स्फुटं किं कविचारमावाड्डीनांशमार्गेदशाक्रमं स्यान्यादेनियारवोक्तिः ननु पाद्दवीकदशासाधने
किं मूलमुक्तं न समरसिंहवाक्यं ताजिकशेषापादानात्समरसिंहवाक्यमेव मूलमिति चेन्न यतो ताजिकशास्त्रे बादरायणस्य चक्रः ।
संघचार्य कश्चिदेशीयं जैमे चा याविन्समरसिंहो केरवाराजिकाह संघचार्योस्य पन्नः कथं श्रीमाकशाह्रस्त्रिंशज्जातका
चकोऽस्ति ताजिकग्रहस्य मेषादिचक्रत्वे सत्यपि अंशात्मकत्वात् धाराशीनां पृथग्ग्रहशाहो पारसीकव्यर्थं स्यात् अतएव
वयमहमुक्ता शास्त्रेऽस्मिन् सर्वस्याप्येलिपश्चक्रस्येन समरसिंहेनमोऽभ्यभारोऽभ्युपगच्छानपनंस्त्रीपमतीन्तरेणाभ्यधायि नमोऽभ्यस्य
भिप्रायेति अमुमेवाभिप्रायमनस्यभिधाय समरसिंहाभिप्रायज्ञे तेजःसिंहवामनादिभिः साक्षाद्दशादिग्रहणमेवा
कारि केशवदास्तिनापि नयपानेजसिंहः स्पष्टांशादीन्स पूर्ववैतान्सलग्नोत्क्रान्तांशादेर्भुक्तमाराप्य योल्पांश

ततदृशास्तु पूर्वमस्याप्यास्तस्मात्प्रथमोयोधिकांशइति वामनोपिभुक्तभागादिकाः खेटाः कर्तव्यालग्नसंयुताइतिमुक्तावा
ल्यामपि न्यूनांशस्यदशादिनात्तदनुबहुंशस्यचेतिक्रमादिति ताजिकभूषणेपि आदौहीनलवस्ततोधिकलव
स्तस्मादनल्यांशकइति ताजिकसारेसांगेषुखेटेषुलवादिनायोहीनस्तद्दशान प्रथमंविलिख्येति ताजिकाल
रेपि आदावल्पलवस्ततोधिकलवइति ताजिकतिलकेपिस्पष्टीकृताग्रसुतसप्तद्विवौकसायोभागादिनालघुतर
किलतद्दशादावितिग्रहहत्ताभरणेपि सलग्नसप्तग्रहहीनभुक्तभागान्विलिख्यप्रथमस्त्वेति ताजिकरत्नमालाया
मपि सलग्नसूर्यादिषुखेचरेषुयोल्पांशकः सः प्रथमोविधेयइति इत्यादिबहुनिवचांसिराशिराहित्यप्रति.
हकानिसंति यादवेनतुकिंमूलमङ्गीकृत्यराश्यादिग्रहदशानयनमभाणितदभिप्रायंवयन्नजानीमः अथच
तथाहीत्यादिपद्येनतत्पाणायुक्तिरुक्तासाचिंत्यानहिवाचनिकेर्थेयुक्तिःप्रभवेत् पूर्वोक्तवाक्येषुस्वल्पांशग्रहक्रमणद
शानयनाभिधानात् अथचलग्नादिन्योडुपानामधिकवलवतस्यादशाघाननोन्येति जातकपद्धतौश्रीपसुक्ते
र्लग्नात् द्वादशस्थस्यसूर्यचंद्रमसोरन्यतरस्यवलिष्टस्यादौदशाफलदाभवेन्नवेतिसंदेहः कस्यापिमनसिनजाग
र्तिनराम् नहद्यन्किञ्चिद्भावस्थोग्रहोल्पांशः शुभमशुभंस्वफलदातुंसमर्थएवनतुहीनांशादिग्रहाणामाद्याद
शोक्तानतोन्येषामितितत्राल्पांशानांकथंप्रथमतःफलदानृत्वमुच्यते आदौसंपूर्णफलदस्यमध्येमध्यफलप्रदम् अन्ते

तुच्छफलं लग्नं सर्वस्मिन्नेवमेव हीनांशक्रमे रदकश्यपोक्तेः सर्वस्मिन् ग्रहे भावे च यथा यथा राशिसमीपवर्त्तिराशिस्थितत्वम्भ
वति तथा तथा महत्फलदातृत्वमस्ति यथा यथांशोपचयस्तथा तथा तुच्छफलदातृत्वमस्ति प्राग्ग्रहापेक्षया किञ्चि
दमितियुक्तिः एवञ्जीर्णताजिकशास्त्रमूलभूतहीनांशक्रमेण दशानयने श्रीमन्त्रीलकण्ठदैवज्ञैर्नवीनमतन्ताजिक
नृभिश्चोक्तं एतन्त्यक्त्वमुक्तावस्थाराश्यादिहीनक्रमतो ग्रहादेः केचिद्दूरन्याध्वनिकादशाहान् राशीनपास्येति पुराणनो
रमन्यमानास्तद्दुराग्रहेणाऽऽस्वलमतिप्रसङ्गेन अन्येषामपि मतान्याहुरभियुक्तास्तु ज्योतिर्विदः विहीनराशिक्रमतोद
शाहान्यथास्थितं सौञ्जीगुरित्यमेके विनुयुक्तायनभागकेभ्यो राश्यादिकेभ्यस्त्वपरेंशकेभ्यः
१ पन्थनस्तु नवरश्मिन्धिकरो मकाद्याम्लेच्छास्तथा चक्रुतिनस्समरसिंहपूर्वो राशीन
पास्यजगुरस्य लवादृगाद्युं तद्वारिगस्य खचरस्य बलाधिकत्वादिति अथ ग्रहाणां ना
सीरदशामुक्तावस्थाम् येवर्षमासदिनलग्ननिरीक्षकाः सुखेन तत्र नन्मिन दशापत्तयोन
चान्ये आद्या दशाधिकदशाश्च ततस्तदूनस्येति क्रमेणाविदुषः प्रवदन्निवर्षे पृथ
कृथक् दृष्टिकलादिके नवर्षादिसंख्या द्युमुखं निहन्यात् भजेद् गगैकोनचनन्मतेन लं
दशाहाद्युफलेन नाडयः अत्र लग्ननिरीक्षकाग्रहाहीनांशक्रमेण दशाप्रदास्सुरिति

बृ	श	मं	ल	बु	शु	चं	सू	ग्रहाः
३ ०	८ २०	११ ३०	१५ ३०	१७ ५०	२२ ५०	२६ ५१	३० ०	हीनांशाः
२७ ०	२१ ४०	१८ ३०	१४ ३०	१२ १०	७ १०	३ १०	१ ०	भोग्यांशाः
५ २०	३ १०	४ १५	२ २०	५ ०	४ ०	२ १०	१ ०	पात्यांशाः
७१ ६	४२ २४	५३ ३०	२० ५३	६८ ५१	५३ २०	२८ ५३	१२ २०	दशादिनानि
५०	२०	०	२०	२०	०	२०	०	दि

ताजिकसारोक्तिनेयुक्तिसहायनस्तासौरदशादृष्टिमूलभूतादृष्टिरहितस्यात्योंशरवेरस्यसवलस्यापिदशाभावात् उ
दाहरणम् वर्षलग्ननिरीक्षकाः सूर्येन्दुबुधगुरुशनयः सैतिनेषांदृष्टिः कलादिकासू ५० चं ४० बु ३० गु २० श १० व
र्षसंख्यासौरी ३६० स्वस्वदृष्ट्यागुणितादृष्ट्यैक्येनभक्तालब्धादशाहाः सू १२० चं ९६ बु ध ७२ गु ४८ श २४ अनेनैवक्र
मेणसूर्यादीनांवर्षेदशास्युः अथमासलग्ननिरीक्षकाः सूर्यभौमशुक्रचंद्रास्तेषांदृष्टिः कलादिकासू ४ मं २४ शुक्र
१५ चंद्र १० अत्रमाससंख्या ३० अनेनैवक्रमेणस्वस्वदृष्ट्यागुणिताद्दृष्ट्यैक्येन ९० भक्तालब्धामासदशाहाः सू १३।२० मं ८।२०
शु ५।१० चं ३।२१ एवंदिनप्रवेशलग्ननिरीक्षकाश्चंद्रगुरुशुक्रशनिभौमास्तेषांदृष्टिकलादिकाचं ४५ गु ३० शु २० श १५ मं
१० दिनप्रवेशयोरन्तरालघटिकाः ६० कल्पिताः स्वस्वदृष्ट्यागुणिताद्दृष्ट्यैक्येन १२० भक्तालब्धादशाघटिकाः चं २२।३०
गु १५ शु १० श ७ मं ३० अथभावतनसौरदशानत्रैवशेष्यलग्नादयोभावास्तीयस्तीयामभावतः पृथक् पृथक् शेषा
शास्तेकस्यास्त्विवसाः क्रमात् १ लग्नादीनामथैतेषांसौरसावनतोक्तवत् अयंदशाक्रमोभावदशाक्रमणिकाभि
धः १ अत्रप्रकारान्तरस्तत्रैवोक्तः एवंभावांतपंशास्तेपृथक्कृत्वि ३०० शनाहताः स्वस्वोदयोद्धृतालब्धंस्युः स्वसौर
दशाः क्रमात् १ दिनाद्यालग्नपूर्वाणांस्वस्वामिफलदायकः सौरसावनतस्यासाम्प्रकर्तव्यानिरुक्तवत् २ अत्रभाव
स्वामिनांवलेनशुभमशुभंवादशाफलंभावदशादिनेषुवाच्यम् एवंसौरसावनार्थमनुपानः यद्दिमाससौरदिनै॥३०॥

मासंसौरसावनदिना३०।२६।१०।३७।१० निलभ्यंते तदाततद्भाव सौरदिवसैः कानीति एवंमाससौरसावनदिनानिभा
वसौराहैर्गुण्यानि त्रिंशताभाज्यानि लब्धा दशायाः सौरसावनाहास्युरिति अथभावनासौरदशायाम्प्रकारान्तरेणैव
विशेषस्तत्रैवोक्तः व्ययसंध्यूनलग्नांशास्तेसुभुक्तांशकास्ततनोः लग्नोनलग्नसंध्यंशास्ततुभोग्याव्हयाः स्मृताः १ ॥
लग्नसंधिविहीनार्थसंध्यंशास्तेर्थभावजाः परत्राप्येवमेवांशाः साध्याः सफलभावजाः २ सौरसावनतो वैषांविधायार्क
विधानतः अपरदशाक्रमोपहा भवेद्भावक्रमाभिधः ३ तत्रलग्नेष्यभागोन्यदशाद्याकीर्तितास्तनोः तदुक्तभावदिनजा
ब्धानेस्यास्तुतस्ततनोः ४ अत्रोदाहरणम् लग्नभावः ३।४।३८ धनभावः ४।०।१९।४ सहजभावाच्छोधितो०० २७।१५।५
६ जाता सौरदिनात्मको लग्नदशाऽथ धनभावः दशादिनाद्या एवंसर्वत्र अथ भावांतराणि २७।१५।५६ त्रिंशत्या ३० गु
णिताषष्ट्योपर्ध्येपरिलब्धेनयुताः ८१।७६।४० अर्कोदयेन ३४३ भक्ता लब्धानि २३।२३।५०।५० लग्नतनसौरदशादिनानि
एवंसर्वत्रवर्षप्रवेशकालादिषुदिवसेषुलग्नेशस्यचंद्रस्यफलेशुभमशुभंवाज्ञेयम् एवमन्यत्रापि अथव्ययभाव
संधिः ३।२७।४१। ६ लग्नभावेहीना ३।४।३८ जाता ०।१९।२२।२ लग्नभुक्तांशाः अथलग्नभावो ३।४।३८ लग्नसंधौ ३।१७।४१
।६ ऊनः १३।१७।५८ जाता लग्नभोग्यांशाः अथलग्नसंधिः ३।१७।४१।६ धनसंधौ ४।१४।५७।२ ऊनः २७।१५।५६ जाता धनभा
वदशासौरदिनाद्या पूर्वागतसमैव अत्र प्रथमवर्षप्रवेशकाले लग्नभोग्यांशदिनतुल्यलग्नदशापुनर्द्वितीयादीनां ज्ञेया व्यय

भावदशाप्रांते लग्नभुक्तांशदिवससमा लग्नदशा ज्ञातव्येति अथैते दशादिवसाः २७।१५।५६ मासः सौरसावनदिवसैः ३०।२६
१७०।२७ गोमूत्रिकया गुणिताः ८।३०।३४।५४।३५ त्रिंशताभक्ताः २७।४।१।१।४६ जातानि सौरसावनदिनात्मकानि दशादिनानि
एवं सर्वत्र अथ मासप्रवेशे भावानां दशा द्वादशभक्ता मासप्रवेशे ग्रहाणां भावनसौरदशादिनानि स्युः दिनप्रवेशेपि भावानां
शाः षड्भक्ता दिनप्रवेशे ग्रहाणां भावनसौरदशा घट्यः स्युरिति विशेषः अथ स्थूलभावनसौरदशानांजिकसारे भावस्य वो
र्थांकमितिः ३।२ घ्नी हीना खरामेंदुलवैर्दिनाद्यास्य षष्ठा दशा लग्नमुख्यादिका नां ज्ञेयाः फलान्यत्र बुधैः स्वभावात् उदाहरणं
म् लग्नं भ्४।३।२ अस्यांकमितिः २ षड्घ्नी १२ स्वषयोदशांशेन दिनादि ना १।१९।१४ हीना १०।५०।४६ जाता लग्नदशादि
दिका एवं समस्तभावानां दशा तेषामेतद्दशाहाभ्यां शादि न्यागान्स्थूलाः अत्र सून्यमिते भावेकं केन्द्राद्दशा राशयः प
गुणाकर्तव्या इति शेषः अत्र सर्वत्र भावानां दशादियोगः षष्ठ्यधिकं शतत्रयं भवति अत्र वर्षे भावदशा त्रैलोक्य प्रक
शे उक्तानन्यादिभांक गुणिता खि ४ दिनादि राम नाड्यो ४।३७ दशा स्तनुमुखे शं भवन्ति तासां व्याप्तिर्मृति तत्स्थन शो
भनाः सा हर्षे दशा सुसलान्धि षणे जगादेति १ अथ वर्षे कालहोरादशा उक्तं च मुक्तावल्याम् वर्षे स्वराशप्रमितानि के
चिन्मो तु दिनानि हुसहादशानाम् कालस्य होराधिपतिक्रमेण तत्साधनोपायमथ प्रवक्ष्ये १ वारप्रवेशे गतनाडि
कासु द्विघ्नासु ५ भागत कालहोरा दिने भ्रमात्स्य षटकषट्कानुक्रमेणायस्यादस्य वर्तमानः २ आद्याद्दशांतस्यपरापरोषा

नन्वष्टषष्ठक्रमतोऽखिलानाम् शशाङ्कशाखानुगताभिधानमेष्यन्तु नक्षत्रविशुद्धशेषम् ३ उभेनु वर्षाद्रि ७ वलेननिघ्न
शरैर्हृतेऽत्रोगतगम्यमाने दिनादिके आदिदशाधिपस्य गम्योऽन्मितादौ नु दशाहिनस्य ४ परापरेषान्तु यथास्थिता ५
स्युर्गतोऽन्मिताचेत्रिदशाहितस्य गतैष्यमासान्तरतत्सुमासेष्यातेष्यघस्त्रान्तरतोऽदिनेपि ५ अथोदाहरणं तत्र श्रा
वणदिनतवम्यां शुक्रवासरे उदयात्गतघटी पलेषु ५।३६ वर्षप्रवेशः तत्र रविः ३।०।३६ दिनमानं ३३।३० अत्र कालहो
रेशानयनार्थं वारप्रवृत्तिमाय न यस्तु गभीण्यायोमिश्रकृतः रेखास्वदेशान्तरयोजनैः पलैर्निजांघ्रिध हीनैः शरवेदघस्र
४५ युतो निताः प्राक्परतो दिनाद्ययुक्ताः स्फुटस्तैर्दिनप्रवेशः तत्र मध्यरेखानगरात् गर्गराटाभिधान् पूर्वदिशि काशी च
तुःषष्टि योजनानि ६४ एतानि निजचतुर्थांश १६ हीनानि ४८ जातानि काश्यां देशान्तरफलानि एभिः पलैः शरवेद
घस्त्रः ४५ पूर्वदेशत्वात् युक्ता जाताः काश्यां ध्रुवाङ्कः ४५।४८ अयं स्वदिनार्द्धेन १६।४५ युतो ६२।३३ अहोरात्रघटि
का ६० हीनो जाताः सूर्योदयात् गतघटी २ पल ३३ वारप्रवृत्तिकालः अथ वारप्रवृत्ति घटिकाः २।३३ इष्टघटिका
सु ५।३६ हीनाः ३।३ जाता वारप्रवृत्ते घटिकाः ३।३ द्विगुणिताः ६।६ पञ्चभक्ताः लब्धा गतकालहोराः १ दिनाधिपा
त्क्रान्त्यवक्रत्र्यगणनया द्वितीयस्य कालहोरा वर्षे अस्य च आद्यादशानतः षष्टषष्ठानुक्रमेण चंद्रशनिगुरुभौम
रविशुक्राणां सौरवर्षे ३६० सप्तमांशेन ५१।२५।४२५१।२५ दिनादिना सौरसावनवर्षे ३६५।१५।३१।३१।२४ सप्तमांशे

हा·र·
उ·
२ई

नदिनादिना ५२।१०।४७।२१२५ वामितान्क्रमेणैकैकस्य दशा वर्षे स्यात् अथादिमदशाधीशस्य दशागतगम्यकालानय
नं तत्र पंचभक्तशेषं १।१६ गतसंतेपञ्चसु हीनं ३।५४ जातङ्गम्यसंज्ञं अथ गतं १।१६ वर्षादि ७ लवेन ५।१२५।४२।५९।
२५ गोमूत्रिकया गुणितं षष्ट्योपर्युपरि युतं ५६।३४।१७।८।३१।३० पञ्चभक्तं लब्धं आद्यदशापतेर्दिनाद्यं दशामानङ्गतसं
ज्ञं ११।१८ ५।१२५।४२।४२ अथ गम्यं ३।५४ वर्षादि लवगुणं षष्ट्योपर्युपरि युतं २००।३४।१७।८।३१।३० पञ्चभक्तं ल
ब्धमाद्यदशापतेर्दिनादि दशामानं गम्याभिधं ४०।६।५।१२५।४२।१८ अत्र वर्तमानहोरास्वामिनो ग्रहस्यादौ दशा गम्य
कालमिता ज्ञेयेति तत्र कालहोरेशक्रमेण वर्षादि लवमिता न्येषान्दशा पुनस्सर्वेषां ग्रहाणां प्रान्ते वर्षे समाप्ते वर्तमानका
लहोरास्वामिन एव गतकालमिता दशा ज्ञेयेति एवं मासप्रवेशकालयोरन्तरस प्रमांशमिता मासप्रवेशे होरेश दिदशा
ज्ञेया तथैव दिनप्रवेशे होरेशादितो दिन दिनप्रवेशकालयोरन्तरस प्रमांशमिता घटिकादिदशा दिनप्रवेशे ज्ञेया अत्रापि
वर्तमानहोरेशस्य गतगम्यम्पूर्ववत्साध्यमिति अथ देवकीर्तिमतेन वर्षप्रवेशादौ होरादशानीतिक्रमुक्तावल्यामुक्ता
होराधारविसदृशास्तु गताश्री देवकीर्त्यभिधया होरास्वामिदशादिनान्यथ तनौ योहद्दपस्तत्क्रमात् मासेहद्दलवा
दिनानि खलु मासस्यादिने तत्प्रवेशसोद्धि भलवैर्मितो खलु दशा घट्यो ग्रहाणां स्मृताः ॥ लग्नेकयहद्दो शभुक्तभोग्यां
शसंगुणान्द्दशास्वामिन ३० भिर्भक्ता द्विधा ते गतगम्याके २ गम्या तुल्या तत्र दशा हद्देशस्यादिमा भवेत् ततः परः परे राम

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
बृ ७२	बु ७२	शु ९६	मं ८४	बृ ७२	बु ८४	श ७२	मं ८४	बृ १४४	बु ८४	बु ८४	शु १४४
शु ७२	शु ७२	बु ७२	शु ७२	शु ९६	शु १२०	बु ९६	शु ४८	शु ६०	बृ ८४	शु ७२	बृ ४८
बु ९६	बृ ९६	बृ ६०	बु ८४	श ८४	बृ ४८	बृ ८४	बु ९६	बु ४८	शु ९६	बृ ८४	बु २६
म ६०	श ६०	म ८४	बृ ८४	बु ७२	मं ८४	शु ८४	बृ ६०	म ६०	श ४८	मं ६०	म १८
श ६०	म ३६	श ७२	श ४८	मं ७२	श २४	मं २४	श ७२	श ४८	मं ४८	श ६०	श २४

धांस्तुर्येयावत्पुस्तकस्थिताः३ अङ्कतुल्य
दिनप्रख्यावर्षान्तेन्याग्रहहद्दजालग्न।
हद्देशतोहद्दादशाखाम्भ्रशकावधिः ४
यातेष्यमासांतरवासराद्यहस्यास्वरामा
वधिभोग्यभोगैः ननुस्वहद्दाधिपतिक्र
मतोव्योमानलैः ३० सम्विभजेद्दिनाद्यं ५॥
फलंयदाप्तंद्युसदां दशानांमानेभवेन्मा
सफलेस्फुटंस्यात् अत्रोदाहरणेतत्र
वर्षप्रवेशोस्यस्पष्टलग्नंराश्यादि ४।८।५३
।१० अत्रसंजातंत्वोक्तंमेषेगतंकोष्ठशोरे
षुभागाइत्यादिनाहद्दाशाहद्दादशागुणा
भौमादिपंचग्रहाणांवर्तमानहद्देष्व

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी
बृ ६	शु ८	बु ६	मं ७	बृ ६	बु ७	श ६	म ७	बृ १२	शु ७	बु ७	शु १२
शु ६	बु ६	शु ६	शु ६	शु ५	शु १०	बु ८	शु ४	शु ५	बृ ७	शु ६	बृ ४
बु ८	बृ ८	बृ ५	बु ६	श ७	बृ ४	बृ ७	बु ४	बु ४	शु ८	बृ ७	बु ३
मं ५	श ५	मं ७	बृ ७	बु ४	मं ७	शु ७	मं ५	मं ५	श ४	मं ५	मं ९
श ५	मं ३	श ६	श ४	मं ६	श २	मं २	श ४	श ४	मं ४	श ५	श २

हा.र.
७
३७

रभ्यारभ्य शौरदशादिनादि वर्षे भवंति यथात्र सिंहलग्ने दशमिता गुरुहद्दागता वर्तमान शुक्रहद्दायां तत्र शाग्रवधिन
नैने तत्र वर्तमानहद्देश्वरदशागतेमासा नाथे वर्तमानहद्देश्वरस्य द्वसंख्यहाणां हद्दांशाः स्पष्टे लग्नांशे बुध ५।३।
१० हीनाः शेषं लग्नहद्दायां शुक्र २।५।३।१० शुक्र वर्तमानहद्देश्वरस्य हद्दांशे बुध हीनं तलग्नस्य हद्दायाः भोग्यं २।१५।०।
भुक्तभोग्यं च हद्दादशागुणा षष्ट्या पर्युपरि सुतं च जातानि भुक्तानि ३४।३८ भोग्यानि ५५
२२ दशादिनानि तत्र भोग्यदशादिनानि वर्तमानहद्देश्वरस्यादितेयानि ततः क्रमेण
न्येषां तद्यथा सिंहलग्ने वर्तमानहद्देश्वरस्य शुक्रस्य भोग्यदिनादिकादशा ५५।२२ त
नस्तानेर्दशादिनानि ८४ बुधस्य ७२ भौमस्य ७२ गुरोः ७२ प्रान्ते भुक्तभोग्यदानीतान ह
३४।३८ वर्तमानहद्दास्वामिन एव ज्ञेयाः एवं षष्ट्यधिकं शतत्रयं ३६० दशादिनानि
भवन्ति अत्र मध्ये यदि राशिसमाप्तिस्तदा पुनः राशिप्रारंभहद्दास्वामिनो दशाज्ञा
सुः यथात्र भौमदशायां सिंहलग्नसमाप्तौ राशिप्रारंभहद्दास्वामिनो गुरोर्दशा पुन
र्ज्ञेनेति अथ मासप्रवेशे यथादिलग्नं ४।१५।१७ अत्रापि पूर्ववन्मिथुनलग्ने ष
डंशमिता बुधहद्दा षडंशमिता शुक्रहद्दा च गता वर्तमानहद्देश्वरो गुरुः पंचांशावधि

१	२	३	४	०		७	८	९	१०	११	२
				६							
११				१२				१४			
शु	बु	गु	श					शु			बु
११	१२	१२	११	१०				८			८
गु	श	बु		श	बु	श		बु	शु		
१६	१६	१०	११	१४	८	४		१६			६
	श	मं	श	बु	मं						मं
१०	१०	१४		१२	४			०	१०	८	१८
		गु									
१		८	०							सू	

वर्तनेनस्य भुक्तं ३।१७ भोग्यञ्च १।४३ मासेह दलवा दिनाद्युक्तस्याह वर्तमानदशा एव ह दास्यामि दशादिनानि तत्र भोग्य
दिनानि १।४३ मिता दशा आदौ गुरोस्ततः पुस्तकलिखितक्रमेणान्येषां दशादिनानि ७।३।२८ बु ६ शु ६ अन्ते भुक्तदिवस
मिता ३।१७ गुरोरेव दशा एवं सर्वत्र अथ दिनप्रवेशे लग्नराश्यादि ११।२।१७ अत्र वृषलग्ने अष्टांशमिता शुक्रदशागता
वर्तमानषडंशमिता बुधदशा भुक्तं ४।१७ भोग्यं च १।४३ बुधवर्षदशा ९ ७ २४ त्रिंशद्गुणं जातं बुधदशाभुक्तघटिका
त्मकं ८।३४ भोग्यञ्च ३।२६ यद्दशा स्विभुक्तभोग्यत्वं द्विगुणघटिका दिग्दशाभुक्तो भोग्यश्च भवति अत्र भोग्यघटिकात्मिका
सैव वर्तमानदशा स्वस्य बुधस्य दशा ३।२६ ततः पुस्तकलिखितक्रमेणान्येषां दशानां दशा द्विगुणाः दशा घटि
काः सू: गु: १५ शनेः १० भौमस्य ६ शुक्रस्य १८ अन्ते भुक्तघटिकादिका ८।३४ बुधस्य दशा एवं सर्वत्र अथैषां सौराणां द
शादिवसानां सौरसावनीकरणार्थं सुगमोपायस्तत्रैव हि प्रस्वशीलविम्बांशः १२७ पुनरेते दिवसाः स्युस्ताः पलेषु कृति
३१ भागाढ्या जायन्ते सौरसावनाः इति उदाहरणं शनिदशादिनानि सौराणि ८४ स्वर्षांशेलविम्बांशो दिनादिकः ०।२६।
५७ द्विघ्नः १।१३।२४ दशादिवसेषु ८४ पुनः ८५।१३।२४ पलेषु ३४ दशादिनानां ८४ कृतिभागेन पुनः २६ जाता निश
नि दशादिनानि ८५।१३।२६ सौरसावनानि एवं सर्वेषु दशादिवसेषु सौरसावनता कर्तव्येति अथ मासदशासौरसाव
नीकरणप्रकारान्तरं तत्रैवोक्तः वर्षा ३६५ केभागेन ३०।२६।१७ यद्दानसादनादशा मासः सूर्यसद्दिनादिकाः तदे
१५।३१

स्पमासांतरवासरैः कियन्मिताः प्रसाध्या इतिवात्रमासजाः अथवर्षेग्रहाणांनिसर्गदशानैवोक्ता राशीश्वराद्वीन्दुचले
ज्ञभौमविच्छुक्रजीवार्कपतङ्गजानांत्रिघ्नाः ३।३।३ द्वौ द्वनवकं २७ नखानि ६० धृतिः ५४ कृतिः ६० पूर्णशरा १५०। दि
नानिषडंशतुल्यास्तेनासांनाडिकाद्यु फलेदशाःभवेयुर्दिवसारंभवर्तमानमहद्दतः वर्षेचंद्रस्यसवलत्वेचंद्रराशौ।
शकमतोनिसर्गदशेश्वरास्युः वर्षदशायाद्वादशांशेनमासदशाज्ञेया वर्षदशाषडंशेनघटिकाद्यादिनदशाभवतिनै
सर्गिकदशावस्थाविधुवीर्याश्रयेस्मृताः तदादिमदशाभुक्तभोग्यंचन्द्रस्यपाद्ववेत् १ चंद्रराशीशभुक्तेष्यभागैर्निघ्नाचत
द्दशाखाग्निभक्तागतैष्यन्तदंतादौस्याद्दिनादिकंरवेंद्वेश्वरसमध्येतुतत्क्रमेणान्यखेटजा अत्रोदाहरणम् वर्षप्रवेशे
स्पष्टश्चंद्रः ०।२८।१०।३१ चंद्रराशीश्वरोभौमस्तस्यगम्यादि ८।१९।५१।८ अस्यैवाद्यादशादिनात्मिका ६ अथभौमभुक्तांशैः १९
५१।८ दशा ६ गुणिता ११९।४२।४८ भोग्यांशैश्च १०।२।५२ गुणिता ६०।१७।१२ त्रिंशद्भक्ताजातं गतं ३।५९।२५ गम्यञ्च २।०।७
दशामानम् तत्रादौभौमस्यगम्यादिनानिमितादशा २।००।३५ ततोबुधस्यदशादिनानि २७ शुक्रस्य ६० गुरोः ५४ रवेः ६०
॥१५० अंतेभौमस्यैवगतदिवसमिता ३।५९।२५ एतेस्थाप्याः एवंमासप्रवेशेपि दशाज्ञेया अथनैसर्गिकादिदशादि
वसानांमासेदिनेचस्पष्टीकरणमुक्तंतत्रैवनैसर्गिकायेदिवसानिकृताचौरीमतान्मासफलार्थमत्रगतैष्यमा १ ॥

सांतरसङ्ग्रणास्तेरवान्मुहूतास्यशूतराभवेयुः १ निरुक्तवच्चाद्यदशागतैष्यमाद्यैनयोस्याद पितमासेवलभक्तमनो ।
क्लानांगोरीवत्स्यशूतामता प्राग्दशाभुक्तभोग्यतुकुर्याद्धर्षेदशोनकवत् १ नैसर्गिकदशाह्यनांतहृदेवस्फुटीकृतः प्राग्दशै
ष्यगतनंतुमासेवु योन्निरुक्तवत् २ गतैष्यादिनविम्श्रेषुनाडिकोद्यनुसायतः साध्यादिनफलेप्रोक्ताक्रमेणाघटिका
दशा ३ दिनप्रवेशोदिनप्रवेशलग्नवत्तेमानहृदेशस्याद्यैनिसर्गविशाद्दशान्क्रमेणान्येषान्दशादिनानिहेयानि अथ
दशाफलविचारस्तत्रदशाफलविचारे विशेषफलमाहतेजस्सिंहः सम्यग्विधायद्यदशाधिपयोस्त्वपूर्वं म्वाच्यस्फ
लंतुदनुजन्मखगाऽनुसारात् । षष्ठौ ग्रहजनिभवस्त्वदशाविपाककालेऽस्यमत्रचवलत्रितयस्थिस्वरूपम् । सूतौच
वर्षसमयेचदशाविपाककालेचयोवलयुतस्सकलापितस्यात्रयादशांतपरहृष्टियुतस्वधातुस्थानादिभेदवश
पाकफलेन्दुवीर्यात् । योजन्मनीहसवलोविवलोऽब्दकालेतन्वासमध्यमवलस्त्वदशानदीया । आद्यस्मृतालघुफ
लाविफलापराह्नेश्याविपर्ययफलावलवेपरीत्येवर्षेचजन्मनिवली विवलोविपाके पाकेवलीचविवलः प्रसवा
ह्नकाले । कालत्रयेपिखलुमध्यवलास्त्वयोमी तांतुसमावहृफलेनचयोगजातम । योवीर्यवानजनुषिमध्यवलु
स्त्वब्दवीर्योसितापिनदशासमयेदशायाः पूर्वेतुपूर्णफलदोल्पफलोपराह्नेक्रा यौविपर्ययविधिर्विपरीतवीर्ये
विपौऽस्मिनस्त्रिसमयेवहदुःखदायीयावहूलंतुखचरस्यफलंतुनोवत् । यावन्यहान्यधिगतस्सदशोवलीयान्तावंति चैव

स्मासांतरवासरैः कियन्मिताः प्रसाध्या इति वात्र मासजाः अथ वर्षे ग्रहाणां निसर्गदशा नैवोक्ता राशीश्वराद्दीन्दुबले
भौमविद्गुरुजीवार्कपतङ्गजानां त्रिघ्नाः शशी ३ द्वौ ६ नवकं २७ नखानि ६० धृतिः ५४ कृतिः ६० पूर्णशराः १५० दि
नानि षड्गुणितुल्यास्तेनांशा नाडिकाद्यु फले दशाः भवेयुर्दिवसारंभवर्तमानमहद्दृनः वर्षे चंद्रस्य सबलत्वे चंद्रराशौ
शुक्रमनो निसर्गदशा श्वरास्तुः वर्षदशायां द्वादशांशेन मासदशा ज्ञेया वर्षदशा षड्भागेन घटिकाद्या दिनदशा भवति नै
सर्गिकदशाः एवं विधुर्वीयोग्यत्वे स्मृताः नराद्दिमदशा भुक्तभोग्यं चन्द्रस्य याङ्कवेन १ चंद्रराशौ भुक्तभ्यभागै निघ्ना च न
दशाब्दा निम्नागतेष्वन्तरं ना शेषाद्दिनादिकं रवेरेश्वरस्य गच्छेनुतक्रमेणान्यखेटजा अथोदाहरणम् वर्षप्रवेशे
स्पष्टश्चंद्रः ०२८।१०।३१ चंद्रराशीश्वरो भौमः राश्यादि ८।११।५७।१८ अस्यैवाद्यादशादिनात्मिका ६ अथ भौमभुक्तांशाः ११
५७।१८ दशा ६ गुणिता ११।५४।२।४८ भोग्यांशाश्च १८।२।४२ गुणिता ६०।१७।१२ त्रिंशद्भक्ता जाताः अतः २।१।५४।२४ गम्यवश्च २।०
दशामानम् तत्रादौ भौमस्य गम्यादिनानि मितानि दशा २।०।२४ ततो बुधस्य दशादिनानि २७ शुक्रस्य ६० गुरो ५४ रवेः ६० शने
॥ १५० अंते भौमस्यैव गतदिवसमिता ३।५९।३५ एतेष्वाद्याः एवं मासप्रवेशेपि दशा ज्ञेया अथ नैसर्गिकादिदशादि
वसानां मासे दिने च स्पष्टीकरणमुक्तं नैव नैसर्गिका पे दिवसानि रुक्ता गौरीमतान्मासफलार्थमत्र गतेष्वमा ॥ ॥

सोनरसङ्गणास्तेखाग्नुहृतास्यष्टतराभवेयुः १ निरुक्तवच्चाद्यदशागतैष्यमाद्येनयोस्याद पितत्रमासेवलभद्गमतो
क्तानांगोरेवन्यष्टनामता प्राग्दशाभुक्तभोग्यत्तुकुर्याहर्षेदशोक्तवत् १ नैसर्गिकदशाहानांतद्वेवस्फुटीकृतः प्रा
ग्गतनंतुमासेतुयोन्निरुक्तवत् २ गतैष्यादिनविश्लेषनाडिकाद्यनुसारतः साध्यादिनफलेप्रोक्तात्क्रमेणाघटिको
शा ३ दिनप्रवेशेदिनप्रवेशलग्नवर्तमानहद्देशस्यादौनिसर्गवशाद्दशानक्रमेणान्येषान्दशादिनानित्तेयानि अथ
दशाफलविचारस्तत्रदशाफलविचारे विशेषफलमाहतेजस्सिंहः सम्यग्धियाद्द पदशाधिपयोश्च पूर्वेस्वाच्यमफ
लंतदनुजन्मखगाऽनुसारात् । वर्षोद्भवजनिभवश्चदशाविपाककालोन्त्यमत्रचवलत्रितयम्विमृश्यम् । स्वतोच्च
वर्षसमयेचदशाविपाककालेचयोवलयुतस्सकलापितस्याश्चवादशांत्वपरहद्वियुतस्सधातुस्थानादिमेदवश
पाकफलेन्दवीर्यान् । योजन्मनोहसवलोविवलोहकालेतन्कालमध्यमवलश्चदशान्तदीया । आद्यस्मृतालघुप
लाविफलापराहेज्ञेयाविपर्ययफलावलवैपरीत्येवर्षेचजन्मनिवलीविवलोविपाके पाकेवलीचविवलः प्रसवा
काले । कालत्रयेपिखलुमध्यवलास्त्रयोमीदातुस्समावहुफलेनचयेभाजातमा । योवीर्यवानजनुषिमध्यवल
र्षेवीर्योस्तिनाप्तिनदशासमयेदशायाः पूर्वेतुपूर्णफलदोल्पफलोपराहेकार्योविपर्ययविधिर्विपरीतवीर्ये
वि ह्रिसनस्त्रिसमयवहुदुःखदायीयावदलतुखचरस्यफलंतुनावत् । यावन्य हान्यधिगतस्सदशोवलीयान्तावत्तिवै

हा॰ र॰ ३९ फलस्तु सचाहवीर्योत् आधारमित्युज्वले निखिलग्रहाणामाहुर्बलस्य खलु दैवविदः पुराणाः तस्मात्तु भाशुभशशा
दूबलादिनोत्थं दद्युः फलं निजदशासु शुभाशुभं चेति अथ दशाफलविचारे विशेषमाह समरसिंहः वर्षपतिर्योत्र
नो वर्षदशायाञ्च स प्रभुः कथितः निजधातुनुसारवशान्तस्यादेशं फलं विदुषः तेजःसिंहोपि वर्षेश्वरो निखिलव।
र्षदशेश्वरोत्र प्रोक्तो बलाबलवशेन शुभाशुभं च धत्तेस्य धातुजफलं प्रथमं तेनाथ सम्याक्कालजनितं बलमस्य बोध्य
म् अयमर्थः वर्षे वर्षेश्वरस्यैव दशाफलं ज्ञेयम् अन्येषां ग्रहाणां निजदशामिते दिने वर्षेश दशायामेव दशाफलं ज्ञे
यम् एतत्स्पष्टमुक्तं तुकन्याभिर्विद्भिः वर्षस्वामिदशान्तरे निजफलस्याभ्योपि स्तस्मादशा इत्यचापि येन ग्रहेण वर्षे
शस्य प्रणालकरोति तस्यैव फलम्पूर्णं ज्ञेयम् अन्यस्य फलं किञ्चिन्न्यूनं ज्ञेयमिति समरसिंहः अथ सूर्यादीनां ग्रहाणा
ञ्चतुर्विधदशाफलानि ताजिकसारे ग्रन्थोक्तानि क्रमेणालिख्यन्ते राज्यलाभम्बलकान्तिवृद्धिं करोति भूपत्वमथो स
खित्वम् सुवर्णरत्नाम्बरभूमिलाभं दिवापतिः पूर्णबलो नराणाम् १ मानोदयं ग्रामपुरे सुदेशे वाणिज्यतो वा बहुलार्थ
लाभं दत्तेहि दारासुतमित्रभूपैः प्रीतिं नृणां मध्यबलो दिनेशः २ स्वबंधुमित्रस्वजनैर्विरोधं भ्रमोद्यं दीप्तिबलार्थ
नाशम् करोति नूनं स्वदशाप्रवेशे नापार्तिकृन्नष्टबलो दिनेशः ३ शत्रोर्भयम्वा नृपतेर्भयं च स्वजनोपघातं व्यथवे ध राम॰
नाशम् करोति रोगागमनं च शोकम्बलस्य पंचस्य बलो दिनेशः ४ लग्नात्रिलाभास्तिभस्थितोर्कौ निंद्योप्यसावर्धफलो दशायां ३९

पातिलसोमध्यबलश्शुभत्वंसम्पूर्णवीर्योतिशुभोनिरुक्तः ५ वामनः नृपतित्वंप्रधानत्वंतेजोहस्त्यश्ववाहनम् स्वद
शायाम्फलंचैवदत्तेपूर्णबलोरविः १ व्यापारन्तुपुरग्रामाणांद्रव्यलाभंसुखानि च स्वदशायाम्फलञ्चैवदत्तेमध्यबलोरविः
। २ रोगघातंभयंशोकंमृत्युंबंधनविग्रहेः नानानर्थान्महाशोकान्दत्तेनष्टबलोरविः ३ तेजोभ्रंशन्तथाघातनेत्रंबंधुशु।
विग्रहं स्वदशायाफलंचैवदत्तेनिर्बलोरविः ४ इत्यर्कः नृपास्पदत्वन्नृपतेर्हर्षनाप्तिंशत्रोर्विनाशंसुखमङ्गनञ्च सौराण्य
शुक्लोवरमौक्तिकाप्तिंकरोतिसम्पूर्णबलोमृगांकः १ वाणिज्यतोर्थागमनञ्चलोकेभूपत्व मन्त्रावरमित्रलाभम् दत्ते
स्वगोहाद्दत्तुलश्चसौख्यंधर्मोदयंमध्यबलोमृगांकः २ वैरंस्वमित्रैर्निजबंधुदारैस्सोवर्थनाशंप्रकरोति प्रीतिप्रश्नेश्वा।
दयम्बानककोद्दयञ्चकान्तिमयन्नष्टबलोमृगांकः ३ भिसाटनेक्लेशविवाददैन्यंधनप्रणाशंप्रकरोतिपुत्रैः वैरंकफा
निर्मन्नस्त्रिप्रमोहराज्ञीश्वरोदयबलोनराणां ४ लग्नात्रिविनाशयातोपिचन्द्रोनिधोहिदत्तेहदफलदशायाम् यानि
त्वसोमध्यबलश्शुभत्वंसम्पूर्णवीर्योतिशुभोनिरुक्तः ५ वामनः परप्राप्तिर्नृपाद्राज्यस्त्रीलाभंसुखसंपदं स्थान
प्राप्तिर्मनस्सौख्यंदत्तेपूर्णबलश्शशी १ वाणिज्यंसफलंकुर्यात्स्वगेहेपिमहासुखम् ज्ञातिप्राधान्यमैश्वर्यंदधा
न्मध्यबलश्शशी ५ देहेमांद्यंसुहृद्द्वेषमहाम्लानिधनक्षयम् मित्रवैरम्मनस्तापंदत्तेधमबलश्शशी २ तेजोहानि
महाक्लेशंशीतज्वरकरंपरम् कुर्यान्नष्टबलश्चन्द्रोदोस्थंपापसमाचरन ४ इतिचंद्रः सितिसुतस्सबलः एजनाधिपतनु

भूतं प्रकारोत्निशोजयमं कनकताम्रधनानि रत्नसैौविविधसौख्यपदन्नृपसंगमं ३ नृपजनैः कलहो भवति नेरनेभ
वति मध्यवलेस्ववलस्य यः परिकरोति तनो रुधिरामयं रिपुभयं सुतदारभयं नृणां २ विवादखलैर्विग्रहं पुत्रदारैः
सपत्नावैरितो भीतिमुग्रान्नराणां करोत्येव भौमो विनष्टो विनष्टफलं कुत्सकं चाल्पसौख्यं नितांतं ३ विघातार्थनाशस्व
भृत्यैर्विरोधं महासंगरे मृत्युकष्टं स्वदेहे कुजे स्वल्पवीर्ये खवीर्ये स्वनाशो भयं शत्रुतो रुक्पीडा नराणां ४ लग्ना
त्रिषष्ठायगतो महीजो निंद्योपि सोर्द्दःफलदो दशायाम् यातित्वसौ मध्यवलः शुभत्वं संपूर्णवीर्योतिशुभो नि रु
ऋः वामनः कुजः पूर्णवलो दद्यात्संग्रामे विजयश्रियम् दण्डनाथपदप्राप्तिः सेनानायक एव च मध्यवीर्य कु
कुर्यात्तेजस्वित्वं जयं रणे राज्यनंत्रस्य पत्यं च राज्यं वा लभ्यमेव च २ हीनवीर्ये कुजः कुर्याद्भङ्गःक्लेशं महागद
म् देहघातं तु वैकल्यं रक्तश्रावसुखान्नया ३ विवादं विग्रहं युद्धं संकटं च महाभयम् स्वदशायां फलं चैव ददाति स
वलः कुजः ४ इति भौमः सद्बुद्धिनार्थागमनं च राज्यसौख्यं सुहृत्साजिनवित्तमुग्रम् सम्पूर्णवीर्यान्वितसोमसूनु
र्दत्ते विलासं स्वजनैश्च भूत्यैः १ सद्बुद्धिवृद्धिसुतवित्तलाभविद्याविलासं स्वजनैश्च सौख्यम् सोमात्मजो मध्य
वलो दशायां दत्ते हि सौख्यं विविधैः प्रपंचैः २ कष्टं दरं च सौख्यवलार्थनाशं कीर्तिक्षयं भीतिमथार्तिमुग्रम् प्राप्नोति वैरं
स्वजनैश्च भृत्यैर्निन्द्यो विपाके खलु चन्द्रसूनुः ३ स्वजातिवैरं च दुःखसुपं कुर्याच्च लोके स्वहचाल्पसौख्यम्।

थैनाशं कुमतिं कृशत्वं दन्ते विशेषेण बुधो हि रन्धः धन्यं कारिं ज्ञानमनोन्यतो हि निन्द्योपि सोर्ई फल दो दशायाम्
याति त्वसौ मध्यबलस्तु भत्वं संपूर्णवीर्यो तिशुभो निरुक्तः ५ बामनः । सेवया सुखसंपत्ति धनलाभो महायशः । स्वबु
धाराज्यलाभञ्च कुर्यान्नृपो बलो बुधः १ धर्मसिद्धिस्तु कर्माप्तिरतुलां सुमतिं तनयाः पठनाश्रेखनाद्व्यन्द धान्म ।
ध्यबलो बुधः २ देशाद्देशान्तरप्राप्तिं धातुमन्धुकुलक्षयम् बंधनं वुद्धिदोषेणाद द्यान्निःपूबलो बुधः ३ माननाशं महाक
ष्टं धनहानिं महद्भयम् कलिं गेहे नयाकीर्तिन्दद्या द्धीनबलो बुधः ४ इति बुधः ऐश्वर्यलाभं नृपतेश्च मानं कान्तासु ज
मं राज्यसमागमञ्च दत्ते नराणां सबलस्सुरेज्यो हेमाम्बराद्यं विविधं — । विलासम् १ व्यापारतो योगमनेगुरुत्वं भूपा
स्सुहृत्सुतदारसौख्यम् प्राप्नोति मित्रात्स्वधर्मलाभं व्याचस्मृतिर्मध्यबलस्वपाके दारिद्र्यदुःखैः परिपीडिताङ्गः ध
मार्थनाशं रिपुजं भयञ्च स्त्रीपुत्रमित्रैः कलहं सुरेज्यो नष्टो विनष्टं प्रकरोति सर्वम् दुष्टाद्भयार्तिर्धनधर्मनाशं रिपो
र्भयं वा नृपतेस्तथैव सुखस्य मित्रसुते विरोधं करोति दग्धस्सुरराज्यपूज्यः लग्नात्षडष्टान्यमभिन्नसंस्थो निद्यो
गुरुस्स्याद्दफलो दशायां याति त्वसौ मध्यबलस्तु भत्वं संपूर्णवीर्यो तिशुभो निरुक्तः बामनः मण्डलस्वामितां तेजो नरं
द्रत्वमथापि वा धनमैश्वर्यमारोग्यं दद्याज्जीवो बलाधिकः विज्ञानशास्त्राधिगमं समाचार्यसन्नृपात्सुखं सौख्यराज्याधि
कारञ्च दद्यान्मध्यबलो गुरुः देहे रोगं मनस्तापं दारिद्र्यं धर्मनाशनम् पराभवं रिपोर्भीतिं दद्यान्न्यूनबलो गुरुः ।

धननाशंस्थाननाशमाधिव्याधिसमुद्भवम् दंतपीडां करोत्येवं वर्षेनष्टबलो गुरुः इति गुरुः राज्यं कलत्रं च सुखं विलास
रत्नं धनं काञ्चनभूपमानम् शुक्रस्य संपूर्णबलस्य पाके पुत्रोदयं मित्रसमागमं च स्त्रीप्रसन्नोर्थागमनं च सौख्यमि
ष्टान्नपानांबरसुंदरीश्च दैत्याधिपो मध्यबलो हि दत्ते गोवाजिचित्राम्बरवित्तलब्धिं इत्नस्तनसंभ्रमगं च पुंसां क
रोति विज्ञानयशोर्थनाशम् सहोत्थमित्रात्मजकामिनीभिः क्लेशं सितो नष्टबलो तिकष्टम् पुत्रस्त्रीरोगभयं च क
लहं सुखार्थनाशं स्वजनैर्विरोधं प्राप्नोति दग्धे भृगुजे नितांतं स्वमित्रदारादिभयं च पुंसां लग्नाद्यपाष्टारिगृहं वि
ना यदैत्याधिपशेषगृहे द्वेदः स्यात् निधोपि मध्यशुभकृन्निकृष्टः संपूर्णवीर्यो नितरां शुभप्रदस्स्यात् वामनः रा
जलक्ष्मीकलत्रं च पुत्रमित्रस्वभोग्यताम् तद्दशायां फलं चैवं दत्ते पूर्णबलो भृगुः १ इष्टवेशस्सर्वशास्त्रज्ञः स्वप
स्ताच्च महद्धनम् स्वदशायां फलं चैवं दद्यान्मध्यबलः सितः २ अमरात्रिफलासवास्त्रीप्रसादसुखं भवेत् स्वदशा
यां फलं चैवं दद्यादल्पबलः सितः ३ पुत्रशोकं गृहभ्रंशं पथिमृत्युं धनक्षयम् स्वदशायां फलं चैवं दत्ते नष्टबलो भृगुः
४ इति शुक्रः ददाति संपूर्णबलो कपुत्रो नीचाधिपत्यं गजवेरमलब्धिम् दुर्गादिसत्स्थानमथो सुखाप्तिं म्वाल[illegible]नव्यानि
पराङ्गनाप्तिम् १ खरोष्ट्रकोशादिकदुर्गरक्षां ग्रामे च रोध्यबलो नितांतम् करोत्यनर्थागमनं स्वकलत्रसुखार्थनाशं स्वज
नैर्विरोधम् २ धनस्य चौरभयाग्निभीतिं करोति वैरं स्वजनैश्च मित्रैः पतङ्गजो नष्टबलो नराणां सुखं न किंचित्स्वदशाप्र ५१

वेशे३वियोगदुःखैः परितप्तदेहमित्रार्थनाशंमरणंप्रकुर्यात् स्वरांशुजोरन्ध्रबलोनितान्तंदुःखंस्वदारैस्स्वसुतैर्नितान्त
म् ४ लग्नात्त्रिषष्ठायगतोर्कपुत्रोतिंद्योपिसाप्यर्धफलोदशायाम् यातिन्वसौमध्यबलंश्शुभत्वंसम्पूर्णवीर्योनिशु
भोनिरुक्तः १ वामनःन्यटनोदेशभूपत्वंभिन्नदेशाधिनाथता स्वदशायाम्फलन्त्वेवंवदन्तेपूर्णबलशनिः १ कोशगुप्तिः
खरोष्ट्राणांदुर्गमार्गोदिरक्षणम् स्वद्दशायाम्फलन्त्वेवंवदन्तेमध्यबलशनिः २ वियोगंविगतंह्याधिम्विकारान्मरु।
तोमृतिं स्वदशायाम्फलन्त्वेवंवदन्तेधम्मबलशनिः ३ नीचसेवागृहोद्वेगस्तथाचोरादुनःस्थयः स्वदशायाम्फल।
न्त्वेवंवदन्तेनष्टबलशनिः ४ इतिशनिः अथलग्नदशाफलमुक्तम् वर्षेतत्रेदशानतनोस्वामिफलेनतुल्यंफलंददा
तीत्यपरोविशेषः चरेफलामध्यशुभाधमाचद्विमूर्तिभेसाहिपरीनमृत्युम् अनिष्टमिष्टञ्चसमंस्थिरसैकमाहु
काणैः फलमुक्तमाद्यैःसत्स्वामियोगेक्षणतःशुभंस्यात्पापेक्षणात्कष्टफलंचवाच्यम् हायनोत्तमेपि पूर्वेत्रिभा
गेचरेशुभास्यान्मध्याद्वितीयेन्त्वधमातृतीये॥ स्थिरेत्वनिष्टाप्रथमेत्रिभागेशुभाद्वितीयेचसमातृतीयपूर्वेत्रिभा
गेद्वितनावनिष्टामध्याद्वितीयेशुभदातृतीये दशाविलग्नस्यबुधैर्निरुक्तात्रेयंफलत्वेशभवंत्रिभेदैरितिलग्नद
शाविशेषफलंहिलाजे हेमसुक्ताफलद्रव्यलाभमारोग्यमुत्तमम् कुरुतेस्वामिसन्मानंदशालग्नस्यचोत्तमा ला
भंकष्टेनवित्तस्यमैत्रीहीनस्यसेवनम् मनसाविकृतिंयातिदस्तमध्याविलग्नजा विदेशगमनंक्लेशंबुद्धिना।

हा॰ र॰ उ॰ ४२

शंकलिंव्यथां महाहानिस्त्वकुरुत्तेन ष्ठालग्नदशाफलम् क्रूरलग्नदशामध्ये सौख्यं स्वल्पं धनव्ययम् देहे दुःखं तथा।
कष्टं मातुलस्य च जायते। स्वामिमित्रशुभैर्दृष्टे लग्ने मध्यफलं भवेत् इति लग्नदशाफलम् अथ ग्रहाणां वर्षेशफलव
द्दशाफलमित्युक्तं तेजस्सिंहेन वर्षेश्वरत्वविषयेषु सदा यदुक्तं पूर्वं फलं निजदशासु तदेव चिंत्यम् अशुभमध्यमध
मं च बलानुसारात्सम्यक् ततो ग्रहबलं प्रथमं विचिन्त्यम्। इति ग्रहाणां दशाफलानि। अथान्तर्दशानयनं वर्षतन्त्रे॥ द
शामाने समामाने प्रकल्प्योक्तेन वर्त्मना। अन्तर्दशा साधनीया प्राक्पात्यांशवशेन तु आद्यावन्तर्दशा पाकपतेस्तत्क्रमतो
खिलाः। अयमर्थः॥ पूर्वं हीनांशवशेन पात्यांशाश्च॥ तिथ्यादिनास्तत्र पात्यांशयोगेन वर्षस्थानाभिषिक्तं दशामानं
भजेल्लब्धमन्तर्दशानयने ध्रुवको दिनादिकस्तेन ग्रहपात्यांशाः पूर्ववद्धो मूर्त्तिक्रयागुणिताः षष्ट्योपर्युपरि युता ग्रहस्या
न्तर्दशामानं दिनादिकं भवेत्॥ तत्र प्रथमं ततो महादशास्वामिन एवान्तर्दशा॥ ततो लिखितक्रमेणान्तर्दशामानं दशानन्त
स्सर्वोधिकांशग्रहानन्तरस्तु नरपि हीनांशक्रमेण महादशास्वामिपृष्ठपर्य्यन्तमन्तर्दशा ज्ञेया अत्रोदाहरणम्॥
तत्र शुक्रमहा॰ दशादिनाद्या ६७॥४२॥१७ इदमेव दशामानं वर्षस्थानाभिषिक्तं कल्पितं॥ तत्सर्वपात्यांशयोगेन अ
नेन २८॥१६॥३१ प्राग्वद्भक्तं लब्धो दिनादिस्सर्वेग्रहाणामन्तर्दशाध्रुवकः ३।१२।२८।३० अनेन शुक्रस्य पात्यांशाः ७। राम
।२८ गुणिताः षष्ट्योपर्युपरि युताः जाता दिनाद्या शुक्रदशायां शुक्रान्तर्दशा २२। ५१। १३।२६ एवं सर्वेषामप्यन्तर्दे ४२

शास्साधनीयाः एवमन्तर्दशाभ्योपि विदशास्साध्या इत्युक्तं वामनेन अन्तर्दशादिनानि सुतेभ्यः प्रोक्तेन वर्त्मना साध्या
नि विदशायाश्च दिनानि फलसिद्धये १ शुभयोगेक्षणान्मैत्र्यान्न फलं परिचिन्तयेत् अथ ग्रहाणामन्तर्दशाफलानि तत्रा
दिकसारे नृपप्रसादश्च धनधान्यलाभं सुखागमं मित्रसुतोदयञ्च ददाति दिवानाथदशाविपाके विधोर्दशा स्त्रीस्वजनात्प्र
मोदम् १ सेनापतेर्वा नृपतेर्धनाप्तिं मित्रार्थलाभं बहुलं सुखञ्च भानोर्दशायां यदि भूमिसूनुः करोति रक्ताम्बरधान्यला
भम् २ सुखार्थनाशो रिपुरोगभीतिं निरुद्यमत्वं व्यसनागमञ्च कुर्यान्न हानिं सकलार्थनाशो बुधस्य निम्नाशु दशाविपा
के ३ हेमाश्वलाभं स्वजनात्सुहृत्त्वं स्त्रीपुत्रतो वा विविधञ्च सौख्यम् दिवाधिनाथस्य दशाप्रवेशे जीवस्य दत्ते सुनृपेण
सङ्गम् वैरोदयं सत्पुरुषान्नितान्तं धर्मार्थनाशं विविधञ्च कष्टम् शुक्रस्य चेद् दत्त्वपतेर्दशायां दशा प्रकुर्यात्कुमतिं कृशत्व
५ सुच्छेत्त्व भूपालभयं विवादं देहे कृशत्वं स्वजनेषु वैरम् सौरीदशा तीव्रकरस्य पाके नृणामपायं धिषणा विधत्ते
अत्र स्वदशायां स्वान्तर्दशाफलं पूर्वोक्तं ग्रहाणां दशाफलमेव ज्ञेयम् इत्यर्के दशायामन्तर्दशाफलं पित्रा स्वरोगं स्वजनो
त्कृशत्वं भूपाद्भयञ्चार्थभयं विरोधम् कुर्याच्छशाङ्कस्य दशाविपाके भानोः प्रविष्टा त्वरयार्थनाशं सुखार्थनाशं नृपते
र्विरोधं कुस्त्रीप्रसङ्गं कुजनैर्विवादम् भौमस्य तारापतिपतेर्दशायां दशा नृणां देहभयं कृशत्वम् यानाम्बररत्नार्थसुवर्ण
मं निजेष्टहार्दं प्रियनाचलोके वो धीशशाङ्कस्य दशाप्रविष्टबुद्धेर्विवृद्धिं प्रकरोति सौख्यम् पुण्योदयं ब्राह्मणदेवभक्तिं

हा॰र॰ ३॰ ४२

हुनाप्तिंसुतमित्रसौख्यं दत्तेशशांकस्य दशाप्रवेशे प्राप्ता दशा देवपुरोहितस्य लाभं नृपाद्राजजनात्सुहृत्त्वं सत्पुत्रमित्रा द
हुलार्थलाभम् शौक्रीदशा चंद्रदशाप्रवेशे कुर्याच्छरीरे परमां च पुष्टिं स्ववांधवैर्मित्रसुतैश्च वैरं शत्रूदयं कांतिवलार्थनाशं
।करोति चंद्रस्य दशाविपाके पाको हि मंदस्य कलत्रकष्टं इति चंद्रदशायामन्तर्दशाफलं - धनागमकांचनभूमिलाभं प्रपो
षणं मित्रसुतादिकानां दशा खरांशोर्धरणीसुतस्य दशाविपाके प्रकरोति सौख्यम् हिरण्यनारीरजतार्थलाभं करोति
सौख्यं विजयं रिपूणाम् ताराधिनाथस्य दशाप्रयाता भौमस्य पाके तु शुभानुरागं असद्व्ययं मित्रसुतैर्विरोधं भयं रिपूणा
मसुखं नराणां करोति भौमस्य दशाविपाके शशांकसूनोर्विविधं च कष्टम् सुखार्थनाशं निजमित्रकष्टं करोति नूनं स्वजा
नैर्विरोधम् क्षमाभोजनं भूमिसुतस्य पाके दशाप्रपन्ना सुरपूजितस्य ४ खलैर्विवादं स्वजनैर्विरोधं रोगोदयं राजभयं रिपूणा
म् करोति शुक्रस्य दशाप्रवेशे कुजस्य कष्टं बहुलं नराणाम् ५ वसुप्रपीडां प्रकरोति पुंसां पापास्पृहक्रूरान्तु भयं सितो शा
नुः शौरेर्दशा भूमिसुतस्य पाके यदि प्रयाता स्वजनैर्विरोधम् ६ इति भौमः मानार्थलाभं प्रकरोति पुंसां लाभं सितो शान्त्व
जनाच्च सौख्यम् प्राप्ता हि सूर्यस्य दशा दशायां सौम्यस्य नित्यं विविधं विलासम् १ कष्टं शरीरे निजवंधुवैरं सौख्यार्थनाशं
च भयं क्षितीशात् वातव्यथा चंद्रदशा प्रपन्ना चान्द्रेर्दशायां प्रकरोति नित्यम् २ व्रणोदयं च दद्रुविचर्चिकादिं सुखार्थ राम
नाशं बहुलं च कष्टम् करोति सौम्यस्य दशाविपाके दशा हि भौमस्य परैर्विवादम् ३ आरोग्यनाशं धुजनेषु सौख्यं भो ४२

त्विन्नाद्विजदेवसेवाम् दशाप्रदादेवगुरोः प्रयाता चान्द्रे दशायाम्प्रकरोतिमानम् ४ रौप्याम्बरस्थानञ्चतुष्पदानांलाभ
ञ्चसौख्यम्विविधंविलासम् शौक्री दशा सौम्यदशाविपाके प्राप्ताप्रतिष्ठाम्प्रकरोतिपुंसाम् ५ वातात्रिकत्कफमनल्परोगं
कांतेर्विनाशंनृपतेर्भयञ्च सौम्यस्यपाके यदि सूर्यसूनोर्दशाप्रयाता बहुवित्तनाशम् ६ इतिबुधः स्त्रीपुत्रमित्रैर्वि
विधाम्विलासम्प्रपूजनन्देवगुरुद्विजानाम् शत्रोर्विनाशंप्रकरोतिभानोर्दशाप्रयाताचगुरोर्दशायाम् १ माणिक्यमु
क्ताफलहेमलाभंसौख्यानिधत्तेविविधानिपुंसाम् चान्द्री दशाजीवदशाविपाके सर्वार्थलाभम्विपुलन्नितान्तम् २॥
मानंनृपाद्राजजनात्सुहृत्त्वंरिपोर्विनाशंप्रकरोतिलाभम् वित्तस्यभौमस्यदशादशायांगुरोर्नराणांबहुलंसुखञ्च
यशः प्रणाशस्वजनैर्विरोधंकरोतिमिथ्याकलहंस्वदारैः शशाङ्कपुत्रस्यदशाप्रयातागुरोर्दशायामसुखञ्चकष्टम्॥
वातोदयंवानकफोदयञ्चधर्मार्थनाशंरिपुरोगभीतिंभृगोर्दशाजीवदशाविपाके नृणाम्विधत्ते नृपतेर्भयञ्च परेवि
रोधंबहुलञ्चकष्टंकफोदयन्धर्मधनस्ययञ्च सौरीदशाजीवदशाविपाके नृणाम्विधत्ते नृपतेर्भयञ्च इतिगुरु
दशायामंतर्दशाफलं दुष्टाङ्गयंभूमिपतेर्भयंचपित्रोरयंदेहबलार्थनाशं भानोर्दशादैत्यगुरोर्दशायांनृणांविधत्ते
परमञ्चकष्टं स्वल्पार्थलाभंकफशीतपीडास्वमित्रदारैःस्वजनैश्चपुत्रैः क्लेशंचदत्तेभृगुजस्यपाके दशाचनाराधिप
तेः प्रमोहम् वेश्यानुरागंचविपक्षभीतिंवातासृग्धर्मधनस्यपञ्च दशाचभौमस्यभृगोर्दशायांप्राप्ताचतुसान्नसुखंकदाचित्

सुहृद्विद्द्विद्विजदेवभक्तिंविद्याविनोदंप्रभुतांचकीर्तिम् लाभञ्चशुक्रस्यदशाप्रवेशेबोधीदशास्त्रीजनितञ्चसौख्यमहिरण्यवस्त्राम्बर
भोजनानालाभन्नृपात्सुरूपेसुहृत्त्वम् पाकेभृगोर्दैवपुरोहितस्यदशाप्रपन्नाप्रकरोतिद्रोहस्ववर्गेषुपरैर्विनोदंसुखार्थलाभप्रक
रोतिपुंसाम् प्रमादनिद्राकलहदशापाशुक्रस्यमादीमहदीशनाञ्च इतिशुक्रदशायामन्तर्दशाफलम् क्लेशप्रवासभयमिष्टहानिंकरो
तिवैरंसुतमित्रदारैः शनेर्दशायाञ्चरवेर्दशायांकरोतिपीडापरमांशरीरे कष्टेनलाभन्त्वसुखञ्चमात्युह्रोगदुःख
विविधकरोति आलस्यनिद्राभयसुग्रवैरन्वाद्रीदशाभास्करपुत्रपाके क्लेशागमंसौख्यधनार्थनाशंकुधर्मसिद्धि
पशुपुत्रहानिं कौजीदशासूर्यसुतस्यपाकेकरोतिवैरन्निजबन्धुमित्रैः सुखार्थलाभन्निजपुत्रमित्रैः प्रीतिञ्चिधत्तेविवि
धविलासम् मन्दस्यपाकेशशिनन्दनस्यदशानराणान्नृपसङ्गमञ्च ४ धर्मानुरागंविजयन्नराणान्नृपप्रसादम्बहुलञ्च
लाभं शौरेर्दशायांभिषणस्यजातादशासुखार्थागमनंकरोति ५ स्वरार्चनंब्राह्मणदेवभक्तिंसुखार्थलाभन्नृपतेः
सुहृत्त्वम् ॥ ॥ शौक्रीदशासूर्यसुतस्यपाकेकरोतिपुंसाञ्चिविधाश्चभोगान् ॥ ॥ ६ ॥ ६ ॥ इतिशनाव
न्तर्दशाफलम् अथलग्नेशस्यान्तर्दशाफलमेवलग्नदशान्तर्दशाफलंतत्तपमिति अथशुभाशुभसूचकान्तर्दशावामनेनो
क्ताः चन्द्रारजीवा १ बुधजीवशुक्रा २ दिवाकरेन्दू ३ रविजस्तथुक्राः ४ रवीन्दुशुक्रा ५ बुधजीवमन्दा ६ जीवस्तशुक्रा ७ रवि
नः क्रमात्सुः १ एवमन्तर्दशायाश्चपाचकाशुभदाग्रहा अन्येत्वशुभदाज्ञेयाएवञ्चविदशाफलमिनिः अथगौर्यमतेनदशा

नयनेमहादेवमतेनच गोरीमतादशाजन्मर्क्षमासदिनानिदिने षडंशादशाद्येया वर्षेद्वादशांशोमासः महादेवमनेआ
दीनः३ वर्षेदशादिनानिशेराशिदिनप्रवेशेदशाघटीरूपानेचदशानयनमुक्तंमुक्तावस्याम् जन्मनक्षत्रनःप्रोक्तादशागौ
रीमताह्वया सूर्येन्दुकुजराह्वीज्यशनिज्ञशिखिभागीवाः १ दशेशावन्हिभान्तेपाक्रमात्रिःपरिवर्तनात् सुदशास्विस
स्तेषांधृति १८ स्त्रिन्शत्ति ३० मूर्छना२१ २ वेदेषवो ५४ नागहता ४८ मुन्यद्दा ५७ सिनिशायकाः ५१ मूर्छना २१ष
त्रि ६० रेतेभ्योद्वादशांशेनमासजाः ३ षडंशतुल्यास्त्वेतासांनाडिकाद्याफलंदशाः अथवारुद्रनक्षत्रात्रित्रिभिर्भै
र्दशेश्वराः ४ एतदेवमवंतीतिमहादेवेनभाषितम् अथगौरीमतोक्तस्यदशाक्रमस्यदशादिमायाभवशाद्रुपेना साभुक्तभो
ग्यर्क्षघटीविनिघ्नासर्वर्क्षनाडीविहृतादिनाद्यंद्विधायदाप्रत्विहभोग्यभुक्तंतस्यग्रहस्यैवलिखेदधस्तात् दशाप्र
माणं परतोग्रहाणांयथास्थमग्रेपिलिखेदधोधःप्रांतेपुनर्भुक्तघटीसमुत्थदिनाद्यमायस्यलिखेत्स्वगासेति उदा
हरणम् कस्यापिरोहिणीजन्मनक्षत्रंसारोहिणीचंद्राधःस्यात्रतःप्रथमवर्षेचंद्रस्यदशाद्वितीयवर्षे भौमस्यततो
यवर्षेराहोर्दशा एवमग्रेपिज्ञेयम् अथास्यजन्मनिरोहिणीनक्षत्रस्यभुक्तघटिकाः ४० भोग्यघटिकाः २० तत्राष्टमवर्षप्रवेशेशुक्रदशा
जातानस्यादिनानि ६० भुक्तघटी ४० घटीगुणानि २४०० सर्वर्क्षघटीभक्तानि ४० जातानिशुक्रदशाभुक्तदिनानि ॥ अथदशादिनानि ६० भोग्य २०
गुणानि १२०० सर्वर्क्षघटी ६० भक्तानिजातानिशुक्रदशादिनानितत्राष्टमवर्षेआदौशुक्रदशाभोग्यदिनतारं २० ततोरवेः १८ ततश्चंद्रस्य

१४ त्तस्य ५१ केतोः २१ पुनः प्राप्ते शुक्र दशा भुक्त दिनमिता ४० ज्ञेया अत्र गौरीमत महादेवमते दशा वत्सरा मम तद्दशा च मासप्र
७ वेशो मासप्रवेश दिनन सत्रान्ते पा दिनप्रवेशे दिनप्रवेशस्य घटलग्नेन सत्रान्ते या यथा मेषेन्द्र यो दशा प्रविंशति कला
५ पर्यन्तमश्विनी नक्षत्रमेव ज्ञेयम् अस्या एवनामान्तरं मुहादशेति गुरुदशानयनेसुगमोपायो मिश्रकृतः जन्मर्क्षसंख्य
सहिता गता द्वादशभूनिता नंद ९ हृता वशेषाः आचंकुराशी शत्रुकेशु पूर्वा ग्रहाद
शास्वामिनः स्यमद्वै अत्रान्तर्दशासुगमोपायेन सामुद्रिक ग्रन्थे ३ कोः वेदाध नागाः
८ धना: ५ सप्त ७ दिग्१० सा ६ कं ९ धाः ५ स्माः ६ सूर्यादीनाम्बगुणकाले निघ्ना स्वदशा
मिति १ पक्वा प्राप्तान्तर्दशानस्य जायते तिपरिस्फुटा यस्य वर्षे भवेन्नस्य प्रथमा
च दशा भवेत् २ अन्यास्त द्विमस्या नादेवमन्त दशा अपि पाप वर्षे भवेदुःखं शु
भवर्षे सुखाप्नयः इति ३ अथ सूर्यादीनां दशान्तर्दशाफलम् तत्रैव सूर्ये राजकुला
द्भीतिः पीडा स्यात्पितृसंभवा विपन्नयश्च वधूनामिज्ञानामप्ययएव च शांतिरिपुप्र
तापानौ नैरुज्यं धनसंपदाम् कुरुते तर्गतश्चन्द्रो दशायां चण्डरोचिषः २ कुजो वि
जयमस्य ग्रेहेम रत्न नृपान्सुखम् चाद्विशश्च कुलाद्भीतिं कुष्ठपामादिकानां तान्

सू	च	मं	रा	गु	श	बु	के	शु	ग्रहाः
कृ	रो	मृ	आ	पु	पु	श्ले	म	पू	नक्षत्र
उ	ह	चि	स्वा	वि	अ	ज्ये	मू	पू	नक्षत्र
उ	श्र	ध	श	पू	उ	रे	अ	भ	नक्षत्र
आ ३	म्रा ३	ऊ ३	श्वा ३	जे ३	प्र ३	प ३	रे ३	कृ ३	महादेवम तेन
[illegible]	३०	२१	४५	४८	५७	५१	२१	६०	योग २९०
७॥	२४	[illegible]	५४	५	५५५	५।	१॥।	५	योगः३०
३	५	३॥।	४	८	६॥	८॥	३॥	१०	योगः२०

३ हारिद्र्यपापध्वंसनं रोगेभ्योपि परिच्युतिः विलासम्विविधं धर्मक्रियान्त स्मरमानसमुध पित्तज्वरे च रोगादीन्दे हन्या
गं च भार्गवः मातृपितृभयञ्चैव वित्तानाम्व्ययएव च ५ शनिर्नृपाद्भयं स्त्रैन्यं वैरिवृद्धिं धनक्षयम् त्रर्थनाशो न्यदेशेषु
गमनं गौरवाल्पता ६ शत्रुराजकुलाद्भीतिरनर्थो बहुधाभवेत् इति रविमुहूफलम् चान्द्र्यां स्त्रीसुतभूलाभो वस्त्राभरणा
संयुतं स्वपक्षवैरकन्यायाजन्मनिद्रारतिस्तथा १ इंदोर्दशायां मार्तण्डे विजयारोग्यसंपदः भौमे चौराग्निकोशनाशो
रक्तपित्तादिकान्गदान् २ चंद्रजे वित्तगुरगलाभो वित्तगुरवोनि च धनालंकारहस्त्यश्वमकस्मात्सुरपूजिते स्त्रीसु
खञ्च सुसङ्गन्त्व शुक्रे लेकारलब्धयः रोगव्यसनशोकाश्च बंधुनोभिभवः शनौ वन्हिशोकभयं घोरं वधू द्वेगं ध
नक्षयम् स्त्रियो लाभं स्त्रियो हानिं केतावन्तर्गते विधौ: इति चंद्रमुहूं भौमे शत्रुविमर्दश्च विग्रहो बांधवैः सह रक्तपित्त
कृता पीडा परस्त्रीभिस्समागमः भानौ भौमदशान्तस्थे प्रचण्डस्साहसी जयी चन्द्रे सुखसुहृद्वृद्धि मणिमौक्तिकसंच
यः बुधे पित्तोद्भवा पीडा नाशो वैरिभयम्महत् गुरौ भूपति मित्रत्वं सुहृत्वासक्तचित्तता शुक्रे रणाद्भयम्व्याधिव्यसा
नानि धनह्रयः शनौ दिने दिने दुखमसह्यं व्यसनागमम् कर्मार्थनाशमुद्वेगं बंधुचौरादिकम्भयम् स्वनाशो देहपीडा च केता
वंतर्गते कुजे इति कुजमुहूर्तम् बौध्यां बंधुसमायोगो मित्रधर्मसमागमः प्रीतिर्जनस्य विपुला रेहपीडा त्रिदोषजा चांद्रे
दशायाः ख्यास्त्रौ दिनि स्वर्णाम्बराप्तयः चन्द्रे विचर्चिका कुष्ठराजरोगादिकं भयम् भौमे क्लेशश्शिरोरोगो बंधुवैरम्महद्भयं

गुरौ रोगादिभिर्युक्तो भृगौ राज्यसुगन्धिमान् शनौ पापसुखासक्तः प्रचण्डो मदनोद्धतः वेधुना शोमनस्तापो देहत्यागो प
नक्षयः सुहृद्बंधुसुतैर्द्वन्द्वो केतौ मित्रकलिर्भवेत् इति बुधसुदृम् जैव्या मान धनप्राप्तिर्देवब्राह्मणपूजनम् कर्णराग
स्तथा वैरं स्वजनैश्च कलिर्भवेत् सुखी गुरुसेमवांश्च सूर्ये जीवदशाङ्गेन चन्द्रे बहुविधा लब्धिर्निर्जितारिर्महीसुतेश्च
रोपि सेवी चण्डश्च परितापी सुखी कुजे पित्रोर्भक्तिसुहृद्युक्तो नीरुक्सुखयुतो बुधे शुक्रे चिन्ता हृतिश्च ब्राह्मणाश्च
जीवनम् पराङ्गनादिसंसक्तः शनौ मुखधने हृतः धवेधुहृषो मृषावादस्वामिभिः सुनिराश्रयः इति गुरुसुदृम् शौ
क्या स्त्रीसङ्गमो लाभो वस्त्राभरणसंयुतः कौशल्यम्महतो कीर्तिर्धनलाभश्च जायते १ रवौ सितदशान्तस्थे वन्यन रा
मयः कामलम्मोलि दशनन खरोगकलानि धोरभौमेशु पद्वो भूमिनाशपित्तरुजो सरुक् बुधे धनहर्षिभूलाभसुख
भूलाभकः ३ जीवे धनसुखं देशसंपत्तिः शीलधर्मकौ हृद्वां गना रतिः शौरे रिपुसौम्याधिकारिताध मृतिर्भयकृते शो
कदुःखप्राप्तिर्नसंशयः अग्निदाहो ज्वरो घोरः कन्याजन्मस्त्रियोऽच्युतिः ५ इति शुक्रसुदृम् शनैश्च योऽन्देहपीडापु
त्रदारैश्च विग्रहः तन्द्राश्रमो बुद्धिनाशो विदेशगमनं भवेत् १ पुत्रार्थमित्रस्त्रीनाशो रशायाम्भास्करे शनेः स्त्रीहनम्व
न्धुविश्लेषः कलिर्मृत्युसुधाकरे २ भौमे दुःखं सुजोदशन्या गोव हुविधेश्चता बुधे सुखे सुभगता सत्कारश्च जयो ध राम
नम् ३ जीवे समुचितं सौख्यं पुरग्रामगणेशता अनेककामिनीमित्रयशोवित्तानि भार्गवे ४ वन्धुद्वेगश्च सा दुःख ४६

मर्थनाशम्महद्भयम् अग्निदाहो ज्वरो घोरः कन्याजन्मांगनासुखं ५ इतिशनिसुहृत्म् स्वर्भानौ जायते दुःखं बंधूनामात्मनो स्त्नः
देशांतरे सुगमनं धननाशो रविग्रहः १ राहोर्दशायां भार्याया विपत्तिर्वा धवस्य च: अर्थनाशोन्यदेशे सुगमनं क्षौरवात्मता
२ अशुभं वान्यजं दैन्यं व्याधिंभीतिं सुतक्षयं करोति सिंहिकासूनो र्भानुरन्तर्दशांगतः ३ वन्हिशोकभयं घोरं बंधूद्वेग।
मनक्षयं करोति सिंहिकासूनोर्विधुरन्तर्दशांगतः ४ कामार्थनाशमुद्वेगं बंधुचौरादिकं भयम् करोति सिंहिकासूनो भूमि
जोन्तर्दशांगतः वंधुनाशमनस्तापं देशत्यागं धनक्षयम् करोति वहुदुःखानि राहोरन्तर्दशां बुधः ६ ॥ वंधुद्वेषं मृषावा
दं सेव्यं वधुनिराश्रयं करोति सिंहिकासूनोर्गुरुरन्तर्दशांगतः ७ वंधुद्वेषं महादुःखं अर्थनाशो महद्भयम् शरीरक्ले
शमाप्नोति राहोरन्तर्गते सिते ८ मृत्तिभयकृतिक्षोकं दुःखप्राप्तिर्नसंशयः करोति सिंहिकासूनोः शनिरन्तर्दशांगतः।
९ इतिराहुसुहृम् केतोर्दशायां स्याद्दाहो देहस्य पुत्रस्य यो सुखं शत्रुराजकुलाद्भीतिरनर्थो वहुधा भवेत् १ अग्निदाहोज्वरो
रो घोरः कन्याजन्मस्त्रियाश्च्युतिः केतोरन्तर्गते सूर्ये राज्ञा सह कलिर्भवेत् २ अर्थनाशोर्थलाभश्च सुखं दुःखं च जाय
ते स्त्रीलाभश्च स्त्रियोहानिः केतोरन्तर्गते विधौ ३ प्रजया सह संवादश्चौरवन्ह्यारिजं भयम् स्वनाशो देहपीडा च केतो
रन्तर्गते कुजे ४ चौरैर्वा शत्रुभिर्युद्धं देहत्यागोभिजायते देहपीडा ज्वरस्तीव्रः केतोरन्तर्गते बुधे ५ द्विजेन्द्रैस्सह सं
प्रीतिर्नृपपूज्यैरमर्षिभिः कुलक्षोपसुतोत्पत्तिः केतोरन्तर्गते गुरौ ६ केतोरन्तर्गते शुक्रे विप्रैस्सहकलिर्भवेत् वातपित्त।

कनापीडागोत्रजैस्सह विग्रहः ७ विंदेशगमनन्दुःखं केनोरन्तर्गतेशानौसु
हृद्धन्धुसुतैर्द्वन्द्वोभूनिमित्तंकलिर्भवेत् इष्टैश्वरणसम्वादो ह्यहोकेत्व
न्तरङ्गतो। इतिकेतुमुद्दम्। इतिमुद्दादशाविचारे सर्वेग्रहाणांमुद्दान्तर्द
शास्समाप्ता ॥ अत्रस्वदशाफलमेवस्वान्तर्दशाफलंज्ञेयम् अथयत्रग्र
हाणामनुक्तंतत्राद्यश्लोकेनपूर्वोक्तग्रहारिष्टमग्रहफलंज्ञेयमितिविशेषः
समाप्तायंगौरीमंतर्दशामुद्दाभिधामहादेवमतदशाफलमेनदेवतेयम् अ
थरामतेदशानाजिकमुक्तावल्याम् वलएममता द्वैराच्चतुस्त्रिभिरिहक्र
मात् दशेशानस्व२० पंचाशत्५० भानि२७ शैलेषवः५७ सुरा३३॥१॥ अं
गानि ६३ खाब्धयः ४० पूर्णशैला७० स्तद्दिवसामता: वर्षप्रवेशनस्स
त्रादशेयंरामसम्मता २ वलोदिनोयस्यदशाग्रहस्यपाद्यादशास्याद्रवशा
दिनाद्याचतुस्त्रिनक्षत्रपतेर्भजिताखभप्रमितैयेकक्रमस्यभुक्तिः३याचर्त
मानोस्यतुभस्यभुक्तिःसातद्भभेक्यघटीविनिघ्ना भाज्याथतद्दसगतैष्यना

अथगौरीमतदशासुग्रहाणामन्तर्दशाचक्रं योग: ॥०॥

सू १८ १८	चं ३० ४१	मं २१ ६९	रा १४ १२३	बृ ५८ १७४	श ५७ २२८	बु ५१ २७१	के २१ ३००	शु ६० ३६०
४	८	५	७	१०	६	९		६
सू १।१२	चं ४।००	मं १।४५	रा ६।१०	बृ ८।००	श ५।४२	बु ७।१९	१।८	शु ६।००
चं ५।२४	मं २।३०	रा २।२७	बृ ९।०७	श ४।४८	बु ८।२२	के ४।१५	शु २।०६	सू ५।००
मं १।३०	रा ३।३०	बृ ३।२०	श ५।२६	बु ७।१२	के ४।१४	शु ५।९	सू १।२४	चं ८।००
रा २।१२	बृ ५।००	श २।१२	बु ८।१६	के ४।००	शु ५।४२	सू ३।२४	चं २।४८	मं ५।०७
बृ ३।००	श ३।००	बु ३।१४	के ४।३०	शु ४।४९	सू ३।४५	चं ६।४९	मं १	रा ७।००
श १।४८	बु ४।३०	के १।४५	शु ५।२४	सू ३।१२	चं ६।२४	मं ४।१५	२।७	बृ १०।१०
बु २।४२	के ३।२०	शु २।६	सू ३।३६	चं ६।२४	मं ४।४५	रा ५।४७	बृ ३।२०	श ६।००
के १।३०	शु ३।००	सू १।२४	चं ७।१२	मं ४।१०	रा ६।४९	बृ ८।२९	श २।१	९।००
शु २।४८	सू २।००	चं ३।४८	मं ४।३०	रा ४।१०	बृ ९।३०	के ५।१६	[illegible]	..

ड़ीयोगेन लब्धो गतगम्यकेन ४ युते विधेये गतगम्यभानां भुक्त्यादि नाड्यो गतगम्यके स्तः प्राक्पाकनाथस्य चरस्य तस्य गम्य
प्रमाणादिदशादिनाद्या ५ परा: परेषां ह्युसदां यथा स्यात्प्रान्ते पुनर्जातमितादिमस्येति ६ उदाहरणम् वर्षप्रवेशे
पुष्यनक्षत्रं तेनादौ सूर्यदशा जाता दिनाद्या २० अथ यद्दशा चतुर्नक्षत्रशा अतो दशादिनानि चतुर्भुक्तानि लब्धा ५।
एकैकनक्षत्रस्य दिनाद्या भुक्तिः अथ पुष्यनक्षत्रस्य भुक्तघटीभि १२ भस्य भुक्ति ५ गुणिता ६० सर्वर्क्षघटी ६० भ
क्ता लब्धा पुष्यस्य गता भुक्तिर्दिनात्मिका १ इयं तन नक्षत्रयो राद्री पुनर्वस्वोर्भुक्त्या १० युता ११ जाता रवेर्गतदशा अ
थ पुष्य घटीभि ४८ भभुक्ति ५ गुणिता २४० सर्वर्क्षघटी ६० भक्ता ४ लब्धा पुष्यस्य गम्या भुक्तिः इयं गम्यभस्याश्लेषा
भिधस्य भुक्त्या ५ युता ९ जाता रवेर्गम्यदशा तत्रादौ रवेर्गम्यदशादिनात्मिका ९ ततश्चंद्र
स्य ५० भौमस्य २६।।४० बुधस्य ५६।४० शनेः ३३।।२०
।गुरोः ६३।।२० राहोः ४० शुक्रस्य ७० पुनः प्रान्ते गत
दिनमिता ११ रवेर्दशा ज्ञेयेति अत्र प्रकारान्तरं वर्ष
फलप्रदीपे वर्षप्रवेशदिनभेननाडी निघ्नादशा।
द्यस्य खषट्विभक्ता फलं दिनाद्यं हि दशागता सा।

सू	चं	म	बु	गु	शु	श	रा	योगः
आ ४	म २	ह ४	अ २	पू ५	ध ३	उ ४	कृ ४	२०
२० ०	५० ०	२७ ०	५७ ४०	३३ २०	६३ २०	४० ०	७० ०	३६०
१ ४० ०	४ १० ०	२ १२ २०	४ ४३ २०	२ ४० ४०	५ १६ ४०	२ ३० ०	५ ५० ०	मास दशा दिनानि

सू	चं	म	बु	गु	शु	श	रा	योगः।
३	८	५	९	५	१०	६	१३	६० दिन
२०	२०	६	२६	३३	३३	४०	४०	दशा
०	०	०	००	२०	२०	०	०	घटयः

तद्बुनिता चस्य दशान्तदेष्या वर्षप्रवेशे प्रथमं दशा सा ततः क्रमेणैवमिहेतरेषाम् वर्षस्य चांते प्रथमस्य यातादशा भवेद
द्धफलस्य सिद्धौ वर्षप्रवेशे दिनभं च यस्मात्तस्याधिपस्याद्य दशा भवेत्सा ततस्तु नक्षत्र दशाक्रमेण दशा भवेयुः
सदसत्फलाप्तये अथ जन्मकालाभावे जन्मराशिवशाद्दशानयनमुक्तं तत्रैव जन्मकालाद्यभावश्चेत्कोपिजन्मभ
तो विदुः तदेव प्राच्यते पुंसां शुभं तद्वार्षिकं फलम् १ जन्मन्यर्कदशा ततो विधुदशा यावद्धितीयो रविस्थिर्के दशाव
सराशशिदशा भौमस्य पाकस्ततः वसुस्थितिदिनं ततो बुधदशा यावत्तु नस्योरविः षष्ठे चाब्धिदिनं ततन्त्र स्यानि दशा सप्त
स्थिते सप्त च २ ततो दशेज्यस्य च यावदष्टनवस्थितेर्के दशवासरास्तु ततस्तु राहोर्दशमे च सूर्ये विंशद्दिनं सा तु ततः सित
स्येति भ अत्रान्तर्दशानयनं फलसहितमुक्तं तत्रैव दशासपाके निहिताखषड्गरामै ३६० ईतालब्धफलं दिनाद्यम् अन्त
र्दशास्तु स्वदशाक्रमेण फलानि तासां कथयाभि चात्र १ अथ फलम् नृपतेर्भयमंगुपमपीडा स्याद्रक्तपित्तजा क
रोति धननाशं च स्वदशान्तर्गतो रविः १ इदमेव दशाफलं ज्ञेयम् अल्पावासेन लाभस्स्यात्संग्रामे जयस्तथा आ
रोग्यं स्त्रीसुखं चैव रवेरन्तर्गते विधौ २ आरोग्यं स्त्रीभवं सौख्यं ज्ञयोरक्ताम्बरागमः अनुद्वेगेन लाभस्स्याद्भोमे यी
दशान्तर्गते ३ धनहानिर्विरोधस्स्यात्पीडा सोपद्रवादिभिः धनव्ययो हि सूर्यस्य दशान्तस्थो हि वा धने ४ मातृपीडा नृपा
तिरुदरामयपीडनम् कुष्ठवस्तुद्रवा हानिस्सूर्यस्यान्तर्गते शनौ ५ सुखेन कार्यसिद्धिस्स्याद्धनलाभो महाभवेत् अ

न्यो राज्यसन्मानो गुरौ सूर्य्यदशान्तरे ६ कलहो मित्रपुत्राद्यैः कार्य्यहानिर्नृपाद्भयम् सेवकेभ्यो व्ययश्चैव राहौ सूर्य्यदशा
ङ्गते ७ मोहेन निर्बलत्वञ्च स्त्रीविरोधं धनव्ययं क्वचित्सौभकरोत्यर्कदशायां भार्गवो गतः ॥ ८ ॥ इत्यर्कदशायामन्त
र्दशाफलम् लाभस्स्याच्छुभवस्तूनां कनकाद्यासलाभकः स्त्रीरतिः श्लेष्मकोपश्च स्वदशान्तर्गतो विधुः रक्तपित्त
प्रकोपश्च परैश्च कलहो भवेत् फलानां व्यवहारस्स्याद्धौमे चंद्रदशाङ्गते चतुष्पदादिलाभस्स्यादल्पद्रव्यस्य लाभ
कः कलह स्त्रीसुताद्यैश्च चंद्रान्तर्गतवो धने श्लेष्मपीडा वीर्यहानिश्शूलपीडा भयन्तथा पितृमातृविरोधः स्याच्छ
नौ चन्द्रदशाङ्गते वस्त्राऽभरणलाभस्स्याल्लाभः सौख्यवस्तुनः मान्यता स्वजनेभ्यश्च चंद्रस्यान्तर्गते गुरौ निष्कारण
तश्चोद्वेगो देहे पीडा तथा व्ययः सेवकाश्रयसंयातो विधोरन्तर्गते तमः स्त्रीसुखं श्वेतवस्तूनां लाभश्चैव राजमाननाम् श
त्रौ नीशकरोत्याशु चंद्रान्तस्थो हि भार्गवः शत्रुसंयोगनृपाल्लाभो मान्यता सौख्यमुत्तमम् वस्त्रालंकारलाभस्स्यादर्के चंद्रद
शाङ्गते इति चंद्रः रक्तपित्तकृता पीडा रिपुभ्योऽपि भयं भवेत् सन्निपातोद्भवा पीडा स्वदशान्तर्गते कुजे १ पित्ताधिक्यं वि
रोधस्स्यान्मित्रपुत्रादिभिस्तथा धनव्ययं क्वचिल्लाभो भौमस्यान्तर्गते बुधे २ विरोधो बान्धवैस्सार्धं धननाशोऽङ्गपीडनम्।
सन्निपातादिका पीडा शनौ भौमदशाङ्गते ३ कार्योपक्रमलाभौ च संग्रामाद्विजयस्तथा धनागमस्सुहृन्मान्यो गुरौ भौम
दशांगते ४ अग्निचौरादिजा पीडा मनश्चिन्ता व्ययस्तथा लाभहानिः क्वचिद्वैरं भौमस्यान्तर्गते तमः ५ चौराग्निभयमन्यु

गंव्यथाधिक्यमनुद्यमम् मनश्चिंता करोत्येव भौमस्यांतर्गते भृगुः ६ सहायात्कार्यसिद्धिस्याल्लाभो राज्ञो महान्भवेत्
सुखञ्च सुहृत्प्राप्तिः सूर्ये भौमदशागते ७ जनेन कार्यसिद्धिस्यात्सुखं पुत्रादिभिस्तथा वैरिनाशो धनप्राप्तिश्चन्द्रे भौम
दशाङ्गते ८ इति भौमः स्त्रीसुखं राजसन्मानः कार्यसिद्धिस्तथा भवेत् बुद्धिः प्रपञ्चना लाभस्स्वदशान्तर्गते बुधे क
होवायुपीडा स्याद्दन्ये स्सह धनक्षयः अपवादो मनस्तापो शनौ बुधदशागते २ सुवर्णपट्टकूलादिलाभः कर्पूर
मवः सुहृत्समागमश्चैव बुधस्यान्तर्गते गुरौ ३ बुद्धिनाशो मनस्तापस्स्वल्पलाभो धनव्ययः सुहृद्नृपतिवैरञ्च रा
हुबुधदशागते ४ स्त्रीपक्षात्स्वल्पलाभस्स्याद्राज्ञो लाभो महान्भवेत् मनवस्त्रनरप्राप्तिर्बुधस्यान्तर्गते भृगौ ५ ॥
सौख्यं स्वजनबंधूनां मित्रपुत्रादिसंगमः वैरिनाशो जयः प्राप्तिः सूर्ये सौम्यदशागते ६ रक्तपित्तादिपीडा स्यात्सैवे
स्वशरीरके स्त्रीयोगे कलहश्चैव चंद्रे सौम्यदशागते ७ शिरोव्यथा यशूलस्यात्पीडा स्यात्तु धनक्षयः विग्रहः
ताद्वैश्च भौमे बुधदशागते ८ इति बुधः कुटुम्बकलहो मित्रैर्विरोधो धनसंहतिः नृपचौरभयं चैव स्वदशान्तर्गते श
नौ १ आरोग्यता महाल्लाभो महद्भिः सह संगमः द्विजदेवगुरौ भक्तिः शनेरन्तर्गते गुरौ २ चौरवैरिनृपाद्धापि धनस्यो
दरपीडनम् दुःखं करोति मोघश्च शनेरन्तर्गते तमः ३ वैरिभ्यो विजयश्चैव भृत्येभ्योपि धनागमः स्त्रीसौख्यं मित्रसा
फल्यं शुक्रे शनिदशागते ४ कुटुम्बकलहश्चैव धनधान्यसंचव्ययः ईषन्मनसि चिंता स्यात्सूर्ये शनिदशागते ५।

चतुष्पदादिलाभः स्याद्दरिनाशो नृपाद्भयम् स्त्रीसुखं दुःखनाशश्च चंद्रे शनिदशांगते ६ रक्तपित्तप्रकोपस्स्यात् क
लहो वा धवेस्सह धनधान्यव्ययश्चैव शनेरंतगते कुजे ७ कलहो मित्रपुत्राद्यैर्विरोधश्चैव सर्वदा शत्रुभ्यो भयमेत्यु
गं बुधे मंददशागते इति शनिः कार्यसिद्धिर्नृपान्मान धनधान्यादिसंपदः प्रमेहभवपीडा स्यात्स्वदशांतगते गुरौ १ द
द्रुकंडुप्रकोपश्च रक्तकोपः प्रमेहजः बलहानिस्त्वर्थनाशो राहावीज्यदशागते २ शुक्रस्यापि फलं राहुफलवद्गुरुवद्र
वेः स्त्रीसुखं संततेस्सौख्यं गुरोरंतर्गते विधौ ३ चिंतितस्य च कार्यस्य सिद्धिः स्याच्च धनागमः शरीरारोग्यकं चैव भौ
मे जीवदशांगते ४ बुधस्यापि फलं भौमफलवच्चाथवा शुभी: वृद्धिनाशो व्ययश्चैव शनौ जीवदशांगते ५ इति गुरुः
परदेशगमश्चैव चौरेभ्योपि महद्भयम् मानहानिः शस्त्रपीडा राहो निजदशांगते १ अर्थलाभः कार्यसिद्धिः शुक्रे राहु
दशांगते ज्वरातिसाररोगश्च राहोरंतगते रवौ चंद्रस्य राहुवच्चाद्यैर विवर्द्धो मजस्फलम् बुधस्य शुक्रवच्चाद्यं राहुवच्च
शनेः स्मृतम् ३ समो लाभव्ययो चैव मित्रशत्रुसमागमः मिश्रं चैव फलं वाच्यं गुरौ राहुदशांगते ४ इति राहुः स्त्रीसौख्यं नृ
पमानः स्याद्गोपाश्वादिसमागमः श्वेतवस्त्रोत्सवारोग्यं स्वदशांतर्गते भृगौ १ धनेन कार्यसिद्धिस्स्याद्राजसन्मान
मेव च महती प्रीतिरारोग्यं रवौ शुक्रदशांगते २ स्त्रीसुखं श्वेतवस्त्रूनां लाभं वै राजमानता करोति शत्रुनाशं च चंद्रे शुक्र
दशांगते ३ कश्चिद्दुःखं कश्चित्सौख्यं कश्चिल्लाभः कश्चिद्यशः प्राप्नोति पुरुषो नित्यं चंद्रे शुक्रदशांगते इति वा पा दः सं १

हार. ३ ५०

नापः कलहश्चैव पित्तकोपः समागमः शत्रूणां रक्तकोपश्च भौमे शुक्रदशांगते ५ कंडूरक्तादिपित्तञ्च विस्फोटो हेमसंभ-
वः धनधान्यव्ययश्चैव शुक्रस्यान्तर्गते बुधे ६ अकस्माच्च धनप्राप्तिः परेभ्यो हीनवस्तुतः लाभः स्याद्भार्गवस्यान्तर्दशायदि
शनेस्तदा राज्यप्राप्तिर्द्रव्यलाभः स्वल्पायासेन कर्म च सफलञ्च भवेच्छुक्रदशामध्ये गुरोर्यदा ८ स्वजनैश्च विरोध
स्स्याद्व्ययश्चोदरसंभवः शूलरोगो व्ययश्चैव राहौ शुक्रदशांगते ९ इति शुक्रः इति राममतदशायामन्तर्दशा समाप्ता अ
थोत्पन्नानां दशाकरणानां विषयविभागो निरूप्यते ग्रन्थान्तरे बली यदा हीनबलो ग्रहः स्यात्तदा तु हीनांशदशा विधे-
या सर्वग्रहाश्चोकनलब्धवीर्ये तेनोत्तसीरख्यदशा प्रदिष्टा १ लग्नस्य सबलत्वे हि भावपूर्वोत्तु सा मता कालहोराद
शा कार्या सवीर्ये हेचतन्यतो २ हद्दाख्या वर्षलग्नस्य हद्देशे बलसंयुते अब्दचंद्रबलोपेते कुर्यान्निसर्गिकी दशा ३
सवीर्ये जन्मराशीशे मुद्दा गौरीमतेन तु बलसाम्ये तु सर्वेषां नसीराख्या प्रकीर्तिता ४ सवीर्ये चंद्रराशीशे बलरामाख्यया
मता सर्वेन भोगाः प्रेसन्ते ननुभावदशा तदा ५ तत्र वर्षे सवीर्ये स्याद्धीनांशग्रहस्य सबलत्वेन दा हीनांशदशा विधेया
सर्वे ग्रहे हद्देलग्नेन नसीरदशा २ लग्नस्य सबलत्वे भावनसीरदशा ३ वर्षप्रवेशसमये कालहोरेशस्य सबलत्वे कालहोरा
दशा ४ वर्षप्रवेशलग्नहद्देश्वरस्य सबलत्वे हद्दादशा ५ चंद्रस्य सबलत्वे निसर्गदशा ६ वर्षे जन्मराशीश्वरस्य सबलत्वे
गौरीमना दशा मुद्दाख्या ७ वर्षे चंद्रराशीश्वरस्य सबलत्वे बलराममतादशा विधेया ८ सर्वेषां बलसाम्ये बलोपेतस्या

म. ५०

तानसौरदशाकर्तव्या ९ लग्नोपरि सर्वग्रहाणां दृष्टभावे भावदशाकर्तव्येतितत्वम् १० अथ दशाफले विशेषः तत्र पूर्वं स्यू
र्णबलस्य रवेर्दशाफले राजाश्वलाभादिफलमुक्तम् पूर्णबलरविदशानु सर्वेषां वर्षप्रवेशे कदापि न संभवतीति नियमो न
दृश्यते परन्तु तेषां राजाश्वलाभादिकन्न दृश्यते तत्र किंकारणमिति चेदुच्यते जन्मनि जातकोक्तमार्गेण रविश्चेत्पूर्णब
लो वर्षेपि पूर्णबलः शुभस्थानगश्च भवति न तदा राजाश्वलाभादिक
मवश्यं वर्षे वक्तव्यम् जन्मनि हीने बले सूर्ये वर्षे पूर्णवीर्येपि राजाश्वा
दिलाभादिकं स्वप्नेवक्तव्यम् उक्तञ्च वराहेण परिणमति फलोक्तिस्स
प्रतिता स्ववीर्यैरिति अथ दशारिष्टमुक्तं हिल्लाजदीपिकायां दशाद्ये
दशेशस्त्रिराशीश्वरस्य यदानष्टवीर्यो भवेद्रिष्टमुक्तं विपक्षाष्टमस्थो
थवा क्रूरदृष्टस्तु न स्यादरिष्टं न सा पाककाले त्रिराशीश्वरश्चेद्दशापाके
श्वरो नु रिपुश्चिक्र दृष्टिः फेत्थसंख्यावरिष्टं त्रिराशीशपाकेश्वरौ शीतरश्मे
र्यदा वानदा देशमीयन्त्वरिष्टं त्रिराशिकेशस्तनुत्तो विधोर्वा पाकेश्वरा
द्विर्द्वि २२ मितेद्रेकाणे जन्मलग्नाद्दशावेशः षष्ठाष्टेद्भे दशेश्वरात् क्रिद्र

२०	७१	४७	१५४	१०७	२५०	२९०	३६०
सू २०	चं ५०	मं २७	बु ५७	गु ३३	शु ६३	श ४०	रा ७०
सू१।५७	च२।५७	मं२।१७	बु१।२	गु४।२	शु११।२	श४।९	गु३।२७
चं२।४७	मं२।५५	बु४।१७	श५।१३	शु५।४२	रा७।१०	गु७।४३	सू२।४२
मं१।३०	बु७।५५	श२।२८	शु९।५८	रा३।४०	गु१२।४	सू२।१३	चं२।४२
बु३।१०	रा४।३५	शु४।४४	रा६।२०	गु६।२०	सू३०।३०	चं५।२३	मं५।२४
श१।५०	बु१।४४	रा३।३०	गु१।५	सू४।५०	चं२।४५	मं३।१०	बु१।५
शु२।२०	रा५।३२	गु५।१५	सू३।५	चं४।३५	मं४।२२	बु६।२०	श६।२६
रा२।१३ गु३।५३	गु[illegible] सू२।४७	सू५।३० चं३।४५	चं[illegible] मं४।१७	मं२।२८ बु५।[illegible]	बु१।५८ श५।४०	रा३।४ श७।१०	बु१२।१५ रा७।४७

शस्त्रोथवा रिष्टं करोति रिपुराशिगः छिद्राच्चैराशिपः शोध्यः सप्तनिर्मृत्युसद्मके तत्काले वीर्यसंयुक्त मरिष्टं जायते ध्रुवम् त
त्काले वीर्यहीनश्च विलग्नाधिपतिर्यदा व्ययारिच्छिद्रगश्चेत्स्यात्तदारिष्टं प्रजायते दशाधिपो वीर्ययुतः प्रवेशे त्रैराशि
केशोपि युतः शुभैश्च दृष्टस्त्रिकोणोपचयस्थितश्चेत्तदाशुरिष्टं विलयं प्रयाति ॥इति श्रीबलभद्रकृते हायनरत्ने दशा
नयनाधिकाराध्यायः॥ अथ मासप्रवेशानयनम् तत्प्रयोजनमाह यादवः समाफलं व्यासमासकाभ्यां समीरितं तन्मा
सफलं विनानन् नाभात्यनायासकरं ध्रुवेतः स्सयुक्तिमासानयनं फलं च १ ताजिकालंकारेपि शरद्धिपतिसुखदाधी
शोभा शरदपि मासफलैर्विनान भाति शरद्धिपमराजिमालनाथानचरुचिमेति फलेष्वपुष्पितागाः २ अथ मासप्रवे
शोपयुक्तमहर्पसूर्याद्यानयनं लिख्यते तत्राहर्पानयनम् स्वाभीष्टशकात्तु समीपशाकं विशोध्य शेषांकः शकांककयो
र्द्वयोः अधस्थवारादिक संयुतिर्भवेदृष्टाधिपो वारमुखः समादौ १ मेषसंक्रान्तितिथ्यानयनं प्रथमाध्याये प्रोक्त
मेव अथाहर्गणानयनम् मेषसंक्रमदिनाद्गतमासास्त्रिंशताविनिहितादिनयुक्ताः स्वाब्धिनर्केलव ६४ वासर
हीनाजायते दिनगणोहर्पपूर्वः १ अथ मध्यमार्कानयनम् द्युगणस्त्रिंशता ३० भक्तो मासाः शेषदिनानि च तत्र
त्यग्रहसंयोगः क्षेपयुक् मध्यमोरविः १ सूर्ये रुद्रा ११ भ २७ कुबाणा ५१ नवाग्नी ३९ क्षेपकोमतः रेखास्वदेशान्तरयो ना
निनिजोपि ९ हीनानि विलिप्तिकास्तुः देशान्तरं स्यात्परवारुणं प्राक् पश्चाद्धनं मध्यरविस्स्वदेशे एकान्ते मध्यमार्के

त्रैक्यार्थंस्थापयेद्बुधः द्वौरमेघाः १७ स्वयमाः
२० सूर्य्यमन्दोच्चंराशिपूर्वकम् ग्रहोनितंचमं
दोच्चमंदकेन्द्रंभवेदिह त्रिभाद्ल्पंभुजःकेंद्र
सेषूनंत्रिभाधिकम् षड्भाधिकेषड्ूनंस्याच्च
क्राच्छोध्यन्नवाधिकम् भुजांशमितकोष्टस्थ
म्फलमंशादिकंरवेः कोष्टान्तरहतान्छेषा
त् षष्ठिलब्धंकलादियुक् स्पष्टमंदफलंके

सावनमासेराश्यंशकलाविकलागतिः ॥												
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	मा
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	रा
२९	२९	२८	२८	२७	२६	२६	२६	२५	२५	२५	२४	अं
३४	८	४२	१६	५०	२४	५८	३२	६	४०	१४	४८	क
५	१०	१५	२०	२५	३०	४०	४०	४५	५०	५५	२	वि

१४८१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शाकाब्द
६ २० १९ ४	३ ३० ४८ ३२	० ४८ १५ ०	४ ५८ ४९ २८	२ ९ १९ ५६	६ १९ ५० २४	३ ३० २० ५२	० ५० ५१ २०	४ ५१ २१ ४८	२ १ ५२ २६	६ १२ २२ ५४	३ २२ ५२ १२	० ३३ २३ ४०	४ ४३ ५४ ८	१ ५४ २४ १३	६ ४ ५५ ४	३ १५ २५ १२	० २५ ५६ ०	४ ३६ २६ २८	१ ४७ ५६ ५८	वाराद्याः घट्याद्याः पलाद्याः विपलाः
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	शेषवर्षाः
१	२	३	५	६	०	१	३	४	५	६	१	२	३	४	६	०	१	२	४	वार
१५	३१	४६	२	१७	३३	४८	४	१९	३५	५०	६	२१	३७	५२	८	२३	३९	५४	१०	घटी
३१	३	२४	६	३७	९	४०	१२	४३	१५	४६	१८	४९	२१	५२	२४	५५	२७	५८	३०	पल
३१	२	२४	५	३७	८	४०	११	४२	१४	४५	१६	४८	१९	५१	२२	५४	२५	५६	२८	विपल

न्द्रेतुलाजादौ क्रमात्स्वनम् मध्यमार्केस्फुटार्कस्स्यात् कोष्टस्थस्वगतेः फलम्
स्वर्णंकर्कमृगेकेन्द्रेमध्यभुक्तौस्फुटागतिः स्यादहपालकालीनःस्पष्टार्कोग
तिसंयुतः अथत्रैक्यानयनम् द्विघ्नसायनमध्यार्कदोर्ज्याषड्भिर्विभाजिता कला

२. ३. २

यमस्वमृणमस्फुटस्य सूर्य्यैस्समौजपदगोक्रियात् त्रित्रिभैर्भैः परेचौज परेस्मादुदयान्तरे यद्वाज्या म्निनैवोदयान्तरानयनम् सायना
कैपदेगम्यगतोल्पांशाविवर्जिताः द्विघ्नेनस्वशरांशेनविकलाश्चोदयान्तरे अर्कमंदफलंखेन्दु१०गुणस्याद्विकलात्मकम्
भुजान्तरं रवौस्वर्णमध्यमेफ
लवत्स्मृतो यदायनांशाढ्यार
विर्मुखेस्याद्दृढस्यमेषस्यच
नत्रयांकोः सूर्य्याङ्कुलस्यद्यु
दलेप्रभास्यप्रभास्थिताद्दि

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२२	२४	२५	२६	१७	२८	२९
५९	५८	५७	५६	५५	५४	५३	५३	५२	५१	५०	४९	४८	४७	४६	४५	४४	४३	४२	४१	४०	४०	३९	३८	३७	३६	३५	३४	३४	३४
८	१६	२४	३२	४०	४९	५७	५	१३	२१	२९	३८	४६	५४	२	१०	१८	२७	३५	४२	५१	५९	७	१६	२४	३२	४०	४८	१६	५

सावनदिनैरवैर्मध्यमाराश्याद्यागतिः॥

गा१०ज८द्विद्वि१०निघ्नी। अंत्यास्त्रिहृत्सुग्वरखण्डकानिक्रमेणसूर्योदयनांशयुक्तात् भुजर्क्षसंख्यामितयानखं
ण्डयुतिस्स्वभोग्याहतशेषकस्य खरामभागेनयुतास्त्रराशिस्वरादेतुल्याविकलारवेस्तुचरान्तरस्यादुदयेतुलाजघ
ट्टैधनर्णंविपरीतम सैलपूर्वयाताभ्यां मार्गेणायोगस्स्वेकाउदाहृतः अथवासुगमोपायस्वेकार्थंविनिरूप्यतेसा
यनस्फुटसूर्य्यस्यभुक्तांशास्वोदयेहताः त्रिंशद्भक्तारवेर्भुक्तमेषाद्युदयैर्युतम् षष्टिभक्तंनाडिकादिअथ
मध्यमभास्करः सायनोस्याषड्भागोनाडिकादिफलंभवेत् उभयोरन्तरंत्वेकासन्नकंस्यात्कलादिकम् मध्यमार्कघ

टीप्पखेद्वेर्भुक्तघटीग
: हीनस्तेकामृणंस्तुर्यो
ज्ञेयधनमन्यथा ॥ सं
नस्तेनमध्यार्कः स्या
द्वेस्तैकासंस्कृतः स्मा।
स्पष्टस्फुटतापाग्वत्स्ये।
स्पोकेस्यात्परिस्फुटः
उक्तरीत्यास्फुटः कार्यो
जन्मार्कः पूर्वएव हि ॥
११प्रतिवर्षे स एवार्के।
स्फुटस्य गतिको भवेत्
एकैकराशि सहितो व

अंश	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
मा १	३६	४ ४०	[illegible]	२९	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	३० ५०	[illegible]	[illegible]	३१	११ ५५	३२ ०	३४ २४	३६ २७	३६ ४१	४१ ५	४३ १२	४५ २२	४० ३१	५२ ३४	५१ ५७	५३ ५४	५५ ५८	५७ ५९	१ ०	१ ३	१ ५	१ ३
अं	२ २०	२ २०	२ १९	२ १८	२ १९	२ १९	२ १८	२ १७	२ १७	२ १६	२ १६	२ १६	२ १५	२ १४	२ १३	२ १२	२ ११	२ १०	२ ९	२ ९	२ ८	२ ७	२ ५	२ १	२ १	२ ३	२ ०	२ ०	२ ०	२ ०
ग फ	२ १८	२ १७	२ १८	२ १७	२ १७	२ १७	२ १७	२ १६	२ १६	२ १६	२ १४	२ १४	२ १३	१ १३	२ १२	२ ११	२ ११	२ ९	२ ९	२ २	२ ८	२ ६	२ ५	२ ३	२ ३	२ ३	२ १	२ ०	१ २७	१ ५६
अंश	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७	३८	३९	४०	४१	४२	४३	४४	४५	४६	४७	४८	४९	५०	५१	५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०
मा फ	१ ८ ३	१ ४ ५६	१ ११ ५२	१ १३ ४७	१ १५ ४०	१ १७ ३३	१ १९ २०	१ २१ ७	१ २४ ५५	१ २६ ३२	१ २८ ३	१ २९ ३६	१ ३१ ११	१ ३३ ५८	१ ३४ २	१ ३६ ७	१ ३७ २४	१ ३९ ६	१ ४० २०	१ ४२ ३	१ ४३ २६	१ ४४ ४५	१ ४६ ०	१ ४७ २१	१ ४८ ३८	१ ४९ ४२	१ ५१ ३	१ ५२ १२	१ ५१ १३	१ ५३ ३५
अं	१ ५४	१ ५५	१ ५५	१ ५३	१ ५३	१ ४५	१ ४९	१ ४८	१ ४५	१ ४१	१ ४२	१ ३६	१ ३५	१ ३७	१ ३३	१ ३१	१ ३४	१ २३	१ २९	१ २५	१ २१	१ १७	१ ११	१ ७	१ ६	१ ६	१ ६	१ ५	१ ५	१ ५
ग फ	१ ५५	१ ५३	१ ५१	१ ५३	१ ४९	१ ४७	१ ४५	१ ४३	१ ४२	१ ४०	१ ३८	१ ३६	१ ३४	१ ३२	१ ३०	१ २९	१ २८	१ २८	१ २६	१ २६	१ १८	१ १६	१ १५	१ १२	१ १२	१ १३	१ १३	१ १२	१ ११	१ ११
अंश	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०
मा फ	४६ २०	५५ ३४	५५ ३६	५८ ३०	५७ ३२	२ ० २	२ १ ३०	२ २ २२	२ ३ ४४	२ ५ ५२	२ ५ ५१	२ ४ १४	२ ४ १७	२ ५ ३५	२ ६ ४१	२ ६ ४५	२ ७ १७	२ ७ ४५	२ ८ १२	२ ८ ३५	२ ८ ५२	२ ८ १८	२ ८ ३६	२ ८ ४१	२ ९ ३	० १० २१	० १० १७	० १० ३१	० १० १३	० ११ २९
अं	४	१	० ५८	० ५९	० ५४	० ५६	० ५०	० ४७	० ४४	० ४२	० ४२	० ४०	० ३८	० ३६	० ३४	० ३२	० २८	० ३७	० २३	० २०	० १८	० १५	० १२	० १०	० ८	० ६	० ४	० १	० ०	० ०
ग फ	४	१	० ५८	० ५७	० ५६	० ५४	० ५१	० ४९	० ४६	० ४३	० ४१	० ३९	० २७	० ३६	० ३१	० ३१	० २८	० २०	० २३	० २२	० १९	० १८	० १५	० ११	० १०	० ८	० ६	० ४	० १	० ०

षो: कोमस कालजः स्फुटार्कोः स्युर्द्वितीयादिमासे पर्कास्तु मासजाः एकैकअंशसहिता स्युर्दिनावेशभास्करः १३॥
अथ स्वाभीष्टमासस्य संख्यारूपविवर्जिता नतुल्यमासगतिजको घ्रस्यफलसंयुतः १४ जन्मार्कोमध्यमोभीष्टमासपा
र्श्वेभवेद्रविः निरेकामासंख्या चखराम २० गुणिनायुता ५५ स्वजन्माहर्गणेभीष्टार्कसंबंधीभवेद्गणः गतिनैका
युताऽर्कस्य कर्तव्या स्फुटनोक्तवत् १६ ततस्वाभीष्टसूर्यस्य मासार्केनांतरं चरेत् कलाद्यस्य घ्रगत्याप्तं स्यादिना
दिफलंस्फुटम् १७ स्वाभीष्टसूर्ये मासार्कोदधिकेतदृणंस्मृतम् हीनेधनंचाहर्पस्य वारादिस्तेनसंस्कृतः १८ मासवे
शे स्फुटानाड्यस्तद्वाराद्यं महर्गणः संस्कृताहर्पवाराद्यस्सप्रतष्ठार्कतस्मृतः १९ वर्तमानो वासरश्च सूक्ष्मस्यान्मा
सवेशतम् श्रीमद्गुरूणांवचनैः प्रकारान्तरमुच्यते २० मासप्रवेशकालार्कद्युपिण्डोन्यरवेः कलाः न्यूनाधिकास्स्व
गत्याप्तं एष्यजातास्तुनाडिकाः २१ योज्याः शोध्यावर्षपालनाडीषु त्रैक्यसंस्कृता मासवेशेस्फुटानाड्योदेशान्तरसुसं
स्कृताः २२ त्रैकामहर्पनाडीषु सूर्याद्यस्तम्प्रकल्पयेत् देशांतरस्यसंस्कारं कुर्याद्यस्तम्प्लेषु च २३ अथत्रैकादेशा
न्तरादिसंस्काररहितेनाहर्गणेनस्फुटरविणा अंतरं कर्तव्यंत्रैक्यसंस्कारो नाडिकासु कर्तव्या मासप्रवेशवाराधैन
चाहर्गणोन्यप्रतिमासं त्रिंशद्युतः कर्तव्यः एवमुभयप्रकारेणापि मासप्रवेशवारादिकं सममेव भवति॥ अथस्वाभीष्टदिव
संख्यारूपविवर्जिता नतुल्यदिनको घ्रस्यफलेनसहितोरविः मासप्रवेशकालीनोदिनपार्श्वेभवेद्रविः तस्माद्गुक्र

कारे पत्तुवे शं साधयेद्ध्रुव शरन्तिमुक्ताव स्यान्त्र एवमेव दिवसप्रदत्तयस्थानिक्षुस्य फलवोधहेतं वंजन्म भास्करकालादि
साम्प्रतः प्रस्फुटाः स्फुरितिमगुरोर्मतम् १ खेटभाः वसुहमाद्यनुक्तवञ्चितनीयमनुवा सर्वबुधैः लाभिकोऽड्ड वशतोत्र
दृष्टाजाताम संमतदृशाक्रमोऽथवेति २ अथार्कैत्रैकदेशान्तर संस्कारकारत्वमुच्यते तत्रस्फुटसावनस्य चलत्वादह
र्गणो मध्यमसावनेनानीतः तत्र रविमध्यमगतेतुल्यादिभिस्सहितानासत्राघष्टि घटिकामध्यमार्कसावनम् ३ इदम्म
ध्यमानेस्सर्वेषां तुल्यत्वात्स्थिरं स्फुटसावनन्त्वेकस्मिन्दिनेन सत्रे रविस्पष्टसमकालमुदितः पुनस्तस्मात्कालान्तस्त्र
त्र घटीनाषष्ट्यान सत्रमुदितम् रविस्तु कांतिष्टने स्फुटगत्या पूर्वं वतो गतः अतस्वोदयभुक्तिघात खाभ्राष्टभूलब्ध
समासुभिरनन्तरमुदितः एभिरसुभिस्सहितानक्षत्रघटिकाषष्टिः ६० एवे स्फुटसावनम्भवति तन्मानतः ह्रस्व न्यस्य लाभ्र
त्रिमासराशिः उदयान्यत्वा च लमतो मध्यमसावनेनाहर्गणः कृतः अपेक्षितस्तु स्फुटसावनेनातः स्फुटमध्यमाहर्ग
णयोरन्तरसाधनाऽर्थमुदयान्तरसंस्कारः कृतः अथ स्फुटसावनाहर्गणोऽत्र द्वादशशिरः पुरि मध्यमभास्करे क्षिति
जसन्निधिसिसति मध्यम इति सिद्धान्तोक्तलंकायाम्मध्यमार्कोदयकालिको जातः अपेक्षितस्तु स्फुटार्कोदयकालेअ
तो भुजान्तरसंस्कारेण स्फुटार्कोदयकालिको जातः पुनर्याम्योत्तरान्तरेण चरान्तरसंस्कारसत्तेनस्वपुरांशास्तमम
ध्यरेखानगरोदयकालिको जातः पुनः पूर्वापरान्तरेण देशान्तरसंस्कारास्त्येन स्वपुरे स्पष्टार्कोदयकालिको भव

ग्रह

हा.र. ३ ५४ तीतिनन्वम् अत्रोदहरणम् तत्र श्रीमद्विक्रमादित्यराज्यात्गताब्देषु १६७२ तथा श्रीशालिवाहनराज्यात्गतवर्षेषु १५३८
श्रावणकृष्णपक्षतृतीयायां शनिवासरे ५।१० धनिष्ठा पा ४५।२२ प्रीतियोगे ३३।४४ सूर्योदयात्गतघटीपलेषु ३४।३२ धनु
र्लग्नोदये श्रीमत्सकलभूमिपतेः सेवितचरणारविंदानां सकलभूमण्डलाखण्डलानां धर्ममार्गप्रवर्तकधुरीणानां श्री सा
हसूजा महाप्रभूणां जनिरभूत् जन्मेरौ तत्र पलप्रभा ५।५० देशांतरं १० प्रत्यकृचरखण्डानि ५८।४७।१९ शाकोनवाब्धि।
निघ्नूनं इति प्रोक्तविधिना मेषसंक्रान्तितिथिः २० वैशाखकृष्णपञ्चमी जाता अथाहर्गणानयनम् तत्र स्वाभीष्टशाकः
१५३८ पुलकस्य समीप शाकेन १५।२१ रहितः शेषं १७ अथ शेष १७ कोष्टकाकाः ७।११।४३।४२ शकः १५२१ ध्रुवशाकः ।०
८।११।०० युतः ५।०८।०२।४२ जातो ध्रुवो वारादिः अथाहर्गणानयनम् तत्र मेषसंक्रान्ति वैशाखकृष्णपञ्चम्यामस्ति
५ते गणनया आषाढकृष्णपञ्चमीपर्यन्तं गतमासाः २ त्रिंशद्गुणाः ६० आषाढकृष्णषष्ठीतः श्रावणकृष्णतृती।
नदिवसे २७ युक्त ८७ स्वाधिनकोद्देशेन १ हीनः ८६ जातः श्रावणकृष्णतृतीयायामहर्गणः ८६ सप्तनष्टः
अहपा रतो गुरुवाराद्गणनया शुक्रवारो गतः वर्तमानः शनिवारः अथ मध्यमार्कानयनम् अहर्गणः ८६ त्रिंशद्भ
लब्धामासाः २ शेषं २६ दिनानि अथ मासगतिः ०।१।१९।०८।१० दिनगतिः ०।२५।३७।२२ योगः ०।२।२४।४५।४२
ध्रुवादिसंपक ११।२७।५१।३९ युतः ०।२।२२।३७।२१ जातो राश्यादिर्मध्यमार्कोदयान्तकालीनः रेखातः पश्चिमदेशत्वा साम ५४

देशान्तरविकला १० युतो जातो देशान्तरसंस्कृतोऽर्कः अथ गतेष्यद्विसाधनेन्यादिनोक्तप्रकारेणाद्येशघटिका ८।२।४२
इष्टघटिका २४।३२ अनयोरन्तरेण २६।३४।१८ सूर्य्यमध्यगतिः ५९।८ गुणिता षष्टिभक्ता लब्धं कलादिफलम् २६।० ईम
मार्कः ०।२२।३७।३१ धनं जातो जन्मकालीनो मध्यमार्कः ०।२३।३।२७ अथोदयान्तरसाधनम् तत्र मध्यमोऽर्कः ०।२।२३
३।३७ पूर्वोक्तप्रकारेणानीतायनांशेः १६।४५।१८ युतः ०।३।०९।४८।५५ द्विघ्नः ०।६।१९।३४।५० षड्भाधिकत्वादयं षड्नो
जातो भुजः ००।१९।३७।५० अथास्य ज्याकर्तव्या तत्र ज्यानयनप्रकारः सिद्धान्तशिरोमणौ रूपाश्विनो २१ विंशति २०
रद्र ११ चंद्रा अंत्यष्टि १८ तिथ्य १५ र्केऽ १२ नवे ९ षु ५ दस्रा २ ज्याखण्डकानि शामिनेर्दशांशस्तु यातखण्डान्यशभोग्यनि
घ्नाः शेषांशकाः खेन्दुहृताश्च यद्यात्खण्डैक्ययुतं भवेज्ज्या ज्याखण्डयोगाउक्तः सिद्धान्तशिरोमणौ खगाः कुवेदाः ख
रसास्सप्तशैलायमाङ्का वेदाशाश्चिशिवास्सर्परुद्राः स्वार्कास्तु पिण्डकाः पूर्वानीतभुजांशाः १९।३७।५० दशाप्तालब्ध
तखण्ड १ शेषांशाः ९।३७।५० एष्यखण्डं २० गुणाः १९२।३६।४० दशाप्ताः १९।१५।४० जातं खण्डैक्यम् २१ युताः
०।१५।४० जाता ज्या एव षड्गे २७६ भक्ता लब्धं कलाद्यमुदयान्तरं ०।१८ अथ सुगमोपायेनोदयान्तरसाधनम् तत्र
सायनार्कस्य द्वितीयपदे त्रत्स्यागतांशाः ।९।४८।५५ एषां पञ्चमांशः १ द्विघ्नः २ अशेषु हीनः ७।४८।५५ त्र्यर्धाभ्यधिक
त्वादुपरि ७ एकयुतः ८ जातमुदयान्तरं पूर्वागतसमं अथ सायनार्कस्य समपदस्थत्वादुदयान्तरं कलादि ०।१८ अर्के धनं

र॰ उ॰ ६

सुतेजातस्वाभीष्टमासनिकटेमध्यमोर्कः ३।२२।११।१९ अस्मान्मंदकेंद्रं १०।२५।८।२४ मंदफलं १।१५।२३ उदयांतरं धनं ०।
२५ भुजांतरं ऋणं २२ चरांतरं ऋणं १।३ त्रैकामृणं १।१८ मध्यमार्कस्त्रैकासंस्कृतः ३।२२।१०।१८ त्रैकासंस्कृतः स्पष्टार्कः
३।२०।२४।५ आतिः ५७।१७ अथवर्षप्रवेशकालिकोर्कः २।२२।४८।३२ एकराशियुतः ३।२२।४८।३२ जातोद्वितीयमासार्कः अ
थस्वाभीष्टार्कः ३।२०।५४।५० मासार्कः ३।२२।४८।३२ योरंतरं मंशादि १।५३।३५ अस्मात्कला ११३।३५ सवर्णिताः ६८ १५ सव
र्णितार्कगत्या ३४।२७ भक्तालब्धं वारादि ०।१।५८ मासार्कोऽभीष्टार्कस्य न्यूनत्वाद् अनेन वारादिना ऋणं ० ३।२४।५९ युतो
जातस्संस्कृतो वृपः ५। २३।५९ अहपवाराद्यस्याप्येवमासप्रवेशघटिका द्वितीयमासप्रवेशस्य १३।५९ अथमासप्रवे
शवाराद्यर्जन्माहर्गणः ७१ द्वितीयमासप्रवेश ज्ञान त्रिंशत् युतं ११९ संस्कृताहपवारः ५ युतः १२१ सप्ततष्टः २ अत्रस्प
ष्टवाराद्गतनयाहारवर्तमानसोमवासेजातः एवमन्यवर्षप्रवेशदिनात्त्रिंशद्दिनेनिकटस्यसोमवारे उदयाद्गतघटी
पलेषु २३।५९ द्वितीयमासप्रवेशोजातः एवमन्यमाससाधनं स्त्रिप्रवेशसाधनं च कर्तव्यम् अथप्रकारान्तरेण मासप्रवे
शानयनं तत्र सर्वसंस्काररहितो मध्यमार्कः ३।२२।११।१९ मंदकेंद्रं १०।। ८।।२४ मंदफलम् ०।१।१५।२३ ऋणं स्पष्टार्कः ०
३।२०।५६।०३ अस्मासार्कस्य ३।२२।४८।३२ चान्तरकला ७१ १२।२९ सूर्यगत्या ५७।१७ भक्तालब्धं दिनाद्यम् ०।१।५७ राम
५० अब्दपवारादौ ० ३।२४।५१ धनत्वाज्जातोवारादिः ५।२२।४१ अत्रपूर्वमर्के त्रैकांश ऋणमल्पतः संस्कृताहपटीषु २२।४१ ॥ ५६

: कंपस्पादि०।१।१८धनेर३।५९नयाधनंदेशांतरंसूर्य्यस्प१०वारादिपलेषु५९ऋणं ४९जातोपक्यादिकोमासप्रवेश
कालः २३॥ ४९ पूर्वानीनसमः अत्रापिमासप्रवेशवारानयनम्पूर्ववत् कर्तव्यम् मासप्रवेशेऽस्पसारन्वः सूक्ष्म
तरःप्रकारःसोपपत्तिकोनास्ति अथमासफलानिवर्षंतेमासप्रवेशकालेपिग्रहानुभावाद्यसाधयेत् तत्रमास
ततोनोत्थोमुन्थेशाजन्मपस्तस्य. त्रिराशिपोदिननिशोरवीन्दुभपतिस्तथा. अत्रप्रवेशलग्नेशस्याम्बीयीधिकस्तनु
म् पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततोवाच्यंशुभाशुभम् अपरेमासलग्नेशंमासाधिपतिसूचिरे दिनेशंदिनलग्नेशंतयाप्राचुर्वि।
चक्षणाः मासघ्रहेशयोर्वाच्यंफलम्वर्षेशवद्बुधैःअत्रविशेषमाह यादवः अब्दाङ्कपोजन्मविलग्ननाथः कल्पोथ
मासाङ्कपतिर्द्वितीयःत्रयःपुरोक्ताइतिपञ्चमध्येमासाधिपोद्देशवदत्रकार्यः अयमर्थः पञ्चाधिकारिमध्ये
जन्मलग्नपस्थानेवर्षलग्नपस्थाप्यःवर्षलग्नपस्थानेमासलग्नपस्थाप्यः मुन्थेशत्रैराशिकेशचन्द्रार्कराशि
पाःपूर्ववन्मासलग्नतोज्ञेयाः एवपञ्चाधिकारिमध्येवर्षेशवन्मासपःकार्यः ताजिकभूषणेलग्नेश्वराशाधि
पतिर्विलग्ननवांशनाथेनसमंसखित्वम् स्नेहाख्यदृष्टिंम्यसुनिश्चमासेनस्मिन्शुभंव्यस्तनयान्यथास्यात् लग्नेश्व
रंशाधिपतिर्विलग्ननवांशनाथेश्वरयोर्वलीयान् सएवमासेश्वरतांप्रयातिफलंनदीपंकिलकानेश्वामिह विशला
भमतीवमहोत्सवंनरपतेर्गुरुगौरवमादिशेत् अधिकतांयदिमासपतिर्भवेद्दिनकरोनकरोतिरिपूदयम् रजना

मोक्षि:॥३ शुभसद्मवरप्रियजनागमनेसुखमद्भुतम् नृपकृतंसदिदंयदिमा: पतिर्द्विजपतिर्जयतीर्थरुचिर्दिशेत्
क्षितिपृते द्विणागमनेरिपोरपचयंविजयंचरणांगणेऽनुदिनंनुमासपति:करोत्यवनिजोवनिजोत्सुखान्यपि।
क्षितिपते:खलुमानधनागमोलिखनकाव्यकलादिरुचिर्भवेत् रिपुजयम्प्रकरोतिनिरंतरंयदिबुध:खलुमासपतिर्भ
नवहुविलाससुखैस्सहितंद्रुरोन्यतिनराम्बरवस्त्रधनागमै: अभिनरंयदिमासपति:पति:सुवचसांम्बचसारचने
ति:५ निजजनोपचयश्चजय:सदासविनयेविनयेरुचिरद्रुता रतिपतिर्यदिमासपतिर्भवेत्कविरहोविरहोरिजने
वसद्रुमलतापरिरोपणसादरोवातरोहिनरोनृपगौरवम् विलसितेस्सहितोयदिमा:पतीरविभवोविभवोम्बसुखा
न:७ मासेम्बराणाम्बलिनाम्फलानिसम्यक्किलैतानिमयोदितानि वलस्यमध्याधमतापरासात्रदानुमानेनफलम्प्र
कल्प्यम् ८ वामन:लग्नेम्बराशनाथस्यलग्नाशस्वामिनायदि सुहृत्संसनेहदृष्टिश्चवेद्दृष्टिस्तथायुति: ९ सौ
ख्यशरीरेत्वारोग्यंनिवृत्तिश्चतदाभवेत् शत्रुदृष्टिस्तयोश्चेद: क्रूरदृष्टि:परस्परम् १ तदाशरीरकेषस्याच्चिंतोद्वेगस्त
थैवच द्वयोरेकोस्तगोनीचोतदाकष्टानुसंवदेत् २ द्वयोश्चास्तगयोर्नीचस्थयोर्मृत्युर्विनिर्दिशेत् लग्नाशाधिपति:
क्रूरयुत:शकाकरस्मृत:४ अत्रजन्माद्कालयोरिद्द्दष्टियोगोत्पन्नोएवंविधेमासेमृत्युर्वदेत् अन्यथामृत्युसमक
ष्टम्वाच्यमितिविशेष: लग्नाशनाथस्ययदाधनाशस्वामिनायदि मेत्र्यादियोगश्चयदानदाद्रव्यभेषहस्यत्तयोगक्रू

रद्दष्टीनीचास्तगतयोस्तयोः धननाशश्च भवति धनस्वामिनोवशात् २ लग्नेश्वरांशनाथस्य सहजांशेश्वरेण चेत् मैत्र्या
दियोगश्च तदा तु जसौख्यं जायते ३ लग्नेश्वरांशनाथस्य सुहृदंशेश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च यदा सुहृदः सुखम
ते ४ लग्नेश्वरांशनाथस्य सुतांशस्वामिना यदि मैत्र्यादियोगश्च तदा सुतसौख्यं जायते ५ लग्नेश्वरांशनाथस्य
शंशस्वामिना यदि मैत्र्यादियोगश्च यदा शत्रुसंधिं तदा वदेत् ६ लग्नेश्वरांशनाथस्य सप्तांशस्वामिना यदि मैत्र्यादि
योगश्च यदा तदा स्त्रीसुखमादिशेत् ७ लग्नेश्वरांशनाथस्य मृतीशांशेश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च यदा सद्गतस्था
नसुखम् ८ मृतीशांशपतौ वीर्ययुक्ते कष्टं विनिर्दिशेत् लग्नांशनाथस्य यदा धर्मांशेश्वरेण चेत् ९ मैत्र्यादियोगश्च
मासे धर्ममतिर्भवेत् कर्मांशांशपतेस्थित्या कर्मसिद्धिः कुलोचिता १० आयांशांशपतेरवलाभस्स्याद्व्यवहारतः व्य
यांशांशपतौ स्वल्पवीर्ये स्वल्पव्ययो भवेत् ११ व्ययांशांशपतयो विबलाः शुभदायकाः लग्नांशपश्च भावांशपतयोव
लिनः शुभाः १२ अत्र लग्नेश्वरांशनाथस्य यद्भावांशस्वामिना स्नेहदृष्टिर्योगो वा चेद् तस्यापि स्नेहदृष्टिर्योगो वा तदा भावोक्त
सकलपदार्थानाम्पूर्वोक्तानाम्मासे सुखम्वाच्यम् भावांशस्वामी उदितः स्वोच्चगो वा तदा अत्यन्तं तद्भावोत्थं शुभम्पदा
र्थानां सुखम्वाच्यम् एवं लग्नेश्वरांशनाथस्य यद्भावांशस्वामिना क्रूरदृष्टिश्चेद् तस्यापि तत्र क्रूरदृष्टिस्तदा तद्भावोत्थं दुः
खम्वाच्यम् भावांशस्वामी अस्तंगतश्चेत्तदा अत्यन्तमशुभं तद्भावोत्थं ज्ञेयमिति विशेषः विशेषान्तरमुक्त्वामनेनैव या

यत्कालं भवेद्वेत्तावत्कालं भवेदिदं परस्परतानस्थायेमासंयावत्फलं वदेत् अयमर्थः लग्नेश्वरांशनाथभावांशना
थवर्षाणां प्रत्यहं गच्छतां यावत्तद्राशिसंचारस्तावत्कालमेव शुभं फलम् अथेतरनतरं यद्येकस्य ग्रहयोर्वा तद्राश्य
वस्थितिरन्यस्य राश्यंतरे संचारो विपरीतस्त्वास्यादथवा सर्वेषां राश्यंतरसंचारस्तत्र यथा मित्र शत्रुदृष्टियोगो दृष्टाभावो
वा तच्चात्तथा शुभाशुभमध्यमफलं स्वात्त्व्यमिति वर्षेतत्रैभावांशाधिपतिस्स्वभावपनवांशेन मे त्थादि योगउक्तः भावे
शाधिपतिस्स्वभावपनवांशेनेमेत्थ्रीरश्यरश्वोवासहितः प्रशी च यदि तोमे त्थीहशालोकितो तद्भावेऽस्य सुखं विलोमम् अथ
तद्यमासतः कीर्तिनम्रतो वाश्तादिफलत्स्व लग्न. यदिदं विहद्विस्तुन्यिया १ अयमर्थः परात्तोग्रहो शत्रुदृष्ट्यापश्य
रंपश्यतो युक्तो वा भवत स्वेद्गोपि शत्रुदृष्ट्या पश्यति तत्रवात तन्मासि भावोऽस्य दुःखं स्यात् अत्रायं विशेषः भावांशपनवांश
शो द्वौ अपि नीचास्तव क्रगो भवत लशांनद्भावोऽस्य दुःखमवश्यं मासे भवति यदि एको नीचादिगः अपरः सत्स्थानगो मध्यमं
स्थानगो भवति तत्रादौ तद्भावोऽस्य दुःखमनुभूय पश्चात्सुखं स्यादिति ग्रन्थ्यचतत्रैव लग्नेशमासेशसमेश्वरांशनाथाय
द्वेशाधिपमित्रदृष्ट्या दृष्टा युता वा बलिनानदात तद्भावोऽस्य सोस्थ्यायनवेदृरिहम् १ लग्नेशमासेशसमेशमुन्थाधिपाः
षड्गान्त्यगतास्स पापाः दृष्टाः खलैः शत्रुदृशात्रमासे व्याध्याधि विद्युद्भयदुःखदास्युः २ केन्द्रत्रिकोणायगतास्तु
नमसाहपावीर्ययुतानराणां नैरुज्य शत्रुक्षयराज्यलाभमानोदयान्यद्भुतकीर्तिदाः स्युः ३ तात्कालेकारेवर्षेऽपि

गमयाद्यमासाद्गाद्यहद्दाधिपतिस्तनोयः मासाधिपः पूर्णबलस्तु पूर्णफलं ददातीह वदन्ति केचित् १ ताजि
लग्नांशनाथोथविलग्ननाथः केन्द्रत्रिकोणायगतो बलिष्ठः सौख्यं विलासं सन्निकृजनिनानेनृणाढ्यः रोगोज्झितस्मे
येवा १ यथा शुभो लग्ननवांशपश्चेत् क्रूरग्रहैर्युक्तनिरीक्षितश्च मासे नृणां कष्टभयं विकारं संयच्छते न्यवनेसंशयोयश्चे
प्रकाशेतु लग्नेश लग्ननवांशाधिपयोः फलमुक्तम् तत्काललग्नस्वामी योनवांशकपतिस्तु यः तयोरन्योन्यदृष्टिश्चेच
न्द्रदृष्टिश्च भामता १ तन्वादिभावेतु फलं तदृशाद्दृवचिंतकैः वा चंमासाधिपाद्यापि विशेषसमकथ्यते २ यस्यांशे मा
सपो भावेतद्भावेदूषणगुणम् जन्मादिकशशाको यत्र वेशात्फलं वदेत् ३ नवांशकपतिः खेटो यावत्कालं भुनक्ति
तत्तावत्कालसंवत्कव्यं फलं तन्वादिकक्रमात् ४ त्रिकोणे स्वगृहे स्वोच्चे मित्रभे सुहृद्गृहे राश्यंशयोस्तु हत्वेचफ
लं श्रेष्ठमतोन्यथानीचारिभेगतेप्यस्तराश्यंशेवैरिवर्गजे ५ पत्फलं शोभने खेटे तद्धिरुद्धमन्यथा ६ लग्नांशकपतौमित्रे शुभदृष्टेप
रस्परम् तदा देहसुखं वाच्यमन्यथा नेचेद्धनव्ययः ७ सहजे भ्रातृजं सौख्यं तुर्यगे हसुखं वदेत् सुते सुतात्प्रियोगावा शत्रुविहृद्धिकृत
८ द्यूने पत्नीकृतसौख्यं मृत्यौ मृत्युकरस्ततः धर्मे धर्मफलप्राप्तिः कर्मप्राप्तिस्तु कर्मगे ९ लाभे लाभसमप्राप्तिर्व्यये हानिर्विनि
र्मलग्नांशपयद्राशत्रुराशु दृष्टोयुतोतथा १० व्यत्ययेन फलं वाच्यं पूर्वोक्तं यच्छुभाशुभम् अथ लग्नादिसर्वभावेषु सूर्यादिग्रहा
णान्नवांशकफलमुक्तं जीर्णनाजिकेमूलत्रिकोणमिभोच्चप्राप्तमूर्तिरवौ नृपः सम्बन्धेन धनप्राप्तिः फलम्पूर्वं मया कीर्तितम् ॥ अ

हा.र.
७
५९

न्यत्रस्थे सौ लग्ने देहपीडा निरंतरं द्वितीये धननाशश्च दुर्वोच्यं स्यात् तृतीयगे चतुर्थे भोजने दौस्थ्यं पुत्रपीडा तु पंचमे श
त्रुनाशो रिपुस्थे स्याद्यूने तु स्त्रीनैकुत्रचित् अष्टमे व्याधिराधिश्च धर्महानिस्तु धर्मगे पदाप्तिर्दशमे प्रोक्ता लाभे लाभ
स्तथा भवेत् व्यये व्ययं नृपाद्दंडः सूर्यस्यांशेः फलं स्मृतं इत्यर्थः अत्र लग्नस्थेर्के प्रतापकरणं पापहष्टे द्वेषकर
दुर्वोच्यं कविनवका भोजनावसरे दौस्थ्यं कलिः सप्तमे नष्टे यः बंधनपीडादि संभवकरणं वा दशमे राज्यसुखप्रभ
गौरवं वा एकादशे अल्पलाभः द्वादशे राज्यदंडकली इति विशेषः इत्यर्कः उच्चगे स्वगृहे चंद्रे देहपुष्टिर्विलग्नगे
अन्यत्राशुभदः प्रोक्तो धने सौम्येक्षितः स्वदः सह जेसहजात्सौख्यं चतुर्थे भव्यभोजनं पंचमे स्तवनः सौख्यं रोगसं
तापदो रिपौ निवृत्तिर्वार्ताश्रवणं सप्तमे लंघनं मृतौ नवमे शत्रुविजयो दशमे स्यान्महत्पदं लाभे तु वस्तुलाभः
स्याद्व्यये स्याद्व्ययो विधो इति चन्द्रः तत्र पंचमे चन्द्रे शुभम् पूर्ववत् सुतसौख्यं षष्ठे शुभाशुभदृष्टे रोगसंतापो अष्ट
मे लंघनं नद्यादितरणं पापदृष्टे चन्द्रे रोगधारणं लंघनं दुष्टेऽसिंहे सिंहांशेर्के चंद्रो चेन्मकरलग्ने मासद्विनावेशे व
धः एवं मेषे मेषनवांशेन्यार्के भौमयोगलग्ने एवं मृगे मृगांशे सौरचंद्रौ मिथुनवधे वृषः दशमे गुरुशुक्रे सभृगु
ने से न्नेच्यार्कयुते नृपाल्लाभो लाभे सर्वे ग्रहयुत दृष्टे वस्त्राप्तिः द्वादशे शुभयुत दृष्टे विवाहादौ व्ययः पापयुते सितेः म
भसत्यय इति विशेषः इति चंद्रः मूर्तौ नाशो धने हानिः परप्राप्तिस्तु विक्रमे चतुर्थे मरणं नाथे बुद्धिहानिस्तु पंचमे स्वा ५९

नं च रिपुभे श्रेष्ठं वा दं स्त्रीभिस्तु सप्तमे छिद्रे रुतहे प्रपीडा स्याद् धर्मे हानिस्तु धर्मगे मित्रभेदस्तु दशमे हानिर्लाभे व्यये व्ययः
फलमुक्तं तु भौमस्य विपरीतमतोऽन्यथा अत्र स्तोकाद्विशो भौमालग्नेऽतीव सुभस्तुतः तृतीये बंधुविग्रहः चतुर्थे भूमिक
र्षणं सप्तमे स्त्रीकलिः अष्टमे देहपीडा लाभे लाभः किं चिन्नामान्यः व्यये हगाद्यय इति विशेषः इति भौमः कौटि
ल्यं लग्नभे सौम्ये द्वितीये बंधनाद्धनम् मिथ्यावाक्यं तृतीयस्थे —— विज्ञाने शिल्पिजं सुखे कौटिल्यं पंचमे षष्ठे मि
थ्याविवक्करो मतः स्मरे कुटिलस्तुदारस्वरोगो जीर्णो दितो स्मे मिथ्याधर्मपरो धर्मे स्वभे शिल्पाभृतं परम् लाभे तु यद्विलाभः
स्यात्सर्वं लब्धं व्ययोऽव्यये अत्र षष्ठे बुधे कुटिलविग्रहः दशमे शिल्पकर्मणि इति विशेषः इति बुधः गुरोर्भगणभोगो
च द्वादशाब्देन लभ्यते संचार्यं प्रतिवर्षं तु द्वादशेष्वपि राशिषु गुरो मूर्तेऽभिवन्मंत्री धने धनगतं भवेत् विक्रमे विक्र
मेतु पै सुखे राज्याद्धनागमः विद्यापुराणपुत्रादि पुत्रे शत्रुकरो रिपौ योषित्सौख्यं तथा द्यूने तेदुस्तुक्रयुतेवद्व मू
र्तौ रोगागमो धर्मे धर्मलाभोऽष्टमागमः कर्मगे राज्यलाभः स्याल्लाभे लाभोऽव्यये व्ययः मूर्तौ जीवे मंत्रलाभः द्वितीये धनला
भः तृतीये मिष्टवक्ता चतुर्थे मिष्टभोजनं पंचमे सुतसौख्यं धर्मे वृद्धिः षष्ठे रोगारिवृद्धिः नवमे धर्मदानसुखागमः
दशमे पदप्राप्तिः एकादशे सर्वार्थाप्तिः द्वादशे सद्व्यय इति विशेषः इति गुरुः जगत्प्रीतिः सिते मूर्तौ धनलाभो द्वि
तीयगे तृतीये पोषणं भ्रातृभगिन्योरपि संपदः सुखे सर्वसुखावाप्तिः सर्वलोकप्रियो भवेत् पंचमे वृद्धिः स

पत्निः कुटुंबकलहो रिपौ स्त्रीरतिः सप्तमे गुरुः अष्टमे श्लेष्मसंभवः अकस्माद्धनधान्याद्यं धर्मे श्रिश्चापि धर्मेगेरा
ज्यं खेलाभगे स्त्रीभ्यो धनाढ्योपि व्ययो व्यये अत्र लग्ने शुक्रे जाया सुखं देहपुष्टिः द्वितीये सुखं द्रव्यं च तृतीये भ्रा
तृसुखं चतुर्थे परदारस्पर्शनादि सुखं सप्तमे स्त्रीरतिः बुधगुरुयुते वश्यं पापादिगृहे स्वप्नेरतिः दशमे स्वोच्चे स्व
गृहे शुभयुक्ते राज्यमन्यथा राजगौरवम् लाभे महालाभः द्वादशे गीतरतिहास्यक्रीडाव्यये इति विशेषः इति शु
क्रः तनौ देहविपत्तौ रिस्वोच्चादिस्थितनौ सुखं धननाशो धने सौरे विक्रमे सहजापदः स्त्रीभोगो सुखगे नष्टे पुत्रे पु
त्रादिपीडनं शत्रुनाशकरः षष्ठे द्यूने निहंतिनाशकृत् वातरोगस्तथा छिद्रे धर्मे च मोहितव्ययः राज्यगौरवं हा
ः स्यादशमे सूर्यनंदने लाभे लाभव्ययेन षोव्यपेचेत्स्यान्महाव्ययः अत्र लग्ने शनौ कुभोजनं देहे बलाभावः
द्वितीये धनक्षयश्चौर्यं च तृतीये पराक्रमः चतुर्थे मायाचकुभोजनं वाहनभयं तेजोहानिः पंचमे निर्बुद्धिः सप्त
मे गमनागमनहेति अष्टमे सुखाभावः नवमे महाजयः लाभे लाभः व्ययेन षड्व्ययः इति विशेषः इति शनिः रा
ह्नौ तनौ पीडा वस्त्रालंकारपीडनं धने धनविनाशाय विक्रमे बंधुनाशनः तुर्ये भोज्यकुटुंबघ्नः पुत्रे संततिपी
ने रिपुहा रिपुराशिस्थः पत्नीनाशाय सप्तमे मृतौ मृत्युविनाशाय शुभलाभाय कीर्तिनः धर्मे धर्मे परप्राप्तिर्ला
भे लाभविनाशकृत् असह्यपकरव्यये स्वोच्चे स्वत्रादिगः शुभः अत्र राहौ लग्ने शस्त्रपीडा रक्तदर्शनं तृतीये भ्रा

तृह्रानिः परस्परं विरोधः चतुर्थे कुटुंबभोजनं सप्तमे धनाविवाहिता कष्टम् अष्टमे सुखाभावः नवमे मस्तिनः दशमे राजगा
रवलाभः लाभे लाभाधिक्यं अत्र भावे कन्याराशिर्नेवांशः सति बुधफलवत् राहुफलं वाच्यमिति विशेषः शुभाशुभफलमेक
स्मिन्नेव भावे स्वोच्चगृहनीचादिगृहविषयकं ज्ञेयमिति राहुः एतद्ग्रहाणां भावेन वांशफलं ज्ञेयं अत्र विशेषमाह च
डेश्वरः तत्र ग्रहस्य यो भोगस्तन्नवांशक्रमात् फलं सूर्यादि सर्वभावेषु क१०८ त्यमष्टाधिकं शतं। सूर्ये त्र्यं[illegible]पु
त्रेभ्यो स्त्रिभागं दिनत्रयं पंचाहो भूमिपुत्रस्य चत्वारिंशद्दिने गुरोः शने मासत्रयं प्रोक्तं दशाह सहितं पुनः मासद्वय
मितं राहोश्चंद्रः सर्वत्र मध्यगः अथ वर्षे मासे वा संस्थित भावे फलं वर्षतंत्रे सूर्यारमंदा स्तनुगा ज्वरान्निधनस्थं पाप
युगिंदुरिन्ये शुभान्वितः पुष्टतनुश्च सौख्यं जीवज्ञशुक्राः धनराज्यलाभं १ चंद्रज्ञजीवास्सुजितो धनस्थाः धनागमं रा
ज्यसुखं च दद्युः पापा धनस्था धनहानिदास्युर्नृपाद्भयं कार्यविघातमार्किः दुश्चिक्यगाः खलखगाः धनधर्मराज्यला
भप्रदाबलयुताः क्षितिलाभदास्युः सौम्याः सुखार्थसुतमानयशोविलाससलाभा यह षर्मतुलं किल तत्र चेद्रः ३ चेद्रः
सुखेखलयुतो व्यसनं रुजं चपुष्टः शुभेन सहितः सुखमातनोति सौम्याः सुखं विविधमत्र खलाः सुखार्थनाशं रुजं।
व्यसनमप्यतुलं भयं च ४ पुत्रवित्तसुखसंचयः शुभापुत्रगा भृगुसुतो निहर्षदः पुत्रमित्रधनबुद्धिहारकाः स्तत्र रामय
कलिप्रदाखलाः ५ षष्ठे पापा वित्तलाभं सुखाप्तिं भौमोत्यंतं हर्षदः शत्रुनाशं सौम्या भीतिं विघ्ननाशं कलिं च चंद्रो रोगं

ता॰र॰
उ॰
६१

पापयुक्तः करोति ६ सपापः शशी सप्तमे व्याधिभीतिं खला स्त्रीविनाशं कलिं मृत्युभीतिं शुभाः कुर्वते वित्तलाभं सुखाप्तिं य
शो राजमानो दयं वधुसौख्यम् ७ चंद्रोष्टमे निधनदः खलखेटयुक्तः पापाश्च तत्र मृतितुल्यफलाविचिंत्याः सौम्या
स्वधातुवसतो रुजमर्थहानिं मानस्य चापुषि सिले शुभजे शुभं च ८ तपसि सोदरभीः पशुपीडनं खलखगैरिति सुदारवि
रुचेत् शुभखगा धनधर्मविवृद्धिदाः खलखगोपि शुभान्यपरैर्जगुः ९ गगनगो रविजः पशुवित्तहारविधुजो व्यवसाय
पराक्रमौ धनसुखानि परेव धनात्मजावनिपसंगसुखानि वितन्वते १० लाभे धनोपचयसौख्ययशोभिवृद्धिः स्तन्मि
त्रसंगबलपुष्टिकरास्तु सर्वे क्रूरा बलेन रहिताः सुतवित्तवृद्धिनाशं शुभास्तु तनुते स्वफलस्य वृद्धिं ११ पापान्वये नेत्ररु
जो विवादं स्थानं धनानां नृपतस्करादेः सौम्या व्ययं सद्व्यवहारमार्गे कुर्युः शनिर्हर्षविवृद्धिमत्र १२ अत्रेदं भावफलं सं
क्षेपेणोक्तं मासप्रवेशलग्नेपि चाकोशांकभावफलं भणित्यो तेषां स्ववुद्ध्या यथायोग्यं यथासंभवं च लेखनीयम् अथा
न्यो विशेषः वर्षप्रवेशलग्ने दृष्टपुत्रजायालाभविवाहादियोगान्यतो मासप्रवेशलग्नेपि यस्मिन्मासेन संभवत्तस्मिन्मा
ऽवश्यं तत्फलं वाच्यमिति मासेहीनोंशादिदशाः सर्वाः पूर्वदशाध्याये निरूपिता एवं विशेषमाह यादवः फलं च सर्वं प्र
वर्षोक्तवच्च मासप्रमाणे पि दशा च कार्या प्राक्वच्च तस्याहि फलानि पश्चाद्दिशेष मत्र प्रथमं च वामीनि येह द्भागाः कथि
क्रियाशे मासप्रवेशांगमते च तस्मिन् तावत्प्रमाणादि दशा च तेषां तेषां ग्रहाणामिह रोमकोक्ता अजे विलग्नेंगरसे भव

एभ
६१

संमोहदुःखं रथशनैश्चराणां पुनर्थैवमन्येपि फलानि तासां ग्रहस्वरूपेतु समग्रकानि अथ मासलग्नमुंथहालग्नयोर्मि
ध्येयो बलवांस्तस्मात् हदादशा विचार्या इत्युक्तं वर्षतंत्रे इत्थिहालग्नयोराशियो बलीन ते हद्दपा दशेशाः स्वोशतुल्या
हैर सुक्तेक्वियरागमात् अत्र विशेषमाह वामनः स्वहद्दे मित्रहद्दे वा दीप्तयास्वदृशान्यां हद्दापश्यतियः खेटः फलन्
सोनमं भवेत् अत्र स्वहद्दादिज्ञानेमासलग्नवशानोज्ञेयम् अत्रांतर्दशान्तानमाह यादवेः वेलानुमानेन शुभाशुभानि
तान्येव विद्यादथ चैकपक्षाः अन्तर्दशाकें १न्दु १कु १राहु १जीव १मंद १ज्ञ १केतु १शनसान दीशान् अत्र मेषलग्नेप्रारं
भेप्रथमं गुरुदशादिनानि ६ तत्रांतर्दशाप्रथममेकदिन तुल्य गुरोः १ततः शनेरेकदिनेतुल्या १ ततो बुधस्य १ ततोके
तोः १ ततः भौमस्य १ ततो केंद्रशांतर्दशादिन १ एवं षड्दिनानि जातानि ततः शुक्रदशादिनानि ६ अत्र प्रथमं शुक्रांत
र्दशादिन १ ततोरवि १ ततश्चंद्रस्य १ ततो भौमस्य १ ततो राहोः १ ततो गुरोः १ एवं दशेशमासभ्योक्रमेणैकैकदिवस
मिताः सर्वेषां ग्रहाणामंतर्दशास्ते यापफलमप्युक्तं तत्रैव सौम्यग्रहस्य चक्रदशां प्रविष्टामंते शासौम्यभवस्तदाशानकार्या
र्थसिद्धिर्मनसश्चतुष्टिर्मित्रात्मित्रपुत्रादिसुखं तथैव १ क्रूरस्यपाके यदि पापपाकः प्रोद्वेगचिंताभयकोपवादः मृषापवा
देगदकोदिकचलोकेर्विरोधस्वपरैस्तीव रशुभस्यमध्ये यदि पापकस्य दशांतरादुःखमनोधिमोहाः परस्परताडन
बंधनानि भवंति पुंसांव्यसनानि वापि ३ क्रूरग्रहस्यापि दशाविभागे सौम्यस्य चेत्स्यात्सुखं च तन्द्रा आलस्यवुद्धिर्यसना

निषेवं विचार्य मासे प्रवदेत्फलानि अत्र मंथा मासे प्रदशादि फलवद्वेयमत्रायं विशेषः जन्मनि वर्षे वा यो ग्रहः स्वगृहे स्वोच्चे स्वमित्रगृ
हादौ सौम्ययुतदृष्टो वा भवति तस्य दशा शोभना नीचारिगृहास्तंगत पतित भक्तादौ ८।१२। धीशा दशानिष्टा जीवे संतापोत्पत्तिः चंद्रः ४।१२
रो १।१८ एष्वशुभः अत्रापि मासप्रवेशलग्नात् वक्ष्यमाण भोजनादिकस्य प्राप्तिः किं विचारणीयमिति केचित् इति मासफलानि। अथ दिनप्रवेश
फलानि वामनः कलादिना समो भानुर्यद्वेलायां प्रजायते दिने दिने भुक्तियोगात्तल्लग्नं दिनं तं स्मृतम् १ दिनलग्ने ग्रहान्सर्वान्स्पष्टान्भवांश्च
साधयेत् तत्र स्पष्टीकृतश्चंद्रो यत्रांशे तत्फलं वदेत् तनुस्थानांशे शुभैर्दृष्टे चंद्रे पुष्टतनुर्वपुः धनांशे शुभयुग्दृष्टे धनधान्यं रसेः सम्म् ३ सह
जांशे भ्रातृसौख्यं तु पांचमे भव्य भोजनं सुतांशे पत्यजं सौख्यं षष्ठांशे रोगवैरिणोः ४ सप्तमे स्त्रियासौख्यं शुक्रजगुरुसं
गमे स्वयं वरस्त्रीयसौख्यं वृत्तिर्वा न च धर्मजा ५ दिनादावष्टमे कस्माद्रोगो धारणकं मृतिः क्रूरदृष्याने वेधः स सौम्यः।
स्त्यसौख्यकृत् ६ पुण्यांशे संपदस्तीर्थं कर्मांशे कर्मणां फलम् गुरुशुक्रपदेशे च सार्के भूपात्स्वमहत् ७ लाभांशेपि
नवो लाभः सौम्ययुक्ते सिते परम निधिप्राप्तिर्व्ययांशे च सशुभे शुभकृद्व्ययः ८ संवित्यकांशे चंद्रे स्वोच्च शुभस्वमित्रभ
वनस्थः सौम्यमित्रे सितो नीचारातिगृहारि ६ रंध्र ८ रहितस्थानस्थितो हर्षितः पुष्टश्चैव निरीक्षितो खिलजयश्चन्स्या
समस्ते दिने ह्येयो सौख्यं सौख्यलोपि फलदः स्याद्विपरीतमन्यथा अत्र दिनप्रवेशलग्नादिनवांश फलमुक्तम् ताजिक
सारयदि विलग्नलवः शुभखेचरैर्वलयुतैः सहितो यदि विलोकितः बहुसुखं प्रकरोति हि मासुनाधनपदं च नेष्य

र. उ. ६२

विलोकितः २ वहुसुखं प्रकरोति धनेन दारः सहजनश्च सुखं सहजांशके यदि शुभैः सहितो विधुनान्वयात्सुखलखेचरोपि
सौम्ययुतेक्षितः शुभनरः स्वजनैः सह भोजनं सुतसुखं प्रकरोति सुतांशके विधुबुधेज्यसितैश्च युतेक्षितः ३ वि
पोर्गृहांशः शुभखेटयुक्तः करोति रोगारिभयं नराणां शुभैश्च जायांश गतैर्विलासः सभार्यपाद्दृष्टयोः खलखेधव
व्यांशकः सौम्यखगान्तरस्थः सौख्यलाभदारसुखं च पुंसां शुक्रेज्यजीवैस्सबलैश्च सौख्यं सप्तस्थितैर्वा वहुकामिनीनां धरंध्र
शकोरंध्रगतः समेतः सौम्यैर्विधने मरणं रणाद्वा मिश्रैर्विमिश्रं च खगैः शुभखं धर्मांशके धर्ममतिः सुपात्रे ६ भूपास्पदं
भौमयुतेश्च सौम्यैः कर्मांशकस्थे नृपतेर्धनाप्तिं लाभांशकस्थैः सितचंद्रजीवैर्लाभो महान्मिश्रखगैश्च मिश्रः ७ व्ययः
शुभः स्याद्व्ययभांशयाते बुधेज्यशुक्रैस्स्वशुभैश्च हानिः दिने दिने भूमिभृतां सदैव फले विलोक्यं सुधिया ग्रहोत्थं ८ विलग्न
नाथः शुभयुक्तदृष्टः केंद्रत्रिकोणायगतो वलिष्ठः सौख्यं च लाभं नृपतिं नितांतं नृणां करोत्येवसमेध्वरो वा ९ अन्यच्च तन
त्रैव षष्ठाष्टगो भौमयुतः शशांको रंध्रेथ सौरा स्वभयं नराणां भौमो व्ययस्थोरिभयं च विप्रं सूर्यस्तथैवं प्रकरोति नूनं १॥
रंध्रीश्वरो रंध्रगतः सपापः करोत्यरिष्टं सबलश्च पुंसां क्रूरैः सुखस्थे गजवाजिपातात्तथ्रुवं प्रयाणो वहुला च पीडा
रसप्तस्थितैः सौम्यखगैर्वलाढ्यैर्दुरोदरात्संविजयं करोति धर्मार्थलाभं नवमोपयातैर्विलग्नतो वाक्पति सौम्य

हार
उ.
६३

शुक्रैः ३ नग ७ पराक्रमः ३ शत्रु ६ भव ११ स्थितैः शशिसुरेज्यदिनेशसितैर्यदा नवमकेंद्रगतैश्च तदा जनो भुवि नलेश्मनेव
हि भार्यया ४ वेश्यामथो रतिः करोति रविजः सप्तस्थिते बावली भौमो वा सबुधः सितो मदगतः सौख्यं स्वदारोद्भवम्॥ नृ
नदेहभृतो सुरेज्यभृगुजौ सप्तस्थितौ भोगदौ नानास्त्रीजनितं सुखं प्रतिदिनं पुंसां गुरुः सप्तमे ५ अत्रोक्तफलं यथास
भवेत्स्वबुध्या वाच्यमिति वामनः व्ययगे व्ययस्य पतहत क्रूरे व्यये यधनस्थितैः दिनेशो लग्नगो वं धुर्वै — रिभिः कलिमारिशी
तृ १ तथैव लग्नगे क्रूरे तथा पापयुते सिते दिने दोशस्त्रघातेन मृत्युर्व्यस्तन्यथा भवेत् २ एकोंशावस्थिते योगः सौणेंद्रने
वप्तोभवः अगत्छिद्रे मेषवृषमकरे चनदेशके ३ सेदवः कुजसौरार्कि दिने स्यादसिनावधः राहोवाथ कुजे मंदे परस्मिन्नपि खचे ४
अष्टमे स्वगृहे चैव दिने चंद्रे स्मिनावधः वर्षे अत्रायविशेषः पूर्वसविस्तकांशेपि॥ राहुर्वा भौमो वा क्रूरोन्यो वाष्टमे स्वगृहे स्वगृहांशे
निन चंद्रोपेतः शस्त्रेण मृत्युदो भवति॥ [illegible] सुबेंदू चेदति — सारः सूर्यभौमयोरस्त्र॥ जीवे रोबवितयं कुजभृग्वोरवलतारानो रोगदं तिल
ग्नमासलग्नं च महारिष्टं मिश्रफलं महाशुभफलं वा निर्णीय पश्चाद्दिनप्रवेशलग्नफलं शुभं मिश्रं अशुभं च वर्षमासानुसारेणवा
च्यं दिनेशनिर्णयः वर्षतंत्रे शुध्यहे शास्त्रि राशीशो दिवा सूर्ये संज्ञापकः रात्रौ चंद्रमपो वर्षस्वामी वर्षविलग्नपः १ मासलग्नपति वर्षस्व
लग्नेशः सप्तमः स्मृतः एषाबलीतनुपश्यदिनपः परिकीर्तितः २ षष्ठरिष्फोपगता दिनाब्दमासेश्विहेशाः खलखेटयुक्ताः गदप्रदामा
नयशोत्रराज्यकेंद्रत्रिकोणापगताः सुखाप्त्यैः ३ षष्टशकः सौम्ययुगी सितो वा लिंगेक्षणाद्वा बुजसौख्यकृत्स्यः दुःखप्रदो [illegible] ऽस्तनो
नेष्टो [illegible] भवेद्व्ययमे वरौतिः ४ द्विजाह [illegible] खलाहानिः व्यये सौम्याः शुभं [illegible] जनेषौ

म
३

पापक्त्रा रोगं करोति शुभजा सुखम् ५ कर्त्तरीलक्षणमाह वसिष्ठः लग्नस्य पृष्ठाग्रगयोरसाध्वोस्ता कर्त्तरी स्यादृजुवक्र
गत्योः शीघ्रचारी यदि वक्रचारी न कर्त्तरी चेति पितामहोक्तेः इति अत्र लग्नपापग्रहयोरंशसाम्ये कर्त्तरीदोषइ
त्युक्तं गर्गेण लग्नाद्द्वितीयको यो क्रूरो त्र्ययमेतत्समांशकम् तदा कर्त्तरिजो दोषो नान्यथा भावजं फलं कर्त्तरी अपवा
दोपि वादरायणोक्तः विधौ धनोपगे शुभग्रहे यवान्ययोगयो न कर्त्तरी भवन्महोजगाद वादरायण इति अत्र शुभग्रहकर्त्त
री शुभैव स्वल्पसौख्यकरी ज्ञेयेति ताजिकसारे तनुपतिस्तनुनेमरनानुगो बहुसुखं त्वथवा हिमगुर्नृणां गगनवेधुगतोभृ
गुनंदनः स्वलनयाविजयंगुरुसोमजो अरिदविनाशनगतस्तनुनायकः खलखगैः सहितः सुरपूजितः तनुभृतोप्रक
रोति दिनेव्ययागदमदैवहुलं विवलोपदा मृत्युस्थिता दुःखगाश्च नित्यं कुर्वन्ति सौम्यैः सहिताश्च तस्मिन् घस्रे विवादंक
लहं स्वशत्रोर्भयं नृणां नैव सुखं कदाचित् सौम्यास्तकेंद्रात्मजलाभगाश्च स्यापाक्षिषष्ठायगतायदि स्युः कुर्वन्ति घस्रे
विविधंविलासं विनागमं वैविजयं नराणां सहजधीमदनापरिपुस्थिता ३।५।७।११।६ यदि शशी गुरुभानुसितेक्षितः
नवमकेंद्रगतेषु शुभग्रहे स्वबलया मनुजोरमतेसदा इति वामनः अत्र दृष्टौ योगे च विशेषमाह यादवः सपूर्णदृष्ट्याच
दिनेफलस्याद्योगस्तथैकांशसमागमोक्ता क्षीणः शशी नैव शुभप्रदश्च ग्रहेष्वभान्वेशगतैः फलोक्तिः अत्र दिनप्रवेशेपि
मासदशाध्यायसम्यक्तयादशानिरूपिताः संति तास्तत एवावधार्याः अथ मंडुरुचरणकृता दिनदशा लिख्यते ॥

॥ जन्मभाद्दिनमंगाण्यवेदध्नंतिथिवारयुक् नवा१ंनंभू११सांईका१सिरवेदा४ष्टा८द्रि७गुरोषुभिः५शेषेसूर्यादिखेटा
नांरश्माज्ञेयादिनोडचा सौख्यसौम्यदृशा यां स्याद्दुःखपापदृशासुच अथविशेषफले शिरोव्यथावित्तहानिः कलहदु
षभोजनं वृथा यात्रारवौ प्राच्यांचद्रेस्व मिष्टभोजनं राजपूजासुखवस्त्रंभौमेदुःखभयंव्ययं गोधूमयवमुद्गादिभोजनं
शशिनंदने मित्रसंगेसुखंक्रीडा विद्यासौख्यंनृपाह्वनं गुरौसुभोजनंद्रव्यलाभस्त्रीमित्रभूपतः सौख्यप्रतीच्यागम
नंवस्त्राग्निंचभूगोधनं सुभोजनंसुखंभूपमित्रस्त्रीतोपवान्नभुक् शनौश्रमस्त्रीवरोषोनृपाड्गीदेहपीडनम् कुधान्या
ग्निर्वृथायात्राराहुकेतोफलंतथा अथदिनेप्रवेशेअवस्थाविचारः वर्षतंत्रे स्मिन प्रवेशेत्रविधोरवस्था यानुपादृशी नर
वस्थानुरूपमसौफलंस्यान्नसंशयः विहायराशिंचंद्रस्यभागाद्द्विघ्ना २शरोद्धृताः ५लब्धंगताअवस्थास्युर्भोग्यायाः फ
लमादिशेत् प्रवासः प्रवासोपगोरात्रिनाथेयं नाशस्तुनष्टोपगोमृत्युभीतिः मृतावस्थिते स्याज्जयायांजयस्तुध विलास
सुहास्योपगो५ कामिनीभिः रतौस्याद्रतिः ६क्रीडितो ७सौख्यरात्रौप्रसुप्तापि निद्राकलिर्देहपीडा ८भय ९ नोपहानिः
१०सुखंस्याज्जभुक्तौ ११ज्वराकंपितासुस्थिरासुः क्रमेण अत्रचंद्रोलग्नाज्जन्मराशेर्वा अष्टमगस्तदावस्थाफलंवि
परीतंस्यमित्युक्तंताजिकसारे छिद्रोपगोत्रिपतिविनिमाद्यसंफलंवाजनिभाद्दिलोकामिनि छिद्रगतेच
गतस्याशुपलक्षणमिति केचित् अशुभावस्थापवारणाहवामनः कष्टावस्थाशुभाशस्थेचंद्रेज्ञेयाशुभप्रदेति अथ ६४

नप्रवेशेभोजनविचारः वामनः दिनलग्नं निवेश्यादौ चक्रे द्वादशराशिके तात्कालिकग्रहवशाद्भोजनादि विचिंत
येत् आदिशेद्दिनमारोहटस्वप्रादिज्ञेयम् भोज्य दातानतु स्वामी भोज्यहिवुकवेश्मपः द्यून पश्चबुभुक्षो क्ता भोक्ताद्यू
नाधिपोमतः लाभवेश्मनि लग्ने च शुभदृष्टे सुभोजनं जीवे लग्ने सिते वापि कुस्थानेपि सुभोजनम् राहौ मंदेन थाल
ग्नेसूर्येदृष्टेयुतेपि च नचान्नभोजनं क्वापि शस्त्रतो घातमादिशेत् रविदृष्टिं विना लग्ने रवियोगं विनापि वा सायके
दशनेवाच्यं लंघने च विनिर्दिशेत् उष्णान्नं दशमे चंद्रे शीतान्नं तत्र कुजे स्थिते तूर्यस्थे केरसं तिक्तं सोमस्तलवणं भवेत् कु
जेतु कटुकं प्रोक्तं बुधे प्रोक्तं तु मिश्रितं गुरौ तु मधुरं प्रोक्तं शुक्रे स्वादुतु वर्णितो गृहे बलयुते वापि भोज्यान्नेरसमादिशेत् स्नि
ग्धं शुक्रे शनौ तैलं मुच्चगे संस्कृतं शुभम् नीचेकदशनं तूर्ये संस्काररहितं पुनः लग्नेसूर्योदयः स्वोच्चे नृपादिगृहभोज
नं राजा रविः शशी राज्ञी मंगलो वाहिनीश्वरः कुमारो ज्ञो गुरुर्मंत्री सितानेनानुगः शनिः मूलत्रिकोणके खेटे सपितुस्तत्र
भोजनं मित्रवेश्मनि मित्रस्य समसमगृहे पुनः एवं धने धनाढ्यं च बंधुभ्यो बंधुभे तथा पितृवेश्मनि तूर्ये स्यात् सु
ताद्भुक्तं तु पंचमे शत्रुवेश्मनि शत्रौ स्यात् षष्ठोपि द्वेश्मनि सप्तमे छिद्रे तु कृपराद्भुक्तं नवमे धर्मभोजनं दशमे राजमा
र्गात्तु लाभे मित्रादिना द्वनः व्यये मूल्यात्तथा भुक्ते तूर्यांशाद्भोज्य संमितिः चंद्रराशीश्वरं चंद्रः पश्येच्चेत्सुखभोजनम् ५
नपश्येच्चेत्तदा कष्टभोजनं दुर्वचोदिनं कालहोराधिपो लग्ने सुखेवाशीघ्रभोजनम् धनेतूर्ये च राहुश्चेन्मिष्टमन्नं

जन्मभाद्दिनभंगाण्येवेद४घ्नतिथिवारयुक् नवा९ंत्रे भू१रसा६इंका९क्षि२खेरा४ष्टा८द्रि७गुणोषुभिः५शेषे स्यादिखेटा
नां दशास्त्रेयाद्दिनोद्भवा सौख्यसौम्यदशायां स्याद्दुःखं पापदशासु च अथ विशेषफले शिरोव्यथा वित्तहानिः कलहेदु
ष्टभोजनं वृथा यात्रा रवौ प्राच्यां चंद्रे स्वमिष्टभोजनं राजपूजा सुखवस्त्र भौमे दुःखभयं व्ययं गोधूमयवमुद्गादिभोजनं
शशिनंदने मित्रसंगे सुखक्रीडा विद्या सौख्यं नृपाह्वानं गुरौ सुभोजनं द्रव्यलाभं स्त्रीमित्रभूपतेः सौख्यं प्रतीच्यागम
नं वस्त्राप्ति च भृगौ धनं मसुभोजनं सुखं भूपमित्रस्त्रीतो पवानभुक् शनौ भ्रमणं लाभं रोषो नृपाद्भीर्देहपीडनं मकुधान्या
ग्निर्वृथा यात्रा राहुकेतोः फलं तथा अथ दिनप्रवेशे अवस्थाविचारः वर्षतंत्रे दिनप्रवेशे तत्र विचार्य अवस्था यानुपादशी नरे
वस्थानुरूपं मसौ फलं दद्यात् नसंशयः विहाय राशिं चंद्रस्य भागाद्द्विघ्ना२शरोद्धृताः५लब्धगता अवस्था स्युर्भोम्यायाः फ
लमादिशेत् प्रवासः प्रवासो परोरात्रिनाथेर्थनाश स्फूनष्टो परोमृत्युभीतिः मृ ता व स्थिते —— स्याज्जयायां जयस्तु४विलास
सुहासप्रापणे ५ कामिनीभिः रतौ स्याद्रतिः६क्रीडिता ७ सौख्य रात्रौ प्रसुप्तापि निद्रा कलिर्देहपीडा ८ भय ९ नो पहानिः
१० सुखस्यान्नभुक्तौ ११ ज्वराकंपिता सुस्थिरा सुः क्रमेण अत्र चंद्रो लग्नाज्जन्मराशेर्वा अष्टमगस्तदावस्थाफलं वि
परीतं तेयमित्युक्तं ताजिकसारे छिद्रापगो राशिपतिर्विलग्नाद्यं सत्फलं वा जनिभाद्दिलोका मिति छिद्रगतं प
गतस्याशुभफलत्वमिति केचित् अशुभावस्था प्रवारमाद्दवामनः कष्टावस्था शुभाशश्ये चंद्रे ज्ञेया शुभपरेति अथ

नप्रवेशेभोजनविचारः वामनः दिनलग्नेनिवेश्याथो चक्रे द्वादशराशिके तात्कालिकग्रहवशाद्भोजनादिविचिन
येन आदिशब्देनआखेटस्वप्नादिज्ञेयम् भोज्य दाताततु स्वामीभोज्यं हिबुकवेश्मपः सूनपश्चात्तु भुक्ता भोक्तायु
नाधिपोमतः लाभवेश्मनिलग्नेच शुभदृष्टे सुभोजनम् वेलग्नेसितेवापिकुस्थानेपिसुभोजनम् राहौमंदेनस्यात्ल
ग्नेसूर्ये दृष्टेयुतेपिच नचान्नभोजनंक्वापिशस्त्रतो घातमादिशेत रविदृष्टिं विनालग्नेरवियोगं विनापिवा सायंक
दर्शनंवा च्यलंघने चविनिर्दिशेत उष्णान्तुदशमे चंद्रे शीतंतत्रकुजे स्थिते तूर्यस्थेर्के रसंतिक्तं सोमेसलवणंभवेत कु
जेतुकटुकंप्रोक्तं बुधेप्रोक्तंतुमिश्रितं गुरौतुमधुरंप्रोक्तं शुक्रेम्लंतुकषायं शनौ ग्रहेबलयुतेवापि भोज्यान्नेरसमादिशेत स्निग्ध
ग्धं शुक्रे शनौतैलमुच्चगे संस्कृतंशुभम् नीचेकदर्शनंतूर्ये संस्काररहितंपुनः लग्नेसूर्योदयः स्वोच्चेनृपादिगृहभोज
नं राजारविः शशीराज्ञी मंगलोवाहिनीश्वरः कुमारोज्ञोगुरुर्मंत्री सितोनेतानुगःशनिः मूलत्रिकोणके खेटे सोपितुस्वत्र
भोजनं मित्रवेश्मनिमित्रर्क्षे समेसमगृहेपुनः एवंधनेधनाढ्यं च वंधुभ्योवंधुभेतथा पितृवेश्मनितूर्येस्यात्सु
ताद्भुक्तंतुपंचमे शत्रुवेश्मनिशत्रोस्याद्योषिद्वेश्मनिसप्तमे क्लिष्टेतुकपराद्भुक्तं नवमेधर्मभोजनं दशमेराजमा
र्गेतुलाभोमित्रादिनाष्टनः व्ययेमूल्यात्तथाभुक्तंतूर्याशाद्भोज्यसंमिति चंद्रराशीश्वरं चंद्रः पश्येच्चेत्सुखभोजनम्
नपश्येच्चेत्तदाकष्टंभोजनंदुर्वचोदितं कालहोराधिपोलग्नेसुखेवाशीघ्रभोजनम् धनेतूर्येचराहुश्चेन्मिष्टमन्न

हा.र.
उ.
६६६

वस्त्रं स्त्रियः स्वरूपाश्वकुंजेसुवर्णरत्नांवरस्वकूपशुविद्रुमाणि बुधेहयःस्वर्गीतिधर्मवार्तागुरोरतिर्द्दमेकथासुरेशा
सहंधुसंगश्चसितेजलानांपारगतिर्द्दवरनिर्विलोसःशनावरण्याद्विगतिश्चनीचैःसंगश्चराहोशिखिनोन्यमेवमा
चंद्रेश्वरः मिश्रे मिश्रवचेन्स्वप्नस्वामिग्रुकेतुहेतुजं नीचारिभजितेवापिपरवेश्मगतेस्तगो दुःस्वापवाच्यनन्स्वप्न
न्यथासुखदवदेत् लग्नेसूर्येशुभेर्दृष्टेरविराशिगतेपोद्युने स्वप्नेस्वप्नेनदादृष्टनिश्चयेनेतिनिर्दिशेत् रवीन्दुशुक्रोह
चनपोवांपरिसप्तमः तदास्वप्नेनृपोदृश्यश्चन्द्रेश्वरनृपोदितम् इतिस्वप्नविचारः अथमंदाववोधार्थेवर्षपत्री
स्वनक्रमोलिख्यते प्रथममंगलश्लोकाःआशीर्वादश्लोकाश्चलेख्याःततःसम्वत्सरशकायनर्तुमासपक्षतिथि
वारनक्षत्रयोगकरणदिनमानरात्रिमानेष्टकालादिभिर्वैषसमयोलेख्यःततोवर्षकुंडलीजन्मकुंडलीग्रह
पूर्वकालेख्याःततःस्पष्टग्रहाश्चतन्वादिद्वादशभावससंधयश्चलेख्याःततोग्रहाणांविंशोपकाबलपरस्परं दृष्ट
भावेषुवहदृष्टयोलेख्याः ततोग्रहाणांमैत्रीचक्रंलेख्यं ततःपंचवर्गीबलानिद्वादशवर्गीकाले ततोप
स्थानदिक्कालनिसर्गचेष्टादृग्बलानिइष्टकष्टसहितानिलेख्यानिततोभावबलंलेख्यं ततोवर्षेश ततफ
मुन्थाफलंलेख्यम् ततःसहमानिसहमकुण्डलिकालेख्यातत्तोरिष्टानिशुभंयोगराजयोगराजयोगाभं
ततस्तन्वादिद्वादशभावविचारग्रहाणांभावफलानि भावविचारे वैवयथाभावस्थानिसहमफ

२म

ततोवर्षप्रवेशे दशाविषयविभागेनागता दशान्तप्रवेशाः कथितास्ते लेख्याः ततो दशाफलानि लेख्यानि ततो दशामध्ये त
दंतर्दशाफलसहिता लेख्या ततो द्वादशमासप्रवेशमासकुंडलिका सष्टग्रहा द्वादशभावसहिताः मासेश्वरनिर्ण
यमासेशफलमासदशाफलसहिता लेख्याः ततः मासप्रवेशमध्ये दिनप्रवेशकुंडली स्पष्टग्रह द्वादशभावफला
स्वरनिर्णयदिनेश्वरफलं दिनेदशाफलं यथासंभवा भोजनमृगयाखेटकस्वप्नादिसहिता लेख्याः ततो दिनमाद
शकुंडलीसहितो लेख्यः इति वर्षपत्रीलेखनक्रमः निर्मथ्य सत्ताजिकशास्त्रसिंधुं समुद्धृतो हायनरत्नसंज्ञः सद
पत्रीकरणोद्यतानां ज्योतिर्विदां कंठविभूषणाय १ केनेनान्यः परे शास्तु सिंधोर्मथ्यनजं श्रमम् इति संचिन्त्य सो मेशत्व
दंश्रोरत्नमर्पितमर २ पृथ्वीपतिमहावीर श्रीमत्साहिसुजानिके श्रीराजमहलस्थेन मयाग्रंथो विनिर्मितः ३ योगोमास
हृते: समः करहृतो योगस्तिथिः स्यात्तिथि स्त्रिवारामितिस्त दर्धसहृदशभं सर्वयोगे पुनः भूबाणास्र १५ ५१ कुंभिभेव
तिर्येथ्यस्यतां वेति यस्तं मन्ये गणितहृदयपत्रकमलप्रोद्य हूनेभास्करम् ४ ॥ इति श्रीमद्दैवज्ञाचार्यपंडितदामोदरा
त्मजबलभद्रविरचिते हायनरत्ने मासप्रवेशादिविचाराध्यायोऽष्टमः ॥ समाप्तश्चायं ग्रंथः ॥ संम्वत् १८४२ माघक
ष्ण १ गुरुवासरे ॥ छ ॥

॥श्री काशी विश्वनाथ पुरी में महल्ला छोटकी पिअरी पर बाबू कोलेश्वर सिंह के मकान में
बाबू किशुन दयाल सिंह के गनेसप्रभाकर छापाखाने में छायनरत्न बहुत शुद्धता पूर्वक
छापागया सो धावास शास्त्री प्रमाणेन जिसको लेना होय सो नई सड़क पर बाबू कोलेश्वर सिं
ह के दुकान पर मिलेगा लि: हरकालीवारी संम्वत १९४२ फागुन सुदी ७ ॥